

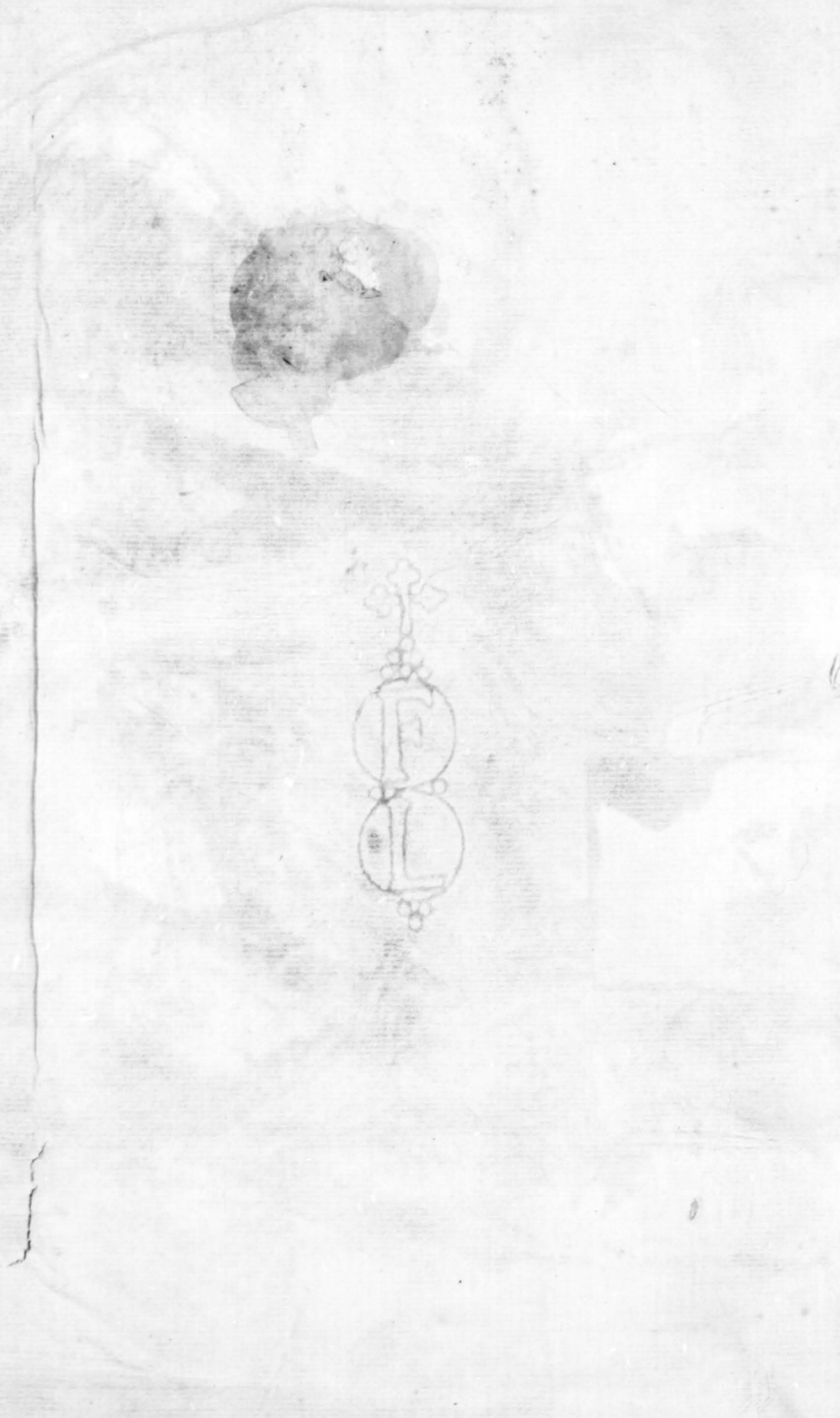
ii

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

255

255

2-12-3=8

~~Num. 34. cap. 2. num. 22.~~

I
00255

Handwritten notes in the left margin, including the number 22.

a. m. l.

618549780 (1)
618549846 (2)

IVSTINI HISTORICI CLARISSIMI IN
TROGI POMPEII HISTORIAS EXOR
DIVM.

CVM MVLTIVM EX ROMANIS ETIAM
consularis dignitatis uiri res romanas graeco pe
regri noq; sermone in historiam cotulissent i seu
amulatioe gloriæ: seu uarietate & nouitate ope
ris delectatus uir prisca eloquentiæ Trogus Pompeius gra
cas & totius orbis historias laetio sermone composuit: ut cum
nostra graeco: graeca quoq; nostra lingua legi possent: prorsus
rem magnam & animi & corporis aggressus. Nam cum ple
risq; auctoribus singulorum regum uel populorum res ge
stas scribentibus opus suum ardui laboris uideretur: non ne
Pompeius nobis herculea audacia orbem terrarum aggressus
uideri debet: cuius libris omnium saeculorum: regum: natio
num: populorumque res gestæ continentur? Et quæ histo
rici graecorum prout commodum cuique fuit inter se grega
tim occupauerunt: omissis quæ sine fructu erant: ea omnia
Pompeius diuisa temporibus & serie rerum congesta com
posuit. Horum igitur quattuor & xl. uoluminum (nam to
tidem edidit) per ocium: quo in urbe uersabamur cognitio
ne quæq; digna excerpti. Sed omissis his quæ nec cognoscē
di uoluntate iucunda nec exemplo erant necessaria: breue ue
luti corpusculum florum feci: ut haberent & qui graeca didi
cissent: quo admonerentur: & qui non didicissent: quo istru
erentur. Quod ad te non tam cognoscendi: q̄ emendandi
causa transmisi: simul & ocii mei: cuius & Cato reddendam
operam putat: apud te ratio constaret. Sufficit enim mihi in
hoc tempore iudicium tuum apud posteros: cum obtrectati
onis in uidia decesserit: industriae testimonium habituro.

In historia cotulisse

Trogus pompeius

*Prout conu
fuit*

Gregatim

Cognoscendi

Transmisi

*Cato ocij reddenda
opam putat*

IVSTINI HISTORICI IN POMPEII TROGI
HISTORIAS LIBER. I.

Handwritten signature and scribbles at the bottom of the page.

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

P Rincipio rerum: gentium: nationūq; imperium penes reges erat: quos ad fastigium huius maiestatis non ambitio popularis: sed spectata inter bonos moderatio prouehabat. populus nullis legibus tenebatur. arbitria principum pro legibus erant. Fines imperii tueri magisq; proferre mos erat. Intra suam cuiq; partem regna finiebantur. Primus omnium Ninus rex assyriorum ueterem & quasi autum gentium morem noua imperii cupiditate mutauit. Hic primus intulit bella finitimis: & rudes adhuc ad resistendum populos terminos usq; libyæ perdomuit. Fuere quidem temporibus antiquiores Vexores rex ægypti & scythie rex Tanais: quorum alter in pontum: alter usq; ægyptū excellit. sed longiqua non finitima bella gerebāt: nec impium sibi sed populis suis gloriam quærebāt: cōtētiq; uictoria imperio abstinebant. Ninus magnitudinē quælitæ dominationis cōtinua possessione firmavit. Domitis igitur proximis cū accessione uiriū fortior ad alios transiret: & præ quæque uictoria instrumentū sequētis esset: totius orientis populos subegit. Postremū illi bellum cū zoroaste rege bethianorū fuit: qui primus dicitur artes magicas inuenisse: & mundi principia syderumq; motus diligentissime spectasse. Hoc occiso & ipse decessit: relicto impubere adhuc filio Nino & uxore Semiramide. Hæc nec immaturo puero ausa tradere imperium: nec ipsa impium palam tractare tot ac tantis gentibus uix patienter uni uiro: nedum fœminæ paritatis simulat se per uxore Nini filiū: pro fœminæ puer. Nam & statura utriq; mediocris: & uox pariter gracilis: & liniamētorū qualitas matri ac filio similis. Igitur brachia ac crura uelamētis tiara caput tegit: & ne nouo habitu aliqd occultare uideretur: eodē ornatu & populū uestiri iubet: quē morē uestis ex idē gēs uniuersa tenet. Sic primis initiis sexū mentita puer credita est. Magnas deinde res gessit: quæ amplitudine ubi inuidiā superatam putat: quæ sit fatetur: quē ue simulasset. Nec hoc illi dignitatē regni ademit: sed admirationē auxit: quæ mulier nō fœminas modo uirtute: sed etiā uiros anteiret. Hæc babyloniam condidit: murūq; urbis cocto latere circū

Ninus

nota. Semiramis

de uero filio Semiramidis

Vexores

Tanais

Zoroaster

Zoroasteres magice
artus inuentor

decessit

Ninus. f.

Semiramis

Paritatis

Tiara unde in usū uenit
p̄ his

Babyloniæ murus

fini. Sem. a. p.

dedit. Harena pice bitumine interstrato: quæ materia in illis locis passim e terra exæstuat. Multa alia præclara huius regis fuere. Siquidem non contenta acquisitos a uiro regni terros tueri: æthiopiā quoq; regno suo adiecit. Sed & idia bellū intulit: quo præter illā & Alexandrū magnum nemo intrauit. Ad postremum cum concubitu filii petisset: ab eodē interfecta est. ii. & xl. annos post Ninum regno potita. Filius eius Ninus contentus elaborato a parentibus imperio belli studia deposuit: & ueluti sexum cum matre mutasset: raro a uiris uisus in fœminarum turba consenuit. Posterius quoque eius exempla secuti responsa gentibus per internuncios dabant. Impium assyrii q; postea syrii dicti sūt: ānos. M. ccc. tenuere. Postremū apud eos regnauit Sardanapalus uir muliere corruptior. Ad hūc uidendum quod nemini ante eū pmissum fuerat præfectus ipsius medis præpositus nomine Arbactus: cum admitti magna ambitione ægre obtinuisset: iuenit eū inter scortorum greges: purpurā colorentē: & muliebri habitu: cum mollitia corporis & oculorū lasciuia oēs fœminas anteiret: pensa iter uirgines partiētem. Quibus uisis indignatus tali fœminæ tantū uirorum subiectū: tractatūq; lanā ferū & arma portantes parere: progressus ad socios suos: quid uiderit refert. Negat se ei parere posse: qui se fœminam malit esse q̄ uirum. Fit igitur coniuratio. Bellum Sardanapalo inferitur: quo ille audito non ut uir regnum defensurus: sed ut metu mortis mulieres solent: primo latebras circūspicit. Mox deinde cum paucis & incompositis in bellū p̄greditur. Victus in regiā se recipit: & extracta pyra se & diuitias in cēdium mittit. Hoc solo imitatū uirum. Post hæc statuitur rex interfecto eius Arbactus: qui præfectus medorum fuerat. Is imperium ab assyriis ad medos trāssert. Post multos deinde reges per ordinem successionis regnum ad Astyagen descendit. Hic per somnum uidit ex naturalibus filiæ: quam unicam habebat uitem enatam: cuius palmitē oīs Asia obūbrabatur. Consulti arioli ex eadem filia nepotē ei futurum: cuius magnitudo prænunciatur: regnūq; ei amissionē portendi responderunt. Hoc responso p̄teritus neq; claro uiro

exæstuat

Alexander

de uero filio Semiramidis

de Sardanapalo

Astyagen postea

Arbactus

Syrii dicti sunt

Sardanapalus

lus

Arbactus

Incompositus

Sardanapali

moris

quales stantibus rex

Arbactus

Arbactus rex

Astyages

Astyages

regni

Arioli

a z

neq; cui dedit filiã: ne paterna maternãq; nobilitas inopõtis
animum extolleret: sed de gente obscura tunc tẽporis p̄larũ
Cambyſi mediocri uiro in matrimonium tradidit. Ac nec
Cãbyſe liquidem ſomni metu deſolito gravidã ad ſe filiã accer
ſit: ut ſub aui potiſſimum conſpectu fœtus necaretur. Natus
infans datur occidendus Harpago regis omnium conſiliorũ
participi. Iſ ueritus ſi ad filiã mortuo rege ueniſſet impiũ:
eo quod nullum Aſtyages uirilis ſexus generat: ne illa ne
cati infantis ultionem: quã a patre non potuiſſet a miniſtro
exigeret: paſtori regii pecoris puerum exponendũ tradidit.
forte eodem tempore & ipſi paſtori filius natus erat. Eius
igitur uxor audita regii infantis expoſitione ſummis precib;
rogat ſibi offerri oſtendiq; puerum: cuius precibus fatigatus
paſtor reuerſus in ſilvã inuenit iuxta infantẽ canẽ ſceminã
paruulo ubera præbentem: & a feris & alitibus defendentẽ.
Motus etiam ipſe miſericordia: qua motã ipſam canẽ uide
rat: puerum deſert ad ſtabulũ: eadem canẽ anxie proſequẽter
quem ut in manum mulier accepit: ueluti ad notã alluſit:
tantuſq; in illo uigor & dulcis quidã blãdiẽtis riſus appa
ruit: ut paſtorẽ uxor ultro rogaret: quo ſuũ partum pro illo
exponeret: pmitteretq; ſibi ſiue fortunã ipſius ſiue ſpei ſuã
puerum nutrire. Atque ita permutata ſorte paruulorum hic
pro filio paſtoris educatur: ille pro nepote regis exponitur.
Nutrici Sparcon poſtea nomen fuit: quia canem p̄la ſic uo
cant. Puer deinde cum inter paſtores eſſet: Cyri nomen acce
pit. Mox rex inter ludentes ſorte delectus cum per laſciuiã
contumaces flagellis cecidiſſet a parẽtibus puerorũ querelã
regi delata: indignantibus a ſeruo regio ingenuos homines
ſeruilibus uerberibus affectos. Ille accerſito puero & interro
gato: cum nihil mutato uultu feciſſe ſe ut regem reſpondiſ
ſet: admiratus conſtantiam in memoriã ſõnii reſponſiq;
reuocatur. Atq; ita cum & uultus & ſimilitudo & expoſito
nis tẽpus & paſtoris conſeſſio conuenirent: nepotẽ agnouit.
Et quoniam deſunctus ſibi ſomnio uideretur agitato inter
paſtores regno animũ minacem duntaxat in illo fregit. Cæ
terum Harpago amico ſuo iſeſtus in ultionem ſeruati nepo

tiſ filium eius interfecit: epulandũq; patri tradidit. Sed Har
pagus ad præſens tempus diſſimulato dolore odium regis i
uidicte occasionem diſtulit. Interiecto demum tempore cũ
adoleuiſſet Cyrus dolore orbitatis admonitus ſcribit ei: ut
relegatus in perſas ab auo fuerit: ut occidi eum paruulum
auus iuſſerit: ut beneficio ſuo ſeruatus ſit: ut regem offende
rit: ut filium amiſerit. Hortatur exercitum parere: & pronam
ad regnum uiam ingrediatur: medorum tranſitionem pol
licitus: epiſtolaq; quia palam ferri nequibat: regis cuſtodi
bus omnem aditum obſidentibus exenſetato lepori inferi
tur: lepũq; in p̄las Cyro ferendus fido ſeruo traditur. addi
ta ſunt rãtia: ut ſub ſpeciem uenãtionis dolus lateret. Lectis
ille epiſtoliſ eandem uia ſomnio aggredi iuſus eſt. Sed præ
monitus ut quem primum poſtera die obuium haberet: ſo
cium coeptis aſſumeret. Igitur antelucano tempore ruri iter
ingreſſus obuium habuit ſeruũ de ergaſtulo cuiuſdã medi
nomine Sybarẽ. Huius requiſita origine ut in perſis genitũ
audiuit demptis compedibus aſſumptoq; comite Perſepoli
urbem egreditur. Ibi cõuocato populo iubet omnes præſto
cum ſecuris eſſe: & ſilvã uia circumdatã excidere: quã
cum ſtrẽnuẽ effeciſſent: eoſdem poſtera die apparatus epuliſ
inuitat: deinde cum alacriores ipſo conuiuio factos uideret:
rogat: ut ſi cõditio p̄ponatur: utrius uitã ſortẽ legant heſter
ni ne laboris an præſentiũ epulã: præſentiũ ut acclamauere
omnes ait: heſterno ſimilem labori omnem uitã acturos
quoad medis pareant ſe ſecutos hodiernis epuliſ. Latiſ om
nibus medis bellum infert. Aſtyages meriti in Harpago ob
litus ſummã belli eidem committit: qui exercitum accep
tum ſtatim Cyro per deditiõnem tradidit: regis crudelitã
perfidia defectionis ulciſcitur. Quod ubi Aſtyages audiuit:
contractis undiq; auxiliis ip̄e in perſas p̄ficiſcitur: & repeti
to alacrius certamine pugnãtib; ſuis partem exercitus a ter
go ponit: & tergiuerſantes ferro agi in hoſtes iubet: ac nun
ciat ſuis ni uicerint non minus fortes etiam poſt terga inue
nturos quã frontibus uiros: proinde uideant fugientibus hæc
an illa pugnãtib; acies rumpenda ſit. Ingens poſt neceſſi

ut puer harpagides
referat exempla
thyeſte

Exenterato lepori

Sybaris

Perſepolis

tatem pugnādi animus exercitui eius accessit. Pulsa itaq; cū
perfarum acies paulatim cederet: matres & uxores eoz obuiā
occurrunt: orant in praeliū reuertantur: cunctantib; sublata
ueste obscena corporis ostēdunt: rogantes num ī uteros ma-
trum uel uxorū uelint refugere. Hac repressi castigatione
in praelium redeunt: & facta impressione quos fugiebant:
fugere compellunt. In eo praelio Astyages capitur: cui Cyrus
nihil aliud nisi regnum abstulit: nepotemq; in illo magis
q̄ uictorem se gessit: eumq; maxime genti hyrcanorū prapo-
luit. Nam ipse reuerti in medos noluit. Hic finis medorum
imperii fuit. Regnauerunt annis. ccl. In initio regni Cyrus
Sybarem cōptorum quem iuxta nocturnū uisum ergastulo
liberauerat: comitemq; in omnibus rebus habuerat: Persis
praposuit: sororemq; suam ei in matrimoniū dedit. Sed ciui-
tates: quæ medorum tributariæ fuerant: mutato impio etiā
conditionem suam mutatam arbitantes a Cyro defecerunt:
quæ res multoz belloz Cyro causa & origo fuit. Domitis
demum pleriq; cum aduersus babilonios bellū gererent:
Babiloniis rex lydoz Cræsus: cuius opes diuitiæ insignes
ea tempestate erant: in auxilium uenit: uictusq; iam de se soli-
citus in regnū refugit. Cyrus quoq; post uictoriā compositis
in babiloniam rebus bellum trāfert in lydiam. Ibi fortuna
prioris praelii percussam iam Cræsi exercitū nullo negotio
fundit. Cræsus ipse capitur: sed quanto bellum minoris pe-
riculi: tanto & mitior uictoria fuit. Cræso & uita & patriōni
partes: & urbs Berce concessa sunt: in qua & si nō regiam ui-
tam: tamen & proximam maiestati regiæ degeret. Hac clæ-
mentia non minus uictori q̄ uicto utilis fuit. Quippe ex uni-
uersa græcia cognito q̄ illatum Cræso bellum esset: auxilia
uelut ad commune extinguendum incendium confluebāt.
Tantus Cræsi amor apud omnes urbes erat: ut passurus Cy-
rus graue bellum græciæ fuerit: si quid in Cræsum crudeli
us consulisset. Interiecto deinde tēpore occupato in aliis
bellis Cyro rebellauere lydii: quibus iterum uictis arma &
equi adēpti iussiq; cauponias ludicras artes & lenocinia exer-
cere. Et sic gens industria quondam potens & manu stren-

Medorum Imperii finis

Sybaris

Cræsus

Nullū negotiū

Cræsus captus

Berce urbs

7
nua effeminata mollicie luxuriaq; uirtutē pristinā perdidit.
Et quos ante Cyrum inuictos bella præstiterant: i luxuriam
laptos ocii ac desidia superauit. Fuere lydis multi ante Cræ-
sum reges uariis casibus memorabiles: nullus tamen fortu-
næ Candaules comparandus: qui cum uxorem suam: quam
propter pulchritudinem nimium diligebat: omnib; p̄dicaret:
non contentus uoluptatum suarum tacita cōsciētia: nisi etiā
matrimonii reticenda publicaret: prorsus quasi silētū dānū
pulchritudinis esset: ad postremum ut affirmationi suæ fidē
faceret: eam Gygi sodali suo nudā demonstrauit. Quo facto
& amicum i adulterum uxoris illectum hostem sibi fecit: &
uxorem ueluti tradito alii amore a se alienauit. Nam breui
post tempore cædes Candaules nuptiarum premium fuit.
Vxor mariti sanguine dotata regnū uiri & se pariter adulte-
ro tradidit. Cyrus subacta Asia & uniuerso oriente in pote-
statem redacto scythis bellum intulit. Erat autē eo tempore
scytharum regina Tomyris: quæ non muliebriter aduentu
hostium territa cum prohibere eos posset: uadum Araxis flu-
minis transire permisit: & sibi feliciter pugnā inter regni
sui terminos rata: & hostib; obiectū flumis fugā difficiliōrē.
Itaq; Cyrus trāsectis copiis cū aliquātis per in scythiam pro-
cessisset castram etatus est. Deinde postera die cū simulato
metu & quasi refugiens castra deseruisset: uinum affatim &
ea quæ erant epulis necessaria reliquit. Quod cū nunciatū
reginæ esset: adolescētulum filium ad insequendum eū cū
tertia parte copiarum mittit. Cum uentū ad Cyri castra esset
ignarus rei militaris adolescens ueluti ad epulas nō ad plū
uenisset: omissis hostibus insuetos barbaros uino onerare se
patitur. Priusq; scythæ ebrietate q̄ bello uincuntur. Nam co-
gnitis his Cyrus reuersus per noctem faucios opprimit: om-
nesq; scythas cum reginæ filio interficit. Amisso tanto exer-
citu & quod grauius dolendum unico filio Tomyris orbita-
tis dolorem nō in lachrymas effundit: sed in ulteriōs solatia
intendit. Hostesq; recenti uictoria exultantes pari insidiarū
fraude circūdedit. Quippe simulata diffidētia ppter uulnus
exceptum refugiens Cyrum aduq; angustias perduxit. Ibi

Candaules

Gyges

Tomyris

Araxes fl.

Araxes fl.

a iiii

Circūdedit per
insidiarū fraudē

Diffidentia

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Cyri caput

Admirabiliter insignis
Cambyfes filius cōstituitur
Cambyfes

Apis

Cambyfes exercitus
arenarū molibus
obrutus

Mergides

Comaris

Horopastes

Orthani

Sagacissimus in
coniecturas

compositis in montibus infidiis ducenta milia p̄saz cū ip̄o rege trucidauit. In qua uictoria etiā illud memorabile fuit: quod neq; nuncius tantæ cladis quidem superfuit. Caput Cyri amputatum in utrem humano sanguine repletū cōiici regina iubet cum hac exprobratione crudelitatis. Satis te sāguine inquit: quem sitisti: cuiusq; inlasiabilis semper fuisti. Cyrus regnauit annis xxx. non initio tantum regni: sed continuo totius temporis successu admirabiliter insignis. Huic successit filius Cambyfes: qui imperio patri & ægyptum adiacit: sed offensus superstitionibus ægyptiorum Ais cæterorū q; deorū ædes dirui iubet. Ad Ammonis quoq; nobillissimū templum expugnandum exercitum mittit: qui tēpestatibus & harenarum molibus oppressus interiit. Post hæc per qui etem uidit fratrem suum Mergidem regnaturū: quo somnio exterritus non dubitauit post sacrilegiæ etiam parricidiū facere. Erat enim difficile ut parceret suis: qui contemptu religionis grassatus etiam contra deos fuerat. Ad hoc tam crudele ministerium magum quēdam ex amicis delegit nomie Comarim. Interim ip̄e gladio sua sponte euaginato ī femore grauiter uulneratus occubuit: p̄nasq; luit seu impati parricidii seu sacrilegii perpetrati. Quo nuncio accepto magus ante famam amissi regis occupat facinus: p̄stratoq; Mergide cui regnum debebatur: fratrem suum subiecit Horopastem. Erat enim oris & corporis liniamentis persimilis: ac nemine subesse dolum arbitrate pro Mergide rex Horopastes constituitur. Quæ res eo occultior fuit: quod apud p̄sas personas regis sub speciem maiestatis occultitur. Igitur magi ad fauorē populi conciliandum tributa & militiæ uacationē ī trieniū remittunt: ut regnum quod fraude quæsierāt indulgētia & largitionibus cōfirmarent. quæ res suspecta primo Orthani uiro nobili & in coniectura sagacissimo fuit. Itaq; p̄ internūcios quærit a filia: quæ inter regias pellices erat: an Cyri regis filius rex esset. Et illa nec se scire ipsā ait: nec ex alia posse cognoscere: quia singulæ seperatim recludantur. Tum per tractare dormienti caput iubet. Nam mago Cambyfes aures utraq; præciderat. Factus deinde per filiam certior sine au-

ribus esse regem optimatibus persarum rem indicat: & in eadem falsi regis impulsos sacramento religionis obstringit. Septem tantum conscii fuere huius coniurationis: qui ex cōtinenti ne dato in p̄nitentiam spatio res per quēq; narraretur: occultato sub ueste ferro ad regiā pergunt. Ibi obuiis iterfectis ad magos perueniunt. Quibus ne ipsis quē animus in auxilium suum defuit. Siquidem stricto ferro duos de cōiuratis interficiunt. Ipsi tamen corripuntur a pluribus: quorum alterum Gobryas amplexus magum cunctantibus sociis ne ipsum pro mago transfoderent: quia res obscuro locogerebatur: uel per suum corpus adigi mago ferrum iussit. Fortuna tamen ita regente illo incolumi magus interficitur. Occisis magis magna quidem gloria recuperati regni principum fuit: sed multo maior in eo: quod cum de regno ambigerent concordare potuerunt. Erant enim & uirtute & nobilitate ita pares: ut difficilem ex his populo electionem æq̄litas faceret. Ipsi igitur uiam inuenerunt: qua de se iudicium religioni & fortunæ committerent. Pacti inter se sunt: & statuta omnes equos ante regiā primo mane perducerent: & cuius equus ante solis ortum hinnitum prius edissetis rex esset. Nam & solem unum deū persæ esse credunt: & eques eidem deo sacros ferunt. Erat inter cōiuratos Darius Hy-
staspis filius: cui de regno sollicito equi custos ait: si ea res uictoriam moraretur: nil negocii superesse: p̄inde nocte equā p̄ die ante constitutā diem ad eundē locū ducit: ibiq; equæ equum admittit: ratus ex uoluptate ueneris futurum: quod euenit. Postera die cum ad statutam horam omēs uenissent: Darii equus cognito loco ex desiderio fæminæ hinitū statim edidit: & segnibus aliis felix auspiciū domino primū emisit. Tanta moderatio cæteris fuit: ut audito auspicio confestim equis desilierit: & Dariū regem salutarin: populus quoq; uniuersus secutus iudiciū principum eundē constituit regē. Sic regnum persarum septē nobilissimorū uirtute quæsitum tam leui memento in unum collatum est: Incredibile p̄sus pro tanta pietate gessisse eos: quod ut eriperent a magis: mori non recusarent: quā propter formam uirtutēq; hoc imperio

Obstringit sacramento

Pœnitentiæ

Stricto ferro

Gobryas

Concordare

Darius f

Hystaspes

equus darii dedit hinitum

dignam & cognatio Dario iuncta cum pristinis regib⁹ fuit. Principio igitur regni Cyri regis filiam regalibus nuptiis regnum firmaturus in matrimonium recepit: ut non tam extraneum translatum quam in familiam Cyri reuersum uideretur. Interiecto deinde tempore cum assyrii descuissent: & babiloniam occupassent: difficilisque urbis expugnatio esset: astu ante rege unus de interfectoibus magorum Zopyrus nomine se uerberibus lacerari toto corpore iubet. Nasum & labia & aures sibi praecidit: atque ita regi inopinanti se offert. Attonitum & quaerentem Darium causas auctoremque tam foede lacerationis tacitus quo proposito fecerit: edocet. formatoque in futurum consilio transfugae titulo babiloniam proficiscitur. Ibi ostendit populo laniatum corpus. Queritur crudelitatem regis a quo in regni portione non uirtute sed auspicio: non iudicio hominum sed hinc equi superatus sit. Iubet illos ex amicis exemplum capere quid hostibus cauendum sit. Hortatur ne moribus magis quam armis confidant: patientiisque se commune bellum recentiore ira gerere. Nota nobilitas uiri pariter & uirtus omnibus erat nec de fide timebant: cuius ueluti pignora uulnera corporis & iniuriae notas habebant. Constituitur ergo dux omnium suffragio & accepta parua manu semel atque iterum cedentibus ex consulto praesens secunda praesentia fecit. Ad postremum uniuersum sibi creditum exercitum regi prodidit: urbemque ipsam in potestatem eius redegit. Post haec Darius rex bellum scythis infert: quod sequenti uoluntate referetur.

IVSTINI HISTORICI LIBER RECVNDVS.

IN Relatione rerum a scythis gestarum: quae satis amplae magnificaeque fuerunt: principia ab origine repetendum est. Non enim minus illustria initia quam imperium habuere: nec uirorum imperio magis quam foeminarum uirtutibus claruere. Quippe cum ipsi parthos babiloniosque foeminae autem eorum amazonum regna condiderint: prorsus ut res gestas uirorum mulierumque considerantibus incertum sit: inter apud eos sexus illustrior fuerit. Scy

Zopyrus facinus
edidit memorandu

Zopyrus

tharum gens antiquissima semper habitata: quae inter scythas & aegyptios diu contentio de generis uetustate fuerit. aegyptiis praedicantibus initio rerum cum aliae terrae nimio feruore solis arderent: aliae rigerent frigoris immanitate: ita ut non modo generare homines sed ne adueas quidem recipere ac tueri possent: priusquam aduersus calorem: uel frigus uelamenta corporis inuenirentur: uel locorum uitia quaesitis arte remediis mollirentur. Aegyptum ita temperatam semper fuisse: ut neque hyberna frigora nec aestiui solis ardores incolas eius premerent. Solum ita fecundum: ut alimentorum nulla terra feracior sit in usus hominum. Iure igitur ibi primum homines natos uideri debere: ubi educari facillime possent. Contra scythae caeli temperamentum nullum esse uetustatis argumentum putabant. Quippe naturam cum primum incrementa caloris & frigoris regionibus distinxerit: statim ad locorum patientiam animalia quoque generasse: sed arborum atque frugum pro regionum conditione apte genera uariata. Et quanto scythis sit caelum asperius quam aegyptiis: tanto & corpora & ingenia esse duriora. Caeterum si mundi quae nunc partes sunt: aliquando unitas fuit: siue illuies aquarum principio rerum terras obrutas tenuit: siue ignis: qui & mundum genuit: cuncta possedit: utriusque primordii scythas origine praestare. Nam si ignis prima possessio rerum fuit: qui paulatim extinctus sedem terris dedit nullam priusquam septentrionalem partem hyemis frigore ab igne secretam: adeo ut nunc quoque nulla magis rigeat frigoribus. Aegyptum uerum & totum orientem tardissime temperatum: quippe qui etiam nunc torrenti calore solis exestuet. Quod si oes quondam terrae summersae profundo fuerunt: profecto editissimam quamque partem decurrentibus aquis prius detectam: humillimo autem solo eandem aqua diutissime immorata. Et quanto prior quaeque pars terrarum siccata sit: tanto prius animalia generare coepisse. Porro scythiam adeo editiorem omnibus terris esse: ut cuncta flumina ibi nata in mare maeoticum: tum deinde in ponticum & in aegyptium mare decurrant. Aegyptum autem quae tot regum tot saeculorum cura impensaque munita sit: & aduersus uim decurrentium aquarum

contentio de uetustate

Contentio inter scythas & aegyptios de antiquitate

homines primum nati fuerunt in aegypto

prima possessio

Scythiae descriptio

Scytharum mores

Murinis pellibus

Diuitiarum cupido ibi est
ubi & usus

Proficit in illis plus uitio
quam ignorantia

Alexandri magni Cepyro
dux Cepyro
cum uniuerso exer
citu a scythis deletus

Parthici & bactriani
impii a scythis conditi

tantis instructa molibus tot fossis cōcisa ut cū his arceantur
illis recipiatur aqua: nihilominus coli nisi excluso nilo nō
potuerit: nec possit uideri hominum uetustate ultimā: quae
exaggerationibus regum siue nili trahentis limum terrarū
recentissima uideatur. His igitur argumentis superatis aegy
ptiis antiquiores semper scythae uisi. Scythia in orientē por
recta iucluditur ab uno latere ponto: & ab altero montibus
riphæis. A tergo asia & phasi flumine multū in longitudi
nē & latitudinē patet. Hominib⁹ iter se fines nulli: neq; enī
agrum exercent: nec domus illis ulla aut tectum aut sedes ē.
Armenta & pecora semper pascentibus & per incultas solitu
dines errare solitis: uxores liberosq; secum plaustris uehunt.
Quibus coriis Imbrium hyemisq; causa tectis pro domib⁹
utuntur. Iustitia gentis ingeniis culta non legibus. Nullum
scelus apud eos furto graui⁹: quippe sine tecto munimētoq;
pecora & armenta habentibus: quid saluum esset. si furari li
ceret. Aurum & argentum perinde aspernantur: ac reliqui
mortales appetunt: lacte & melle uescuntur. Lanæ iis usus
ac uestium ignotus. & quanq̄ continuis frigoribus urantur:
pellibus tamen ferinis aut murinis uestiuntur. Hæc continē
tia illis: morum quoq; iustitiā dedit nihil alienū cōcupiscē
tibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est: ubi & usus. Atq; uti
nam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia
alieni foret. Profecto non bellorum tantum per oīa sæcula
terris omnibus continuaretur. neq; plus hominū ferrum
& arma q̄ naturalis fatore conditio raperet. Prorsus ut admi
rabile uideatur hoc illis naturam dare: quod græci longa sa
piētum doctrina præceptisq; philosophorum cōseq nequnt:
cultosq; mores incultæ barbariæ collatione superari. Tanto
plus in illis proficit uitioꝝ ignorantio q̄ in his cognitio uirtu
tis. Imperium asiæ ter quæsiuere scythe. ipsi ppetuo ab aliēo
imperio aut intacti aut inuicti mansere. Darium regē persarum
turpi a scythia summouere fuga. Cyrum cū omni exer
citu trucidarunt. Alexandri magni ducem Cepyronam
pari ratione cum copiis uniuersis deleuerunt. Romano
rum audiuerunt: non sensere arma. Mox parthicum & bactri

anum imperiū ipsi condiderunt: gens & laboribus & bellis
aspera. Vires corporum immensa: nihil paratiere: quod amit
tere timeant. nihil uictores præter gloriam concupiscunt. Pri
mus scythis bellū idixit Vexores rex aegyptius missis prius
legatis: q; hostibus parēdi legē diceret. Sed Scythæ iā atea de
aduētū regis a finitimis certiores facti legatis respōdēt. Tam
opulētī populi ducē stolide aduersus iopes occupasse bellū:
quod magis dōi fuerit illi timendū: qd belli certamē aiceps:
p̄mia uictoriæ nulla: dāna manifesta sint. Igitur nō expecta
tuos scythas: ut ad se ueniat: cū tāto sibi in hoste plura cō
cupiscēda sint: ultroque prodituros obuiam. Nec dicto res
morata: quos cum tantā celeritate uenire rex didicisset: in fu
gam uertitur: & exercitū cum omni apparatu belli relicto in
regnum trepidus se recepit. Scythas ab aegypto paludes pro
hibuere. Exinde reuersi asiam perdomitam uestigalem fece
unt: modico tributo magis in titulum imperii q̄ in uictoriæ
premiū imposito quindecim annis pacādæ asiæ morati:
Vxorū flagitatione reuocantur: per legatos denunciatiū
ni redeant: sobolem se ex finitimis quæsituras: nec passuras
ut in posteritatem scytharum genus per fœminas iteridat.
His igitur asia per mille quingentos annos uestigalis fuit:
pendendi tributi finē Ninus rex assyriorum imposuit. Sed
apud scythas medio tempore duo regii iuuenes Plinos &
Scholopytus per factionem optimatum domo pulli ingētē
iuuentutem secum traxere. & in cappadociæ ora iuxta amnē
thermodoonta confedere: subiectosq; thermis cyraeos cāpos
occupauere. Ibi per multos annos spoliare finitimos cōsueti:
conspiratione populorum per insidias trucidantur. Horum
uxores cum uiderēt exilio suo additā orbitatē arma sūpsere:
sinesq; suos sūmouentes priō mox inferētes bella defendūt.
Nubendi quoq; finitimis animum omisere seruitutem nō
matrimonium appellantes: singulare omnium sæculorum
exemplum. Auxere rempublicam sine uiris: iam etiam cum
contemptu uirorum se tuentur. & ne feliciores aliæ aliis ui
derētur: uiros: qui domi remanserant: interficiūt. Vlticnem
quoq; cæloꝝ cōiugū excidio finitimoz sequuntur. Tūc pace

Vexores

Plinos
Scolopytus

Thermodo fl.
Thermis cyrei capi

armis quaesita ne gēs interiret: cōcubitū finitimorū ineūt. Si
q̄ mares nacerētur: interficiebantur. Virgines in eūdem ipsū
morem non ocio neq; lanificio: sed armis: equis: uenatiōib⁹
exercebāt. in iustis ifantiū dexteriorib⁹ māmis: ne sagitaz̄ ia
ctus ipediretur: uide amazōes dictā sūt. Duæ regīæ his fuere
Marthesia & lāpedo: quæ ī duas ptes agmine diuiso iclytæ
iam opibus uicibus gerebant bella sollicitæ terminos alter
nos defendentes: & ne successus deesset auctoritas generā
tas se marte prædicabant. Itaq; maiore parte Europæ subac
ta asiæ quoq; nonnullas ciuitates occupauere. Ibi epheso
multisq; aliis urbibus conditis ptem exercitus cum ingēti p
da domū remittunt. Reliquæ quæ ad tuendum asiæ ipeniū
remanferant: concursu barbaroz̄ cū Marthesia regīa iterfici
untur. In cuius locū filia eius Orithyia regno succedit. Cui
præter singularem belli industriam eximia seruata: ī omne
æuum uirginitatis admiratio fuit. Huius uirtute tantum ad
ditum gloriæ & famæ amazonibus est: ut Herculi rex cui
xii. stipendia debebat: quasi impossibile iperauerit: ut arma
reginæ amazonū sibi afferret. Igitur eo pfect⁹ longis nouē
nauib⁹ comitante principū græciæ iuuētute iopinātes aggre
ditur. Duæ ex quattuor tūc sorores amazonū regna tracta
bāt: Antiope & Orithyia: q̄z Orithyia foris bellū gerebat. Igi
tur cū Hercules ad litt⁹ amazonū applicuisset ifrequēs mul
tudo cū Antiope regīa nihil hostile metuēte erat. Quare
effectū ē ut pauca repētino tumultu excitata: arma sumerēt:
facilēq; uictoriā hostibus darent. Multæ itaq; cæsa captæq;
ī his duæ captæ sunt Antiope sorores Menalippe ab Hercu
le Hippolyte a Theseo. Sed Theseus obtentā ipremiū capti
uam eandem in matrimonium assumit: ex ea genuit Hippo
lytum. Hercules post uictoriā Menalippen captiuā sorori
reddidit: & pretium arma reginæ accepit. Atq; ita imperio
functus ad regē reuertitur. Sed Orithyia ubi cōperit bellum
sororibus illatum & raptorem esse atheniensium p̄cipem:
hortatur comites in ultionem: frustra q; ponti sinum & aliā
domitam esse dicit: si græcorum non tam bellis quā rapinis
pateant. Auxilium deinde a sagillo rege scytarum petit.

Marthesia
Lampedo

Ephesus conuicta ab ama
zombus

Orithyia

Antiope

Menalippe

Hippolyte

Theseus

Hippolyte

Antiope
comites in ultionem

Genus se scytharum esse: cladem uirorū: necessitatem armo
rum: belli causas ostendit. affecutaque uirtute ne segniores
uiris foeminas habere scythæ uideantur. Motus ille dome
stica gloria mittit cum ingenti equitatu filium Penaxago
ram in auxilium. Sed ante prælium dissensione orta ab au
xiliis desertæ bello ab atheniensibus uincuntur. Receptaculū
tamen habuere castra sociorum: quorum auxiliis intactæ
ab aliis gentibus in regnum reuertuntur. Post Orithiam
Pantefilea regno potita est: cuius troiano bello inter fortif
simos uiros cum auxilium aduersos græcos ferret magna
uirtutis documenta extitere. Interfecta demū Pantefilea exer
cituq; ei⁹ assumpto pauca quæ remanserant: gre se aduer
sus finitimos defendentes usq; ad tempora Alexandri ma
gni durauerunt. Harum Minithia siue Calestris regina con
cubitu Alexandri per dies. xiiii. ad sobolem ex eo generan
dam obtento reuerfa in regnum breui post tempore cū om
ni amazonum nomine intercidit. Scythæ autem tertia expe
ditione asiatica cum annis. vii. a coniugibus & liberis abfuis
sent seruili bello domi excipiuntur. Quippe coniuges eo
rū longa expectatione uirorū fessæ: nec iam teneri bello sed
deletos ratæ seruis ad custodiam pecoris relictis nubūt: qui
reuerfos cū uictoria dominos uelut aduenas armati finib⁹
prohibent. Quibus cum uaria uictoria fuisset: admonentur
Scythæ mutare genus pugnæ: memores non cum hostibus
sed cum seruis preliandum: nec armorū sed dominorū iure
uincendos: uerbera in aciem non tela ferenda: omissoque
ferro uirgas & flagella cæteraque seruilis metus paranda in
strumenta. Probato omnes consilio instructi sicut p̄ceptum
erat: posteaq; ad hostes accessere inopinantib⁹ uerbera inten
rant: adeoq; illos perturbant: ut quos ferro non poterant me
ru uerberum uincerent: fugamq; non ut hostes uicti: sed ut
fugitiui serui capefferēt: quicūq; capi potuerūt: supplicia cru
cibus luerunt. Mulieres quoq; male sibi conscia: partim fer
ro: partim suspēdio uitā finierūt. Post hoc apud scythas pax
fuit usq; tempora Lanthini regis. huic Darius rex persarum:
sicut supra dictum est: cū filia eius nuptias non obtinuisset:

Penaxagoras

Pantefilea

Minithia siue
Calestris

Scythæ

Nota historia p̄oro nale
rio flacco. nunc etia
metuentes uerbera
turmas

Lanthinus
Darius

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

bellum intulit: & armatis septingentis milibus hominum scythia ingressus non facientibus hostibus pugnae potestate metuens ne interrupto pote istri reditus sibi intercluderetur: amissis nonaginta milibus hominum trepide refugit: quae iactura habundante multitudine iter dana numerata non est. Inde asiam & macedoniam domuit. Ionas quoque navali periculo superat. Demum cognito quod athenienses Ioniis auxilium contra se tulissent: omnem impetum belli in eos convertit. Nunc quoniam ad bella Atheniensium ventum est: quae non modo ultra spem gerendi verum etiam ultra gestu fidem parata sunt operamque atheniensium effectu maiora quam uoto fuerunt: paucis uerbis origo repetenda est: quia non ut caeterae gentes a sordidus initiis ad summam creuere. Soli enim praeterquam in cremento etiam origine gloriantur. Quippe non aduenae neque passim collecta populi colluuiem originem urbi dedit: sed in eodem nati solo: quod incolunt: & quae illis sedes eadem origo est. Primi lanificii & olei & uini usum docuerunt: arare quoque & serere frumenta glauca uescentibus monstrauerunt: litterae certe ac facundia & hic civilis ordo disciplinae ueluti templum athenas habent. Ante Deucalionis tempora regem habuere Cecropem: quem: ut omnis antiquitas fabulata est: biforem perdidit: quia prius mare foeminae matrimonio iunxit. Huic successit Granus: cuius filia athis regioni nomen dedit. Post hunc Amphionides regnauit: qui primus Mineruae urbem sacrauit: & nomen ciuitati Athenas dedit. Huius temporibus aquarum illuuiem maiorem partem graeciae absumpsit. Superfuerunt quos refugia montium receperunt: aut ad regem Thesaliarum Deucalionem ratibus uecti sunt: a quo praeterea genus hominum conditum dicitur per ordinem deinde successione regnum ad Herethaem descendit: sub quo frumenti satio apud eleusina a Triptolemo reperta. in cuius muneris honorem noctes initiorum sacratae. Tenuit & Aegeus Thesei pater Athenis regnum: a quo per diuortium decedens Medea propter adultam priuigni aetatem colchos cum Medo filio ex Aegaeo suscepto concessit. Post Aegaeum Theseus ac deinde post Thesei filius demophon: qui auxilium graecis aduersus

Atheniensium origo

~~Deucalio~~
~~Amphionides~~

Deucalio

Cecrops

Primus Cecrops mare & foemina matrimonio iunxit

Granus

Amphionides

Athis unde dicta attica

Athis

Amphionides

Amphionides

~~Amphionides~~

Athenis quod primus nomen inducit

Cecrops

Eleusis

Eleusis

Triptolemus

Aegeus

Theseus

Medea

Demophon

troianos tulit: regnum possedit. Erant inter athenienses & Dorienses similitudine ueteres offensa: quas uindicaturi bello Dorienses de euentu belli oracula consuluerunt: responsum superioris fore: nisi regem atheniensium occidisset. Cum uerum esset in plerumque militibus ante omnia custodia regis praecipitur. Atheniensibus eo tempore rex Codrus erat: & responso dei & praecipitis hostium cognitis permutato regis habitu paucosus sarmeta collo gerens castra hostium ingreditur. Ibi in turba obsistit a milite: quem falce astu uulnerauerat: interficitur. Cognito regis corpore Dorienses sine praelio discedunt. Atque ita Athenienses uirtute ducis pro salute patriae morti se offerentis bello liberantur. Post Codrum nemo Athis regnauit: quod memoriae nominis eius tributum est. Administratio reipublicae annuis magistratibus permissa est. Sed ciuitati nullae leges tunc erant: quae libido regum per legibus habebatur. Eligitur itaque Solon uir iusticia insignis: qui uelut nouam ciuitatem legibus condiderat: quae tanto temperamento iter plebem senatumque egit: cum si quid per altero ordine tulisset: alteri displicere uideretur: ut ab utroque parte gratiam traheret. Huius uiri iter multa egregia & istud memorabile fuit: iter Athenienses & Megareses de proprietate salaminiae insulae peruenit usque ad iteritum armis dimicatum fuerat. Post clades multas capitale esse apud Athenienses cepit: si quis legem de uindicanda insula tulisset. Sollicitus igitur Solon ne aut tacendo periculum reipublicae consulere: aut celandum periculum sibi afferret: subita demerentia simulat: cuius uenia non dicturus modo prohibita sed facturus erat. Deformis habitu more uacordium in publicum euolat: factoque concursu hominum quo magis consilium dissimularet insolentis sibi uersibus suadere populo cepit: quod uerebatur: omniumque animos ita cepit: ut exemplo bellum aduersus megareses decerneretur: insulaque deuictis hostibus Atheniensium fieret. Interea megareses memores illati ab atheniensibus belli: & ueritatem ne frustra arma mouisse uideretur: matronas atheniensium in eleusinis factis noctu oppressuri naues ascendunt. quae re cognita dux atheniensium Pisistratus iuuentute in insidiis collocatus: missis maronibus solito clamore ac strepitu est in accessu hostium ne intellectos se sentiant sacra celebrare egressosque nauibus megareses opinantur

Dorienses

~~Codrus~~
Codrus

Solon

Salaminis insula

~~Simulatio demerentia~~

Uersus Soloni insueti

Pisistratus

res aggressus deleuit: ac protin⁹ classe captiua itermixtis mu-
lierib⁹ ut speciem captiuarū matronarū præberent: Megarā
contendit. Illi & cū nauīū formā & petitā pdam agnoscerēt:
obuii ad portū pcedūt: quibus cæsis Pisistratus & paululū
a capiēda urbe abfuit. Ita megarenfes suis dolis hosti uicto-
riam dedere. Sed pisistratus quasi sibi non patriæ uicisset: ti-
rannidem per dolum occupat. Quippe uerberibus uolunta-
riis domi affectus laceratoq; corpore ī publicū progreditur:
& aduocata concōne uulnera populo ostendit: de crudelitate
principū: a quibus hoc se passum simulabat. queritur: addū-
tur uocibus lachrymæ: & inuidiosa oratōe multitudo credu-
la incenditur: amore plebis iūisū se senatui affirmat: obtinet:
ad custodiam corporis sui satellitū auxilium: per quos occu-
pata Tyrannide per annos. xxxiiii. regnauit. Post cui⁹ mor-
tem Diocles alter ex filiis per uim stuprata uirgine a fratre
puelle interficitur. Alter Hippias noīe cū imperiū paternū
teneret: interfectorem fratris compræhendi iubet: qui cum
per tormenta conscios cædis nominare cogetetur: omēs ami-
cos tyranni nominauit: quib⁹ interfectis quærenti tyrāno an-
adhuc reliqui conscii essent: nemo ait: superest: quē amplius
mori gestiam q̄ ipsū tyrannū: qua uoce eiusdē tyrāni se uicto-
rem post uindictā pudicitæ sororis ostēdit. Huius uirtute
cū admōita ciuitas libertatis esset: tādē Hippias regno pul-
sus in exiliū agitur: qui profectus ī perlas ducem se Dario ī-
ferenti atheniensibus bellū. sicuti supra significatū ē: aduer-
sus patriā suā offert. Igitur atheniensēs audito Darii aduentu
auxilium a lacedæoniis socia tūc ciuitate petierunt: quos ubi
uiderūt q̄tridui teneri religiōe: nō expectato auxilio īstructis
decem millibus ciuiū & platēsis auxiliariis mile aduersus
sexcenta milia hostium in campos marathonios in prelium
egrediuntur. Milciades & dux belli erat & auctor non expe-
ctandi auxiliū: quem tanta fiducia ceperat. ut plus presidii
in celeritate quam in sociis duceret. Magna igitur currētib⁹
in pugnam alacritas animorū fuit: adeo ut cum mile passus
inter duas acies essent: citato cursu ante iactus sagiptarū ad
hostem uenirent. nec audaciæ eius euentus defuit. Pugnātū

Credula multitudo

Diocles

Hippias

Diocles

Hippias

regno

Hippias regno pulsus du-
cē se dario prebuit infere-
di atheniensibus belli

in marathonijs campi

Milciades

// naufragio

est enim tanta uirtute: ut hinc uirōs inde pecudes putares.
uicti perlas ī naues cōfugerunt: ex quibus multae suppressæ:
multae captæ. In eo plio tāta uirtus singulorū fuit: ut cuius
laus prima esset: difficile iudiciū uideretur. iter caeteros tamē
Themistoclis adolescētis gloria emicuit: ī quo iā tūc idoles
futuræ imperatoriae uirtutis apparuit: Cynigeri quoq; mili-
tis atheniēsis gloria magnis scriptorū laudibus celebrata ē: q̄
post plii inumeras caedes cū fugiētes hostes ad naues egis-
sent: onustā nauē dextra manu tenuit: nec prius dimisit: q̄
manū amitteret. Tum quoq; amputata dextra nauē sinistra
cōpræhēdit: quā & ipsam cū amisisset: ad postremū morfu
nauē detinuit. Tantā in eo uirtutē fuisse: ut nō tot caedibus
fatigatus: nō ābabus māibus amissis uictus ad postremū
trūcus & ueluti rabida fera dētibus dimicauerit: ducēta mil-
lia p̄las eo praelio sine nauigio amiserit. Cecidit & Hippias
tyrānus Atheniēsis auctor & cō-itor eius belli diis patriæ
ultoribus p̄enas repetētibus. Interea & Darius cū bellū re-
stauraret: ī ipso apparatu decidit: relictis multis filiis & ī reg-
& ante regnum susceptis. Ex his Arthemēnes maximus natu-
aetatis p̄uilegio regnū sibi uindicabat: quo dius & ordo nascē-
tibus & natura ipsa gētibus dedit. Porro Xerxes cōtrouersiā
nō de ordie sed de nascēdi felicitate referebat. Nā q̄d arthe-
menē primū quidē Dario sed priuato puēisse: le regi primū
natū: fratres itaq; suos q̄ ante geniti essent puato priuatū pa-
trimoniū quod eo tēpore Darius habuisset: nō regnum sibi
uēdicare posse: se esse primū: quem in regnū rex pater sustu-
lerit. Huc accedere quod Arthemēnes nō patre tantum. sed
& matre priuate adhuc fortunæ auo quoq; materno puato
creatus sit: se uero & matre regina natum: & patrem non nisi
regem uidisse: auum quoq; maternum Cyrum regem ha-
buisse non heredem: sed conditorem tanti regni. Itaq; & si
aequo iure utrūq; fratrem pater reliquisset: materno se tamē
iure & auito uincere. Hoc certamē cōcordi animo ad patruū
suum Anafarnem ueluti ad domesticum iudicem deferunt:
qui domi cognita causa Xerxem praeposuit: adeoq; fraterna
cōtentio fuit: ut nec uictor insultauerit: nec uictus idoluerit

Themistocles

Cynigeri

Themistocles

Cynegicus

Hippias mors

regno

Atheniensibus

Restauraret

ipso apparatu

decidit

Arthemēnes

Xerxes

Xerxes

regno

Atheniensibus

Anafarnem

// Nanq:

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

iploq; litis tempore iuicē mūnerā miserint: & iucūdā quoq;
 inter se nō solū credula conuiuia habuerint. Iudiciū quo
 que ipsū sine arbitris sine conuicio fuerit. Tāto moderatius
 tum fratres inter se regna maxima diuidebant: quāto nunc
 exigua patrimonāia partiūtur. Igitur Xerxes bellum a patre
 acceptum aduersus grāciā p̄ quinqueniū instruxit. Quod
 ubi primū didicit Demactus rex lacedæmoniōz: qui apud
 Xerxem exulabat: amicior patriæ post fugā quam regi post
 beneficia: ne inopināto bello opprimerentur: oīa in tabellis
 ligneis magistratibus p̄scripsit: easdemq; cæra super inducta
 delet: ne aut scriptura sine tegmine iudiciū daret: aut recens
 cære dolum proderet. Fido deinde seruo perferendas tradit:
 iusso magistratibus spartanōz tradere. quibus platis lacedæ
 monā quæstioi res diu fuit: quod neq; scriptum aliqd uide
 rent: nec frustra missas suspicarentur: tantoq; rem maiorem:
 quanto sit occultior putabāt. Herentibus in cōiectura uiris
 soror regis leonidæ consiliū scribētis inuenit. Erasa igitur
 cæra belli cōsilia detegūtur. Iam Xerxes septingentā millia
 de regnō armauerat: & trecenta millia de auxiliis: ut nō in
 merito p̄ditum sit: fluā ab exercitu eius siccata: grāciamq;
 omnem uis capei exercitū eius potuisse. Naues q; oq; decies
 cētū millia numero habuisse dicitur. Huic tāto agmini dux
 abfuit. Cæterum si regem spectes: diuitias nō ducē laudes:
 quarum tantā cōpia in regno eius fuit: ut cum flumina mul
 titudine cōsumerētur: opes tamē regis superessent. Ipse autē
 primus ī fuga: postremus ī p̄lio semp uisus ē in periculis
 timidus: sicubi metus abesset inflatus. Deniq; ante experimē
 tū belli fiducia uiriū ueluti naturæ ipius dominus & mōtes
 in planum deducebat & cōuexa nalliū æquabat: & quædam
 maria pōtib; sternebat: quædam ad nauigationis cōmodū
 per compendium ducebat: cuius introitus ī grāciam q̄ terri
 bilis: tam turpis ac fœdus discessus fuit. Nāq; cum Leonidæ
 rex spartanōrū cum quattuor millibus militū āgustias ther
mopylarum occupasset: Xerxes cōtemptu paucitatis eōs pu
 gnā capescere iubet: quoq; cognati Marathonā pugna iter
 facti fuerunt: qui dum ulcisci suos quærunt: p̄cipiū cladis

Demactus

*Leonidæ regis soror cōsiliū
 scribentis inuenit. uide
 dū igitur an hæc sit littera
 Leonidæ de q̄ in regis
 epigrammatis*

Leonides

*Thermopylarum
 angustis*

fuere: succedente deinde inuiti turbā maior cædes æditur:
 Triduo ibi cū dolore & indignatiōe per saḡ dimicatū. quarto
 die cum nunciatum esset Leonidæ a. xx. millibus hostium
 summū cacumen teneri: tunc ortatur socios recedāt: & se ad
 meliora patriæ tēpora referent: sibi cum spartanis fortunā
 experiendam: plura patriæ q̄ uitæ debere: cæteros ad p̄si
 dia grāciæ seruandos. Audito regis ip̄erio discessere cæteri:
 soli lacedæmonii remanserūt. Inuitio huius belli sciscitātib;us
 delphis oracula responsū fuerat: aut regi spartanorum: aut
 urbi cadendū. Et idcirco cum rex leonides in bellū p̄ficisce
 retur: ita suos firmauerat: ut regem se parato ad moriendum
 animo scirent. Angustias præterea occupauerat: ut cū paucis
 aut maiore gloria uinceret: aut minore damno rei publicæ ca
 deret. Dimissis igitur sociis: hortatur spartanos: meminerit:
 qualitercunq; p̄liarentur: cadendum esse: cauerent: ne for
 tius mansisse q̄ dimicasse uideātur: nec expectandum ut ab
 hoste circūuenirentur: sed cum nox occasionem daret securis
 & lætis superueniendum: nusq; uictores honestius q̄ ī castris
 hostium perituros: Nihil erat difficile persuadere persuasis
 mori. statim arma capiunt: & sexcenti uiri castra quingētorū
 milliū irrūpunt. Statimq; regis p̄torium petunt: aut cum
 illo aut si ipsi oppressi essēt: ipsi potissimū sede morituri.
 Tumultus totis castris oritur. Spartani posteaq; regem non
 inueniūt: p̄ oīa castra uictores uagātur: cedūt sternūtq; oīa ut
 q̄ sciāt se pugnare. nō spe uictoriæ sed ī mortis ulitiōe. P̄liū
 a p̄cipio noctis ī maiore p̄te diei tractū. Ad postremū non
 uicti sed uincēdo fatigati iter igētes stratorū hostiū cateruas
 occiderunt. Xerxes duobus uulneribus terrestri p̄lio ac
 ceptis expiri maris fortunā statuit. Sed Athēsiū dux Thēi
 stocles cū aīaduertisset Ionas: p̄pter quos bellū p̄ saḡ rex sus
 cepat: ī auxiliū regis classe uēisse: sollicitare eos ī p̄tes suas sta
 tuit. Et cū colloquēdi copiā nō haberēt: quo applicituri erāt:
 symbolos p̄poni: & saxis p̄scribi curat. Quæ uos Iones de
 dementia tenet: quod facinus agitatis: bellū inferre olī cōdi
 toribus uestris nup̄ etiā uindicib; cogitatis. An ideo mœnia
 uestra condidimus: ut essent: qui nostra deleterent: quid si non

Qualitercunq;

*Applicituri erant
 symbolos*

b =

Templū delphicū a xerxe
dirceptū

Offensa

Adunata

salaminū fretū

Artemisq̄ forti
tudo

Artemis

hæc & Dario pri⁹ & nūc Xerxi belli causa nobiscū foret? qđ uos rebellātes nō destituimus? quī uos ī hæc nostra castra ex istā obsidiōe transitis: Aut si hoc parē tutū extat uos cōmissō p̄aliō. lite cessum: inhihete remos: & a bello discedite. Ante naualis p̄alii cōgressionē miserat Xerxes quattuor millia ar matoz delphos ad tēplum apollinis diripiēdū: p̄sus quasi nō cū græcis tantum sed cū diis imortallibus bellū gereret: quæ manus tōta ībribus & fluminibus deleta est: ut itellige ret: quātō grauior offensa deoz esset: tantō nullas esse hominum aduersus deos uire. Post hæc Thespiadas & plateas & athenas uacuas hominib⁹ incendit: & q̄ ioniam ferro nō poterat in homines: ī ædificia igne crassatur. Nāq; athenienses post pugnam marathōiam præmonēte Themistocle. uictōriam illā de persis nō finem sed causā maioris belli fore. cc. naues fabricauerunt. Aduentante igitur Xerxe cōsulentibus delphis oraculum responsum fuerat: salutem muris ligneis tueretur. Themistocles nauū p̄sidium demōstratū rat⁹ p̄suadet omnibus patriā municipes esse nō mœnia: ciuitatēq; nō in ædificiis sed in ciuib⁹ positā. Melius itaq; salutē nauib⁹ q̄ urbi cōmissuros: hui⁹ sententiæ etiam deū auctorē eē. Probato cōsilio ciuges. liberofq; cū p̄ciosissimis reb⁹ abditis isulis relicta urbe demādāt: Ipsi naues armati cōscendūt: exemplū atheniensū & aliæ urbes imitate: Itaq; cū adunata oīs sociorū classis & itenta in bellū nauale esset: angustiaque salaminū freti ne circūueniri a multitudie possēt: occupassēt: dissensio iter ciuitatū p̄cipies oritur: q̄ cum deserto bello ad sua tuenda dilabi uellent: timens Themistocles ne discessu sociorū uites minuerētur: p̄ seruum fidum Xerxi nūciat uno ī loco eū cōtractam græciam posse capere facillime: q̄ si ciuitates quæ iam abire uellent: dissipētur maiore labore ei singulas consectandas. Hoc dolo īpellit regem signū pugnæ dare. Græci quoq; aduentu hostiū occupati p̄aliū collatis uirib⁹ capessūt. Interea Rex uelut spectator pugnæ cū parte nauū in littore. remanet. Artemysia autem regina alicarnassis quæ in auxiliū Xerxi uenerat inter primores duces bellū acerrime ciebat: quippe ut ī uirō muliebrem timōrem ita ī muliere ui

rilem audaciam cerneres. Cum anceps p̄alium esset: Iones iuxta p̄ceptū Themistoclis pugnæ se paulatim subtrahere ceperunt: quorū defectio animos cæteris fregit. Itaq; circumspicientes fugam pelluntur p̄sæ: & mox p̄alio uicti ī fugam uertuntur. In qua trepidatiōe multæ sūmersæ naues: multæ captæ sunt: plures tamen nō minus sæuitiam regis q̄ hostē timentes domū dilabūtur. Hac clade perculsum & dubiū cōsiliū Xerxi Mardonio aggreditur. Hortatur: ut ī regnū abeat: nequid seditionis moueat fama aduersi belli: & ī maius ficu ti mox est: oīa extollens sibi. cc. milia armatorum lecta ex omnibus copiis relinquat: qua manu aut cū gloria eius p̄domiturū se græciam: aut si aliter euentus ferat: sine eiusdē īfama hostibus cessurum. Probato consilio Mardonio exercit⁹ traditur: reliquas copias rex ipse reducere ī regnū parat. Sed græci audita regis fuga cōsiliū īeunt pontis iterrupēdi: quē ille abydo uelut uictor maris fecerat: ut intercluso aditu aut cum exercitu deleretur: aut desperatione rerum pacem uictus petere cogeretur. Sed Themistocles timens ne interclusi hostes desperationē ī uirtutem uerterēt: & iter quod aliter non pateret: ferro patefaceret: satis multos hostes in græcia remanere dicitans nec augeri numerum retinendo oportere: cū uincere cōsilio cæteros nō posset: eundē seruum ad Xerxem mittit: certiorēq; consilii facit: & occupare transitū matura fuga iubet. Ille p̄culsus nūcio tradit ducibus milites p̄ducēdos ipse cū paucis Abydon cōtendit. Vbi cum solutum pontem hybernis tempestatibus offendisset: piscatoria scapha traiecit trepidus. Erat res spectaculo digna: & ad æstimationē rerum humanæ fortis uarietate miranda. In exiguo latentem uidere nauigio: quem paulo ante uix æquor omne capiebat: carētē etiam omni seruoz ministerio: cuius exercitus p̄pter multitudinem terræ graues erant. Nec pedestribus copiis quas ducibus assignauerat felicius iter fuit. Siquidem quotidiano labori (neq; enim ulla est metuentibus quies) etiam fames accesserat. Multoz deinde diez inopia cōtraxerat & pestem: tantaq; fœditas morientū fuit: ut uia cadaueribus īpleretur: alitesq; & bestię escæ illecebris sollicitatæ exercitū seq̄rētur.

b 3

Mardonius

Mardonius

Abydos

Solutus pontis

Multorum diez
inopia cōtraxit
pestē

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Olynthus

Interim Mardonius Olynthum in graecia expugnat. Athenienses quoque in spem pacis amicitiaeque regis solliciti: respondens icela eorum urbis est in maius restitutionem. Posteaque nullo pretio libertatem uidit his uenale icensis: quae aedificare coepit: copias in boeciam traefert: eto & graecorum exercitus qui centum millium fuit: secutus est. Ibi quoque praelium commissum: sed fortuna regis cum duce mutata non est. Nam uictus Mardonius ueluti ex naufragio cum paucis profugit: castra referta regalis opulenciae capta sunt. Unde praemum graecos diuiso iter se auro profico diuitiarum luxuria cepit. Eodem forte die quo Mardonii copiae deletae sunt: etiam nauali praelio in Asia sub monte mycale aduersus persas dimicatum est. Ibi ante congressum onem cum classes ex aduerso staret: fama ad utrumque exercitum uenit uicisse graecos: & Mardonii copias occisione cecidisse: tanta fama uelocitate fuisse: ut cum matutino tempore praelium in Boetiam commissum sit: meridianis horis in Asia per tot maria & tantum spatium tantum breui horarum momento de uictoria nunciatum sit. Confecto bello cum de praemiis ciuitatum ageretur: omnium iudicio atheniensium uirtus caeteris praelata. Inter duces quoque Themistocles princeps ciuitatum testimonio iudicatus: gloria patriae suae auxit. Igitur Athenienses aucti & praemiis belli & gloria urbe ex integro condere moluerunt. Cum moenia maiora complexi fuissent: suspecti esse lacedaemoniis coepere: recte reputantibus ruinam urbis tantum in cremetum dedisse: quantum sit datura munita ciuitas. Mittunt ergo legatos: qui monerent ne munimenta hostibus & receptacula futuri rursus belli causam extraant. Themistocles ut uidit: spei urbis iuderi non existimans abrupte agendum: respondit legatis. ituros lacedaemonia: qui de ea re pariter cum illis consulant. Sic dimissis spartanis: hortatur suos: ut opus maturent. Deinde ipse iteriecto tempore in legationem proficiscitur: & nunc in itinere infirmitate simulata: nunc tarditate collegarum accusas sine quibus agi iure nihil possit: diem de die proficendo spatium consumendo operi quarebat: cum iterum nunciatur spartanis opus atheniensium maturari: pro quod denuo legatos mittunt ad inspiciendam rem. Tum Themistocles per seruum magistratibus scribit: Lacedaemonum legatos uiciant. pignusque teneant: ne in se grauius consulatur. adit deinde concionem lace-

Vnde praemum graecos diuiso inter se auro profico diuitiarum luxuria cepit

Mycale mons

Fame uelocitas

Ne in se grauius consulatur

demoniorum: indicat praemunitas Athenas esse: & posse illatum bellum non armis tantum sed etiam muris sustinere. Si quid ob eam rem de se crudeliter statueret. legatos eorum athenis in hoc pignus retentos: grauius deinde castigat eos: qui non uirtute sed ibecillitate sociorum potentiam quareret. Sic dimissis ueluti triumphatis spartanis a ciuibus excipitur. Post hec spartani ne uires otio corruperent & ut bis illatum a persis graeciae bellum ulciscerentur: ultro fines eorum depopulantur. ducem suo sociorumque exercitui deligunt Pausaniam: qui praeducatu regnum graeciae affectans praeditionis praemium cum Xerxe nuptias filiae eius paciscitur redditis captiuis: ut fides regis aliquo beneficio obstringeretur. Scribit praeterea Xerxi quoscumque ad se nuncios misisset: interficeret: ne res loquacitate hominum perderetur. Sed dux atheniensium Aristides belli socius electus collegae conatibus obuia eundo simul & in re sapienter consulendo praeditionis consilia discussit. Nec multo post accusatus Pausanias: damnatur. Igitur Xerxes cum proditoris dolum publicatum uideret: ex integro bellum instituit. Graeci quoque ducem instituunt Cimonem atheniensem filium Milciadis: quo duce apud Marthonem pugnatum est: iuuenem cuius magnitudinem futurae pietatis documeta prodiderunt. Quippe patrem ob crimen peculatus in carcerem cum iectum ibique defunctum translatis in se uiculis ad sepulturam redemit. Nec in bello iudicium diligentium sefellit. Siquidem non inferior uirtutibus patris Xerxe terrestri naualique bello superatum trepidum se recipere in regnum coegit.

Pausanias Ducatus

Aristides

Cimo

Peculatus crim

IVSTINI HISTORICI LIBER TERTIVS.

Xerxes rex persarum terror ante gentium bello in graecia infeliciter gesto etiam suis contemptui esse cepit. Quippe Artabanus praefectus eius deficiente quotidie regis maiestate in spem regni aductus cum septem robustissimis filiis regiam uesperis ingreditur. Nam amicitiae iure semper illi patebat. Trucidatoque rege uoto suo obsistentes filios eius dolo aggreditur. Securiore de Artaxerxe puero admodum fingit regem a Dario qui erat ad-

celebratorem

Artabanus praefectus

Artabanus

Xerxis misericordia morte

Artaxerxes

b iiii

lescens: quo maturius regno potiretur occisū. impellit Artaxer
xē parricidiū parricidio uindicare. Cū uentū esset ad domū
Darii dormiens inuentus quasi sopnū fingeret: interficitur:
Deinde cum unum ex regis filiis sceleri superesse Artabanū
uideret: metuereq; de regno: certamina principum, assumit
in societatem consilii Baccabassum qui præsenti statu cōtētū
rem prodit Artaxerxi: ut pater eius occisus sit: ut frater falsa
parricidii suspiciōe oppressus: ut deniq; ipsi pararetur insidiā.
His cognitis Artaxerxes uerens Artabani numerum filioꝝ:
in posterum diem patum esse exercitum armatūq; iubet reco
gniturus & numeꝝ militū: & ī armis industriam singulorū.
Itaq; cum inter cæteros & ipse Artabanus armatū assisteret:
rex simulat se breuiorem loricā habere: Iubet Artabanū secū
cōmutare: exuētem se ac nudatū gladio traiecit. Tū & filios
eiꝝ corripit iubet. atq; ita egregiꝝ adolescēs & cædē patris & ne
cem fratris & se ab insidiis: Artabani uindicauit. Dū hæc ī p̄sis
gerūtur iterea grācia oīs ducibꝝ lacedæmoniis & Atheniēlibꝝ
ī duas diuisa ptes ab externis bellis uelut ī uiscera sua arma
conuertit. Fuit igitur de uno populo duo corpora: & eorū dē
castrorū homines in duos hostiles exercitus diuiduntur. Hinc
lacedæmonii cōia quōdam ciuitatū auxilia ad uires suas tra
hebat. Inde Athenienses & uetustate gentis & gestis rebus il
lustres propriis uiribus cōfidebant. Atq; ita duo potētissimi
grāciae populi institutis Solonis & Lycurgi legibus parēs ex
æmulatione uirium in bellū ruebant. Namq; Lycurgus cum
fratri suo Polibite spartanorū regi successisset: regnumq; sibi
uēdicare potuisset: Carillao filio eius qui natus posthumus
fuerat: cū ad ætatem adultam uenisset: regū summa fide re
stituit: ut itelligerēt oēs quāto plus apud bonos pietatis iura
q̄ oēs opes ualerent. Medio igitur tempore dum infans cōua
lescit: tutelāq; eiꝝ administrat: nō habētibꝝ sp̄tanis leges isti
tuit. non inuētiōe earū magis q̄ exēplo clarior. Siqdem nihil
lege ulla ī alio sanxit: cuiꝝ nō ip̄e primꝝ ī se documēta daret.
populū ī obsega p̄cipū: p̄cipēs ad iusticiā ip̄ioꝝ firmavit.
Parsimoniā oibꝝ suasit: existimās laborē militiæ assidua fru
galitatis cōsuetudīe faciliore fore. Emī singula nō pecūia sed

Baccabassus

Lycurgus

Polibites

Carillaus

cōpēsatiōe mercū iussit. Auri argētiq; usū uelut ōniū sceleg
materiā sustulit. Administrationē reipublicæ p̄ ordies diuisit
Regibꝝ potestātē bellogꝝ magistratibꝝ iudicia & ānuas succes
siones. senatui custodiā legū: populo sublegēdi senatum uel
creādi quos uellet magistratꝝ potestātē pmisit. fundos ōniū
æqualiter iter oēs diuisit: ut æq̄ta patrimōia neminē potētio
rē alteri redderet: cōuiuari oēs publice iussit: ne cuiq̄ diuitiæ
uel luxuria ī occulto essent. Iuuenibus nō āplius una ueste
uti toto anno permissum: nec quēq; cultius q̄ alteꝝ p̄gredi:
nec epulari opulentiꝝ ne imitatio in luxuriam uerteretur.
Pueros puberes non in forum sed in agrum deduci p̄cepit:
ut primos ānos nō ī luxuria sed ī opere & ī laboribꝝ agerēt:
Nihil eos sopni causa substernere: & uitā sic palmētō d̄gere:
neq; prius in urbem redire q̄ uiri facti essent. statuit uirgines
sine dote nubere: iussit ut uxores eligerētur nō pecuniā: seue
riusq; matritōia sua uiri coacerēt: cū nullis dotis frānis. tene
rētur. Maximū honorē nō diuitū & potētū sed p̄ gradu æta
tis senum esse uoluit. Nec sane usq; terrarum locum honora
torem senectus habet. Hæc quoniam primo solitis ātea mō
ribus dura uidebātur esse auctorem eozꝝ Apollinē delphicū
figit: & ide se ea ex p̄cepto numis detulisse: ut cōsuescendi
t̄rdium metus religionis euicat. Deinde ut æternitatē legibꝝ
suis daret: iureiurando obligat ciuitatē: nihil eos de eius legi
bus mutaturos priusq; reuenteretur. & simulat se ad oraculū
delphicum p̄ficisci cōsulturum quid addendum mutādūq;
legibꝝ uideretur. p̄ficiscitur aut̄ cretā. ibiq; p̄petuū exiliū egit:
abiiciq; ī mare ossa sua moriens iussit: ne relatis lacedæmonia
solutos se spartani religione iusiurandi & dissoluēdis legibꝝ
arbitrarētur. His igitur moribus ita breui ciuitas conualuit:
ut cum messeniis propter strupatas uirgines suas in solemnī
messeniōꝝ sacrificio bellum itulissent: grauissima execratiōe
obstrinxerint: nō priusq; Messeniam expugnassēt reuersuros:
tantū sibi uel de uiribus suis uel de fortuna spondētes. quæ
res initiū dissēsiōis grāciae & itestini belli causa & origo fuit.
Itaq; cū cōtra p̄sūptiōnē suā ānis decē ī obsidione urbis te
nerētur: & q̄relis uxorū post tā longā uiduitatē reuocarentur:

sublegendi

No habet usq; m̄ter
ri senectus hono
riore locū q̄m lac
demonē

P̄sūptio

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Genus militum q post
iurandū in supple
mentum uenerant
credo hos uocari euo
cato 6

Parthenij
Phalantus
Aracius

Phalanto duce parthenij
trenti uice expugnata
sede ibi constituunt
nec pro nutritia

Recupere

Per annos . 30 .

Restaurant
Penitentia

ueriti ne hac pfeueratia belli graui9 sibi q messeniis noceret: qppe illis quatū iuuetutis bello itercidat muliez fecūditate suppleri: sibi & belli dāna assidua & fecūditatē uxorū absēti bus uiris nullā esse. Itaq; legunt iuuenes ex eo genere militū: qui post iusiurandū in supplementum uenerant. quibus spartam remissis promiscuos omnium fœminarum cōcubi tus permiserunt: maturiorem futuram conceptionem rati: si eā singulæ per plures uiros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris parthenij sunt: uocati: qui cum ad annos triginta peruenissent: metu inopiæ (nulli enim pater existe bat cuius in patrimonium successio speraretur) ducem Pha lantum assumunt filium Araci: qui auctor spartanis fuerat iuuentutis ad generandam sobolē domum remittēdæ. Ut si cuti dudū patrem eius nascendi habuissent auctore: sic ipsū spei ac dignitatis suæ haberent. Itaq; nec salutatis matribus quaz adulterio infamiam collegisse. uidebantur: ad sedes re quirendas pficiscuntur: diuq; & per uarios casus iactati tadē ī italiā deferuntur: & oppugnata arce Tarentinorū. expugna ris ueteribus incolis sedem sibi constituūt. Sed post annos plurimos dux eorū Phalantus per sedicionē in exilium per turbatus Brundisiū se contulit: quo expulsi sedibus suis ue teres tarētini concesserant. Is moriēs persuadet ut ossa sua po stremaq; reliquias conterat: & tacite spargi in foro tarētiorz curent. Hoc enim modo recuperare illos patriā suam posse Apollinem delphis cecinisse. illi arbitrātes eū in ultionē sui facta ciuium pdidisse preceptis paruere: sed oraculi diuersa sentētia fuerat. ppetuitatem enim urbis nō amissionem hoc facto: pmiserat. Ita ducis exulis cōsilio & hostium ministerio possessio tarentina partheniis in eternū fūdata. ob cui9 bene ficij memoriam Phalanto diuini honores decreuere. Interea Messenii cum uirtute nō possent per insidias expugnātur. Deinde cum per annos. lxxx. grauiā seruitutis uerba plerū que uincula cæteraq; captæ ciuitatis mala perpessi eēt: post longā pœnarū penitētiā bellū restaurāt. Lacedæmonii quo q; eo cōspirati9 ad arma cōcurrūt: quo aduersus seruos dimi caturi uidebātur. Itaq; cū hinc iniuria ide idignitas animos

Penitentia

acueret: lacedæmonii de belli euentū oraculo delphis cōsultō iubētur ducē belli ab atheniētib9 petere. Porro athenienses cū responsū cognouisset: cōtēptū spartāoz Cyrtæū poetā clau dū pede misere: q; tribus præliis fufus eo usq; despatōis spar tāos adduxit: ut ad supplementum exercit9 seruos suos manu mitterēt: Hisq; iterefectoz matriōia pollicerētur: ut nō nūero rātū amissoz ciuiū sed & dignitati succederēt. Sed Reges la cedæoiōz ne cōtra fortunā pugnādo maiora detrimēta ciui rati ifūderēt. reducere exercitū uoluerūt: ni iteruēisset Cyrtæus: q; composita cārmia exercitū pro concione recitauit. In qbus hortamēta uirtutis: dānoz solatia: belli cōsilia cōscripserat. Itaq; tantum ardorem militibus iniecit: ut non de salute sed de sepultura solliciti tesseras īsculptis suis & patrū nomibus dextro brachiō delegarent. Ut si oēs aduersum prælium cō sumpsisset: & temporis spatio cōfusa corpōz liniamēta eēt: ex inditio tituloz tradi sepulture possent. Cū sic aiatū regis exercitū uiderent: curāt rem hostibus nūciare. Messeniis autē non timorem res sed æmulationem mutuam dedit. Itaq; tā tis animis cōcursum est: ut raso unq; cruēti9 prælium fuerit. Ad postremum tamen uictoria lacedæmonioz fuit. Interie cto tempore tertiu quoq; bellū messenii reparauere. In cuius auxiliū lacedæmonii iter reliquos sociōs ēt atheniēses adhi buere. quoz fidem cū suspectam haberent supuacuos eos si mulātes a bello eodem dimiserūt. Hanc rem atheniēses gra uiter ferentes pecuniā quæ erat ī stipendium perfici belli ab uniuersa græcia collata a delo athenas transferūt: ne deficiē tib9 a fide societatis lacedæmoniiis prædæ ac rapinæ essent: Sed nec lacedæmonii qui uere: qui cū Messeniorum bello occupati essent: Pelopōnenses imiserūt: qui bellū atheniētib9 facerent. Paruæ tunc tēporis classe ī ægiptū missa uires athe niensibus erant. Itaq; nauali prælo dimicātes facile supātur. Interiecto deide tēpore post reditū sociōz aucti & classis mi litū robore plū reparāt. Iā & lacedæmonii omissis messeniis aduersus athenienses arma terterant. diu uaria uictoria fuit. Ad postremū æquo Marte utrinq; discessū. Inde reuocati a cedæmonii ad messeniorū bellum ne medium tēpus otiosū

Tyrtæus poeta claudus

De Tyrtæo poeta no
pro nutritia polu
am Tyrtæusq; m
res annos in ma
tia bella uerfibus
eracini

Tesseras

Cruentius præliu

Reparauere

Lineamenta

Reparant

atheniensibus relinqueret: cum thebanis paciscuntur: ut boe-
tiorum imperium his restituerent: quod temporibus perlici
belli amiserant: ut illi atheniesium bella susciperent. Tātus fu-
ror spartāoz erat: ut duob⁹ bellis impliciti suscipere tertium nō
recusaret: dumō inimicis suis hostes acqueret. Igitur atheniē-
ses aduersus tātā tēpestatē belli duos duces deligūt Periclē
spectatē uicis uiz & Sophoclē scriptorē tragœdiarū: q̄ dī-
x̄so exercitu & spartanoz agros uastauerūt: & multas achaiaē
ciuitates atheniensium imperio adiecerunt. His malis fracti
lacedaemonii ī ānos. xxx. pepigerūt pacem: sed tam longum
ocium inimicitiaē non tulerunt. Itaq; inter quindecim annos
rupto fœdere cum contēptu deorū hominūq; fines atticos
populatur. Et ne prādam potiusq; pugnaē expetisse uideretur:
hostes ad praelium uocant. Sed Atheniēses consilio Periclis
ducis populationis iniuriam differūt ī tempus ultionis: sup-
uacuam pugnam existimantes cū ulcisci hostē sine periculo
possent. Deinde interiectis diebus naues cōscēdunt: & nihil
tentietib⁹ lacedaemoniis totam spartā deprādatur: multoq;
plura auferunt: q̄ amiserant. Prorsus in cōparatione dānorū
longe plus fuerit ultio q̄ ira. Clara quidem hęc Periclis ex-
peditio habita: sed multo clarior priuati patrimoniū cōtēpt⁹
fuit. Huius agros ī populatione ceteroz intactos hostes reli-
querant: sperantes acquirere se illi posse aut periculum ex ī-
uidia: aut ex suspicione pditionis itamiā. quod āte p̄spiciēs
pericles & futurū populo prādixerat: & ad iuidiaē impetum
declinādū agros ipsos dono reipublicaē dederat. Atq; ita uide
periculū quāsitū fuerat: ibi maximam gloriam inuenit. Post
hęc interiectis diebus nauali praelio dimicatum ē. Victi lace-
daemonii fugerunt. Nec cessatum deinceps est: qn̄ aut terra
aut mari uaria praeliorū fortuna iuicē se trucidarent. Deniq;
fessi tot malis pacem ī annos quinquaginta fecere: quam non
nisi sex annis seruauerunt. Nā inducias quas p̄prio nomine
cōdixerant ex sociorum persona rumpebant. Quippe quasi
minus piurii cōtraherent si ferentes sociis auxilia: poti⁹ quā
si apto praelio dimicassent. Hic bellū ī siciliam translātū: qd̄
prius q̄ exponā: de Siciliaē situ pauca dicenda sunt.

Periclis

Sophoclis tragoe
dium scriptor
dux atheniensium

Inimicitia

Periclis probitas

Condixerant inducias

IVSTINI HISTORICI LIBER III.

Siciliam ferunt angustis quondā faucibus italiaē
adhæsisse direptāq; uelut a corpore maiore impe-
tu superioris maris. quod toto undarum onere
illuc uehitur. Est autem ipsa terra tenuis ac fragi-
lis & cāuernis quibusdā fistulisq; ita penetrabilis: ut uetoz to-
ra ferme flatibus pateat: nec nō & ignib⁹ generādis nutriēdis
que solis ipsius naturali ui. Quippe intrinsecus stratū sulphu-
re & bitumine traditur: quae res facit ut spiritu cū igne inter
iteriora luctante frequēter & cōpluribus locis nūc flammās
nūc uaporē nūc fumum eructet: inde deniq; aetnaē mōtis
per tot saecula durat incendium: & ubi acior per spiramēta
cauernarum uentus incubuit: harenarum moles egeruntur:
proximū italiaē promontorium Rhegiū dicitur. Ideo q̄ grae-
ce abrūta hōc nomine pronunciat. nec mirū sit fabulosa ē
loci huius antiquitas: in quem res tot coiere mirā. Primū
q; nusq; alias torrens fretum nec solum citato impetu: uerū
etiam sauo: neq; experientibus modo terribile: uerum etiā
procul uisētib⁹ undarū porro in se concurentiū tanta pu-
gna est: ut alias ueluti terga dantes uorticibus mergi ac ī imū
desidere: alias quasi uictrices in sublime ferri uideas. nūc hic
fremitem feruentis aestus: nūc illic gemitum ī uoragine de-
sidentis exaudias: accedūt uicini & p̄petui aetnaē mōtis ignes
& insularum aolidū uelut ipsi undis alatur icēndiū. Neq;
enim in tam angustis terminis aliter durare tot saeculis tāt⁹
ignis potuisset: nisi & humoris nutrimētis aleretur. Hic igi-
tur fabulaē scyllam & carybdim peperere: hic latrat⁹ auditos:
hinc monstri credita simulacra: dum nauigātes magnis uor-
ticib⁹ pelagi desidētis exterriti latrare putāt undas: quas for-
bentis aestus uorago collidit. Eadem causa etiā aetnaē montis
perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille concursus: raptum
secum spiritum in imum fundum trahit: atq; ibi suffocatū
tam diu tenet: donec per spiramēta terrae diffusus nutrimē-
ta ignis incendat. Iam ipsa italiaē Siciliaēq; uicinitas. Iam pro

Sicilia fretum

Aetna mons

Rhegiū

Aeolides insula

Scylla
Charybdis

mōtorioꝝ altitudo ipsa ita similis est: ut quantū nūc admi-
rationis tantū antiquis terroris dederit credētibꝫ coeūtibꝫ
in se promōtoris ac rursūm discedentibus solida intercipi
absumiqꝫ nauigia. Neqꝫ hoc ab antiqꝫ ī dulcedinem fabulæ
compositum: sed metu & admiratione transeuntium. Ea est
enim procul inspicientibus natura loci: ut sinum maris non
transitum putes: quo cum accesseris: discedere ac seiungi pro
montoria: quæ ante iuncta fuerant: arbitrere. Siciliæ primo
Trinacriæ nomen fuit. Præterea Sicania denominata ē. Hæc
a principio patria Cycloꝝ fuit. Quibus extictis Aeolus
regnum insulæ occupauit. post quem singulæ ciuitates in ty-
rannorum imperium concesserunt: quorum nulla terra fera-
cior fuit. Horum ex numero Anaxilaus iustitia cum cætero-
rum crudelitate certabat: cuius moderatio haud mediocrem
fructum tulit. Quippe decedens cū filios paruulos reliisset:
tutelæqꝫ eorum Metalus spectate fidei seruo commisisset: tātꝫ
amor memoriæ eius apud omnes fuit: ut parere seruo quam
deferere regis filios mallent. Prīcipesqꝫ ciuitatis obliuī digni-
tatis suæ regni maiestatem administrari per seruū pateretur.
Imperium Siciliæ etiam Carthaginenses temptauere: diuqꝫ
uaria uictoria cū tyrannis dimicatum ad postremū amisso
Hamilchare imperatore cum exercitu: aliquātis per quieuerunt
uicti. Medio tempore cum rhegini discordia laborarent: ciui-
tasqꝫ p̄ diffusionem diuisa in duas partes esset: Veterani ab
altera parte ab Himera urbe in auxiliū uocati pulsas ciuitate
contra quos implorati fuerant: & mox cæsis quibus tulerant
auxilium: urbem cum coniugibus & liberis sociorum occu-
pauere: ausi facinus nulli tyranno comparandum. Quippe
ut rheginis melius fuerat uinci q̄ uicisse: Nā siue uictoribus
captiuitatis iure seruissent: siue amissa patria exulare necesse
habuissent: nō tamen inter aras & patrios lares trucidati cru-
delissimis tyrannis patriā cum coniugibus ac liberis prædā
reliquissent. Catanenses quoqꝫ cum Syracusanos graues pa-
teretur: diffusi uiribus suis auxiliū ab Atheniensibus petiere:
qui seu studio maioris imperii quod asiam graciāqꝫ penitꝫ
occuparent: seu metu factæ pridem a Syracusanis classis ne

Trinacria
Sicania
Cyclopes
Aeolus
Anaxilaus
Metalus
Amilcor
Rhegini
Himera
Catanenses

Lacedæmoniis illæ uires accederet Lampōnium ducem cū
classe in Siciliam misere: & sub specie ferendi Catanensibus
auxilii tentarent Siciliæ imperiū: Et quoniam primā initia
frequenter cæsis hostibus prospera fuerant: maiore denuo
classe & robustiore exercitu Lachetheo & Cariade ducibus
Siciliam petiere. Sed Catanenses siue metu Atheniensium
siue tædio belli pacē cum Syracusanis remissis Atheniensiu
auxiliis fecerunt. Interiecto deinde tempore cū fides pacis a
Syracusanis nō seruarietur: denuo legatos Athenas mittūt: qꝫ
fordida ueste capillo barbaqꝫ plixis & omni squaloris hitu
ad misericordiam cōmouendam acquisito concionē defor-
mes adēūt. adduntur p̄cibus lachrimæ: & ita misericordem
populum supplices mōuent: ut damnaretur duces: qꝫ ab his
auxilia deduxerant. Igitur classis igens decernitur: creantur
duces Nicias & Alcibiades & Lamacus: tantisqꝫ uiribus Sici-
lia repetitur: ut ipsis terrori esset: i quoz auxiliā mittebatur.
Breui post tempore reuocato ad reatum Alcibiade duo plia
pedestria secūda Nicias & Lamacus faciūt: munitōibꝫ deī
de circūdati hostes etiā mariinis cōmeatibus ī urbe clausos
intercludunt. Quibus rebꝫ fracti Syracusani auxiliū a
Lacedæmoniis petierūt: ab his mittitur Gylippus solus: sed
in quo instar omnium auxilioz erat. Is auditō genere belli-
iam inclinato statu auxiliis: partim ī gratiam: partim ī Siciliā
misere contractis oportuna bello loca occupat. Duobꝫ idē
præliis uictus: congressus tertio occiso Lamaco & hostes in
fugam cōpulit: & socios obsidione liberauit. Sed dūm athe-
nienses a bello terrestri in nauale se transtulissent: Gylippus
classē a lacedæmone cū auxiliis accersit: quō cōgnitō & ipsi
athenienses in locum amissi ducis Demosthenem & Eurymedo
dunta cum supplemento copiaz mittūt. Pelopōnensiu quoqꝫ
cōmuni ciuitatū decreto igētia Syracusanis auxilia misere:
& quasi Graciæ bellū ī Siciliam translātū esset. Ita ex utrāqꝫ
parte summis uiribus dimicabatur. Prima igitur cōgressione
naualis certaminis Athenienses uincuntur. Castra quoqꝫ cū
omni publica ac puata pecunia amittūt. Super hæc mala cū
etiam terrestri prælio uicti essent: tunc Demosthenes censere

Lampomius dux
Lacheteus
Cariades
Decernitur classis
ingens
Nicias
Alcibiades
Lamacus
Reatus
Intercludunt
Gylippus
Demosthenes
Eurymedo

Male auspiciū bellū

coepit: ut abiret Sicilia: dum res quibus afflictae nodum tamen perditae foret: neque in bello male auspiciū amplius perseuerandum esse: domi grauiora & forsitan infelicia bella esse: in quaere referuare hos urbis apparatus oporteat. Nicaeas seu pudore male actae rei: seu metu destitutae spei ciuium: seu in pelleto fato manere contedit. Reparatur igitur nauale praesidium: & a nimia prioris fortunae procella ad spem certaminis reuocatur. sed insidia ducum qui inter angustias maris tuentes se Syracuranos aggressi facile uicuntur. Eurymedon dux in praesentia acie fortissime dimicans primus cadit: triginta naues quibus praefuerat: inciduntur. Demosthenes & Nicaeas etiam ipsi uicti exercitum in terra deponunt: tutiorem fugam rati itinere terrestri. Ab his relictas centum triginta naues Gylippus iuasit: ipsos deinde insequitur fugientes: partem capit: caedit praesentem Demosthenes amisso exercitu a captiuitate gladio & uoluntaria morte se uindictat. Nicaeas autem ne Demosthenis quidem exemplo ut sibi consuleret: admonitus cladem suorum auxilio dedecore captiuitatis.

Gylippus

Demosthenes

Nicaeas

IVSTINI HISTORICI LIBER QUINTVS.

Um athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius quam felicius gerunt: Interim concitator & dux eius Alcibiades absens Athenis insimulat mysteria ceteris inuiciorum sacra nullo magis quam silentio solemniter enunciauisse. Reuocatusque bello ad iudicium siue conscientiam siue indignitatem rei non ferens tacitus in exilium Elidem profectus est. Inde ubi non damnatum se tantum, uerum etiam deis per omnium sacerdotum religionem deuotum cognouit Lacedaemona se contulit. Ibique regem Lacedaemoniorum impellit: turbatis Atheniensibus aduerso Siciliae praesidio ultro bellum in ferre. Quo facto omnia Graeciae regna uelut ad extinguendum commune incendium concurrunt: Tantum odium athenienses immoderati ipsi crudelitate contraxerunt. Darius quoque rex Persarum memor paterni auitique in hac urbem odii facta cum lacedaemoniis per tisafernem praefectum Lydiae societate omnem sumptum belli

Alcibiades dicitur mensur

Alcibiades

Deuotus deis

Darius

Tisafernis

pollicetur. Et erat hic quod dicitur titulus cum Graecis coeundi. Re autem uera timebat: ne uictis Atheniensibus ad se lacedaemonii arma transferrent. Quis igitur miretur tam florentes atheniensium opes uisisse: cum ad opprimendam unam urbem totius orientis urbes concurrerent: non tamen inerti neque incruentato cedere bello. sed praesentem ad ultimum uictores: etiam interdum confusum magis fortunae uarietate quam ui uicti sunt. Principio belli omnes etiam ab his socii desierant: aut fit: quo se fortuna eodem etiam fauor hominum inclinatur. Alcibiades quoque motum aduersus patriam bellum non Gregarii militis opera sed imperatoris uirtutibus adiuuabat. Nepe acceptis quinque nauibus in asiam contedit. & tributarias Atheniensium ciuitates auctoritate nominis sui ad defectionem compellit. Sciebant enim domi clarum: nec exilio uidebant factum minorem: nec tam ablatum Atheniensibus ducem quam Lacedaemoniis traditum: partemque cum amissis imperia praesentem. Sed apud Lacedaemonios uirtus Alcibiadis plus inuidiae quam gratiae contraxit. Itaque cum principes uelut aemulum gloriae suae interficiendum in sidis mandassent: cognitare Alcibiades per uxorem Agidis regis quam adulterio cognouerat ad Tisafernem praefectum Darii regis profugit. Cui celeriter officii comitate & obsequendi gratia insinuanit. Erat enim & aetatis flore & formae ueneratione: nec minus eloquentia etiam inter Athenienses insignis: sed in reconciliandis amicitiarum studiis quam in retinendis uir melior: quia morum uitia sub umbra eloquentiae primo latebant. Igitur persuadet Tisaferni: ne tanta stipendia classis Lacedaemoniorum praesentem. Vocandos enim in portum muneris Ionios: quorum pro libertate cum tributa Atheniensibus praesentem derent bellum susceptum sit. Sed nec auxiliis nimis enixe lacedaemonios iuuandos. Quippe memorem esse debere alienam se uictoriam non suam instruere: & eatenus bellum sustinendum ne inopia deseratur. nam regem Persarum dissentientibus Graecis arbitrum pacis ac belli fore: & quos suis non possit ipsorum armis uicturum. praesentem autem bello statim ei cum uictoribus dimicandum. Domesticis itaque bellis Graeciam obterendam ne exterius uacuet: ex quibus uires patrium: & inferiores auxilio le

Titulus cum graecis coeundi

Ruisse opes tam florentes

Quo se fortuna etiam fauor hominum inclinatur

Agidis uxor ab alcibiade adu- terio cognita

Tisafernis

Ionij

uandos. Non enim quieturos post hanc uictoriam Sparta nos: qui uindices se libertatis Græciæ professi sunt: grata oratio Tisaferni fuit. Itaque commearus maligne præbere. classem regiam non totam mittere: ne aut uictoriam totam daret aut necessitatem deponendi belli imponeret. Interea Alcibiades hanc operam ciuibus uendicabat: ad quem cum legati atheniensiū uenissent: pollicetur his amicitiam regis si respublica a populo translata ad senatum foret: sperans ut aut cōcordante ciuitate dux belli ab omnibus legeretur aut discordia inter ordines facta ab altera parte in auxilium uocaretur. Sed atheniensibus imminente periculo belli maior salutis quā dignitatis cura fuit. Itaque permittente populo imperium ad senatum transfertur: qui cum insita gēti superbia crudeliter in plebem consulere: singulis tyrannidis sibi potentiam uēdicantibus ab exercitu Alcibiades exul reuocatur: duxque classi constituitur. Statim igitur Athenas mittit ex continenti se cum exercitu uenturum: recepturumque a quadrigētis iura populi nisi ipsi redderent. Hac denunciatione optimates territi primo urbem prodere lacedæmoniis temptauerunt: deinde cum id nequiuissent in exilium profecti sunt. Igitur Alcibiades intestino malo patria liberata summa cura classem instruit: atque ita in bellum aduersus lacedæmonas pergit. Iam zestromindarus & Pharnabazus lacedæmoniorum duces instructis nauibus expectabant. prælio commisso uictoria penes Athenienses fuit. In eō bello maior pars exercitus & omnes ferme hostium duces cæsi: naues. lxxx. captæ. Interiectis quoque diebus cum bellum lacedæmonii a mari in terram trāstulissent: iterato uincuntur. His malis fracti pacem petiere: quam ne acciperent: opera eorum effectum est: quibus ea festinatum præstabat. Interea & syracusanorum auxilia illatum a carthaginiensibus Siciliae bellum domum reuocauit: quibus rebus destitutis lacedæmoniis Alcibiades cum classe uictoriam Asiam uastat: multis locis prælia facit: ubique uictor recepit ciuitates: quæ defecerant. nonnullas capit: & imperio atheniensium adiicit. Atque ita prisca nauali gloria uendicata adiecta etiam laude terrestris belli desideratus ciuibus suis

Zestromindarus

Zestromindarus
Pharnabazus

Athenas reuertitur. His omnibus præliis ducentæ naues hostium & præda ingens capta ad hunc redeuntis exercitus triumphum effusa omnis multitudo obuiam procedit: & uniuersos quidem milites præcipue tamen Alcibiadem miratur. In hunc oculos ciuitas uniuersa: in hunc suspensa ora conuertit. Hunc quasi de cælo missum & ut ipsam uictoriam contuentur: laudant quæ pro patria. Nec minus admirantur quæ exul contragefferit: excusantes ipsi iratum pro uocatumque fecisse. Enim uero tantum in uno uiro fuisse momenti: ut maximi imperii subuersi & rursum recepti auctor esset: & unde steteret: eo se uictoria transferret: fieretque cum eo mira quædam fortunæ inclinatio. Igitur omnibus non humanis tantum: uerum etiam & diuinis eum honoribus honorant. certant secum ipsi: utrum contumeliosius eum expulerint: an reuocauerint honoratius. ipsos illi deos gratulantes tulere obuiam: quorum execrationibus erat deuotus: Et cui paulo ante omnem humanam opem interdixerant: eum si queant: in cælo posuisse cupiunt. Explet contumelias honoribus: detrimenta muneribus: execrationes precibus. Non Siciliae illis aduersa pugna in ore est: sed græciæ uictoria non classes per illum amissæ sed acquisitæ: nec Syracusarum sed Ionie hellepontique meminerunt. Sic Alcibiades nunquam mediocribus nec in offensam nec fauorem studiis suorum exceptus est. Dum hæc aguntur a lacedæmoniis: Lyander classis belloque præficitur: & in locum Tisafernis Darius rex persarum filium suum Cyrum Ionie Lydiæque præposuit: qui Lacedæmonios auxiliis opibusque ad spem fortunæ prioris erexit. Aucti igitur uiribus Alcibiadem cum centum nauibus in Asiam profectum dum agros longa pace diuites secutos populatur: & prædæ dulcedine sine insidiarum metu sparsos milites haberet: repentino aduentu oppressere: tantaque cædes pallantium fuit: ut plus uulneris eo prælio Athenienses acciperent: quam superioribus dederant: & tanta desperatio apud athenienses erat: ut ex continenti Alcibiadem ducem Conone duce commutarent: arbitantes uictos se non fortuna belli sed fraude imperatoris: apud quem plus prior offe

Explet contumelias honoribus

Darius rex persarum
Cyrum filium suum

Cædes pallantium

mutant Athenienses ducem

Conone
Ex contumēti . 1 .
e uestigio

C Z

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Carius uenderet

sa ualisset q̄ recentia beneficia. Vicisse autem eum priore bello ideo tantum ut ostēderet hostibus: quem ducem spreuissent: & ut carius eis ipsam uictoriam uēderet. Omnia enī credibilia in Alcibiade uigor ingenii & uitiorum amor & morum luxuria faciebat. Veritus itaq; multitudinis impetū denuo in uoluntarium exilium proficiscitur. Itaq; Conon Alcibiadi suffectus habens ante oculos cui duci successisset: classem maxima industria exornat: sed nauibus exercitus de erat fortissimis quibusq; in Asiæ populatione amissis. Armatur tamen senes aut impuberes pueri: & numerus militum sine exercitus robore expletur. Sed non magnam bello moram ætas fecit. Imbelles aut cæduntur passim: aut fugientes capiuntur. Tantaq; strages aut occisorum aut captiuorum fuit: ut Atheniensium deletum non imperium tantum uerum etiam nomen uideretur: quo prælio perditis & desperatis rebus ad tantam inopiam rediguntur: ut consumpta militari ætate: peregrinis ciuitatem: seruis libertatem: damnatis impunitatem darent. Ea; coluione hominum domini antea Græciæ conscripto exercitu uix libertatem tuebantur: Iterū tamen fortunam maris experiendam decernunt. Tanta uirtus animorum erat: ut cum paulo ante salutem desperauerit: nunc non desperent uictoriam: Sed neq; is miles erat: qui nomen Atheniensium tueretur: neq; hæ uires quibus uincere consueuerant: neque ea sciētia militaris in his: quos uincula non castra continuerunt. Itaq; omnes aut capti: aut occisi: cum dux Conon prælio superfuisset: solus crudelitatem ciuium metuens cum octo nauibus ad regem Cyprium contendit. Euagoras autem dux lacedæmoniorum rebus feliciter gestis fortunæ hostium insultat. captiuas naues cum præda bellica in triumpho modum ornatas mittit lacedæmonia: ac tributarias atheniensium ciuitates: quas metus dubiæ bellifortunæ infide tenuerat uoluntarias recepit: nec aliud ditioni Atheniensium præter urbem ipsam reliquit: quæ cuncta cū Athenis nunciata essent: omnes relictis domibus per urbem discurrere pauidi: Alius alium fuscitari: auctorem nuncii requirere: non pueros imprudentia: non senes debilitas: non

Euagoras

mulieres sexus imbecillis domi tenet: adeo ad omnem ætatem tanti mali sensus penetrauerat. In foro deinde coeunt: atq; ibi perpeti nocte fortunam publicam quæstibus iterat. Alii fratres aut filios aut parentes desert: cognatos alii: alii amicos cariores cognatis: & cum priuatis casibus quærelam publicam milcent: iam se ipsos iam ipsam patriam perituram miserioremq; incolumium q̄ amissorum fortunam. iudicantes sibi quisque ante oculos obsidionem famem & superbum uictoremq; hostem proponentes: iam ruinam urbis & incendia: iam omnium captiuitatem & miseriam seruitutem recordantes feliciores prorsus priores urbis ruinas ducentes: quæ incolumibus filiis parentibusq; tectorum tantum ruina: exata: sint: Nunc autem non classem: i quam sicuti pridem confugiant: superesse: non exercitum: cuius uirtute seruati pulchriora possent moenia extruere. Sic desletæ ac prope perditæ urbi hostes superueniunt: & obsidione circundatos obfessos fame urgent. Sciebant enim neq; ex aduectis copiis multum superesse: & ne nouæ aduehi possent pro uiderant: quibus malis rebus athenienses fracti post longā famem & assidua suorum funera pacem potiuere: quæ an dari deberet diu inter Spartanos sociosq; deliberatum. Cum multi delendum Athenium nomen urbemq; incendio cōfundenam censerent: negarunt se spartani ex duobus Græciæ oculis alterum eruturos: pacē polliciti: si demissa pyraū uersus muri brachia deiecerint: nauesq; quæ reliquæ forent. traderent. resq; publica ex semetipsis. xxx. rectores acciperet. In has leges traditam sibi urbem lacedæmonii formandam Lyandro tradiderunt. Insignis hic annus & expugnatione Athenarum & morte Darii regis persarum & exilio Dionysii Siciliae tyranni fuit. mutato statu Athenarum etiam ciuium conditio mutatur. Rectores. xxx. rei. p. constituuntur: qui fiunt tyranni. quippe a principio tria milia sibi satellitum statuunt. quantum ex tot cladibus prope nec ciuium super fuerat: & quasi paruus hic ad continendam ciuitatem exercitus esset: septingentos milites a uictoribus accipiunt: cædes deinde ciuium ab alcibiade suspicantur: ne iterum rem

Perpeti nocte

Ex duobus græciæ oculis alterū nō esse eruendū. dixere lacedæmonij

Annus insignis athenarū expugnatione darij morte & exilio dionysij siciliæ tyranni

Obtentu

Alabradem
Artaxerxes

Citato itinere

Alabradis miseranda
mors

Therame
nes

Thrasylbul

Ismenias

Lysias Syracu
sanus orator

Lysias

Triginta tyrann
vincuntur

Critias
Hippolo
chus

publicam sub obtentu liberationis inuaderet: quem cum p
fectum ad artaxerxem persarum regem comperissent: citato
itinere miserunt: qui eum interciperent a quibus occupatus
cum occidi aperte non posset uiuus in cubiculo: in quo dor
miebat: crematus est. Liberati hoc ultoris metu tyranni mise
ras urbis reliquias caedibus & rapinis exhauriunt: quod cu
displicere uni ex numero suo therameni didicissent: ipsum
quoque ad terrorem omnium interficiunt. Fit igitur ex urbe
passim: omnium fuga: repleturque Graecia Atheniensium exu
libus: quod etiam ipsum auxilium a miseris eripitur: nam
lacedaemoniorum edicto ciuitates exules recipere prohibe
bantur. Omnes se argos & Thebas contulere. Ibi non solum
tutum exilium egerunt: uerum etiam spem recuperandae pa
triae receperunt. Erat inter exules Thrasylbulus uir strenuus
& domi nobilissimus: qui audendum aliquid pro patria & pro sa
lute communi etiam cum periculo ratus adunatis exulibus
castellum Finem Atticorum finium occupat. nec deerat qua
rundam ciuitatum tam crudelis casus miserantium fauor.
Itaque & his Menias thebanorum princeps: & si publicis non
poterat priuatis tamen uiribus adiuuabat: & Lysias Syracu
sanus orator exul tunc quingentos milites stipendio suo
instructos in auxilium patriae communis eloquentiae mi
sit. Fit itaque asperum praedium: sed cum hinc pro patria sum
mis uiribus inde pro aliena dominatione securius pugna
retur: tyranni uincuntur: uicti in urbem refugerunt: quam
exhaustam caedibus suis etiam armis spoliant. Deinde cum
omnes Athenienses prodicionis suspectos haberent: demi
grare eos ex urbe iubent: & in brachiis muri: quae diruta fue
rant: habitare: extraneis militibus imperium tuentes. Post
haec Thrasylbulum corrumpere imperii societatem pollicen
tes conantur: quod cum non contigisset: auxilia a lacedae
moniiis petiuere. Quibus accitis iterato praedantur. In eo
bello Critias & Hippolochus omnium tyrannorum seuisi
cadunt. Caeteris uictis cum exercitus eorum ex quibus ma
ior Atheniensium erat: fugeret: magna uoce Thrasylbulus
exclamat cur se uictorie fugiant: potius quam ut uindicem

communis libertatis adiuuent: ciuium illam meminerint
aciem non hostium esse: nec se ideo arma cepisse ut aliqui
uictis adimat: sed ut adempta restituat. xxx. se dominis non
ciuitati bellum inferre admonet. Deinde cognationis legum
sacrorum tum uetusti per tot bella commilitii orat miseran
tur exulum ciuium si tam patienter ipsi seruiant: reddant
sibi patriam: accipiant libertatem. His uocibus tantum per
motum est: ut reuersus in urbem exercitus. xxx. tyrannos
emigrare Eleusina iuberet: substitutis decem: qui rem pu
blicam regerent: qui nihil exemplo prioris dominationis
terruti eandem uiam crudelitatis aggressi sunt. Dum haec
aguntur: nunciatur lacedaemoniae in bellum athenienses
exarsisse ad quod comprimendum Pausanias rex mittitur:
qui misericordia exulis populi permotus patriam miseris
ciuibus restituit: & decem tyrannos ex urbe Eleusina migra
re ad caeteros iubet. Quibus rebus cum pax statuta esset: in
teriectis diebus repente tyranni non minus restitutos exu
les quam se in exilium actos indignantur. quasi uero alio
rum libertas sua seruitus esset. & bellum athenienses inferunt.
sed ad colloquium ueluti dominationem recepturi progres
si per insidias comprehensi ut pacis uictimae trucidantur.
Populus: quem emigrare iusserant: in urbem reuocatur. Atque
ita per multa membra ciuitas diuisa in unum tantum cor
pus redigitur: & ne qua dissensio ex ante actis nasceretur
omnes iureiurando obstringuntur discordiarum obliuione
fore. Interea Thebani corinthiique legatos ad lacedaemonios
mittunt: qui ex manubiis portionem praede communis bel
li periculi que peterent: quibus negatis: non quidem aperte
bellum aduersus lacedaemonios decernunt: sed tacitis ani
mis tantam iram concipiunt: ut subesse bellum intelligi pos
set. eodem fere tempore Darius rex persarum moritur artaxerxes
& Cyro filiis relictis: regnum Artaxerxi: Cyro ciuitates:
quarum praefectus erat testamento: legauit. Sed Cyro iudici
um patris iniuria uidebatur. Itaque occulte aduersus fratrem
bellum pabat: quod cum nunciatum Artaxerxi esset. accersit
c. iiii

Comilitium

Pausanias

Discordiarum obliuio
ne

Artaxerxes
Cyros

Aureis cōpedibus

tum ad se fratrem & innocentiam dissimulatione belli simu-
lantem compedibus aureis uinxit: interfecissetq; ni mater
prohibuisset. Dimissus igitur Cyrus iam non occulte bellū
sed palam nec per dissimulationem, sed aperta professione
parare cœpit. auxilia undiq; contrahit. Lacedæmonii memo-
res atheniensi bello enixe eius opera adiutos uelut ignoran-
tes contra quem bellum pararetur: decernunt auxilia Cyro
mittenda: ubi res eius exegisset: quærentes apud Cyrum gra-
tiam: & apud Artaxerxem: si uicisset ueniæ patrociniâ: cum
nihil aduersus eum aperte decreuissent. Sed cum in bello
fors prælii utrunq; fratrem pugnae obtulisset: prior Artaxerxes
a fratre uulneratur: quem cum equi fuga periculo subtraxif-
set: Cyrus a cohorte regia oppressus interficitur: sic uictor Ar-
taxerxes & præda fraterni belli & exercitu potitur. In eo præ-
lio decem milia græcorum in auxilio Cyri fuere: quæ & in
cornu: in quo steterant: uicerunt: & post mortem Cyri neq;
armis tanto exercitu uinci neq; dolo capi potuerunt: reuer-
tentescq; inter tot indomitas nationes & barbaras gentes per
tanta itineris spatia uirtute se usq; terminos patriæ defen-
derunt.

Cyri mors

IVSTINI HISTORICI LIBER SEXTVS.

Lacedæmonii more ingenii hūmāni quō plura
habent: eo ampliora cupientes: non contenti ac-
cessione Atheniensium opum uires sibi dupli-
catas totius Asiæ imperium affectare cœperunt:
sed maior pars sub regno persarū erat. Itaq; Hercylides dux
in hanc militiam electus cum uideret sibi aduersus duos p̄-
fectos Artaxerxis regis Pharnabazum & Tisafernem maxi-
marum gentium uiribus succinctos dimicandum: pacifica-
ri cum altero statuit. Aptior uisus Tisafernes uir & industria
potior & militibus Cyri quōdam regis instructor in collo-
quium uocatur: & statutis conditionibus ab armis dimitti-

Hercylides

Pharnabaz

Tisafernes

Succinctos
uincunt

Pacificari

tur. Hanc rem Pharnabazus apud communem regem crimi-
natur: ut lacedæmonios Asiam ingressos nō repulerit armis:
sed impensis regiis aluerit: merceturq; ab his ut differant bel-
la: quæ gerant: tanquam non ad unius summam imperii
detrimentum omne perueniat: Indignum ait bellum non
perfici sed redimi hostem pretio non armis summoueri. His
uocibus regem Tisaferni alienatum hortatur: ut in locum
eius naualis belli ducem eligat Cononem atheniensem: qui
amissa bello patria Cypro exulabat. Quippe atheniensibus
& si fracte sunt opes manere tamen naualem usum: nec si
eligendus sit ex uniuersis meliorem alium esse. Acceptis igitur
quingentis talentis iussus est Conona classi præficere.
His cognitis lacedæmonii & ipsi a rege ægypti Hercymonem
in auxilium naualis belli per legatos petunt: a quo centum
triremes & sexcentum milia modiorum frumenti missa:
cæteris quoq; sociis ingentia auxilia contracta sunt. Sed tā-
to exercitui & contra tantum ducem deerat dignus impera-
tor. Itaq; postulanti sociis Agésilauum ducem regem tunc
lacedæmoniorum propter responsum oraculi delphici diu
lacedæmonii an eum summæ rei præponerent: deliberaue-
runt: quibus futurus imperii finis denunciabatur: cum re-
gium claudicasset imperium: erat enim pede claudus. Ad po-
stremum statuerunt melius esse incessu regem q̄ imperio re-
gnum claudicare. posteaquam Agésilauum cum ingentibus
copiis in Asiam misere: non facile dixerim: quod aliud par-
ducum tam bene comparatum fuerit. Quippe ætas uir-
tus consilium sapientia utriq; prope una: gloria quoq; re-
rum gestarum eadem. Quibus cum paria omnia fortuna
dederit: inuictum tamen ab altero utrunq; seruauit. magnus
igitur amborum apparatus belli. maguæ res gestæ fuerunt.
Sed cononem seditio militum inuadit: quos prefecti regis
fraudate stipendio soliti erant: eo constantius. debita poscen-
tibus quo gratiorem sub magno duce militiam præsume-
bant. Itaq; Conon diu rege per epistolas frustra fatigato ad
postremum ipse ad eum pergit: cuius aspectu & colloquio

Cono

Hercymo

Agésilauus

Agésilauus pede
claudus

Quod aliud par
tū tam bene cōpa-
ratum fuerit

Præsumebant

prohibitus est: quod cum more persarum: adorare nollet: Agit tamen cum eo per internuncios: & queritur opulentissimi regis bella inopia delabi. & qui exercitum parem hostibus habeat pecunia uinci: qua praestet: inferioremque eum ea parte uirium inueniri: quae longe superior sit. postulat dari sibi ministerium impensae: quia pluribus id mandari perniciosum sit. Dato stipendio ad classem remittitur: nec moram agendis rebus facit multa fortiter. multa feliciter agit. Agros hostiles uastat. urbem expugnat & quasi tempestas quaedam cuncta prostrat. Quibus rebus territi lacedaemonii ad patriam subsidium reuocandum ab Asia Agesilaum decernunt. interim *Lysander* ab Agesilao proficiscente dux patriae relictus ingentem classem summis uiribus instruit fortunam belli tentaturus. Nam & ipse Conon tunc primum cum hostium exercitu concursurus magna cura suos ordinat. Summa igitur non ducum tantum in eo praelio quam militum aemulatio fuit. Nam ipse dux Conon non tam persas quam patriam studebat: & sicuti afflictis atheniensium rebus auctor amissae dominationis fuerat: sic uolebat idem haberi redditae patriamque uincendo recipere: quam uictus amiserat. eo speciosius quod ne ipsorum quidem atheniensium sed alieni praelii uiribus dimicet & pugnaturus periculo regis: uicturus praemio patriae: gloriamque diuersis artibus quam priores ciuitatis suae duces consecuturus. Quippe illos uincendo persas patriam defendisse persas uictores faciendo restitutum patriam esse: porro *Lysander* praeter conuictionem Agesilaei etiam uirtutum aemulator erat: contendebatque ne a rebus gestis eius & gloria splendore decederet. neue tot bellis ac saeculis quae situm imperium breuissimi momenti culpa subuerteret. Eadem militum & omnium regum cura erat: quos maior sollicitudo cruciabat: non tam ne ipsi quaesitas opes amitterent: quam ne ipsi athenienses pristinas reciperent. Sed quanto maius praelium fuit: tanto & clarior uictoria Cononis. Victi lacedaemonii fugam capessunt: praesidia hostium Athenis deducuntur. populo restituta dignitate condicio seruilis eripitur. multae quoque

Lysander

Cononis uictoria

ciuitates recipiuntur. Hoc initium atheniensibus resumendae potentiae & lacedaemoniis habende finis fuit. Namque ueluti cum imperio etiam uirtutem perdidissent contemni a finitimis coepere. Primi igitur Thebani auxiliantibus Atheniensibus bellum his intulere: quae ciuitas ex finitimis incrementis uirtute Epaminundae ducis ad spem imperii graeciae erecta est. Fit itaque terrestre praelium eadem lacedaemoniorum fortuna qua pugnatum aduersus Cononem nauali praelio fuerat. In eo bello *Lysander* quo dux athenienses uicti a lacedaemoniis fuerant: interficitur. *Pausanias* quoque alter dux lacedaemoniorum proditoris accusatus in exilium abiit. Igitur Thebani potiti uictoria uniuersum exercitum ad urbem lacedaemoniorum ducunt: facilem expugnationem rati quoniam deserti a sociis omnibus erant. quod metuentes lacedaemonii regem suum Agesilaum ex Asia qui tibi magnas res gerebat: ad defensionem patriae accersunt. Occiso enim *Lysandro* nullius alterius fiduciam ducis habebant cuius quoniam serus aduentus erat: conscripto exercitum obuiam hosti procedunt. Sed uictis aduersus paulo ante uictores nec animus neque uires pares fuere. Prima igitur congressione funduntur: delectis iam suorum copiis superuenit rex *Agesilaus*: qui restituto praelio non difficulter recenti & multis expeditionibus indurato milite hostibus uictoriam eripuit: ipse tamen grauer sauciatur. Quibus rebus cognitis Athenienses uerentes ne iterum lacedaemoniis uictoribus in pristinam sortem seruitutis redigerentur: exercitum contrahunt: eumque in auxilium Boetiorum *Phidratem*. xx. quidem annos natum sed magnae indolis iuueni duci iubent. Huius adolescentis supra aetatem uirtus admirabilis fuit: nec unquam ante eum Athenienses inter tot tantosque duces aut spei maioris aut indolis maturioris imperatorem habuerunt. In quo non imperatoriae tantum uerum etiam oratoriae artes fuere. Conon quoque audito reditu Agesilaei & ipse ex Asia ad populandos lacedaemoniorum agros reuertitur. Atque ita undique belli formidine circumstrepente clausi spartani ad summam desperatio

Infimus

Initium atheniensibus resumendae potentiae & lacedaemoniis habende finis

Epaminondas

Lysandri mors

Pausanias

Agesilaus uictor

Phidrates

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

nem rediguntur. Sed Conon uastatis hostium terris Athenas pergit ubi magno ciuium gaudio exceptus: plus tamen tristitiæ ipsi & ex incensa & diruta a lacedæmoniis patria quæ lætitiæ ex recuperata post tantam temporis cepit. Itaque quæ incensa fuerant: prædarum sumptu & exercitu perlarum restituit: quæ diruta fuerant: reficit. Fatum illud athenarum fuit: ut ante a persis cremata manubiis eorum: & nunc a lacedæmoniis diruta: ex spoliis lacedæmoniorum restituerentur. uersa quoque uice nunc haberent socios: quos tunc hostes habuerunt: & hostes nunc paterentur: cum quibus iuncti tunc carissimis societatis uinculis fuerant. Dum hæc aguntur: Artaxerxes rex perlarum legatos in græciam mittit: per quos iubet omnes ab armis dilcedere: qui aliter fecisset eum se pro hoste habiturum: ciuitatibus libertatem suamque omnia restitutum. quod non græciæ laboribus assiduisque bellorum inter ciues odium consulens fecit: sed ne occupato sibi ægyptio bello quod propter auxilia aduersus præfectos suos lacedæmoniis missa sulceperat: exercitus sui in græciam detinerentur. Fessis igitur tot bellis græci cupide paruere. Hic annus non eo tantum insignis fuit. quod repente pax tota græcia facta est: sed etiam eo quod eodem tempore urbs romana a gallis capta est: sed lacedæmonii secuti insidiantes absentiam Archadum speculati castellum eorum expugnant: occupatoque præsidium imponunt. Itaque armato instructoque exercitu Archades adhibitis in auxilium thebanis amissa bello repetunt in eo prælio Archidamus dux lacedæmoniorum uulneratur: qui cum cædi suos iam ut uictos uideret: per præconem corpora interfectorum ad sepulturam poscit. Hoc est enim signum apud græcos uictoriæ traditæ: qua confessione contenti thebani signum parcendi dedere. post paucis diebus neutris quicquam hostile facientibus cum quasi consensu tacito induciæ essent: lacedæmoniis a lia bella aduersus finitimos gerentibus: thebani Epaminondas duce occupandæ urbis eorum spem ceperunt. Igitur principio noctis taciti lacedæmonia proficiscuntur: non tamen aggredi in cautos potuerunt. Quippe senes & cætera

Manubijs

Uersa uice

Annus insignis roma
a gallis capta

Archidamus

Signum uictoriæ traditæ
apud græcos

Epaminondas

imbellis ætas cum aduentum hostium persensissent: in ipsis portarum angustiis armati occurrunt: & aduersus quindecim milia militum non amplius centum iam effera ætatis uiri pugna se offerunt: tantum animorum uiriumque patriæ & penatum conspectus sumministrat: tantoque præsentia quam recordatione sui maioris spem largiuntur. Nam ut uiderunt itaque & pro quibus starent: aut uincendum sibi: aut moriendum censuerunt. Pauci igitur sustinere senes aciem: cui par ante diem uniuersa iuuentus esse non potuit. in eo prælio duo duces hostium cecidere: cum interim Agesilai aduentus nunciatur: thebani recessere: nec bellum diu dilatum. Si quidem spartanorum iuuentus senum uirtute & gloria incensa teneri non potuit: quin ex continenti acie decerneret: cum uictoria thebanorum esset. Et Epaminondas dum non ducis tantum uerum etiam fortissimi militis officio fungitur: grauius uulneratur. Quo audito his ex dolore metus: & illis ex gaudio stupor iniicitur: atque ita ex placito consensu a prælio disceditur. Post paucos deinde dies: Epaminondas decedit. cum quo uires quoque reipublicæ ceciderunt. Nam sicuti telo si primam aciem præregeris: reliquo ferro uim nocendi sustuleris: sic illo uelut mucrone teli ablato duce thebanorum rei publicæ uires hebetatae sunt: ut non tam illum amississe quam cum illo interisse omnes uiderentur. Nam neque hunc ante ducem ullum memorabile bellum gessere: nec postea uirtutibus sed cladibus insignes fuere: ut manifestum sit patriæ gloriam & natam & extinctam cum eo fuisse. Fuit autem incertum uir melior an dux esset: nam & imperium non sibi semper sed patriæ quasiuit: & pecuniæ adeo parcus fuit: ut si prius funeri defuerint: gloriæ quoque non cupidior quam pecuniæ: quippe recusati omnia imperia ingesta sunt. Honoresque ita gessit: ut ornatum non accipere sed dare ipsi dignitati uideretur. Iam litterarum studium: philosophiæ doctrina tanta: ut mirabile uideretur: unde tam insignis militiæ sciëntia homini iter litteras nato. neque ab hoc uitæ proposito mortis ratio discessit. Nam ut relatus in castra semianimis: uocem spiritumque collegit: id unum a circumstantibus requisitum: num cadenti sibi scutum

Ex cotinenti .1.
e uestigio

Epaminondas
mors

Epaminondas
merita nota

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Gratulabundus patrie

Nota hec omnia pro
politiam nutritia
pluraq; palladis quo
da impendistis at henc

Philippus

laborum gloriaq; socium osculatus est. Iterum quaesivit utri
uicissent: ut audiuit thebanos bene habere se rem dixit atq;
ita uelut gratulabundus patriae expirauit. Huius morte etia
Atheniensium uirtus intercudit: siquidem amisso cui amu
lari consueuerant: in segnitiam torporemq; resoluti: non ut
olim in classem exercitus sed in dies festos apparatusq; ludo
rum redditus publicos effundunt: & cum auctoribus nobi
lissimis poetisq; theatra celebrant. frequentius scenam q; ca
stra uisentes. Versificatoresq; meliores q; duces laudantes.
Tunc uectigal publicum: quo ante milites & remiges aleban
tur: cum urbano populo diuidi ceptum. Quibus rebus esse
ctu est: ut inter oia graecorum sordidum & obscurum antea
macedonum nomen emergeret. Et Philippus obses trienio
thebis habitus Epaminuda & Pelopidarum uirtutibus eru
ditus: Regnum macedoniae graeciae & asiae ceruicibus ueluti
iugum seruitutis imponeret.

IVSTINI HISTORICI LIBER SEPTIMVS.

Macedonia antea nomine Emathionis regis: cu
ius prima uirtutis experimenta in illis locis ex
tant: Emathia cognominata est. Huius sicuti in
clementa modica: ita termini perangusti fuere.
populus pelasgi & regio boetia dicebatur. Sed postea uirtu
te regum & gentis industria: subactis primo finitimis: mox
populis nationibusq; imperium usque extremos orientis ter
minos prolatum est. In regione praonia: quae nunc portio
est macedoniae: regnasse fertur Telegonus pater Astriopaei
cuius troiano bello inter clarissimos uindices urbis nomen
accepimus. Ex alio latere in europa Europus nomine regnum
tennit. Sed & Caranus cum magna multitudine graecorum
sedes in macedonia responso oraculi iussus quaerere: cum
Emathiam uenisset: urbem edyffam non sentientibus oppi
danis propter imbrii & nebulae magnitudinem gregem caprarum
ibrem fugientium secutus occupauit: reuocatusque in memoria

Emathio

Emathia

Pelasgi

Boetia

Praonia

Telegonus

Astriopaeus

Europe rex

Europus

Europus

Caranus

De Carano rege. & Carani
pellea dedit q nomina
fams Ausonius

Edyssa urbs

oraculi quo iussus erat: ducibus capris imperium quaerere:
regni sedem statuit: religioseque postea obseruauit quocun
que agmen moueret ante signa easdem capras habere: cepto
rum duces habiturus: quos regni habuerat auctores. Urbem
edyffam ob memoriam mueneris aegaeam populos aegaeas
uocauit. Pulso deinde Medianamis quoq; portionem mace
doniae tenuit: aliisq; regibus pullis in locum omnium solus
successit: primusq; adunatis gentibus uariorum populorum
ueluti unum corpus macedoniae fecit: crescentiq; regno uali
da incrementorum fundamenta constituit. Post hunc Perdi
cas regnauit: cuius uita illustris & mortis postrema ueluti ex
oraculo praepcepta memorabilia fuere. Siquidem senex mori
ens Argaeo filio monstrauit locum: quo condi uellet: ubiq;
non sua tantum sed etiam succedentium sibi in regnum of
sa poni iussit. Praefatus quoad ibi condita posteriorum reli
quia forent: regnum in familia mansurum. creduntq; hac su
perstitione extinctam in Alexandro stirpem: quia locum se
pulturae mutauerit. Argaeus moderate & cum amore populi
administrato regno successorem filium Philippum reliquit:
qui immatura morte raptus. Europum paruulum admodum
instituit heredem. Sed macedonibus assidua certamina cu
thracibus & illyriis fuere: quorum armis ueluti quotidiano
exercitio indurati gloria bellicae laudis finitimis terrebant.
Igitur illyrii infantiam regis pupilli contemnentes bello ma
cedonas aggrediuntur: qui praelio pulsi rege suo in cunis p
lato & pugne ante aciem posito: acius certamen repetiuerunt.
Tanquam iocum uicti fuissent antea: q; bellantibus sibi regis sui au
spicia defuissent: futuri uel propterea uictores: q; ex superstiti
one animum uincendi ceperant: simul & miseratio eos ifan
tis tenebat: quem si uicti forent: captiuum de rege facturi ui
debantur. Conserto itaq; praelio magna caede illyrios fuderet:
ostenderuntq; hostibus suis priore bello: regem macedoni
bus non uirtutem defuisse. Huic Amyntas succedit: & pro
pria uirtute & Alexandri filii egregia indole insigniter clarus:
cui Alexandro tanta omnium uirtutum naturae orna
menta extiterunt: ut etiam olympio certamine uario ludi

Aegae urbs edyssa

prius

Medama
mis

Aegaeae populi

Perdicus

Adunatis gentibus

Argaeus

g

Nota hoc pro
nutritia

Philippus

Europus

Amyntas

Alexander

Darius

Megabaz

Amyntas

Respectu etatis

Bubaris

Ampliauit

Amyntas

Menelaus

Eurydice

Alexander

Perdicas

Philippus

Alexander magnus

Euryone

Cigea

Archelaus

Arideus

Menelaus

rorum genere contēdit. Cum interim Darius rex perlag tur
 piā scythia fuga sumotus: ne ubiq; deformis militiæ dānis
 haberetur: mittit cum parte copiarum Megabazum ad subi
 gendam thraciam cæteraq; ei⁹ tractus regna: quibus p igno
 bili momento erat accessura macedonia: qui breui tempore
 executo regis imperio legatis ad Amyntam regem macedoniæ
 missis obsides i pignus future pacis sibi dari postulabat. Sed
 legati benigne excepti inter epulas ebrietate crescent rogant
 Amyntam: ut apparatus epularū adiitiat ius familiaritatis ad
 hibitis in conuiuium suū filiis & uxoribus & filiabus: id a
 pud perlas haberi pignus ac fœdus hospitii: qui ut uenerūt
 petulantius eas contrectantibus fili⁹ Amyntæ Alexander ro
 gat patrē respectu ætatis ac grauitatis suæ abire e cōuiuio:
 pollicitus se hospitū tēperaturū iocos. Quo digressio mulie
 res quoq; paulo e cōuiuio euocat: culti⁹ exornatur⁹ gratiores
 que reducturus. In quaz locū matrōali exornatos habitu iu
 uenes supponit: eosq; petulantiam legatorū ferro: quod sub
 ueste gerebant: cōpescere iubet. Atq; ita interfectis omnibus
 ignarus rei Megabazus cū legatis non rediret: mittit eo cum
 exercitus pte Bubarem: ut in bellum facile & mediocre dedi
 gnatus ipse ire ne dehonestaretur prælio tā fœdæ gentis. Sed
 Bubares ante bellū amore filiæ Amyntæ capt⁹ omisso bello
 nuptias facit: depositisq; hostilibus aimis in affinitatis iura
 succedit. Post discessum a macedonia Bubaris Amyntas rex
 decedit: cuius filio & successori Alexandro cognatio Bubaris
 nō Darii tantum temporibus pacem præstitit: uerum etiam
 Xerxem conciliauit: adeo ut cum græciam ueluti tempestas
 quædam occupasset: intus olympum hæmūq; mōtes tōtius
 regiōis eum imperio donauerit. Sed nec uirtute min⁹ q̄ plā
 rum liberalitate regnum ampliauit. Per ordinem deinde suc
 cessionis regnum macedoniæ ad Amyntam fratris eius: Me
 nelai filium peruenit. Hic quoq; insignis industria: & oibus
 imperatoriis virtutibus instructus fuit: qui ex Eurydice tres
 filios sustulit Alexandrum perdicam & Philipū Alexandri
 magni macedonis patrem: & filiam Euryonem. Ex Cigea
 autem Archelaum: Arideum: Menelaum: qui cum Illytiis

deinde & cum olynthiis grāuia bella gessit. Infidiis autem
 Eurydices uxoris: quæ nuptias generi pacta occidendū uig:
 regnumq; adultero tradendum susceperat: occupatus fuisse:
 ni filia pellicatum matris & sceleris cōsilia pdidisset. Fūctus
 itaq; tot periculis senex recessit: regno maximo ex filiis Ale
 xandro tradito. Igitur Alexander inter priā initia regni bellū
 ab Illytiis pacta mercede & Philippo fratre dato obside rede
 mit. Interiecto quoq; tempore per eūdem obsidem cum the
 banis gratiam pacis reconciliat. quæ res Philippo maxima i
 crementa egregiæ indolis fuit. Siquidē trienio thebis obses
 habitus prima pueritiæ rudimēta in urbe seueritatis ātiquæ
 & in domo Epaminundæ summi & philosophi & ipatoris
 deposuit. Nec multo post Alexander infidiis Eurydices ma
 tris appetitus occumbit: cui Amyntas in scelere deprehensæ
 propter cōmunes liberos ignarus eisdem quandoq; exitiofā
 tore pepercerat. Frater quoq; eius Perdica pari insidiarum
 fraude decipitur. Indignum prorsus libidinis causa liberos
 a matre uita priuatos: quam scelerū suorū suppliciis liberorū
 cōtemplatio uindicauerat. Perdicæ hæc indignior cædes ui
 debatur: q; ei apud matrem misericordiam nec paruul⁹ qdē
 filius conciliauerat. Itaq; Philippus diu nō se regē sed tutorē
 pupilli egit. At ubi grauiora bella iminebant: serumq; auxi
 lium in expectatione infantis erat: cōpulsus a populo regnū
 suscepit. ut est ingressus imperium magna de illo spes oib⁹
 fuit: & propter ipsius ingenium: quod magnum spondebat
 uirum: & propter uetera macedoniæ fata: que cecinerāt uno
 ex Amyntæ filiis regnante florentissimum fore macedoniæ
 statum: cui spei scelus mātis hunc residuum fecerat. Prīcipio
 regni cum hinc cædes fratrum indigne peremptorū ide ho
 stium multitudo: hinc insidiarū metus: inde inopia continui
 belli & exhausti regni & immaturam ætatē tyronis urgeret:
 bella quæ ueluti conspiratione quadam ad opprimēdā ma
 cedoniam multarum gentium ex diuersis locis uno tēpore
 confluebant: quoniam oibus par esse non poterat dispēdā
 ratus alia iterposita pactione cōponit: alia redemit facillimis
 quibusq; aggressis: quorū uictoria & militum trepidos aios

Olynthij

Quomodo philippus
obses thebanis dai

Appetitus infidius

Magnū spondebat
uirū

Aggressis facilli
mis qbusq;

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Larissa

Olympias

Neoptolem

Arriba

Troas

Methone urbs

Philippo oculus sagitta
effossus

Causa & origo graeciae seruitutis qm sub philippo passa est thebanis extiterit

Phocenses uicti a thebanis

firmaret: & contemptum sibi hostium demeret. Primum illi cum atheniensibus certamen fuit: quibus per insidias uictis metu belli grauioris cum interficere omnes posset: incolumes sine pretio dimisit. Post hos bello in Illyriis translato multa milia hostium cecidit. Urbem nobilissimam Larissam capit: hinc thessaliam non praedae cupiditate sed qd exercitui suo robur thessalorum equitum adiungere gestiebat: nihil min⁹ qd bellum metuentem improuisus expugnat. unūq; corpus equitum pedestriumq; copiarum inuicti exercitus fecit: qb⁹ rebus feliciter proueniētibus Olympiada Neoptolemi regis molossorum filiam uxorem ducit: conciliante nuptias fratre patruale tutore uirginis Arriba rege molossorum: qui sororē Olympiadis Troadam i matrimonium habebat: quae causa illi exitii malorūq; omnium fuit. Nam dum regni icremēta affinitate Philippi acquiraturum se sperat: proprio regno ab eodem priuatus in exilio consenuit. Is ita gestis Philipp⁹ iā non contentus summouere bella: ultro etiā quietos laceffit. Cum methonam urbem oppugnaret: in praetereuntem demutis sagitta iacta dextrum oculum regis effodit: quo uulnere nec segnior in bellū nec iracundior aduersus hostes fact⁹ est: adeo ut interiectis diebus pacem deprecantibus dederit: nec moderatus tantū uez etiā mitis aduersus uictos fuerit.

IVSTINI HISTORICI LIBER OCTAVVS.

Graeciae ciuitates dum impare singulae cupiunt: imperium ois perdiderunt. Quippe in mutuū exitium sine modo ruentes ab omnibus uictae periere: quod singulae amitterent: non nisi oppofaenserunt. Siquidem Philippus rex macedoniae ueluti e specula quadam liberati omnium insidiatus dum contentiones ciuitatū alit: auxiliū inferioribus ferendo uictos piter uictoresq; subire regiam seruitutē coegit. Causa & origo hui⁹ mali thebani fuere: qui cum rerum potirentur secundā fortunam i becillo animo ferētes uictos armis lacedaemonios & phocenses quasi parua supplicia caedibus & rapinis luisset:

apud cōmune graeciae cōcilium superbe accusauerunt. Lacedaemoniis crimini datum qd arcem thebanam induciaz tēpo re occupassēt: phocēsisq; boetiā depopulati essent: prius quasi post arma & bellum locum legibus reliquissent. Cum iudicium arbitrio uictoz exerceretur: tāta pecunia dānatur: quanta exolui non posset. Igitur phocenses cū agris liberis coniugibusq; priuarentur desperatis rebus Philomēne quōdam duce uelut deo irascēte templū ipsū Apollinis delphis occupauere. Inde auro & pecunia diuites conducto mercenario milite bellum thebanis intulerunt: factumq; phocensiu tamen omnes execrarentur ppter sacrilegium: pl⁹ tamē inuidia thebanis: a quibus ad hanc necessitatē compulsi fuerant: q ipsi intulit. Itaq; auxilia his & ab atheniensibus & a lacedaemoniis missa. Prima igitur congressione Philomenes thebanos castris exiit. sequenti praelio primus inter confertissimos dimicās cecidit: & sacrilegii penas impio sanguine luit. In huius locum dux Oenomaus creatur: aduersus quē thebani thessalique non ex ciuibus suis ne uictoris potētia ferre non possent. sed Philippum macedoniae regē ducem eligūt: & externa dominatione: quam in suis timuerunt: spōte succedunt. Igitur Philippus quasi sacrilegii non thebanorum ultor esset: omnes milites coronas laureas sumere iubet: atq; ita ueluti deo duce i praelium pergit. Phocenses insignibus dei conspectis conscientia delictorum territi abiectis armis fugam capessunt: poenesq; uiolatae religionis sanguine & caedibus suis pendunt. Incredible quantam ea res apud omnes nationes Philippo gloriam dedit. Illum uidecē sacrilegii: illum ultorem religionum: quod orbis uiribus expiari debuit: solum qni piacula exigeret extitisse dignū. Itaq; diis proximus habetur: per quem deorum maiestas uindicata sit. Sed athenienses audito belli euetu ne in graeciam Philipp⁹ transiret: angustias thermopilarum pari ratione secuti antea adueniētibus persis occupauere: sed nequaq; simili aut uirtute aut causa: Siquidem tunc p libertate graeciae nūc p sacrilegio publico: tunc a rapina hostium templa uindicaturi: nūc aduersus uindices templorum raptos defensuri. Aguntq; d z

Cōmune graeciae cōcilium i. ampictyonie

Cōmune graeciae cōcilium i. pinto designari ampictyonie cōcilium

Arx thebana induciaz tempore a lacedaemoniis occupata. i. Cadmea.

Philomeno

Phocensiu crime

Phocenses templū apollinis delphici spoliauerunt

Phocensibus bellū cecidit flatū cōtra thebanos

Oenomaus

Thessali & thebanos cōtra phocenses ducē deligunt philippū

Piacula Pl

Piacula

Thermopilarum angustiae ab atheniensibus occupata

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

se ppugnatores sceleris: cuius turpe erat alios iudices fuisse: immemores prorsus q; in dubiis rebus suis illo deo etiã cõ filiorum auctore usi fuerat: q; illo duce tot bella uictores iie rant: tot urbes auspicio condiderant: tantũ imperium: terra mariq; quæsierant: q; nihil sine maiestate numinis eius aut priuata unq; aut publicæ rei gesserant: Tantum facinus ad misisse ingenia omnia doctrina exulta: pulcherrimis legib; institutisq; formata: ut quid unde posthac succedere iure bar baris possint. non haberent. Sed nec Philippus melioris fi dei aduersus socios fuit. Quippe ueluti timens ne ab hostib; sacrilegii scelere uinceretur: ciuitates: quarum paulo ante dux fuerat: quæ sub auspiciis eius militauerant: quæ gratulatae illi sibiq; uictoriam nactæ fuerant hostiliter occupatas diripiuit: Coniuges liberosq; omnium sub corona uandidit: nõ deorum immortalium templis: non adibus sacris: non diis penatibus publicis priuatilq; ad quos paulo ante ingressus hospitaliter fuerat: pepercit. Prorsus ut non tam sacrilegi ultor extitisse: q; sacrilegiorum licentiam quæsisse uideretur. Inde ueluti rebus egregie gestis in cappadociam traiecit: ubi bello pari perfidia gesto captisq; per dolum & occisis finitimis regib; uniuerã prouinciã imperio macedoniæ adiungit. Deinde ad abolendam inuidiæ famam qua insignis p ceteris tunc temporis habebatur: per regna mittit & opulentiſſimas ciuitates & phana ac templa: qui opinionem sererent regem Philippum magna pecunia locare: & muros per ciuitates & phana ac templa faciendâ: & ut per præcones susceutores sollicitaretur: qui cum in macedoniam uenissent: uariis dilatio nib; frustrati uim regiæ maiestatis timetes taciti pficiscerantur. Post hæc Olynthios aggreditur: receperant eni per misericordiam post cædem unius duos fratres ei; quos Philipp; ex nouerca genitos ueluti participes regni interficere gesticabat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam & nobilem excidit. & fratres olim destinato supplicio tradit: prædaq; ingenti pariter & parricidii uoto fruitur. Inde quasi omnia: quæ a gitasset animo: ei licerent: auraria in thessalia argenti metalla in thracia occupat. Et ne quod ius uel fas inuiolatũ præter

Philippi perfidia & cru delitas

Sub corona uendere

Cappadocia a philippo domita

Fana
Templa

Olynthii a philippo aggressi & cur.

Auraria metalla thessalia
Argenti metalla thraciæ

mitteret: piraticã quoq; exercere instituit. His ita gestis forte uenit ut eum fratres duo reges thraciæ non contemplatione iustitiæ eius: sed inuicem metuentes ne alterius uiribus accederet disceptationũ suarum iudicem eligerent. Sed Philipp; more ingenii sui ad iudiciũ ueluti ad bellum inopinãtib; fratribus instructo exercitu superuenit: regno utrunq; non iudicis more sed fraude latronis ac scelere spoliavit. Dum hæc aguntur legati Atheniensium petentes pacem ad eum uenerunt: quibus auditis & ipse legatorum athenas cum pacis cõditionibus misit: ibiq; ex cõmodo uerorũq; pax facta. Ex cæteris quoq; graciæ ciuitatibus non pacis amore: sed belli metu legationes uenere. Siquidẽ crudescete ira thessali boetiiq; orant: ut professum aduersum phocenses ducẽ graciæ exhibeat: tanto odio phocensium ardentes: ut obliti cladum suarum perire ipsi q; non perdere eos præoptarent: exptamq; Philippi crudelitatem pati: q; parcere hostibus suis mallent. Contra phocensium legati adhibitis lacedæmonius & atheniẽsibus bellũ deprecabantur: cuius ab eo dilationẽ ter iam emerant. Fædum prorsus miserandumq; spectaculum: graciã etiam nunc & uiribus & dignitate orbis terrarum principem regum certe gentiumq; semper uictricem: & multarũ adhuc urbium dominiã alienis excubare sedibus: aut rogãtem bellum aut deprecantem in alterius ope omnem spem posuisse. Orbis terrarum uindices eo usq; discordia sua ciuilibusq; bellis redactos: ut adulentur ultro sordidam paulo ante clientelæ sue partem: & hoc potissimum facere thebanos lacedæmoniosq; antea inter se imperium nunc graciæ imperantis æmulos. Philippus inter hæc uendicatione gloriæ suæ tantarum urbium fastigium agit: atq; utros potius dignetur: estimat. Secreto igitur auditis utrisq; legationibus his ueniam belli pollicetur iure iurando adactis responsum nemini pdituros: illis contra uenturum se auxiliũq; laturũ. Utrosq; uetat parare bellũ aut metuere. sic uariato responso securis omnibus thermopylarum angustias occupat. Tunc primum phocenses se captos in fraude Philippi aaduertẽtes trepidi ad arma cõfugiunt. Sed neq; spatiũ erat iustruendi

d 3

Contemplatione iustitiæ eius

Athenienses pacem petunt a philippo

Phocensium odio ardeant thessali & boetii

Dilatio belli a phocensibus ter temptata

Adulæci cum accusatio

Thermopylarum angustias philippi occupat

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Philippi crudelitas
in phocenses

saltus. nota uulgo de
hesas

Dardani

Arisha

Alexander

belli nec tempus ad contrahenda auxilia: & Philippus exci-
dium minabatur: ni fieret deditio. Victi igitur necessitate pa-
cta salute se dedunt. Sed pactio eius fidei fuit: cuius antea
fuerat deprecati belli promissio. Igitur ceduntur passim: ra-
panturque: non liberi parentibus: non coniuges maritis: non
deorum simulacra templis suis relinquuntur. unum tantum
miseris solacium fuit: quod cum Philippus portioe praeda
socios fraudasset: nihil rerum suarum apud inimicos uiderunt.
Reuersus in regnum: ut pecora pastores nunc in hybernos
nunc in aestiuos saltus traiciunt: sic ille populos & urbes. Ut
illi uel replenda uel derelinquenda quaeque loca uidebantur: ad
libidinem suam transfert. miseranda ubique facies: & excidio
similis erat. Non quidem pavor ille hostilis: nec discursus per
urbem militum erat: non tumultus armorum: non boum atque
hominum rapina: sed tacitus moeror & luctus: ueribus ne
ipsae lachrymae pro contumacia haberentur. Crescit dissimu-
latione ipsa dolor: hoc aliter dimissus quo minus profiteri licet.
Nunc sepulchra maiorum: nunc ueteres penates: nunc testat
in quibus geniti erant: in quibusque genuerant: considerabant.
Miserantes nunc uitam suam: quae in eam diem uixissent: nunc
filiorum: quae non post eam diem nati essent: alios populos in
finibus ipsis hostibus opponit: alios in extremis regni termi-
nis statuit. quosdam bello captos in supplementis urbium diuidit.
Atque ita ex multis gentibus nationibusque unum regnum populisque
constituit. Compositis ordinatisque macedoniae rebus dardanos
caeterosque finitimos fraude captos expugnat. Sed nec a pro-
ximis manus abstinet. Si quidem Arisban regem Epiri uxori
suae Olympiadi arctissima cognatione uinctum pellere regno
statuit: atque Alexandrum priuignum eius uxoris Olympiadis
fratrem puerum honestae pulchritudinis in macedonia nomine
sororis accersit: omnique studio sollicitatum in spem regni simu-
lato amore ad stupri consuetudinem perpulit: maiora in eo
obsequa habiturus sine conscientiae pudore sine regni beneficio.
Igitur cum .xx. ad annos peruenisset ereptum: Arisbae regnum
puero admodum tradit: scelestus in utroque: nam nec in eo ius
cognationis seruauit: cui ademit regnum: & eum cui dedit:

impudicum fecit ante quam regem.

IUSTINI HISTORICI LIBER NONVS.

In graeciam Philippus cum uenisset sollicitatus
paucarum ciuitatum direptione: & ex praeda mo-
dicarum urbium quanta opes uniuersae essent animo
prospiciens: bellum toti graeciae inferre statuit:
Ad cuius emolumentum egregie pertinere ratus si sibi byzantiam
nobilem & maritimam urbem receptaculum terra marique
copiis suis futurum in potestate redegit: eandem claudetem
sibi portas obsidione cixit. Haec namque urbs condita prius a Pau-
lania rege spartanorum & per .vii. annos possessa fuit: deinde ua-
riate uictoria: nunc lacedaemoniorum: nunc Atheniensium uiris hinc est.
quae in ea possessio effecit: ut nemine qui sua auxiliis iuuante
libertate constanti tueretur. Igitur Philippus longa obsidionis mo-
ra exhaustus pecuniae commercium de piratica mutuatur. Captis
itaque .clxx. nauibus mercium ex distractis ahelate iopia paululum
recreauit. Deinde ne unius urbis oppugnatione tantum exercitus tene-
ratur profectus cum fortissimis multas Chersonesum urbes expugnat:
filium Alexandrum .x. & .viii. annos natum: ut sub milita patris tyro-
cinii rudimenta depoteret: ad se accersit: in scythiam quoque praedicti
ca profectus more negotiantium in pensis belli alio bello refe-
cturus. Erat eo tempore rex scytharum Matthaeus qui cum bello
istrianorum premeretur: auxilium a Philippo per apolloniem
les petit: in successione eum regni scythiae adoptaturus. cum
interim istrianorum rex decedens & metu belli & auxiliorum
necessitate scythas soluit. Itaque Matthaeus remissis macedonibus
renunciari Philippo iubet: neque auxilium eius se petisse: neque
adoptionem mandasse. Nam neque uindicta macedonum egere
scythas: quibus meliores forent: neque heredem sibi icolumi
filio deesse. His auditis Philippus legatos ad Matthaeum mit-
tit: impensae obsidionis portionem petentes: ne iopia bellum
deserere cogatur. Quod eo promptius eum facere debere quae
missis a se in auxilium eius militibus nec sumptum quidem
uix non modo officii pretia dederit. Matthaeus in clamentiam

Byzantium a paulania
condita & a philippo
obsessa

Anhelante inopia

Recreauit

Cheronesum urbes e-
pugnat philippus

Tyrocinij rudimenta

Matthaeus

Apollo-
nienses

Istriam
Apollonienses
soluit scythas

Vindicta

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

No opibus censei

Aculei sagittarū

Philippi uictoria de scythis

Tribali

Philippus letaliter uulneratus

Conualuit

Atheniensibus bellū infert
philippus

cæli & terræ sterilitatē causatus: quæ non patrimonii ditet
scythas: sed uix alimenta exhibeat: respondit: nullas sibi opes
esse quibus tantum regem expleat: & turpius putaret paruo
defungi q̄ totum abnuere. Scythas autē uirtute animi & du
ricia corporis non opibus censei. Quibus derisus Philippus
soluta obsidione byzantii scythica bella aggreditur: p̄missis
legatis: quo securiores faceret: qui nuncient Mathææ dum
byzantium obsidet uouisse statuam Herculis: ad quam ī ho
stio Istri ponendam se uenire placatum accessū ad religionē
dei petens amicus ipse scythis uenturus. Ille si uoto fugi ue
lit: statuā sibi mitti iubet: non modo ut ponatur: uerum etiā
ut inuiolata maneat: pollicetur. Exercitum autē fines ingredi
negat se passurum: ac si inuitis scythis statuam ponat: eo di
gresso sublatus uersurūq; æs statuæ in aculeos sagittarū. His
utrinq; irritatis animis prælium committitur. Cū uirtute &
animo præstarent scythæ: astutia Philippi uincuntur. xx. milia
puerorū ac foeminarū capta: pecoris magna uis: auri argentiq;
nihil. Ea primum fides iopiæ scythicæ fuit. xx. milia nobiliū
equarū ad genus faciendum ī macedoniam missa. Sed reuer
tenti a scythia tribali Philippo occurrunt: negant se transitū
daturus: nisi portionem accipiant prædæ. Hinc iurgium & mox
prælium. In quo ita in femore uulneratus est Philippus: ut
p̄ corpus eius equus iterficeretur. cū oēs occisum putarent:
præda amissa est. Ita scythica uelut deuota spolia pene luctu
osa macedonibus fuere. Vbi uero ex uulnere primū cōualuit
diu dissimulatum bellum atheniensibus infert: quorū causa
thebani se iūxere: ne uictis metuentes atheniēsi b̄ ueluti uici
num incēdium belli ad se transiret. Facta igitur inter duas
paulo ante īfestissimas ciuitates societate legationib; graciā
fatigant: cōmunem hostem putant cōmunibus uirib; lūmo
uendum. Neq; enim cessatur Philippum si prospere prima
successerint: nisi omnem graciā domuerit. Motæ quædā
ciuitates Atheniēsi b̄ se iungūt: quasdam autē ad Philippū
belli metus traxit. Prælio cōmisso cum atheniēses longe ma
iore militum numero præstarent assiduis bellis idurata uir
tute macedoniā uincuntur: nō tamen imemores pristinæ glo

riæ cecidere. Quippe aduersis uulneribus oēs loca quæ tueri
da a ducibus acceperant: morientes corporibus texerunt. Hic
dies uniuersæ graciæ & gloriam dominationis & uetustissi
mam libertatem finit. hui; uictoriæ callide dissimulata lati
tia est. Deniq; non sollita sacra Philippus illa die fecit: nō cō
uiuio risit: non ludos inter epulas adhibuit: nō coronas aut
unguenta sumpsit. & quātum in illo fuit: ita uicit: ut uictorē
nemo sentiret. Sed nec regem se graciæ sed ducē appellari
iussit. Atq; ita inter tacitam lætitiā & dolorem hostiū tēpe
rauit: ut neq; apud suos exultasse: neq; apud uictos insultasse
uideretur. Atheniēsi b̄ quos passus infestissimos fuerat: &
captiuos gratis remisit: & bello consumptorum corpora se
pultura reddidit: reliquiasque funerum ut ad sepulchra ma
iorum deferrent ultro ortatus est. Super hæc Alexandrum fili
um cum amico Antipatro: qui pacem cum his amiciciamq;
iungeret: Athenas misit. Thebanorum porrō non solum ca
ptiuos: uerum etiam interfectorum sepulturam uendidit.
Principes ciuitatis alios securi percussit: alios in exilium re
degit: bonique omnium occupauit. pulsos deinde p̄ iniuriā
ī patriam restituit. ex horū numero. ccc. exules iudices recto
resq; ciuitati dedit. Apud quos cū potentissimi quiq; rei ei;
ipius criminis postularētur: qd̄ p̄ iniuriā se in exiliū egisset:
huius constantiæ fuerūt: ut omnes se auctores faterētur: me
liusq; cum re p̄ actum cum dānati essent: q̄ cum restituti cō
tenderent. Mira p̄sus audacia de iudicibus uitæ necisq; suæ
quēadmodum possunt: sententiam ferūt: contemnūtq; abso
lutionem: quam dare inimici possunt. & quoniā reb; neq; ut
ulcisci: uerbis usurpant libertatem. Compositis in graciā re
bus Philippus omnium ciuitatum legatos ad formādū rerū
presentium statum euocari corinthum iubet. Ibi pacis legē
uniuersæ graciæ p̄ meritis singularum ciuitatum statuit: cō
siliūq; omnium ueluti unum tenatū ex omnibus eligit. Soli
Lacedæmonii & legem & regem cōtempserūt: seruitutē non
pacem rati: quæ non ipsis ciuitatibus conueniret: sed a uicto
re ferretur. Auxilia deinde singularum ciuitatū describūtur:
siue adiuuandus ea manu rex oppugnante aliquo foret: seu

Athenienses uicti apud
cheroneā

Alexander cū antipatro
legati athenas missi

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Olympias alexandri matrem repudiata propter stupri suspicionem

Apparatus in signis dies

Philippi mors

Detulerat querelam

Frustrationibus

Alexander non fuit ignarus paternae caedis

Iurgaret

Parmeno
Amyntas
Attalus
Cleopatra
Alexander

Pausanias

duce illo bellum inferendum. neque enim dubium erat impium perlarum his apparatibus peti. Summa auxiliorum. cc. milia peditum fuere: & equitum. xv. milia. Extra hanc summam & macedoniae exercitus erat & confinis domitarum gentium barbaries. In initio ueris tres duces in aliam partem uiris praemittit Parmemonem: Amyntam: & Attalum: cuius sororem nup expulsa Alexandri matre Olympiade propter stupri suspicionem in matrimonium acceperat. Interea dum auxilia a graecia coeunt: nuptias Cleopatrae filiae Alexandri: quem regem Epiri fecerat: celebrat. Dies erat pro magnitudine duorum regum & collocantis filiam & uxorem ducentis apparatibus insignis. Sed nec ludorum magnificentia deerat: ad quorum spectaculum Philippus cum sine custodibus medius inter duos Alexandros filium generumque confederet: Pausanias nobilis ex macedonibus nemini suspectus adolescens occupatum angustus Philippum in transitu obruncat. diemque laetitiae destinatum foedum luctu funeris facit. Hic Pausanias primis pubertatis annis stuprum per iniuriam passus ab Attalo fuerat: cuius indignitati haec etiam foeditas accesserat. Nam perductam in conuiuio solutumque mero Attalus non suae tantum ueris & conuiuagum libidini uelut scortum uile subiecerat: ludibriumque omnium iter coaequales reddiderat. Hanc rem aegre ferens Pausanias querelam Philippo saepe detulerat. Cum uariis frustrationibus non sine risu differretur: & honoratum insuper ducatu aduersarium cerneret: iram in ipsum Philippum uertit: ultionemque quam aduersario non poterat: ab iniquo iudice exegit. Creditum est etiam imissum ab Olympiade matre Alexandri fuisse: nec ipsum alexandrum ignarum paternae caedis extitisse: quippe non minus Olympiadem repudium & praeterea sibi Cleopatram quam stuprum Pausaniam doluisse. Alexandrum quoque regni aemulum fratrem ex nouerca susceptum tenuisse: eoque actum ut in conuiuio antea primum cum Attalo mox cum ipso patre iurgaret: Adeo ut etiam stricto gladio eum Philippus confectus sit: aegreque a filii caede amicorum precibus exoratus. Quam obrem Alexander ad auunculum se in Epirum cum matre: inde ad reges illyriorum contulerat: uixque reuocati mitigat

est patri: precibusque cognatorum aegre redire compulsus. Olympias quoque fratrem suum Alexandrum Epiri regem in bellum subornabat: perucissetque nisi filiae nuptias pater generum occupasset. His stimulis iraque utriusque Pausaniam de impunitate stupri sui querentem ad tantum facinus impulisse creduntur. Olympias certe fugienti percussori equos quoque praeparatos habuit. Ipsa deinde audita regis nece cum titulo officii ad exequas eadem nocte cucurrisset: in cruce pedetis Pausaniae capiti eadem nocte quam uenit: coronam auream imponit: quod nemo alius audere nisi haec supposita philippi filio potuisset. Paucos deinde post dies refixum corpus interfectoris super reliquas cremauit: & tumultum ei eodem fecit in loco: parietariisque eidem quot annis incussa populo suppositioe curauit. Post haec Cleopatra qua pulsa philippi matrimonio fuerat: in gremio eius prius filia interfecta finire uitam suspendio coegit: spectaculoque pendentis ultione potita est: ad quam per parricidium festinauerat. Nouissime gladium illum: quo rex percussus est: Apollini sub nomine myrtalis consecrauit. Hoc enim nomen ante Olympiadis paruae suae: quae omnia ita praesalam facta sunt: ut timuisse uideatur: ne facinus ab ea committum non probaretur. Decessit Philippus xl. & vii. annorum cum annis. x. v. regnasset. genuit ex Larissa saltatrice filium Arideum. qui post Alexandrum regnauit. Arideus habuit & multos alios filios ex uariis matrimoniis regio more susceptos: qui partim fato partim ferro periere. Fuit rex armorumque conuiuiorum apparatibus studiosior: cui maxime opes erant. Instrumenta bellorum diuitiarum quaestuque custodia solertior. Itaque inter quotidianas rapinas semper inops erat. misericordia in eo & perfidia pari iure dilectae. Nulla apud eum turpis ratio uincendi. blandus pariter & insidiosus alloquor: qui plura promitteret: quam praestaret. In seria & iocos artifex: amicitias utilitate non fide colebat. Gratiam fingere in odio: instruere inter concordantes odia: apud utrumque gratiam quaerere solennis illi consuetudo. Inter haec eloquentia & insignis oratio acumen & sollertia plena: ut nec ornatui facilitas nec facilitati iuentionum deesset ornatus. Huic Alexander successit & uirtute & uiciis patris maior. Itaque uincendi ratio utrique di

subornabat

Refixum

Myrtalis

Olympiadi parua uile nomen myrtalis fuit

Arideus

Philippi mors

Solemnis consuetudo

Alexander

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Pulchra Collatio
inter Alexandrum
& philippum

uerfa. hic aperta uisille artibus bella tractabat: deceptis ille gaudere hostibus: hic palam fuit. Prudentior ille consilio: hic animo magnificentior. Iram pater dissimulare plerūque & uincere: hic ubi exiisset: nec dilatio ultionis nec modus erat. Vini nimis uterque audus: sed ebrietatis diuersa uitia. Patri mos erat: & de conuiuio in hostem procurrere: manū conferere: piculis se temere offerre. Alexander non in hostem: sed in suos sauebat quāobrem Philippum saepe uulneratū praelia remilere: hic amicorū interfector cōuiuio frequenter excessit. Regnare ille cum amicis nolebat: hic in amicos regna exercebat. Amari pater male: hic metui. litterarū cultus utriq; similis. Sollerti & pater maioris: hic fidei uerbis atque oratione Philippus: hic rebus moderatior. parcendi uictis filio animus & promptior & honestior. frugalitati pater: luxuriae filius magis deditus erat. quibus artibus orbis imperii fundamenta patet fecit: opis totius gloriam filius conuulauit.

IVSTINI HISTORICI LIBER .X.

Artaxerxes

Darius

Ariarates

Ochus

ARtaxerxi regi persarum ex pellicibus. c. xv. filii fuere: sed tres tantū iusto matrimonio suscepti Darius: Ariarates: & Ochus. Ex his Darium contra morem persarum: apud quos rex nisi morte mutatur: per indulgentiam pater regem uiuus fecit: nihil sibi ablatum existimans: quod in filium contulisset: sinceri uelq; gaudium ex procreatione capturum: si insignia maiestatis suae uiuus in filio conspexisset. Sed Darius post noua paternae pietatis exempla interficiendi patris consilium cepit. Sceleratus fuisset: si solus parricidium cogitasset: tanto sceleratior quanto in societatem facinoris assumptos l. fratres fecit parricidas. Ostenti prorsus genus: ubi in tanto populo non solum sociari: uerum etiam fileri parricidium potuit: ut ex l. liberis nemo inuentus sit: quem aut paterna maiestas: aut ueneratio senis: aut indulgentia patris a tanta immanitate reuocaret. Adeo ne uile paternum nomen apud tot numero filios fuit: ut quorum praesidio tutus etiam aduersus hostes

esse debuerat: eorum insidiis circūuentus tutior ab hostibus quā a filiis fuerit. Causa parricidii sceleratior ipso parricidio fuit. Occiso quippe Cyros fraterno bello: cuius mentio supra habita est: Astasia pellicem eius rex Artaxerxes in matrimonium receperat. Hanc partem cedere sibi sicuti regnum Darius postulauerat: qui pro indulgentia sua in liberos prius facturum se dixerat: mox poenitentia ductus ut honeste negaret: quod temere promiserat: solis eam sacerdotio praefecit: quod perpetua illi ab omnibus uiris pudicitia imperabatur. Hic exacerbatus iuuenis in iurgia primo patris erupit: mox facta cum fratribus conuuratione dum patri insidias parat: deprehensus cum sociis poenas parricidii diis paternae maiestatis ultoribus dedit. coniuges quoque omnium cum liberis: ne quod uestigium tanti scelus extaret: interfectae sunt. Post haec Artaxerxes morbo ex dolore contracto decedit: Rex quae pater felicior. Haereditas regni Occho tradita: qui timens parem conuurationem, regiam cognatorum caede & strage principum replet: nulla non sanguis non sexus non aetatis misericordia permotus: scilicet ne inuentior fratribus parricidis haberetur. Atque ita ueluti purificatione regno bellum armenis inferit. In eo cum aduersus puocantorem hostium Codomanus quaedam omnium fauore percussisset: hoste caeso uictoriam suis pariter & prope amissam gloriam restituit. Ob haec decora idem Codomanus praeficitur Armenis. Interiecto deinde tempore post mortem Occhi regis ob memoriam pristinae uirtutis rex a populo constituitur: Darii nomine ne quid regiae maiestatis deesset honoratus: bellumque cum Alexandro magno diu uariante fortuna magna uirtute gessit. Postremo uictus ab Alexandro & a cognatis occisus uitam pariter cum persarum regno finiuit.

Cyros
Astasia

Ochus

Codomanus

IVSTINI HISTORICI LIBER .XL.

IN Exercitu Philippi sicuti uariae gentes erant: ita eo occiso diuersi motus animorum fuere. Alii quippe iniusta seruitute oppressi ad spem se libertatis erigebant. Alii radio longinquae militiae re

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

missam sibi expeditionē gaudebant. nonnulli facem nuptiis
filiae accensam rogo patris subditā dolebant. Amicos quoq;
tā subita mutatione regē haud mediocri met⁹ ceperat: repu-
tātes nūc puocatā. Aliam: nūc Europam nūdum p̄dormitā:
nūc Illyrios & thracas & dardanos ceterasq; barbaras gētes
fidei dubiæ & mentis infidæ: q̄ oēs populi si p̄iter deficiant:
reisti nullo modo posse. His rebus uelut medela quædam
interuētus Alexandri fuit: q̄ p̄ cōcione ita uulg⁹ oē cōsolat⁹
hortatusq; pro tempore est: ut & metum timētibus demere-
tur: & in spem sui oēs impelleret. Erat hic ann⁹. xx. natus: in
qua ætate ita moderate de se multa pollicitus est: ut appare-
ret. plura eum expimentis referuare. Macedonibus immuni-
tatem cunctarum rerum præter militæ uacationem dedit.
quo factō tantum sibi fauorem omnium cōciliauit: ut corp⁹
hominis nō uirtutem regis mutasse se dicerent. Priā illi cura
paternarum exequiorum fuit: In quibus ante omnia cædis
conscios ad tumulum patris occidi iussit: soli **Alexandro Lyn-**
Lyncistæ cistarum fratri pepercit: seruans in eo auspiciū dignitatis
Caranus lux: nam regem eum primus salutauerat. æmulum quoq;
imperii Caranum fratrem ex nouerca susceptum interfici cu-
rauit. Inter initia multas gentes rebellantes cōpescuit: oriētes
nōnullas seditiones extinxit: q̄bus reb⁹ erectus tacito gradu
in grāciam contendit. ubi exemplo patris Corinthū euoca-
tus ciuitatibus dux in locū eius substituitur. Inchoatū deide
a patre persicum bellum aggreditur: in cuius apparatu occu-
pato nunciatur Atheniēses Thebanos & Lacedæmonios ab
eo ad persas defecisse: auctoremq; eius defectionis magno au-
Demosthenis ri pondere a persis corruptum **Demosthenem** oratorem ex-
titisse: qui macedonum delectas omnes cum rege copias a tri-
balis affirmauerit: producto in concionem auctore: qui in
eo prælio: in quo rex ceciderat: se quoq; uulneratū diceret.
Qua opinione mutatos omnium ferme ciuitatum aīos esse:
præsidia Macedonum obsideri: quibus motibus occursum
tanta celeritate instructo paratoq; exercitu grāciā oppressit:
ut quē uenire non senserant: uidere se uix crederent. In trā-
situ hortatus Thessalos fuerat: beneficiorūq; Philippi patris

maternæq; suæ cūm his ab æacidarum gente necessitudinis
admonerat. cupide hæc thessalis audientibus exēplo patris
dux uniuersæ gentis creatus erat: & uectigalia oīa reditusq;
luos ei tradiderant. Sed Athenienses sicuti primi defecerūt:
ita primi pœnitere cœperunt: contemptum hostis ī admira-
tione conuertentes: pueritiamq; Alexandri sp̄retam antea su-
pra uirtutem ueterum ducum extollentes. Missis itaq; lega-
tis bellum deprecantur: quibus auditis & grauius increpa-
tus Alexander bellum remisit. Inde thebas exercitum cōuer-
tit: eadem indulgentia usurus si parem pœnitentiam inue-
nisset. Sed Thebani armis non precib⁹ nec deprecatione usi
sūt. Itaq; uicti grauius quæq; supplicia miserimæ captiuita-
tis experti sunt. Cum in consilio de excidio urbis deliberare-
tur Phocenses & Platæenses & Thespienses & Orchomenii
Alexandri socii uictoriæq; participes excidium urbiū suarū
crudelitatemq; thebanorū referabant: studia in p̄sas non præ-
sentia tantum: uerum etiam & uetera aduersus grāciæ liber-
tatē increpantes. Quamobrem odiū eos omnium populorū
esse: quod uel ex eo manifestari: quod iureiurando se omēs
abstinerint: ut uictis persis Thebas duruerēt. adiiciūt & sce-
lerum proiç fabulas: quibus omnes scænas repleuerant: ut
non præsentia tantum perfidia: uerum & uetere infamia iūsi-
forent. Tūc Eleadas unus ex captiuis data potestate dicendi
nō a rege se defecisse: quē interfectū audierint: sed a regis hæ-
redibus. quicquid in eo sit admissum credulitatis non perfid-
iæ culpam esse: cuius tamen iam magna se supplicia pepē-
disse. Deleta iuuentute nūc senū fœminarūq; sicuti ifirmū:
ita innoxium restare uulgus. ipsumq; stupris contumeliisq;
ita uexatum esse: ut nihil amarius unq; sint passi. nec iā pro-
ciuib⁹ se: qui tam pauci remanserint orare: sed pro innoxio
patriæ solo & p̄ urbe: q̄nā nō uiros tātū ueq; etiā deos genu-
erit. Priuata etiā regē supstitione deprecatur: geniti apud ip̄os
Nerculis: unde originē gēs æacida q̄ trahat. Actaq; Thebis a
patre eius Philippo pueritia rogat: urbi parcat: quæ maiores
ei⁹ p̄tim apud se genitos deos adoret: p̄tim educatos sūmæ
maiestatis reges uiderit. Sed potētior tuit ira q̄ p̄ces. Itaque

Thebanis urbis excidium

Oratores & duces qui fiducia totiens rebellet

Momentu non mediocre

Conspectioris ingenij

Adunato

ita pro Valerio flacco & poscunt iam me sua tempora gruij

Parentavit

urbs diruitur:agri iter uictores diuiduntur:captiui sub coroa uanduntur:quoque pretium non ex ementium comodo: sed ex inimicorum odio exteditur. miseranda res Atheniensibus uisa. Itaque portas refugis profugorum contra interdictionem regis aperuere qua rem ita grauerit tulit Alexander: ut secunda legatione denuo bellum deprecantibus ita demum remisit: ut oratores & duces quorum fiducia totiens rebellet: sibi dedantur: paratque Atheniensibus ne cogantur subire bellum: eo res deducta est: ut retentis oratoribus duces in exilium agerentur: que ex continenti ad Darium profecti non mediocre momentum profage uiribus accesserent. Proficiscens ad persicum bellum omnes nouercae suae cognatos quos Philippus in excelsiorem dignitatis locum prouehens imperiis praefecerat: interficit. sed nec iuis: qui apertissimo regno uidebantur: pepercit: ne qua materia seditionis procul se agere in macedonia remaneret. & reges stipendiarios conspectioris ingenij ad comitum militum secum trahit: seniores ad tutelam regni relinquit: adunato deinde exercitu naues onerat: unde conspecta Asia incredibili ardore mentis accessus duodecim aras deorum in bellum uota statuit. Patrimonium omne suum: quod in macedonia europaque habebat amicis diuidit: sibi Asiam sufficere profatus: Priusquam ulla nauis littore excederet: hostias caedit: petens uictoriam bello: quo totiens a persis petita graeciae ultor relicta sit: quibus longa iam latis & matura imperia contigisse: quorumque tempus esse uices excipere melius acturos. Sed neque exercitum eius alia quam regis auaritia praesumptio fuit. Quippe obliti omnes coniugum liberorumque & longinquae a domo militum periculum aurum & totius orientis opes iam quasi suam praedam ducebant: nec belli periculis sed diuitiarum meminerant. Cum delati in continentem essent: primus Alexander iaculum uelut in hostilem terram iecit: armatisque de nauis tripudiatum similis profilit: atque ita hostias caedit: precatus ne se regem illae terrae iuitae accipiant. In illo quoque ad tumulos eorumque troiano bello ceciderant: parentavit. Inde hostem petens milites a populatione asiae prohibuit: praecedens suis rebus praefatus: nec praedam earumque possessuri uenerat. In exercitu eius fuere pedum. xxx i. milia: equum quattuor milia quingenti: naues centum. lxxxii. hac

tam pua manu uniuersum terrarum orbem utrum sit admirabilis uicerit: an aggredi ausus fuerit: incertum est: cum ad tam periculosum bellum exercitum legerit non iuuenes robustos nec primo flore aetatis: sed ueteranos plerisque etiam emeritae militiae: qui cum patre patruisque militauerant: elegit: ut non tam milites quam magistrum militiae electos putares. Ordines quoque nemo nisi sexagenarius duxit: ut in principia castrorum cerneret: senatum te alicuius praescae rei publicae uidere diceret. Itaque nemo in praelio fugam sed uictoriam cogitauit: nec in pedibus cuiquam spes sed in lacertis fuit. Contra rex persarum Darius fiducia uirium nil astu agere affirmans suis occulta consilia uictoriae furtiue conuenire: nec hostem regni finibus arcere: sed intimum regnum accipere: gloriosius ratus repellere bellum: quam non admittere. Prima igitur congressio in campis Adraestis fuit. In acie persarum sexcenta milia militum fuere: quae non minus arte Alexandri quam uirtute macedonum superata terga uerterunt. Magna itaque caedes persarum fuit. De exercitu Alexandri nouem pedites: centum. xx. equites cecidere: quos rex impense ad caeterorum solatia humatos stantibus equestribus donauit: cognatisque eorum immunitates dedit. Post uictoriam maior pars alie ad eum defecit: gessit & plura bella cum praefectis Darii: quos iam non tam armis quam terrore nominis sui uicit. Dum haec aguntur: interim inditio captiui ad eum defertur insidias ei ab Alexandro lyncistarum genero Antipatris qui praepositus macedoniae erat: parari. ob quam causam timens ne quis interfecto eo in macedonia motum orientem in uinculis eum habuit. Post haec Gordium urbem petens quae posita est inter phrygiam maiorem & minorem: cuius urbis potius non tam propter praedam cupido eum cepit: sed quod audierat in ea urbe in templo Iouis iugum plaustrum gordii positum: cuius nexum si quis soluisset: eum tota Asia regnaturum antiqua oracula cecinisse. huius rei causa & origo illa fuit Gordius: cum in his regionibus bobus conductis araret: aues eum omnis generis circum uolare ceperunt. Profectus ad consulendos augures uicinae urbis obuiam in porta habuit uirginem eximia pulchritudinis: percunctatusque eam quem

Emeritae militie

Furtiue

Adraesti campis

Humatos

stantibus equestribus mortuos donauit

Alexander Lyncistarum

Antipater

Gordis urbs

Gordius

Phrygia maior & minor

potissimum augurem consulere. Illa audita causa cōsulendi gnara artis ex disciplina parentum regnum ei portēdi respōdit: polliceturq; se & matrimonii & spei sociam. tam pulchra conditio prima regni felicitas uidebatur. post nuptias inter phrygas orta seditio est. consulentibus de fine discordiarū oracula responderunt: rege discordiis opus esse. Iterato quærentibus de persona regis: iubentur eum regem obseruare: quem reuerli primum in tēplum Iouis euntem plaustro repperissent: obuius illis Gordius fuit: statimq; eum regem consalutant. Ille plaustrum: quo uehenti regnum delatum fuerat: in tēplo Iouis positum maiestati cōsecrauit regis. Post hunc filius Mida regnauit: q; ab Orpheo sacrorum iolēnibus initiatus phrygiam religiōnib; impleuit: q; bus tutior omni uita q; armis fuit. Igitur Alexander capta urbe cum in tēplum Iouis uenisset: iugum plaustrum requisit: quo exhibitō cū capita loramentorum itra nodos abscondita repire non posset: uiolentius oraculo usus gladio loramēta cædit. atq; ita resolutis nexibus latentia in nodis capita iuenit. hoc illi agenti nunciatur Darium cum ingēti exercitu aduētare. Itaq; timens angustias magna celeritate Taur; transcēdit. In qua festinatione quingenta stadia cursus fecit: cum tarsum uenisset captus cydni fluminis amœnitate per mediā urbem influentis proiectis armis plenus pulueris ac sudoris i præfrigidam nudum undam se proiecit. Tum repētes tant; neruos eius occupauit rigor: ut interclusa uoce non spes modo remedii: sed nec dilatio periculi interueniret. Unus erat ex medicis nomine Philippus qui solus remediū polliceretur. sed & ipsū Parmenionis pridie a cappadocia missæ epistolæ suspectū faciebant: qui ignarus infirmitatis Alexandri scripserat a Philippo medico ut caueret: nā corruptum illū a Dario ingenti pecunia esse: tutius tamē rat; dubiæ se fidei medici credere q; indubitato morbo perire. Accepto igitur poculo epistolas medico tradidit: atq; ita inter bibendum oculos i uultum legentis intendit. Ut securum conspexit: lætior fact; est: sanitatemq; quarta die recepit. Igitur Darius cum. ccc. milibus peditum & centum milibus equitum in aciem pro

Mida

Orpheus

Requisit

Tarsus

Cydnus fl.

Philippus
medicus

Parmenio

cedit. Mouebat hæc multitudo hostium respectu patricitatis suæ Alexandrum. sed interdum reputabat: quantas res cum ista paucitate gessisset: quantosq; populos fudisset. Itaq; cum spes metum uinceret periculosius differre bellum ratus: ne desperatio suis cresceret. circum uectus suos singulas gentes diuersa oratione alloquitur. Illyrios & Thracas opum ac diuitiarum ostentatione græcos ueterum bellorum memoria æterniq; cum peris odii accendebat. Macedones autem nūc europæ uictæ admonet: nūc asiæ expetitæ: nec iuentas illis toto orbe pares uires gloriatur. Cæterum & laborum finem hunc & gloriæ cumulum fore: atq; inter hæc identidem consistere aciem iubet: ut hac mora consuescant oculis turbā hostium sustulere: nec Darii segnis opera in ordināda acie fuit. Quippe omissis ducum officiis ipse omnia circūire: singulos hortari: ueteris gloriæ perlarum imperiq; perpetuæ a diis i mortalibus datæ possessionis admonere. Post hæc prælium ingentibus animis committitur. In eo uterq; rex uulneratur tam diu certamen anceps fuit: quoad fugeret Darius. Exide cædes perlarum secuta est. Cæsa sunt peditum sexagita unū milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedestres. c. xxx. equites. c. l. in castris perlarum multum. auri cæterarūq; opum inuentum. Inter captiuos castrorum mater & uxor eadēq; soror & filiæ duæ Darii fuere. ad quas uisendas hortandasq; cum Alexander uenisset: conspectis armatis inuicem se complexæ uelut statim morituræ complorationem ediderunt. Prouolutæ deinde genibus Alexandri non mortem sed ut Darii corpus sepeliāt: dilationem mortis deprecantur. Motus tanta mulierum pietate Alexander & Darium uiuere dixit: & timentib; mortis metum dimisit: easq; haberi & saluari ut reginas præcepit. filias quoq; nō fordidi; dignitate patris sperare m̄rimoniū iussit. Post hæc opes Darii diuitiarūq; apparatus cōtemplat; admiratione tantarum rerum capitur. Tunc præsum luxuriosa conuiuia & magnificentiam epularum sectari: tūc Berfanien captiuam diligere ppter formæ pulchritudinē cœpit. A qua postea susceptum puerū Herculem uocauit. memor

Darius uictus

Alexander uidit
uxore & filias
darii cōtra alios
scriptors

Berfanien captiua

Herculis alexandri .f.

c. iiii

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

tamen adhuc Dariū uiuere. Parmenionem ad occupādam
perficam classem: aliosq; amicos ad recipiēdas asiæ ciuitates
misit: quæ statim audita fama uictoriæ ipsius Darii p̄fectis
cum auri magno pondere tradentibus se ī potestatem uicto
rum uenerunt. Tunc in syriam proficiscitur: ubi obuios cum
infulis multos reges orientis habuit. Ex his pro meritis sin
gulorum alios in societatem recepit: aliis regnum ademir:
luffectis in loca eorum nouis regibus. Insignis præter cate
ros fuit **Abartomius** rex ab Alexandro sidoniæ constitutus:
quem Alexander cum operam oblocare ad puteos exhauriē
dos hortosq; irrigādos solit⁹ esset: misere uitā exhibētē regē
fecerat: spretis nobilibus ne generis id nō dātis beneficiū pu
tarent. Tyrioz ciuitas cū coronā aureā magni pōderis p̄ lega
tos ī titulū gratulationis Alexandro misisset: grate mūere acce
pto tyriū: ire uelle ad uota Herculi reddēda dixit: cū legati
recti⁹ id eū ī tyro uetere & atiq; ore tēplo factuz dicerēt: ide de
p̄cātes ei⁹ itroitu ita exarlit: ut urbi excidiū mineret. Cōse
sti q̄ exercitu insulæ applicato nō min⁹ aiosis tyriis fiducia
carthaginēsiū bello excipitur. Augebat enim tyriis animos
Didōis exēplū: quæ carthagiē cōdita tertiā ptē orbis q̄lisset:
turpe ducētes si fœminis suis plus animi fuisset ī ip̄io q̄ren
do q̄ sibi ī tuēda libertate. Amota igitur ībelli ætate carthagi
nē & accersitis mox auxiliis nō magno post tēpore p̄ p̄ditio
nem capiūtur. Inde Rhodum Alexander ægyptū ciliamq;
sine certamine recepit. Ad Iouem deinde Amonē pergit con
sultar⁹ & de euentu futuroz: & de origie sua. Nāq; mater eius
Olympias cōfessa uito suo Philippo fuerat: Alexandrū nō ex
eo se sed ex serpēte igētis magnitudis cōcepisse. Deniq; Phi
lipp⁹ ultimo p̄pe uitæ suæ tēpore filium suum nō esse palā
prædicauerat: qua ex causa Olympiada uelut stupri comper
tam repudio dimiserat. Igitur Alexander cupiens originem
diuinitatis acquirere simul & matrem īfamia liberare p̄ præ
missos subornat antistites quid sibi responderi uelit. Ingredi
entem templum statim antistites ut Ammōis filiū salutāt.
Ille lætus dei adoptione hoc se patre censerī iubet. Rogat de
inde an omnes interfectores patris sui sit ultus: respondent

Abartomius

Tyrius uetus & noua

Tyrii p̄ proditiōne ab alexandro
capiuntur

Ammo

Philippus ultimo in tē
pore prædicauerat alexa
ndrū nō esse filiū suū

Subornat

Censerī

patrem eius nec posse iterfici nec mori: regis Philippi pacta
plene ultionem esse. Tertiam interrogationem poscēti uicto
riam omnium bellorum possessionemq; terrarū dari respon
dent: comitibus quoq; suis responsum: ut Alexandrum pro
deo non pro rege colerent. Hinc illi aucta insolētia mirusq;
animo increuit tunc. Or̄ exempta comitate quam & græcorū
litteris & Macedonum institutis didicerat. Reuersus ab Am
mone Alexandriam condidit: & coloniam Macedonum ca
put esse ægypti iubet. Darius cum Babyloniam profugisset:
per epistolas Alexandrum deprecatur redimendarum sibi
captiuarum potestatem faciat: inque eam rem magnam pe
cuniam pollicetur. Sed Alexander in pretiuū captiuarum
regnum omnem non pecuniam petit. Interiecto tēpore aliæ
epistolæ Darii Alexandro redduntur: quibus filia matrimo
nium & regni portio offertur. Sed Alexander sua sibi dari re
scripsit: iussitq; supplicem uenire: & regni arbitria uictori p̄
mittere. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat: qua
drigentis milibus peditum & centum milibus equitum ob
uiam uadit Alexandro. In itinere nunciatur uxorem eius ex
collisione abiecti partus decessisse: eiusq; mortem illachryma
rum Alexandrum. exequiasq; benigne profecutum: idq; eum
non amoris sed humanitatis causa fecisse. Nam semel eam
tantum Alexandro uisam esse: cū matrem puulasq; filias ei⁹
frequēter cōsolaretur. Tūc Darius se ratus uere uictum cum
post tot prælia & beneficiis ab hoste suparetur: gratūq; sibi
esse si uicere neq̄at: q; a tali potissimū uiceretur. Scribit itaq;
& tertias epistolas & gratias agit: q; nihil ī suos hostile fece
rit. Offert deīde maiorē partē regni usq; ad flumē eufratem:
& alteram filiam uxorem: pro reliquis captiuis trigēta milia
talentoz ad hoc Alexander gratiaz actionem ab hoste super
uacaneā esse respōdit: nec a se quicq; factū ī hostis adulationē:
nec q; ī dubios belli exit⁹ aut ī leges pacis sibi lenocinia quæ
reret: sed animi magnitudinēq; didicerit aduersus uires ho
stiū nō aduers⁹ calamitates cōtēdere. Polliceturq; se p̄statuz
ea Darosi secūdus sibi nō par haberi uelit. Cæterz neq; mū
dū posse duob⁹ solib⁹ regi: neq; orbē sūma duo regna saluo

Alexandria

~~quidam dicitur de partibus Alexan
driæ redimendarum captiuarum~~

Deprecatur. i. rog

Darius p̄parat bellū

Reparat bellū
darius

Uxor darii semo
ab alexandro
uisa

superuacaneā

Alexandri somnus arri-
puit

statu terrarum habere: p̄de aut deditiōe eadē die aut ī poste-
rā aciē pet. & nec polliceatur sibi aliā q̄ sit expt̄ uictoriā. Po-
stera die aciē p̄ducūt: cū rep̄te āte p̄liū cōfectū curis. Alexan-
drū somnus arripuit. Cū ad pugnā sol⁹ rex deesset a p̄meni-
ōne āgre excitatus. q̄rētibus somni cās oībus iter picula cū
etiā in ocio semp̄ parciōr fuerit: magno se metu liberatū ait:
sōmnūq; sibi a rep̄tina securitate datū: q; licet cū oīnibus
Darii copiis cōfligere ueritū se lōgā belli morā: si p̄sā exer-
citū diuisissent. āte p̄aliū utraq; acies hostibus īspectaculo
fuit. Macedones multitudinē hominū corporū magnitudi-
nē armorūq; pulchritudinē mirabātur: p̄sā aut a tā paucis
uicta suorū tot milia stupebant. Sed nec duces circūire suos
singulos cessabant. Darius uix dēis armatis singulos hostes:
si diuisio fieret: euenire dicebat. Alexander macedonas mo-
nebat: ne multitudine hostiū: ne corporis magnitudine uel
coloris nouitate mouerentur: tantum meminisse iubet: cum
iisdem se tertio pugnare: nec meliores factos putarent fugat:
cum ī aciē secum tam tristē memoriā cædium suarum
& tantum sanguinis de duobus p̄aliis fusi ferrent. Et quē
admodum Dario maiorem turbam hominum esse sic uiriū
sibi. Hortatur sp̄nant illam aciē auro & argento fulgētē:
in qua plus p̄dæ q̄ p̄iculi sit: cū uictoria nō ornamentoꝝ
decore sed ferri uirtute quærat. Post hęc p̄liū cōmittitur.
Macedones in ferrum cū contemptu totiēs a se uicti hostis
ruebant: cōtra p̄sā mori quā uinci p̄optabant. Raro etiam
ullo p̄lio tantū sāguinis fusi ē. Darius cū uici socios uideret:
uoluit mori & ip̄e. sed a proximis fugere cōpulsus est. Sua
dētibus deīde q̄busdā ut p̄s Cydni fluminis ad iter hostiū
īpediendū icluderetur: nō ita salutē suæ uelle consultū ait: ut
tot milia sociōꝝ hostibus obiiciat: debere & aliis fugæ uiam
patere: quæ patuerit sibi. Alexander autem periculōsissima
quæq; aggrediebatur: & ubi cōfertissios hostes acerrime pu-
gnare cōpexisset: eo se semp̄ īgerebat: periculaq; sua esse non
militū uolebat. Hoc p̄lio Asiæ īpiū rapuit: q̄nto post acceptū
regnū anno: cui⁹ felicitas tanta fuit: ut post hoc nemo rebel-
lare etiā ausus sit: patienterq; P̄sā post īpiū tot ānoꝝ iugū

seruitutis acceperint. Donatis refectisq; militib⁹. xxxiiii. cōti-
nuis dieb⁹ p̄dā recognoscit. In urbe deinde clausa. xi. milia
talētoꝝ īuenit. Expugnat & P̄sepoli caput p̄sici regni: urbē
multis ānis illustre: refertāq; orbis terrarū spoliis: quæ iteritu
ei⁹ primum apparuerūt. Inter hęc octingeti admodū grāci
occurrūt Alexandro: qui p̄enam captiuitatis trūcata parte
corporū tulerant: rogantes ut sicuti grāciam se quoq; ab ho-
stis crudelitate uindicaret. Data potestate redeūdi agros re-
cipere maluerūt: ne non tam gaudium parētib⁹ q̄ detestādū
sui conspectum reportarent. Interea Darius ī grāciam uicto-
ris a cognatis suis aureis cōpedibus cathēnīq; ī uico p̄toꝝ
Tanea uincitur: Credo ita diis immortalibus uindicātibus:
ut in terra eorum: qui successuri imperio erant: p̄sarum re-
gnum finiretur. Alexander quoq; citato cursu postera die
superuenit. Ibiq; cognouit Darium clauso uehiculo p̄ noctē
exportatum. Iussu itaq; exercitu subsequi cum septem milib⁹
equitum fugientem insequitur. in itinere multa & periculo-
sa p̄alia fecit. Emensus deinde multa milia passuum cum
nullum Darii indicium repperisset respirandi equis data
potestate: unus ex militibus dum ad fontem proximum p̄-
git in uehiculo Darium multis quidem uulneribus cōsol-
sum sed spirantem adhuc inuenit: qui applicito captiuo
cum ciuem ex uoce cognouisset: id saltem p̄sentis fortunæ
solatium se habere dixit: q; apud ītellecturum locutus⁹ esset:
nec incassum postremas uoces emissurus. Proferti hęc Ale-
xandro iubet se nullis in eum meritorum officiis maxiorū
illi debitorem mori: q; in matre liberisq; suis regium ei⁹ nō
hostilem animum expertus: feliciusq; hostē q̄ cognatos for-
titus sit. Quippe & mat̄i ac liberis suis ab eodem hoste uitā
datam: sibi a cognatis ereptam: quibus & uitam & regna de-
derit. Quamobrem grāciam illi eam futuram: quam ipse ui-
ctor uolet. Alexandro referre se: quam solam moriens po-
test gratiam. precari superum & inferum numina & regales
deos: ut illi terrarum omnium uictori contingat imperium:
pro se iustam magis q̄ grauē sepulturæ ueniā orare. Quod
ad ultionem pertineat iam nō suam sed exempli cōmūcōq;

Persepolis

Tanea uicus

In cassu

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

omnium regum esse causam: quam negligere illi & idcirco esse & periculosum: quippe cum in altero iustitiae eius in altero etiam utilitatis causa uerteretur. in quam rem unicum pignus fidei regiae dextram se ferendam. Alexandro dare. Post haec porrecta manu expirauit. Quae ubi Alexandro nunciata sunt: uisus corde defuncti tam indignam illo fastigio mortem lachrymis prosecutus est: corpusque regio more sepeliri: reliquias eius maiorum tumulis interri iussit.

IVSTINI HISTORICI LIBER .XII.

Alexander in persequendo Dario amissos milites magnis funerum impensis extulit: reliquis expeditionis eius sociis. xv. milia talentorum diuiti: Equorum maior pars aestu amissa inutilis: etiam qui supersuerat facti Pecunia omnia. cluui. milia talentorum ex uictoria nup cogesta: eorumque praemio perficitur. Dum haec aguntur epistolae Antipatris a Macedonia redduntur: quibus bellum Agidis regis Spartanorum in graecia: Alexandri regis epiro in Italia: bellum Sophyrionis praefecti eius in scythia continebantur: quibus uarie affectus plus tamen letitiae cognitis mortibus duorum aemulorum regum quam doloris amissi cum Sophyrione exercitus suscepit. Namque post profectioem Alexandri graecia ferme omnis in occasione recuperandae libertatis ad arma concurrerat auctoritatem lacedaemoniorum secuta: qui Philippi Alexandrique pacem soli spreuerant: & leges respuerant. Dux huius belli Agis rex lacedaemoniorum fuerat: quem motum Antipater contractis militibus in ipso ortu oppressit: magna tamen utriusque caedes fuit. Agis rex cum suos terga dantes uideret dimissis satellitibus: ut Alexandro si felicitate non uirtute inferior uideretur: tantas strages hostium edidit: ut agmina interdum fugaret. Ad extremum & si a multitudine uictus: gloria tamen omnes uicit. Porro Alexander rex epiro in Italiam a tarantinis auxilia aduersus brutios deprecantibus sollicitatus ita cupide profectus fuerat: ut in diuisione orbis terrarum Alexandro Olympiadis sororis suae filio oriens & sibi occidens forte

Darii mors

Antipatris . nota
gemituum

Antipat
Agis
Sophy
rio

Lacedaemonij soli phi
lippi alexandriq: pa
ce soli spreuere

Agis

Alexander
epiri rex

contigisset: non minorem rerum materiam in Italia africa siciliaque: quam ille in asia & in persis habiturus. Huc accedebat ut sicut Alexandro magno delphica oracula insidias in Macedonia: ita huic responsum dodonaei louis urbem pandosiam amneque acherusium praedixerant: quae utraque cum in epiro essent: ignarus eadem & in italia esse ad declinanda fatorum pericula peregrinam militiam cupidus elegerat. Igitur cum in Italia uenisset: primum illi bellum cum appulis fuit: quorum cognito urbis lato breui post tempore pacem & amicitiam cum rege eorum fecit. Erat namque tunc temporis urbis appulis brundisium: quam aetoli secuti fama rerum in troia gestarum clarissimum ac nobilissimum ducem Diomedem condiderant: sed pulsus ab appulis consulentes oracula responsum acceperat: locum quem reperisset perpetuo possessuros. Hac igitur ex causa per legatos sub belli comminatione restitui sibi ab appulis urbem postulauerant: sed ubi appulis oraculum innotuit: interfectos legatos in urbe sepeliri: perpetuo ibi sedem habituros: ita defuncti responso diu urbem possiderunt. Quod cum factum cognouisset Alexander epiro antiquitatis fata ueneratus bello appulorum abstinuit. Gessit & cum brutiis lucanisque bellum: multasque urbes cepit. tum & cum metapontinis & rutulis & romanis foedus amicitiamque fecit. sed brutii lucanisque cum auxilia a finitimis contraxissent: acrius bellum repetiuerunt: ibi rex iuxta urbem pandosiam & flumen acherusium non prius fatalis loci cognito nomine quam occideret: interficitur: moriensque non in patria fuisse sibi periculosam mortem: propter quam patriam fugerat: intellexit corpus eius tyrii publice redemptum sepulturae tradiderunt. Dum haec aguntur in Italia Sophyrion quoque praefectus ponti ab Alexandro magno relictus occisus se ratum si nihil ipse gessisset aduato. xxx. milium militum exercitu scythias bellum intulit. Caeus cum omnibus copiis poenas temere illati belli genti innoxiae luit. Haec cum nunciata in parthia Alexandro essent: simulato mero prope Alexandri cognitionem exercitui suo triduo luctum indixit. Omnibus deinde uelut Darii morte perpetrato bello reditum in patriam expectantibus coniuges & liberos suos animo iam

Pandosia
Acherusius fl.

Brundisium

Diomedes

Sophyrion

Perpetrato bello

quodammodo cōplectentibus ad concionem exercitum uocant. Ibi nihil actum tot egregius praelis ait: si incolumis oriē talis barbaries relinquatur: nec se corpus sed regnum Darii petisse: persequendosq; esse eos: qui a regno defecerint. Hac oratione uelut ex integro incitatis militum animis hyrcaniā Mardosq; subegit. Ibi ei occurrit *Thalestris* siue *Minothæa* amazonum regina cum.ccc.milibus mulieribus xxv.dierū inter confertissimas gentis itinere confecto ex rege liberos quasitura: cuius conspectus aduentusq; admirationi fuit: & propter insolitum fœminis habitum: & propter expeutū cōcubitum. Ob hoc. xxx. diebus ocio datis, ut uisa est uterum implese discessit. Post hæc Alexander habitum regum plax & diadema insolitum antea i regnibus macedonicis uelut i leges eoz: quos uicerat transire: assumit: quæ ne inuidiosus & i se uno cōspicerentur: amicos quoq; suos longam uestem auream purpureamq; sumere iubet: ut luxum quoq; sicuti cultū imitaretur. periaz iter pellicum regiarū greges electæ pulchritudinis nobilitatq; noctium uices diuidit. His reb9 ingentes epularum apparatus adicit: ne ieiuna & destructa luxuria uideretur. conuiuium quoq; iuxta regiam magnificētiam ludis exornat: immemor prorsus tātas opes amitti his moribus non quæri solere. Inter hæc idignatio omniū totis castris erat: illū a Philippo patre tantum degenerauisse: ut et patriæ nomen negligeret: moresq; persarum assumeret: quos propter tales mores uicerat. sed ne iolus uitis eoz: quos armis subegerat: succubuisse uideretur: militibus quoq; suis pmissit: si quarum captiuarum cōsuetudine teneretur ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatē futuram habentibus in castris imaginem quandam larium ac domesticæ sedis: simul & laborem militiæ molliorē fore dulcedine uxorum. In supplementa quoq; militum min9 ex hauriri posse Macedoniam: si ueteranis patribus tyrones succederent militaturi in uallo: in quo nati essent: cōstatioresq; tuturi: si non solum tyrociniā uerum etiam incūabula i ipis castris posuissent: quæ consuetudo in successores quoq; Alexandri mansit. Igitur & alimenta pueris statuta: & istrumen-

Thalestris
Minothæa

ta armorum equorūq; iuuenibus data: & patrib9 p. numero filioz premia statuta. si quoz patres occidisset: nihilominus pupilli stipendia patrum trahebāt: quoz pueritia iter uarias expeditiones militia erat. Itaq; a paruula ætate periculis laboribusq; indurati inuicti exercitus fuere: neq; castra aliter q; patriam: neq; pugnam aliud unq; q; uictoriam duxere. hæc soboles nomen habuit *epigoni*. Parthis deinde domitis præfectus his statuitur ex nobilissimis persarum *Andragoras*: unde postea originem parthorum reges habuerūt. Interea non Alexander regio sed hostili odio sauire in suos cepit: maxime idignabatur carpi sermonib9 suoz patris *Philippi* patriæq; mores subuertisse. ppter quæ crimina *Parmenion* quoq; senex dignitate regi pxim9 cū *Philota* filio de utroq; prius quæstionibus habitis iterficiuntur. Fremere itaq; oēs uniuersis castris cœpere innoxii senis filiq; casū miserātes: iter dūse quoq; non debere melius sperare dicentes. Quæ cum nunciata Alexandro essent: uerens ne hæc opinio etiā in macedoniam diuulgaretur: & ne uictoriæ gloria sauitiæ macula offuscaretur: simulat se ex amicis quosdā in patriam uictoriæ nūcios missurum. Hortatur milites suis scribere: rariorem habituros occasionem propter militiā remotiorē. datos fasces epistolarum ad se tacite deferri iubet: ex quibus cognito de se singulorum iudicio in unam cohortē eos: quide rege durius opinati fuerant: contribuit: aut consūpturus eos: aut in ultimis terris. i colonias distributur9. Inde dracas: *euergitas*: *parimas*: *parapammenos*: *hydaspios*: ceterosq; *populos*: qui in radice caucasi morabantur: subegit. Interea un9 ex amicis Darii *Bersus* uinctus perducitur: qui regem non solum prodiderat: uerum etiam interfecerat. quem in ultionem perfidiæ excruciantum fratri Darii tradidit: reputans non tam hostem suum fuisse Darium q; amicum ei9: a quo esset occisus. & ut his terris nōmē relinqueret: urbē *Alexandriam* super amnem *Taiain* condidit intra diem septimum decimum muro. vi. milia passum consumato: translatis eotriū ciuitatū populis: quas Cyrus condiderat. In bactrianis quoq; *sogdiani* q; xii. urbes cōdidit: distributis his quoscūq;

Epigoni
Andragoras

Parmenionis &
philote mors

Dracas

Euergite

Parime

Parapamemi

Hydaspij

Alexandria

Tmais. fl.

Bersus

in exercitu feditiosos habebat. His ita gestis solenni die ami-
 cos in conuiuio uocat: ubi orta inter ebrios rerum a Philip-
 po gestarum mentione præferri se patri ipse rerūq; suarum
 magnitudinem extollere cælotenus cœpit: assentate maiore
 conuiuiarum parte. Itaq; cum unus ex senib9 Clytus ductus
 fiducia amiciciae regie: cuius palmam tenebat: memoriamq;
 Philippi tueretur: laudaretq; eius res gestas: adeo regē offen-
 dit: ut telo a satellite rapto eundem in cōuiuio trucidauerit:
 qua cæde exultās mortuo patrociniū Philippi laudemq; pa-
 ternæ militiæ obiectabat. Posteaq; satiat9 cæde anim9 q̄uit:
 & in locum iræ successit existimatio: modo personam occisi
 modo caulam occidendi cōsiderans: pigere eum facti cœpit:
 qui paternas laudes tam itacunde accepisse se q̄ nec cōiucia
 debuisset: amicūq; senem & innoxium a se occisum iter epulas &
 pocula dolebat. Eodem igitur furore in pænitentiam quo
 pridem in iram uersus mori uoluit. Primum in fletus pro-
 gressus amplecti mortuū: uulnera tractare: & quasi audienti
 conuiteri clementiam: arreptum telum in se uertit: peregrisset
 que facinus ut amici interuenissent. Mansit hæc uoluntas
 moriendi etiam sequentibus diebus. Accesserat enim ad pœ-
 nitentiam nutricis iuræ & iororis Clyti recordatio: cuius ab-
 seatis eum maxime pudebat: tam fœdam illi alimentorum
 suorum mercedem redditam: ut in cuius manibus pueritiā
 egerat: huic iuuenis & uictor pro beneficiis funera remitte-
 ret. Reputabat deinde quantum in exercitu suo: quantum
 apud gentes deuictas fabularum atq; iuidiæ: quantum apud
 ceteros amicos metum & odium sui fecerit: q̄ amare & triste
 reddiderit conuiuium suum: non armatus i acie q̄ i cōuiuio
 sedens terribilior. Tunc Parmenio & Philotas: tūc Amyntas
 consobrinus: tunc nouerca fratresq; interfecti: tunc Attalus:
 Eurylotus: Pausanias: aliiq; Macedoniae extincti principes
 occurrebant. Ob hæc illi quadriduo perseuerata media est:
 donec exercitus uniuersi precibus exoratus est: precantis ne
 ita mortem unius doleat: ut uniuersos perdat: quos i ultimā
 deductos barbariam inter infestas & irritatas gentes bello de-
 stituat. multū p̄fuere & Callisthēis philosophi p̄ces cōdilci

Parmenio
 Philotas
 Amyntas
 Attalus
 Eurylotus
 Pausanias
 Callisthenes

pulatu apud Aristotelē familiaris illi: & tūc ab ipso rege ad p-
 dēda memoriæ acta eius accitus. Reuocato igitur ad bellum
 aīo Clarasmos & Dracas i deditiōne accepit. deīde quod pri-
 mo ex p̄ficio superbiæ regiæ mote distulerat: ne oīa pariter i
 uidiosiora essēt: nō saluari sed adorari se iubet. Accerrimus i
 ter recusātes Callisthenes fuit: quæ res & illi & multis p̄fici-
 pib9 macedonū exitio fuit: siqdē sub specie infidiæ: oēs iter
 fecit: retēt9 tamē ē a macedonibus mos salutādi regis explo-
 sa adoratione. Post hæc idiā petit: ut Oceano ultimoq; oriēte
 finiret ipiū: cui gloriæ ut etiā exercit9 ornāmēta cōuenirent:
 phaleras equoz & arma militū argēto iducit: exercitūq; suū
 ab argēteis clypeis argyraspidas appellauit. Cū ad nylā urbē
 uenisset: oppidanis nō repugnātibus fiducia religiōis Liberi
 patris: a quo cōdita urbs erat: parci iussit: latius nō militiā tā-
 tū ueq; etiam uestigia se dei secutum. Tunc ad spectaculum
 sacri montis duxit exercitum. naturalibus bonis uite hede-
 raq; uestiti non aliterq; si manu cultus colētūque industria
 exornatus esset. Sed exercitus eius ubi ad montem accessit:
 repentino mentis ipetu in sacros dei ululatus instictus cum
 stupore regis sine noxa discurrebat: ut intelligeret nō tam oppi-
 danis parcendo q̄ exercitui suo se consuluisse. Inde montes
 dedalos regnaq; Cleophridis regiæ petit: quæ cū se dedidisset
 eius cōcubitu redēptum regnum ab Alexandro recepit: ille-
 cebus cōsecuta: quod armis nō potuerat. filiūq; ab eo genitū
 Alexandrum noiauit: q; postea regno Indoz potius est. Cleo-
 phis regina p̄pter prostratam pudiciā scortū regiū exinde
 appellata est ab indis. Peragrata india cum ad saxum miræ
 magnitudinis & asperitatis. i quod multi populi cōfugerāt:
 puenisset: cognoscit Herculem ab expugnatione eiusdē saxi
 tetramotu phibitum. Captus itaq; cupidine Herculis acta
 superare cum sūmo labore ac periculo potitus saxo eius oēs
 loci gentes in deditiōnem accipit. Vnus ex regibus idoz fuit
 Porus noiē uiribus corporis & animi magnitudine p̄ter illi-
 gnis: q; bellū iam pridem audita Alexandri opinione i aduētū
 eius parabat. Cōmisso itaq; prælio exercitū suū inuadere ma-
 cedonas iubet: sibi regem eorum priuatum hostem deposcit.

Clarasmos
 Drace

Argyraspidas

Nysa

Mons sacer

Dedali montes

Cleophris

Alexander indorum rex filius
 magni alexandri ex cleophris
 de

scortū regni

Porus rex

Nicea
 Bucephale
 Adreste
 Statheni
 Passide
 Gangarite
 Cyprites

Nec Alexander moram pugnae fecit: sed prima congressione uulnerato equo cum praecipuus in terram cecidisset: concursu satellitum seruatus est. Porus multis uulneribus obtutus capitur: qui uictum se adeo doluit: ut cum ueniam ab hoste inuenisset: neque cibum sumere uoluerit: neque uulnera curari passus sit: neque sit ab eo obtentum: ut uellet uiuere: quem Alexander ob honorem uirtutis in columnam in regnum remisit. Duas igitur urbes condidit unam niceam alteram ex nomine equi bucephalen uocauit. Inde adrestas: stathenos: passidas: gangaritas caelis eorum exercitibus expugnat. Cum ad cyprites uenisset: ubi cum .cc. milibus hostium equitum opperiebantur: omnis exercitus non minus uictoriarum numero quam laboribus fessus lachrymas eum deprecatur: ut finem tandem belli faceret: aliquando patriae reditumque meminisset: respiceret militum annos: quibus uix aetas ad reditum sufficeret: ostendere alius caniciem: alius uulnera: alius aetate consumpta corpora: alius cicatricibus exhausta. Solos se esse quod duorum regum Philippi Alexandrique continuam militiam protulerit. Tandem orare ut reliquias saltem suas paternis sepulchris reddat: quorum non studiis deficitur sed annis. Ac si non militibus uel ipse sibi parcat: ne fortunam suam nimis onerando fatiget. Motus his tam iustis precibus uelut in finem uictoriae castra solito magnificentiora fieri iussit: quorum molitionibus & hostis terretur: & posteris admiratio sui reliqueretur. nullum opus milites latius fecere. Itaque caelis hostibus cum gratulatione in eadem reuerterunt. Inde Alexander ad amnem agesyne[m] pergit. Per hunc ad oceanum deuenit. Ibi gesonas alybosque: quos Hercules condidit: in deditionem accepit. hinc ad ambros & lycambros nauigat: quae gentes cum armatis .lxxx. milibus peditum & .lx. milibus equitum excipiunt. Cum praecipuus uictor esset: ad urbem eorum exercitum ducit: quam desertam a defensoribus cum de muro quem primus ceperat: aduertisset: in urbis planicie sine ullo satellite desiliit. Itaque cum eos solam conspexisset: clamore edito undique concurrunt: si possint in uno capite orbis. bella finire: & ultimam tot gentibus dare: nec minus Alexander constanter restitit:

quere simile
 signu infra

Agesyne fl.
 Gesones
 Alybi
 Ambros
 Lycambros

huius urbis auctus uiribus bellum in aduentu Perdicam parabat: sed perdicam plures odium arrogantis quam uires hostium nocebant: quam exosi etiam socii ad Antipatrum gregati confugiebant. Neoptolemus in auxilium Eumeni relictus: non solum transfugere: uerum etiam prodere partium exercitum uoluit: quam rem cum praesensisset Eumenes cum proditore decernere prolio necesse habuit. Victusque Neoptolemus ad Antipatrum & Polypercontam profugit: hisque persuadet: ut continuatis mansionibus lato ex uictoria & securo fuga sua Eumeni superueniat: sed res Eumenem non latuit. Itaque insidiae in inuidiatores uersae: & qui securum aggressuros se putabant: securis itinere & pugilia noctis fatigatis occursum est. In eo praecipuus Polypercon occiditur. Neoptolemus quoque cum Eumene congressus diu mutuis uulneribus acceptis colluctatus est: & in lumina uictus occubuit. Victor igitur duobus praecipuis continuis Eumenes afflictas partes transactione sociorum paululum sustentauit. Ad postremum tamen Perdicam occiso ab exercitu hostis cum Phytone & Illyrio & Alceta fratre Perdicam rex appellatur: bellumque aduersus eos Antigono decernitur.

Perdicas
 Antipater
 Neoptolemus
 Eumenes
 Polypercon
 Phytone
 Illyrius
 Alcetas
 Antigonus

IVSTINI HISTORICI LIBER .XIII.

EUMENES Vt Perdicam occisum: se ut hostem a macedonibus iudicatum: bellumque Antigono decretum cognouit: ultro ea militibus suis iudicauit: ne fama aut rem in maius extolleret: aut militum animos rerum nouitate terret: simul ut an contra se animati essent: cognosceret: sumpturus consilium ex motu uniuersorum: constanter tamen praefatus est: si cui haec terrore essent: habere eum dicendi potestatem: qua uoce adeo cunctos in studium partium suarum induxit: ut ultro illum oes hortarentur: rescissurosque se ferro decreta macedonum affirmarent. tunc exercitum in aetoliam promotum: pecunias ciuitatibus imperat: recusantes dare hostiliter diripit. Inde laedis profectus est ad Cleopatram sororem Alexandri magni: ut eius uoce centuriones principalesque confirmarentur:

Rescissuros decreta

Cleopatra
 Principales

f z

quere infra
 simile signu

ad alexandri historiam redit

se res alienum omnium propria impensa soluturū: ut p̄dam
premiaq; integre domum ferant. Insignis hæc munificencia
nō sūma tantū ueq; etiā titulo mūeris fuit: nec a debitoribus
magis q̄ a creditorib⁹ grati⁹ accepta: quoniā utriq; exactio
p̄iter ac solutio difficilis erat. xiiii. milia talētoꝝ ī hos sūpt⁹
expensa. Dimissis ueteranis exercitū ex iunioribus supplet:
sed retenti ueteranoꝝ discessū ægre ferētes missionē & ipi fla
gitabant: nec ānos sed stipēdia sua numerari iubebāt: p̄iter ī
militia lectos: p̄iter sacramēto solui æquū cēsentes: nec iā p̄ci
bus sed cōiutio agebāt: iubētes eū solū cū patre suo Ammōe
finire bella: ut milites suos fastidiat. cōtra ille nunc castigare
milites: nūc lenib⁹ uerbis monere: ne gloriosā militiā seditio
nibus īfufcarēt. Ad postremū cū nihil p̄ficeret uerbis ad cor
ripiēdos seditionis auctores e tribunali ī concionē armatā
īermis ip̄e desiliit: & nemine p̄hibente. xiiii. correptos manu
sua ip̄e ad supplicia duxit: tantam uel illis moriēdi patiētiā
metus regis: uel huic exigendi supplicia constantiā disciplina
militaris dabat. Inde separati auxilia p̄saz in cōcionē alloq
tur. Laudat p̄petua illoꝝ tū ī se: tū ī pristinos reges fidē. sua
ī illos beneficia memorat: ut nūq; q̄si uictos sed ueluti uicto
riæ socios habuerit. Deniq; se ī illoꝝ nō illos ī gētis suæ mo
rem transisse: affinitatibus cōnubioꝝ uictos uictorib⁹ cōmis
cuisse. Nūc quoq; ait custodia corporis sui nō macedonib⁹
tantum se ueq; etiā illis credituz. Atq; ita mille ex his iuue
nes ī n̄n̄meꝝ satellitū legit: auxilioꝝ quoq; portionē armatā
ī disciplinam macedonū exercitui suo miscet: quā rem ægte
macedones tulerūt iactantes hostes suos ī officiū suū a rege
subactos. Tunc uniuersi flētes regē adeunt: orāt: ut supplicis
suis poti⁹ saturēt se q̄ cōtumeliis. q̄ modestia obtinuerūt: ut
.xi. milia militū ueteranoꝝ exauctoret. sed ex amicis dimif
si senes Polypcon. Clytus. Gorgias. Polydamas. Antigōas. Di
missis his Crateris p̄ponitur iussus p̄æsse macedōibus ī
Antipatri locū. Antipatrūq; cū supplemēto tyronū ī locū ei⁹
uocat: stipēdia reuerētib⁹ ueluti militatib⁹ data. Cū hæc agū
tur: unus ex amicis ei⁹ se seffion decedit dotib⁹ p̄mo formæ:
pueritiæq; mox obsequiis regi percarus: quē cōtra decus re

subactos pro subrogatos
suffectos.

Exauctore

Polypco

Clytus

Gorgias

Polydamas

Antigonus

Hephestio

giū Alexander diu luxit: tumulūq; ei. xii. milia talētoꝝ fecit:
eūq; post mortem colit: ut deum iussit. Ab ultimis littoribus
oceani Babyloniā reuerēti nūciatur legationes carthaginiēsiū
cæterarumq; africæ ciuitatū scilicet hispaniæ: siciliæ: galliæ:
sardinæ: nōnullos quoq; ex italia eius aduentum babyloniæ
operiri: adeo uniuertum terrarum orbē nominis eius terror
inuaterat: ut cūctæ gēt. s ueluti destinato ibi regi adularētur.
Hac igitur ex caua B. byloniam festinanti uelut cōuentum
terrarum orbis acturum quidam ex magis p̄dixit: ne urbē
introideret: testatus hunc locum ei fatalem fore. Ob hoc omissa
Babylonia in byrsiam urbem trans euphratem desertam olī
concessit. Ibi ab Anaxarco philolopho compulsus ē rurūm
magorum p̄dixta contemneret: ut falsa ut incerta: & si fatis
consentit: ignota mortalibus: ac si naturæ debeantur: immu
tabilia. Reuerfus igitur Babyloniam multis dieb⁹ ocio dedi
tis intermissum olīum conuiuium solēniter instituit: totusq;
in lætitiā fusus cum diei noctem cōiunxisset peruigilem: uā
e conuiuium medicus Thessalus instaurata cōm. statōe & ip̄m
& sodales eius inuitat. Accepit poculo media porione repē
te ueluti telo Alexander conixus ingemuit. Elatusq; e con
uiuium semianimis tanto dolore cruciatus est: ut ferrum in re
media posceret: tactumq; hominū uelut uulnera idolesceret.
Amici causam morbi itemperiem ebrietatis disseminauerūt
Re autem uera insidiæ fuerūt: quaz infamiam successorum
potentia oppressit. Auctor insidiarū Antipatar fuit: qui cum
carissimos amicos eius interfectos uideret: Alexandrum ge
nez suū lyncistaz occisū se magnis reb⁹ ī grācia gestis: nō tā
gratū apud regē q̄ iuidiosū eēia matre quoq; ei⁹ Olympiade
uariis se criminationibus uexatū. Huc accedebāt āte paucos
dies supplicia ī p̄fectos deuictaz nationū crudeliter hita:
ex qbus rebus se quoq; a macedōia nō ad societate militiæ
sed ad poenā euocatū arbitrabatur. Igitur ad occupādū regē
Cassādru filiū dato ueneno subornat: q̄ cū fratrib⁹ Philippo
& Iolla ministrare regi solebat: cuius ueneni tāta uis fuit: ut
nō ære nō ferro nō testa cōtineretur: nec aliter ferri nisi ī ūgula
eq̄ potuerit: p̄monito filio ne aliis q̄ Thessallo & fratrib⁹ cre

Byrsia

Anaxarchus

Thessalus

Alexander lyncistaz

Cassander

Philippus

Iolla

Agnoscere

Lachrymaret

dēret. Hac igitur ex causa apud Thessalū paratū repetitūq;
 cōiuiū ē. Philippus & Iollas p̄gustare potū regis soliti in a
 qua frigida ueuenum habuerunt: quam p̄gustatam iā po
 tioni sup̄miserunt. Quarto die Alexander indubitatā mor
 tem sentiens agnoscere se fatū domus maiorz suoz ait. Nā
 plerosq; æacidarum inter trigessimū annum defunctos: tu
 multuantes deinde milites insidiis perire regē suspicantes ip
 se sedauit: eosq; omnes cum prolatus in æditissimū urbis
 locū esset: ad conspectum suum admisit: osculandamq; dex
 terā suā flentibus porrexit. Cū lacrymarent omnes: pie nō
 sine lacrymis tantum uerum etiam sine ullo tristionis men
 tis argumento fuit: ut quosdam impatientius dolentes cōlo
 latus sit. Quibusdam mandata ad parentes eorū dedit: adeo
 sicut in hostem ita & ī mortem iūctus animus fuit. Dimil
 sis militibus amicos circūstātes p̄cūctat: uideātur ne simi
 le sibi repturi regē: tacētibus cōctis tunc ip̄e ut hoc nelci
 at: ita illud scire uaticinariq; se ac pene oculis uidere dixit: quā
 tū sit in hoc certamine sanguinis fusura macedonia: quan
 tilq; cædibus quo cruore mōrtuo sibi parētatura. Ad postre
 mū corpus suū in Ammonis tēplo cōdi iubet. Cum deficere
 eum amici uiderent: quærunť quē imperii faciat hæredē: re
 spondit dignissimū. Tanta illi magnitudo animi fuit ut cū
 Herculem filium: cum fratrem Arideum: & cum Roxanem
 uxorem prægnantem relinqueret: oblitus necessitudinum
 dignissimum nuncuparet hæredem. Prorsus q̄si nefas esset
 uiro forti alium q̄ uirum fortem succedere: aut tanti regni
 opes aliis q̄ probatis relinqui. Hac uoce ueluti bellicum inter
 amicos cecinisset: aut malum discordiæ misisset: ita omnes
 ī æmulationē consurgunt: & ambitione uulgi tacitū fauorē
 militum quæruť. Sexto die præclusa uoce exemplū digyto
 anulū perdicæ tradidit: quæ res gliscentē amicorū distetio
 nē: sedauit. Nā & si nō uoce nūcupat⁹ hæt: s̄ iudicio tamē e
 lectus esse uidebatur. Decessit Alexander mēse uno: a nos tres
 & xxx. nat: uir supra hūanā potētā magnitudie animi præ
 dit⁹ q̄ nocte eū mater Olympias cōcepit: uisa p̄ q̄etem est cū
 igenti serpēte uolutari: nec dei deceptā somnio est. Nā p̄fecto

maius hūmānā mōrtalitate opus utero tulit: quam cū æaci
 darum gens ab ultima seculorum memoria: & regnum pa
 tris fratris mariti ac deinceps maiorum omnīū illustrauerit
 nullius tamen nomine q̄ filii darioꝝ fuit. Prodigia magnitu
 dinis eius in ipso ortu nōnulla apparuerunt. Nā ea die qua
 natus est: duæ aquilæ tota die præpetes supra culmē domū
 patris eius sederunt: omen duplicis imperii europæ aliæq; p̄
 ferentes: eadēmq; die nuncium pater eius duarum uictoriaꝝ
 accepit: alterius belli illyrici: alterius certaminis Olympiaci:
 in quo i quadrigarū currus miserat: quod omen uniuersarū
 terrarum uictorias infanti portēdebat. Puer acerrimus litte
 rarū studiis eruditus fuit. Exacta pueritia per quinquēniū
 sub Aristotele doctore iclyto omnium philolophorū creuit.
 Accepto dein de imperio regem se terrarum omnīū ac mūdi
 appellari iussit: tātāq; fiducia luis militib⁹ fecit: ut illo p̄fete
 nullius hostis arma nec iermes timuerint. Itaq; cum nullo
 hostium unq; congressus est: quem non uicerit. Nullā urbem
 obsedit: quam non expugnauerit. Nullā gentem adiit: quam
 non calcauerit. Victus deniq; est ad postremum non uirtute
 hostili: sed in iudiis suorum & fraude ciuili.

Præpetes

Aristo
teles

Inchyto omnīū
philosophorū

IVSTINI HISTORICI LIBER .XIII.

EXtincto in ipso ætatis ac uictoriæ flore Alexan
 dro magno triste apud omnes totamq; babylo
 niam silentium fuit. Sed nec deuicte gentes si
 dem nuncio habuere: q; ut inuictum regem sic
 immortalem eum crediderant. Recordantes quotiēs præfeti
 morti ereptus esset: quā sepe ferro amisso repete se nō sospitē
 tātū suis ueq; etiā uictorē obtulisset: ut uero mortis ei⁹ fides
 affuit: oēs barbaræ gētes paulo ante ab eo deuictæ nō ut hostē
 eū: sed ut parētem luxerunt. Mater quoq; Darii regis: quam
 amisso filio a fastigio tantæ maiestatis in captiuitatem reda
 ctam indulgentia uictoris in eam diem uitæ nō penituerat:
 audita morte Alexandri mortem sibi ipsa consciuit: non q;
 hostem filio præferret: sed q; pietatem filii in eo: quē hostē
 f̄ iiii

~~indulgentia~~

Nō penituerat in

Indulgentia

Verfauid

timuerat: experta esset. Contra Macedones uersa uice non ut ciuē ac tantæ maiestatis regem uerz ut hostem amisissent: gaudebant: leueritatem nimiam & assidua belli pericula ex ecrantes. Huc accedebat q̄ principes regnum & imperia uulgus militum thesauros & grande pondus auri uelut inopi natam prædam spectabant. illi successionem regni: hi opum ac diuitiarum hæreditatem cogitantes. Erant enī i thelauris .c. milia talentorū: & in anno uectigali tributo. ccc. milia. Sed nec amici Alexandri frustra regnum expectabant. Nam eius uirtutis erant ac uenerationis: ut singulos reges putares. Quippe ea formæ pulchritudo & p̄ceritas corporis & uirū ac sapientiæ magnitudo in omnib⁹ fuit: ut q̄ eos ignoraret: non ex una gente sed ex toto terræ orbe electos iudicaret. neq; enim unq̄ antea macedonia uel ulla gens alia tā claro rū uirorum p̄uentu floruit: quos primū Philippus mox Alexander tanta cura legerat: ut non tam ad societatem belli q̄ in successionem regni electi uiderentur. Quis igitur miretur talibus ministris orbem terarum uictum cum exercitus macedonū a tot nō ducibus sed regibus regeretur: q̄ nunq̄ sibi repiri p̄tes: si non iter se cōcurrissent: Multosq; macedonia p̄ uno Alexandro habuisset: nisi fortuna eos ex æmulatione uirtutis in perniciem mutuam armasset. Cæterum occiso Alexandro non ut læti ita & securi fuere omnibus in unum locum competentibus: nec minus milites inter se timebant: quorum & libertas solutioꝝ & fauor incertus erat. Inter ip̄os uero æqualitas discordiā augebat: nemine tātū cæteros exce dēte: ut ei aliq; sūmitteretur. Armati itaq; i regia coeūt ad formādū regē p̄sentium statū. Perdicas cēset Roxanis expectari ptū: quæ exacto mense octauo matura iā ex Alexandro erat: & si p̄ueꝝ peperisset: hunc dari successorem patri. Meleager negat differendā i partus dubios consilia: nec esse expectādū dū reges sibi nascerentur: cum iam genitis uti liceret: seu si puer illis placeat esse pergami filium Alexandri natum ex Garbine nomine Herculem: seu mallent iuuenem esse in castris fratrem Alexandri Arideum comitem: & cunctis non suo tātū uerum patris Philippi nomine acceptissimū. Cæ

Perdicas
Meleager
Garbine
Alexandri f
herculis
Arideus
Philippus

terum Roxanem esse originis persicæ: nec esse fas: ut macedonibus ex sanguine eorum: quorū regna deleuerint: reges constituantur: quod nec ipsum Alexandrum uoluisse dicit. Deniq; morientem nullam de eo mentionem fecisse. Ptolemaeus recusat regem Arideum nō propter maternas modo sordes: q̄ ex larissæo scorto nasceretur: sed etiam propter inualitudinem maiorem quam patiebatur: ne ille nomē regis: alius imperium teneret: & melius esse ex his legi: qui pro uirtute regi suo proximi fuerit: qui prouincias regant: qui bus bella mandentur: q̄ sub persona regis indignorum subiciantur imperio. Vicit Perdica sententia ex consensu uniuersorum. Placuit itaq; Roxanis expectari partum: & si puer natus fuisset tutores Leonatum & Perdicam Crateron & Antipatrum constituunt: confestimq; in tutorū obsequia iurāt. Cum equites quoq; idem fecissent: pedites indignati nullas sibi consiliorum partes relictas: Arideum Alexandri fratrem regem appellat: satellitesq; illi ex tribu sua legunt: & noie Philippi patris uocari iubent. quæ cum nūciata equitibus essent: legatos ad mitigandum eorum animos duos ex proceribus Attalum & Meleagram mittunt: qui potentiam ex uulgi adulatione querentes omissa legatione militib⁹ cōfētiunt. statim & seditio creuit: ubi caput & consilium habere cœpit. Tunc ad delendum equitatum cuncti armati i regiā irrūpūt: quō cognito eq̄tes trepidi ab urbe discedūt: castrisq; positis & ip̄i pedites terreri cœperūt. Sed nec p̄ceꝝ inter se odia cessabāt. Attalus ad interficiendū p̄dicā ducē alteri⁹ ptis mit tit: ad quē armatū & ultro puocatē cū accedere p̄cussores au si nō fuisset: tāta cōstātia p̄dicæ fuit: ut ultro ad pedites ueniret: & i cōcionē euocatoꝝ edoceret: Quod facin⁹ molirētur: respicerēt ita quos arma sūpsisset: nō illos p̄sas sed macedōes: nō hostes sed ciues eē. Plerosq; etiā cognatos eoz̄ certe & cōmiliones eorū dē castrorū & periculorū socios: edituros deide egregiū hostibus suis spectaculum: ut quorum armis uictos se doleant: eorum mutuis cædibus gaudeant: parēturosq; sanguine suo manibus hostium a se interfectorum. Hæc cū pro singulari faciūdia sua Perdica perorasset: adeo mouit pe

Roxane
Inualitudinē
Atalus
meleager

concordia mut. de. alex. deo
dites: ut pbatō consilio eius dux ab omnib⁹ legeretur. Tum
etiam equites in concordiam reuocati in Arideum regē cō
sentiunt. Seruata est portio regis Alexādrī filio si nat⁹ esset.
Hoc agebant posito in medio corpore Alexādrī: ut maiestas
eius tectis decretorum esset. His itaq; compositis macedōiā
& grāciā Antipater præponitur. Regiæ pecuniæ custodia
Cratero traditur. Castrorum exercitus & rerum cura Melea
gro & Perdica assignatur: iubeturq; Arideus corpus Alexan
dri in Ammonis templum deducere. Tunc Perdica in sen
sus seditionis auctoribus repente ignaro collega lustrationē
castrorum propter mortem regis in posterum edicit. Posteaq;
armatum exercitum in campo constituit cōsentientibus uni
uersis euocatos dūtaxat de sīgulis manipulis seditiosos sup
plicio tradi occulte iubet. Reuersus deinde iter p̄ncipes p̄u
cias diuisit: simul ut remoueret æmulos: & munus imperii
beneficii sui faceret. Primo Ptolemæo ægyptus & africæ ara
biæq; pars sorte uenit: quem ex gregario milite Alexander
uirtutis causa prouexerat: cui ad tradendam prouinciā Deo
menes: qui Alexandriam ædificauerat: datur. Confinem hu
ic prouinciæ syriam Laomedon mitylenæus: ciliçiā Philotas
cū filio & illyrios accipiūt. Mediæ maiori Acropatos mīori
Alceta Perdica p̄ponitur. Susania gēs Syno: Phrygia maior
Antigon⁹ Philippi filio assignatur. Lyciā & p̄aphylīā Learc⁹:
cariā Cassander: Lydiā menander sortiuntur. Leonato minor
phrygia euenit. Tracia & regiones p̄tici maris Lysimacho
Cappadocia cū paphlagōia Eumeni datur: sūm⁹ castroz tri
bunatus Seleuco Antiochi filio cessit. Stipatorib⁹ regis satel
litibusq; Cassander filius Antipatri præficatur. In bactriana
ulteriore & indiæ regionibus priores præfecti detenti. Seras
inter amnes duos hydaspem & indum Taxiles habebat. In
colonias in indis conditas Phyton Agenoris fili⁹ mittitur.
Parapomenos fines caucasi montis Axiarches accepit. Draic
as & Argæos Statanor: bactrianos Amyntas fortitur. Sagi
lianos Scythæus: Nicanor parthos: Philippus hyrcanos: Fra
tafrarnes armenios: Neoptolemus persas: Peustestes ba
bylonios: Arthous pelagos: Archesilaus mesopotamiam

Lustrationē castrorū

Ptolemæus gregarius miles

*Deomenes alex
dri edificauit*

Deomenes

adepti sunt. Hæc diuisio cū ueluti fatale munus singulis cō
tigisset: ita magna incrementorum materia plurimis fuit. Si
quidem non magno post tēpore quali regna nō p̄fecturas
diuisissent: sic reges ex præfectis facti magnas opes non sibi
tantum parauerunt: uerum & posteris reliquerunt. Cum hæc
in oriente aguntur: in grācia athenienses & ætoli bellum:
quod iam uiuo Alexandro mouerant: summis uiribus iſtru
ebant. Causæ belli erant: quod reuersus ab india Alexander
epistolas in grāciam scripserat: quibus omnium ciuitatum
exules præter cædis damnatos restituebātur: quæ recitata
præſente uniuersa grācia ī mercato olympiaco magnos mo
tus fecerant: q; plurimi nō legibus pulsī patria sed p̄ factionē
principum fuerant: uerentibus iisdem principibus ne reuo
cati potentiores in republica fierent. Palam igitur iam tunc
multæ ciuitates libertatem bello uendicandam fremebant.
Principes tamen omnium athenienses & ætoli fuere: quod
cum nunciatum esset Alexandro: mille naues longas locis
imperari præceperat: quibus in occidente bellum gereret: ex
cursurusq; cū ualida manu fuerat ad athenas delēdas. Igitur
Atheniēſes cōtracto trigēta miliū militū exercitu: & cc. nauī
bus bellū cū Antipatro: cui grācia sorte euenerat: gerūt: eūq;
detractantē prælium & heracleæ urbis menibus tuentem se
obsidione cinxerunt. Eodem tempore Demosthenes atheni
ēſis orator pulsus patria ob crimē accepti ab Harpago auri:
qui crudelitatem Alexandri fugerat: quod ciuitatem in eius
dem Alexandri bellum impelleret: Forte megaris exulabat:
qui cum missum ab atheniensibus hyperidem legatum co
gnouit: qui peloponneses in societatem armorum sollicita
ret secutus eum Sicyon: argos: & Corinthum cæterasque
ciuitates eloquentia sua atheniēſibus iunxit. Ob quod factū
missa ab atheniensibus obuiam nauī ab exilio reuocatur. In
terim in obsidione Antipatri. Leosthenes dux atheniensium
telo e muris in transeuntem iacto occiditur: quæ res tātum
animorum Antipatro dedit: ut etiam uallum rescindere au
deret. Auxilium deinde a Leonato petit per legatos: qui cū
uenire nunciaretur cum exercitu: obuii ei athenienses cum ī

*bellum ingreſſa inter athenienses
& ætolos*

causa belli

*Mercato Olympi
co*

Antipatro

De demosthenis exulato megaris

Demosthenes patria pulsus

Harpagus

Hyperides

Leosthenes dux

Leosthenes dux

Leonatus

structis copiis fuere: ibiq; equestri praelio graui uulnere ictus
 extinguitur. Antipater & si auxilia sua uideret deuicta: morte
 tamen Leonati letatus est. Quippe & a mulum sublatu: &
 uires eius accessisse sibi gratulabatur. Statim igitur exercitu
 eius recepto cum par hostibus etiam praelio uideretur: solu
 tus obsidione in macedoniam concessit. graecorum quoq; co
 pia a finibus graeciae hoste pulso in urbes dilapsa sunt. Ante
 rea Perdica bello innoxio Ariarathi regi cappadocum illato
 praelioq; uictor nihil premii praeter uulnera & pericula retu
 lit. Quippe hostes ab acie in urbem recepti occisus coniugibus
 & liberis domos quilibet suas cum omnibus copiis icederunt.
 Eodem coegestis etiam opibus semetipsi praecipit: ut nihil
 hostis uictor suarum rerum praeter incendii spectaculo fru
 eretur. Inde ut uiribus auctoritatem regiam acquireret: ad
 nuptias Cleopatrae sororis Alexandri magni & alterius Ale
 xandri quondam uxoris non aspermante Olympiade matre
 eius intendit. sed prius Antipatrum sub affinitatis obtentu
 capere cupiebat. Itaque fingit se in matrimonium filia eius
 petere: quo facti ab eo supplementu tyronu ex macedonia ob
 tineret: que doli presertim ante patre du duas eode tempore uxo
 res querit: neutra obtinuit. Post hac bellu inter Antigonom
 & Perdica oritur. Antigono Crateros & Antipater auxilium
 ferebat: q facta cu atheniesib; pace Polycota graeciae & mace
 doniae pponut. Perdica alienatis reb; Arideum & Alexandri ma
 gni filiu i cappadocia: quoq; cura illi madata fuerat: de sum
 ma belli i consiliu adhibet: qbulda placebat bellu i macedoni
 am trasserit ad ipm fontem & caput regni: ubi & Olympias
 esset mater Alexandri: no mediocre mometu partiū & ciuū
 fauor ppter Alexandri Philippiq; noia. sed i rem uisum est
 ab aegypto icipere: ne i macedoniam pfectis asia a Ptolemaeo
 occuparetur: Eumeni praeter puicias quas acceperat: Paphla
 gonia & Caria & Lycia & Phrygia adiciuntur. Ibi Crateru &
 Antipatru opperiri iubetur. adiutores ei datur cu exercitib;
 suis frater Perdicae Alcetas & Neoptolemaeus: Clyto cura clas
 sis traditur. Cilicia Philotae adempta Filoxeno datur. ipe.
 Perdica aegyptu cu igenti exercitu petit. sic macedonia i duas

Perdica

Ariarath

Cleopatra

uxor macedoniae
uxor alexandri

Obtentu

bellu macedoniae
Antigonis

Antigon

Eumenis

Neoptole
magnus

Philotas

Philoxenus

pres discurrentibus ducibus i sua uiscera armatur: ferruq; ab
 hostili bello i civile sanguine uertit: ex plo furentiu manus
 ac mebra sua ipa caelura. Sed Ptolemaeus in aegypto sollerti
 industria magnas opes parabat. Quippe & aegyptios i signi
 moderatione i fauorem sui sollicitauerat: & reges finitimos
 beneficiis obsequiisq; deuinxerat: terminos quoq; imperii
 acquisita cyrene urbe ampliauerat: factusq; iam tantus erat:
 ut non tam timeret hostes: q; timendus ipe hostibus esset.
 Cyrene aut codita fuit ab Aristaeo: cui nomen Bactos ppter
 linguae obligatione fuit. Huius pater Cynus rex theramenis
 insulae cum ad oraculum delphos propter dedecus adolesce
 tis filii nondum loquentis deum deprecaturus uenisset: rel
 pondum accepit: quo iubebatur filius eius Bactus africanam pe
 tere: & urbem cyrenem condere: usq; linguae ibi accepturus.
 Cum responsum ludibrio simile uideretur propter similitu
 dinem theramenis insulae: ex qua coloni ad urbem condē
 dam in africanam tam longinqua regionis proficisci iubeban
 tur: res omissa est. Interiecto deinde tempore uelut contuma
 ces ex pestilentia deo parere compelluntur: quorum tam i
 gnis paucitas fuit: ut uix unam nauem complerent. Cum ue
 nissent in africanam pulsus accolis montem cyram & propter
 amoenitatem loci & propter fontis ubertatem occupauere.
 Ibi Bactus dux eorū linguae nodis solutis loqui primū cepit:
 quae res animos eorū ex pmissis dei ia parte pcepta i reliqua
 spem condendae urbis accendit. Positis igitur castris opinio
 nem ueteris fabulae accipiunt Cyrenē eximia pulchritudinis
 uirginē Thessaliae monte pelio ab Apollie raptā: platiq;
 i eiusdem montis iuga: cuius collē occupauerant: a deo reple
 ta. iiii. pueros pepisse Nomiu Aristeu Eutocu Agru: missos
 a patre Hispero rege Thessaliae: q; pquirent uirginem: loci
 amoenitate captos in iisdem terris cu uirgine resedisse. ex his
 pueris tres adultos i Thessaliam reuerfos auita regna cepis
 se: Aristeu i Arcadia late regnasse: eūq; pmū & aplū & mellis
 usum & lactis & coaguli hoibus tradidisse: solstitialisq; ortū
 & syderū primū iuenisse: q; bus auditis Bactus uirginis noie ex
 respōsis agnito urbē Cyrenem condidit. Igitur Ptolemaeus

Exemplo furentiu

Cyrene Ampliauerat

Ariste) Cyrene a batto co
data

Cyren) Obligatio linguae

Theramenis insula

De precaturus

Cyram mons

Cyrene

fabula ueteris fabulae
uirginem
repleta
pueros

Repleta a deo.

Cyrene ab apollin

repleta peperit

Nomiu

Aristeu

Eutocu

Agri

Repleta a deo

Aristeus mellis u

inuenit

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA

ppquire ret
simile signu

Repleta a deo
Aristeus mellis u
inuenit

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

& unus aduersus tot milia p̄liatur. Incredibile dictū ē ut eū nō multitudo hostiū: nō magna teloz̄ uis: nō tā tū laceffētū clamor terruerit: solus tot milia caderet: ac fugaret. Vbi uero se obrui multitudine uidit: trunco se: q̄ p̄pe murū stabat: applicuit: cui⁹ auxilio tut⁹ cū diu agmē sustinuisset: tandem cognito piculo ei⁹ amici ad eū defiliūt: ex q̄bus multi celsi: p̄liūq; tā diu āceps fuit: quoad oīs exercit⁹ muris deiectis ī auxiliū ueniret. In eo p̄lio sagitta sub māma traiect⁹ cū sanguis fluxu deficeret: genu polito tam diu p̄aliatus est: donec eū: a quo uulneratus fuerat: occideret. curatio uulneris grauior ip̄lo uulnere fuit. Itaq; ex magna desperatione tandem saluti redditus: Polyperconta cum exercitu babyloniam mittit. ip̄e cum lectissima manu naues conscendit: & oceani littora peragrat. Cum uenisset ad urbem Ambigeri regis oppidani inuictum ferro audientes sagittas ueneno armant: atq; ita gemino mortis uulnere hostem a muris lūmouētes pluriōs interficiunt. Cum inter multos letaliter uulneratus etiam Ptolomæus: moriturusq; iam uideretur: per quietem regi monstrata in remedia ueneni herba est: qua in potu accepta statim periculo est liberatus: maiorq; pars exercitus hoc remedio seruata Expugnata deinde urbe reuersus in naues oceano libamenta dedit: prosperum in patriam reditū precatus: ac ueluti curru circa metā acto positus ip̄erii terminis: q̄ sinus aut terrarum solitudines prodire passæ sūt: aut mare nauigabile fuit: secundo æstu ostio fluminis Indi inuehitur. In monumenta rerum a se gestarum urbē barcen condidit: arasq; statuit relicto ex numero amicorum littoralib⁹ indis p̄fecto. Inde iter terrestre facturus cum arida loca mediū itineris dicerentur: puteos opportunis locis fieri p̄cepit: q̄bus ingenti dulci aqua inuenta babyloniam redit. Ibi multæ de uictæ gētes p̄fectos suos accusauerunt: quos sine respectu amicitæ Alexander in conspectu legatorū necari iussit. Post hæc Darii regis filiam staturam ī matrimoniū recepit: sed & optimatibus macedonum lectas ex omnib⁹ gētib⁹ nobilissimas uirgines tradidit: ut communi facto crimen regis leuaretur. Tunc ad concionem exercitum uocat: & p̄mittit

Ambiger

In potu accepta

Barce Oppidū

Accepta in manu moriturus fuit

Statua regis darij

Leuaretur

existimaturus ibi maiestatem regiam uerti: unde soror Alexandri stare. tanta ueneratio magnitudinis Alexandri erat: ut etiam p̄ uestigia mulierū fauor sacri eius nominis quærere tur. Cum reuersus in castra esset: epistola totis castris abiecit: inueniūtur: quibus iis qui Eumenis caput ad Antigōnum detulissent: magna premia definiebantur. Iis cognitis Eumenes uocatis ad cōcionem militib⁹ primo gratias agit: q̄ nemo inuentus sit: qui spē cruenti premii fidei sacramento anteponeret: tamē deinde callide subnectit cōfictas a se has epistolas ad experiendos suorū animos esse: ceterum salutē suam in omnium potestate esse. nec Antigōnum nec quenq; ducum sic uelle uincere: ut ille in se exemplum pessimum statuat. Hoc facto & in p̄senti labantiū animos deterruit: & in futuram prouidet: ut siquid simile accidisset: non se ab hoste corrupit: sed a duce tentari milites arbitrarētur. Oēs igitur opā inā certati ad custodiā salutis ei⁹ offerūt. Interī Antigōn⁹ cū exercitu supuenit: astrisq; positus postera die ī aciē p̄cedit. Nec Eumenes morā p̄lio fecit: qui uictus ī munitū quoddam castellū confugit: ubi cū uideret se fortunā obsidionis subiturū: maiorem exercitus partem dimisit: ne aut cōsensu multitudis hosti traderetur: aut obsidio ip̄a multitudine grauaretur: legatos deinde ad Antipatrū q̄ solū par Antigōni uiribus uidebatur: supplices mittit: a quo cum auxilia Eumeni missa Antigōnus didicisset: ab obsidione recessit. Erat quidem solutus ad tempus metu mortis Eumenes. Sed nec salutis dimisso exercitu magna spes erat. oīa igitur circūspicienti optimū uisū est: ad Alexandri magni argyraspidas inuictū exercitū & tot uictoriarū p̄fulgentem gloria decurrere sed argyraspides post Alexandrum omnes duces fastidiebant: sordidam militiā sub aliis post tanti regis memoriam existimantes. Itaq; Eumenes blandimentis agere: singulos suppliciter alloqui: nunc cōmilitones suos: nunc patronos appellans periculorum & operū orientalium socios: nunc refugia salutis suæ & unica p̄sidia cōmemorans. solos esse quorum uirtute oriens sit domitus: solos qui militiā Liberi patris qui Herculis monumenta superauerint: per hos Ale

Eumenes

xandrum magnū factū: per hos diuinos honores & imorta-
le gloriā consequutum: orat ut non tā ducem se q̄ cōmilito-
nem recipiant: unumq; ex corpore suo esse uelint. Receptus
hac lege paulatim ipiū primū monēdo singulos: mox q̄ ppe-
ram facta erant: blāde corrigēdo usurpat. nihil ī castris sine
illo agi: nihil administrari sine sollertia eius poterat. Ad po-
stremū cū Antigonū uēire cū exercitu esset nūciatū: cōpellit
eos ī aciē descēdere. Ibi dū ducis īperia contemnūt: hostium
uirtute supantur. ī eo praelio nō gloriā tātū tot belloz: uerū
etiā cū cōiugib; & liberis p̄mia lōgæ militiæ p̄ta p̄diderūt.
Sed & Eumenes q̄ auctor cladis etat: nec aliā ip̄ salutis reli-
quā habebat: uictos hortabatur. nā & uirtute eos superiores fu-
isse affirmabat: q̄ppe ab his q̄nq; milia hostiū cæsa & si ī bel-
lo p̄stent: ultro hostes pacē petituros: dāna quibus se putent
uictos: duo milia mulierum & paucos infantes & seruitia eē:
quæ melius uincendo possint reparare q̄ deserēdo uictoriā
porro argyraspides neq; fugā se tentaturos dicūt post dāna
matrimonioz & post cōiuges amissas: neq; bellum gestu ros
contra liberos suos. Ultroq; eum cōuictis agitāt: q̄ se post tot
annos emeritoz stipendioz redeūtes domum cum premiis
tot belloz ab ipsa p̄missione rursus in nouam militiā imēsa
q; bella reuocauerit: & a laribus quodāmodo suis: & ab ipso
limite patriæ abductos inanib; p̄missis deceperit: nūc quoq;
amissis omnibus felicis militiæ quæstibus: ne uictos quidē
ī misera & iopi senecta quiescere sinat. Ignaris deīde ducib;
confestim ad Antigonom legatos mittunt: petentes ut sua
reddi iubeat. Is reddituz se pollicetur: si Eumenē sibi tradāt.
quibus cognitis Eumenes cum paucis fugere tentauit: sed
retractus despatis rebus cum concursus multitudinis factus
esset: petit ut postremū sibi alloqui exercitum liceret. Iussus
ab uniuersis dicere facto silentio laxatisq; uiculis: platā sicut
erat catenatus: manum ostendit: cernite milites inquit habi-
tum atq; ornamenta ducis uestri: quæ non hostium quisq;
imposuit: nam hoc etiam solatio foret: uos me ex uictore ui-
ctum: uos me ex imperatore captiuum fecistis: quater intra
hunc annum in mea uerba iureiurādo obstricti estis: & ista

Argyriant comitibus

mitto (neq; enim miseros conuicia decent) unū oro si ppo-
sitorz Antigoni in meo capite summa consistit: inter uos me
uelitis mori nam neq; illius interest: quemadmodum aut
ubi cadam: & ego fuero ignominia mortis liberatus hoc si ī
petrosoluo uos iureiurando: quo totiens uos sacramento
mihi deuouistis. aut si ipsos pudet roganti uim adhibere:
ferrum huc date: & permittite: quod uos facturos pro impe-
ratore iurastis: Imperatorem pro uobis sine religione iuris
iurandi facere. cū nō obtin eret p̄ces ī irā uertit: ad uos ait de
uota capita respiciant dii piurioz uindices: talesq; uobis exi-
tus dent: quales uos ducibus uestris dedistis. nempe uos idē
paulo ante & Perdica sanguine estis aspersi: & in Antipatrū
eadem moliti: Ipsum deniq; Alexandrum si fas fuisset: eum
mortali manu cadere interempturi: quod maximum erat se-
ditionibus agitastis. ultima nunc ego perfidorum uictima:
has uobis diras atq; inferias dico: ut inopes extorresq; omne
æuum in hoc castrensi exilio agatis: deuorentq; uos arma ue-
stra: quibus plures uestros q̄ hostium duces absumpsistis
Plenus deinde iræ custodes suos præcedere ad Antigoni ca-
stra cœpit. sequitur exercitus p̄dito ip̄ratore suo & ip̄e capti-
uus: triūphūq; de se ipso ad uictoris castra ducit. oīa auspicia
regis Alexandri & tot belloz palmas laureasq; una secum
uictori tradentes: & ne quid deesset pompæ: elephāti quoq;
& auxilia orientalia sublequūtur tanto pulchriora hæc An-
gono q̄ Alexandro tot uictoriæ fuerunt: ut cū ille orientem
uicerit: hic eos a quibus oriens uictus fuerit: supauerit. Igitur
Antigonus domitores illos orbis exercitui suo diuidit: reddi-
ris quæ in uictoria ceperat. Eumenē uero uerecundia prioris
amicitiæ in conspectum suum uenire prohibitum assignari
custodibus præcepit. Interea Euridice uxor Aridei regis: ut
Polyperconta a græcia redire in Macedoniam cognouit: &
ab eo accersitam Olympiada muliebri æmulatione percussa
abutens ualitudine uiri: cuius officia sibi uendicabat: scribit
regis noīe Polyperconti: Cassandro exercitum tradat: in quē
regni administrationem rex transtulerit: eadem & in Asiam
Antigono p̄ epistolas nunciat: quo beneficio deuinct; Cassā

Deuouistis mihi
uos sacramento

Diras atq; inferias

Euridice
Arideus

g

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Cassander
Lacedaemonij urbe muro
ru presidio cinxerunt
Cassandri beneficio
formidine

*Olympias mater Alex
andri*
Acacida

Pictua urbs

Deidamia
Thessalo
nice

subornat

deri nihil non ex arbitrio muliebris audaciae gessit. Deinde profectus in Graeciam multis ciuitatibus bellum infert: quibus excidio ueluti uicino incendio territi spartani urbem: quam semper armis non muris defenderant: tum contra responsa fatorum & ueterum maiorum gloriam armis diffusi: muroque presidio includunt tantum eos degenerauisse a maioribus: ut cum multis saeculis murus urbis ciuium uirtus fuerit: ciues saluos se fore non existimauerint nisi intra muros laterent. Dum haec aguntur, Cassandrum a Graecia turbatus Macedoniae status domum reuocauit. Namque Olympias mater Alexandri magni regis cum ab Epiro in Macedoniae profectus Acacida rege molossorum ueniret: prohiberi que finibus ab Eurydice & Arideo rege coepisset: seu memoriae mariti seu magnitudine filii: & indignitate rei moti macedones ad Olympiada transire: cuius iussu & Eurydice & rex occiditur: sex annis post Alexandrum potitus regno. Sed nec Olympias diu regnauit. Nam cum principum passim caedes muliebri magis quam regio more fecisset: fauorem suum in odium uertit. Itaque audito Cassandri aduentu diffusa Macedonibus cum nuru Roxane & nepote Hercule Pictuam urbem concessit. Proficiscenti Deidamia Acacidae regi filia & Thessalonice priuigna & ipsa clara Philippi patris nomine: multaque aliae principum matronae speciosus magis quam utilis grex fuere comites. Haec cum nunciata Cassandro essent: statim citato cursu Pictuam uenit: & urbem obsidione cinxit. cum fame ferroque urgeretur Olympias longae obsidionis taedio pacta salute uictori se tradit. Sed cum Cassander ad concionem uocato populo sciscitatur quid de Olympiade fieri uellet: subornat pariter interfectores: qui iuxta lugubri ueste crudelitatem mulieris accusarent: a quibus accessi Macedones sine respectu pristinae maiestatis occidendam decernunt: imemores proflus: quod pro filium eius uirumque non solum uitam ipsi inter finitimos tutam habuissent: uerum etiam tantas opes imperiumque orbis quaesisset. Sed Olympias ubi obstinatos uenire ad se armatos uidit: ueste regali duabus ancillis inixa ultro obuiam procedit: qua uisa percussores artoniti fortuna maiestatis prioris & tot in eam memoriae occurrentibus regum

suorum nominibus substituerunt: donec a Cassandro misii sunt: qui eam confoderunt non refugentem gladium: nec uulnera aut muliebriter uociferantes: sed uirorum more fortium pro gloria ueteris praesepiae morti succumbentem: ut Alexandrum posses etiam moriente matre conspiceret. Insuper expirans capillis & ueste crura contexisse fertur: ne quid posset in corpore eius indecorum uideri. Post haec Cassander Thessalonice regis Aridei filiam uxorem ducit. Filium Alexandri cum matre in arcem amphipolitanam custodiendos mittit.

IUSTINI HISTORICI LIBER. XV.

Perdica & fratre eius Alceta Eumene ac Polyperconte caeterisque ducibus diuinae partis occisio finitum certamen inter successores Alexandri magni uidebatur: cum repente inter ipsos uictores nata discordia: quippe postulantes Ptolemaeo & Cassandro & Lysimacho: ut pecunia in praeda capta praesepiaeque diuideretur: Antigonus negauit se in eius belli socios admissurum: in cuius periculum solus descenderat: & ut honestum aduersus socios bellum suscipere uideretur: diuulgat se Olympiade mortem a Cassandro interfectae ulcisci uelle: & Alexandri regis sui filium cum matre obsidione amphipolitana liberare. His cognitis Ptolemaeus & Cassander inita cum Lysimacho & Seleuco societate bellum terra marique enixe instruebant. Tenebat Ptolemaeus aegyptum cum africae parte maiore & Cypro & Phoenice. Cassandro parebat Macedonia cum Graecia, Asiae & parte orientis occupauerat Antigonus: cuius filius Demetrius prima belli congressione a Ptolemaeo apud Calamam uincitur. In quo praelio maior Ptolemaei moderationis gloria: quam ipsius uictoria fuit. Siquidem & amicos demetrii non solum cum suis rebus dimisit: uerum etiam additis insuper muneribus honorauit: & ipsius Demetrii priuatum omne instrumentum ac familiam reddidit. adiecto honore uerborum non se propter praedam: sed pro dignitate iisse bellum indignatumque Antigonus deuictis diuinae factionis ducibus solus uictoriae communis premia corripuisset. Dum haec

g z

Succumbente morte

Cassander Thessalonice regis Aridei filiam uxorem ducit

Olympiade alexandri magni mortis indigna tantae modestatis fastigio

Lysimachus seleucus

Demetrius

Calama

Congressione prima belli

Apollonia

Abderite romanu muruq;
multitudine patris solo
puli sedes querebat

Barfene

Demetrii victoria contra
ptolemgu

Leuticus

Menelaus

Quoad

Condicunt

aguntur: Cassander ab Apollonia rediens incidit i abderitas: qui
ppter ranaz muruq; multitudinē relicto patrie solo sedes
querebat: uenit ne macedonia occuparet facta pactioe i soci
etatem eos recepit: agrosq; iis ultimis Macedonia finib; assi
gnat. Deinde ne Hercules Alexadri filius: q per annos. xiiii.
excessat fauore paterni nominis in regnum macedoniae uo
catur: occidi eū tacite cū matre Barfene iubet: corporaq; eo
rum terra obrui: ne caedes sepultura proderetur. & quasi paz
facinoris in iplo primū rege: mox i matre eius Olympiade
ac filio admittisset: alterum quoq; filium cum matre Roxane
pari fraude interfecit: sed quasi regnum Macedonia: quod
affectabat aliter consequi q seelere non possit. Interea Ptole
maeus cum De metrio nauali pralio iterato congregitur: &
amissa classe hostiq; concessa uictoria in aegyptum refugit.
Demetrius filium Ptolemæi Leuticum & fratrem Menelaum
amicosq; eius cum priuati instrumenti ministerio puocatus
pariente munere aegyptum remittit & ut apparet eos nō
odii sed dignitatis gloria accensos dōis muneribusq; iter ipa
bella contendebant. Tāto honestius tunc bella gerebantur:
quanto nūc amicitiae coluntur. Hac uictoria elatus Antigonus
regem secum Demetrio filio appellari a populo iubet. Ptole
maeus quoq; ne minoris apud suos auctoritatis haberetur: rex
ab exercitu cognominatur: quibus auditis Cassander & Lysi
machus & ipsi regiam sibi maiestatem uendicauerunt. Huius
honoris ornamentis tā diu omnes abstinerunt: q diu filii
regis sui supesse potuerunt. Tanta in illis uerecundia fuit: ut
cum opes regias haberent: regum tamen nominibus aequo
animo caruerint: quoad Alexandro iustus haeres fuit. Sed
Ptolemæus & Cassander caeteriq; factionis alterius duces cū
carpi se singulos ab Antigono uiderent: dum priuatum sin
guloꝝ non cōmune uniuersoꝝ bellum ducunt: nec auxiliū
ferre alter alteri uolunt: quasi uictoria uni nō omniū foret:
p epistolas se inuicem confirmantes: tempus locum coeūdi
condicunt: bellūq; cōibus uiribus instruunt: cui cū Cassander
iteresse propter finitimū bellū non posset: Lysimachum cū
ingentibus copiis i auxiliū sociis mittit. Erat hic Lysimachus

illustri quidē Macedonia loco natus: sed uirtutis expimētis
omni nobilitate clarior: quae tāta i illo fuit: ut animi magni
tudine philosophia ipsa uiriumq; gloria omēs: p quos oriēs
domitus est: uicerit: qppe cum Alexander magnus Callisthe
nem philosophum ppter salutationis psicæ iterpellatū mo
rē insidiarū: quae sibi parata fuerant: conscium fuisse ratus
fuisse: eūq; truncatis crudeliter membris abscessisq; auribus
ac naso labiisq; deforme ac miserādum spectaculum reddi
disset. Insuper cum cane in cauea clausum ad metum caetero
rum circūferret: tunc Lysimachus audire Callisthenem &
pcepta ab eo recipere uirtutis solit: miseratus tāti uiri nō
culpae sed libertatis pēnas pendentis uenenū ei in remediū
calamitatum dedit: quod adeo aegre Alexander tulit: ut eum
obiici ferocissimo leoni iuberet. Sed cum ad cōspectum eius
cōcitus leo impetum fecisset: manum manipulo inuolutam
Lysimachus in os leonis imersit: arreptaq; lingua ferā exani
mauit: quod cum nūciatum regi esset: admiratio i satisfactio
nem cessit: carioremq; eum ppter cōstantiam tantae uirtutis
habuit Lysimachus quoq; magno aīo regis ueluti parentis
tulit contumeliam. deniq; omni ex aīo huius facti memoria
exturbata: postea in India insectanti regi quosdam pallātes
hostes cum a satellitum turba equi sui celeritate desert: eēt:
solus ei per imensas harenaz moles cursus comes fuit. quod
idem antea Philippus frater eius cum facere uoluisset: inter
manus regis expirauerat. Sed Lysimachum defiliens equo
Alexander haste cuspide ita in fronte uulnerauit: ut sāguis
aliter claudi non posset: q diadema sibi demptū rex alligan
di uulneris causa capiti eius iponeret: quod auspiciū prim
um regalis maiestati Lysimacho fuit. Et post mortem Alexā
dri cum inter successores. Alexandri prouinciae diuiderētur:
ferocissime gentes quasi omnium fortissimo assignate sunt.
Adeo etiā cōsensu uniuersoꝝ palmā uirtutis iter caeteros tu
lit. Prius q bellū inter ptolemæum sociosq; eius aduersū Anti
gonum cōmitteretur: repēte ex Asia maiore digressus Seleu
cus nouus Antigono hostis accesserat. Huius quoq; & uirtus
clara & origo admirabilis fuit. siquidem mater eius Laodice

g iii

Callisthenis philoso
phi miseranda mor

Interpellata

Recipe uirtutis pr
cepta

De Lysimachi uirt
tibus & meritis h
omnia

Seleuci uirtus clar
& origo admirabilis
fuit

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Antioch)

ce cū nupta esset Antiocho clarō inter Philippi duces uiro uisa est sibi per quietem ex concubitu A pollinis concepisse: grauidanq; tactam munus cōcubitus anulum a deo accepisse: cuius gemma anchora sculpta esset. Iussaq; id donum filio quem peperisset dare admirabilem fecit hunc uilum & anulum q postera die eiusdē sculpturā in lecto inuētus est: & figura ancōre: que in femore Seleuci nata cū ipō paruulo fuit. Quā obrē laodice annulū Seleuco eunti cum Alexandro magno ad p̄sicā militiā edocto de origīe sua dedit. Vbi post mortē Alexandri occupato regno orientis urbē cōdidit. Ibiq; gemmā originis memoriā cōiecit: nā & urbē ex Antiochi p̄ris noīe antiochiā uocauit: & cāpos uicinos urbi Apollini dicauit originis eius argumētū etiā posteris māsit. siq; dē filii nepotesq; eius ancorā ī femore ueluti notā generis naturalē habuere. Multa ī oriēte post diuisionē iter locos regni Macedōici bella gessit. p̄ncipio Babylōiā cepit Ind̄ auctis ex uictoria uiribus bactriaōs expugnat: trālitū deinde ī Idīā fecit: quæ post mortē Alexandri ueluti a ceruicib; iugo seruitutis exculto p̄fectos eius occiderat: auctor liberratis sādrocott; fuerat: sed titulū libertatis post uictoriā ī seruitutē īterat. siq; dē occupato regno populū quē ab externa domiatōe uendi cauerat: ipse seruitio premebat. Fuit hic quidem humili genere natus: sed ad regni potestatem maiestate numinis impulsus: quippe cum p̄ccitate sua Alexandrū regem offendisset: interfici a rege iussus: salutem pedum celeritate quaerierat: ex qua fatigatiōe cum somno captus iaceret: leo ingētis formæ ad dormientem accessit: sudoremq; p̄fluentem lingua ei deterisit: exp̄ge factumq; blande reliquit. Hoc p̄digio p̄mū ad spē regni impulsus contractis latrōibus Indos ad nouitatē regni sollicitauit. Moliēti deīde bellū aduersos p̄fectos Alexandri elephant; ferus īfinitæ magnitudis ultro se obtulit: & ueluti domita māsuētudine eū tergo excepit. Duxq; belli & p̄liator insignis fuit. Sic acq; uilito regno Sandrocottus ea rempestata qua Seleucus futuræ magnitudinis fūdamēta iacebat: Indiam possidebat: cū quo facta pactiōe Seleucus compositisq; in oriente rebus in bellum Antigoni descendit

Antiochia urbs a Seleuco
cōdita in memoriā p̄
termini nominis

Sandrocott;

Adunatis igitur omniū sociorū copiis p̄liū cōmititur. In eo Antigonus occiditur. Demetrius fili; eius ī fugā uertitur sed socii proffigato hostili bello denuo in semētipsos arma uertunt. & cum de p̄da nō cōueniunt: irerū in duas factiones deducūtur. Seleucus Demetrio: Ptolemæ; Lysimacho iūgitur. Cassandro defūcto Philippus fili; succedit. sic quasi ex integro noua Macedonia bella nascuntur.

IVSTINI HISTORIBI LIBER. XVI.

Post Cassandri regis filiiq; eius Philippi continuas mortēs. Thessalonice regina uxor Cassandri non magno post tempore ab Antipatro filio cum uitā etiam per hubera materna deprecaretur: occiditur. Causa paricidii fuit: quod post mortem mariti in diuisione inter fratres regni p̄pensior fuisse Alexandro uidebatur: quod facinus eo grauius omnibus uisum est: quod nullum maternæ fraudis uestigium fuit: quāquam in paricidio nulla satis iusta causa ad sceleris patrocina p̄tēxi p̄t. Ob hæc igitur Alexander in ultione maternæ necis gesturus cum fratre bellum auxiliū Demetrio petit: nec Demetrius spe iuadēdi Macedonici regni moram fecit: cuius aduētum uerēs Lysimachus: per suadēt genero suo Antipatro: ut malit cum fratre ī grāciam reuerti: q̄paternum hostē in macedoniam admitti. Inchoatā igitur iter fratres recōciliationem cū p̄sēsisset Demetri; per insidias Alexandrum interfecit. Occupatoq; macedoniæ regno cædem apud exercitum excusaturus ī concionem uocat. Ibi priorem se petitum ab Alexandro allegat: nec fecisse se sed occupasse insidias. regem autem se macedoniæ uel ætatis experimentis uel causis iustiore eē. patrē enī suū & Philippo regi: & Alexandro magno sociū in omni militia fuisse: liberorū deinde Alexandri minist̄: & ad persequēdos defectores ducē extitisse. cōtra Antipat̄ auū horū adolefcētū amariorē sēp minist̄ regni: q̄ ipsos reges fuisse. Cassandrum uero patrē extictorē regiæ domus: nō sceminis nō pueris pepcisse: nec cessasse quoad omnē stirpē regiæ sobolis deleret. Horum

g iiii

Antigoni mors &
demetri; fuga

Philippus cassandri - f.

Antipater cassandri - f.

Thessalonice

Preteri

Recōciliationē

Allegat

Occupasse infide

scelerum ultionem quia nequisset & ab ipso Cassandro exigentem ad liberos eius translata. Quam obrem etiam Philippum & Alexandrum: quia si quis manium sensus est: non interfecit tuos ac stirpis suae: Sed ultores eorum Macedoniae regnum tenere malle. per haec mitigato populo rex Macedoniae appellatur. Lyfimachus quoque cum bello Doricetis regis Thracum premeretur: ne eodem tempore & aduersus Demetrium dimicare necesse habere tradita ei altera parte Macedoniae: quae Antipatro eius genero eueniat pacem cum eo fecit. Igitur Demetrius totis Macedoniae regni uiribus instructus cum Asia occupare statuisset: iterato Ptolemaeus Seleucus & Lyfimachus experti priore certamine quanta uires essent: concordia pacta societate adunatisque exercitibus bellum aduersus Demetrium transferunt in Europam. His comitem se & belli socium iungit. Pyrrhus rex Epiri sperans non difficilius Demetrium Macedoniae amittere posse quam acquirerat. nec spes frustra fuit. quippe exercitus eius corrupto ipsoque in fugam acto regnum Macedoniae occupat. Dum haec aguntur: Lyfimachus generum suum Antipatrum regnum Macedoniae ademptum sibi socii fraude querentem interfecit: filiamque suam Eurydicem querelam sociam in custodiam tradit. Atque ita uniuersa Callandri domus Alexandro magno seu necis ipsius seu stirpis extinctae poenas partim caede partim supplicio luit: Demetrius quoque a tot exercitibus circumuentus cum posset honeste mori: turpiter se dedere Seleuco maluit. Finito bello Ptolemaeus cum magna rerum gestarum gloria moritur. Is contra ius gentium minimo natu ex filiis ante infirmitatem regnum tradiderat: eiusque rei populo rationem reddiderat: cuius non minor fauor in accipiendo quam patris in tradendo regnum fuerat. inter caetera patris & filii mutuae pietatis exempla etiam ea res amorem parem populi iuueni conciliauerat. & pater regno ei publice tradito: priuatum officium regi inter satellites fecerat: omnique regno pulchrius regis esse patrem dixerat. Sed inter Lyfimachum & Pyrrhum regem socios paulo ante aduersus Demetrium assiduum inter pares discordia malum bellum mouerat. Victor Lyfimachus pulso Pyrrho ma-

Doricetes

Pyrrhus rex
epiri

In custodia tradit

Ptolemei
mors

Assiduum inter pares discordia
malum

cedoniam occupauerat: Inde Thraciae ac deinceps heracleae bellum intulerat: cuius urbis & initia & exitus mirabilis fuerat: quippe Boetis pestilentia laborantibus oraculum delphis responderat: coloniam in ponti regione sacram Herculi conderent: cum propter metum longae & periculosa navigationis mortem in patriam omnibus praeroptatis res omissa esset: bellum his phocenses intulerunt: quoque cum aduersa praelia paterentur: iterato ad oraculum decurrunt: responsum idem belli quod pestilentiae remedium fore. Igitur cum scripta colonorum manu in metapontum delati urbem heracleam condiderunt: & quoniam factorum auspiciis in eas sedes delati erant. Breui post tempore magnas opes parauere. multa deinde huius urbis aduersus finitimos bella: multa etiam domesticae dissensionis mala fuerunt. Inter caetera magnifica uel praecipue illud memorabile fuit: cum rerum potirentur athenienses: uictisque perlis Graeciae & Asiae tributum in tutelam classis descripsissent: omnibus cupiditate ad praesidium salutis suae conferentibus soli heraclienses ob amicitiam regum praesicorum collationem abnuerant. Missi itaque ab Atheniensibus Malachus cum exercitu ad extorquendum: quod negabatur. dum relictis in littore nauibus agros heracliensium populatur: classem cum maiore parte exercitus naufragio repentina tempestate amisit. Itaque cum neque mari posset amissis nauibus neque terra auderet cum parua manu inter tot ferocissimas gentes reuerti: Heraclienses honestiore beneficii quam ultionis occasione rati instructos comitibus auxiliisque dimittunt: bene agrorum suorum populationem existimantes: si quos hostes habuerant: amicos reddidissent. Passi sunt iter plurima mala et tyrannidem: siquidem cum plebs etiam nouas tabulas & diuisionem agrorum diuinitu impotenter flagitarent: diu re in seculo tractata cum exitus rei non inueniretur: ad postremum aduersus plebem nimio ocio lasciuientem auxilia a Timotheo atheniensium duce: mox ab Epaminunda thebanorum petiuere. Vtrisque negantibus ad Clearchum quem ipsi in exilium egerant: decurrunt. tanta calamitatum necessitas fuit: ut cui patriam interdixerant: eum ad tutelam patriae precarent. Sed Clearchus exilio facinorosior redditus: & dissensionem populi occasione inuadenda:

Heracles urbis
initia & exitus
mirabiles. de heraclea ponti intulit ut paulo post

Metapontus

Collatione

Malachus

Bene existimantes

Nouas Tabulas

Impotenter

Timotheus
Epaminudas
Clearchus

Patriam interdixerant

Nouas Tabulas

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Mithridate

tyrānidis existimās: p̄mo tacite cū Mithridate ciuū suorum
 hoste colloq̄tur: & ita societate pacificatur: ut reuocat⁹ ī patri
 am, p̄dita ei urbe p̄fectus ei⁹ cōstitueretur. Postea āt insidias:
 quas ciuib⁹ pauerat: ī ipsū Mithridatē vterat. Nāq; cū uelut
 arbiter ciuilib⁹ discordiā de exilio reuersus esset: statuto tēpo
 re quo urbē Mithridati traderet: ipsū cū amicis suis cepit. ca
 ptūq; accepta īḡ eti pecunia dimisit. Atq; ut ī illo subitū se ex
 locio fecit hostē: si ex defensore senatoriā causā: repēte patro
 nus plebis euasit: & aduersus auctores potētīe suā a quibus
 reuocat⁹ in patriam: p̄ quos in arce collocat⁹ fuerat: non solū
 plebem accēdit: neq; etiam nefandissima quāq; tyrānicā cru
 delitatis exercuit. Igitur populo ad concionē uocato: neq; se
 affuturū amplius grassanti in populū senatui ait ītercessur⁹
 etiam si ī pristina s̄uicia perseueret. & si par esse crudelitati
 senatorū arbitrarētur abiturū cū militibus suis: neq; ciuilib⁹
 discordiis interfuturū. Si v̄o diffidat uirib⁹ p̄p̄riis iudicē
 se ciuū nō defuturum: p̄inde consulant sibi ipsi: uidebant
 abire si malint: uel sociū causā popularis remanere. His uer
 bis sollicita plebs summum ad eum imperium defert. & dū
 senatus potētīe irascitur: in seruitutem se tyranicā domi
 nationis cum coniugibus & liberis tradit. Igitur Clearchus
 lx. senatores comprehensos nam ceteri in fugam dilapsi erāt:
 in uincula compingit. lētari plebs q; a duce potillimum se
 natorum senatus deleteretur: uerū saq; uice auxilium eorum in
 exitium conuersum esset: quibus dum mortem passim oib⁹
 minatur: cariora eorum p̄cācia facit siquidem Clearchus ma
 gna pecunia q̄li minis populi oculte eos subtrahaturus acce
 pta spoliatos fortunis uita quoq; spoliavit. Cognito deinde
 q; bellū sibi ab iis q; profugerāt misericordia ī auxiliū sollici
 tatis ciuitatib⁹ pararetur: seruos eorū manumittit. & ne qd in
 afflictis honestissis domib⁹ deesset: uxores eorū filiasq; nube
 re seruis suis p̄posita reculātibus morte cōpellit: ut eos sibi si
 diotes & domis īfestiores redderet. Sed matrōis tā lugubres
 nuptiā ḡuiores repētinis s̄ueribus fūere. itaq; multe se āte nu
 ptias: multe ī ip̄is nuptiis occisis p̄us nouis maritis ītetficiūt
 & se tā s̄uestis calamitatibus v̄tute īgeniū pudoris eripiunt

Clearchi crudelitas

Dilapsi in fugam

Compingit in uincula

p̄liū deide cōmittitur: quō. uictor tyrān⁹ captiuos senatores
 triūphi modū p̄ ora ciuū t̄tabit. Reuersus ī urbē alios uincit
 torquet alios: alios occidit. null⁹ locus urbis a crudelitate ty
 rāni uacat accedit s̄uicia: insolētia: crudelitati arrogātia. Inter
 dū enī ex successu cōtinuā felicitatis obliuiscitur se hoīem.
 Interdū Iouis filiū se dicit. eūti p̄ publicum aurea aq̄la uelut
 argumētū generis p̄ferebatur: uelut purpurea & cothurnis re
 gū tragicorū & aurea corona utebatur. filium quoq; suū Cera
 unō uocat: ut deos nō mēdaciū tātūq; uerū etiā noib⁹ illudat
 Hęc ilū facere duo nobilissimi iuuenes Chion & Leonides
 idignātes patriā liberaturi ī necē tyrāni cōspirāt. Erāt hī disci
 puli Platonis Philosophi: qui uirtutem ad quam quotidie
 perfecētis p̄ceptis magistrū erudiebantur: patrie exhibere
 cupientes quinquaginta cognatos ueluti diēies ī insidiis lo
 cāt. Ipsi more iurgatiū ad tyrānū ueluti ad regē ī arcem con
 tendunt: qui iure familiaritatis admissū: dum alterū priorē
 dicentem intentus audit tyrannus: ab altero occupatur. Sed
 ipsi sociis tradidit auxilium ferentibus a satellitibus obrun
 tur. quare factum est: ut tyrānus quidem occideretur: sed pa
 tria nō liberaretur. Nam frater Clearchi Satyrus eadem uia
 tyrannide inuadit: multisq; annis per gradus successiōis he
 racleas regnum tyrannorum fuere.

Ceraunos

Chion

Leonides

Plato

Satyrus

IUSTINI HISTORICI LIBER. XVII

P Er idē ferme tēp⁹ Hellsponti & Chersonesi regio
 nib⁹ terramotus fuit. maxie tātū urbs Lysimach⁹ an
 te duos & xx. ānos a Lysimacho cōdita euerſa est: q;
 portenta dirā Lysimacho stirpiq; eius ac ruinam regni cum
 clade uexatarum regionū portendebant. nec ostentis fides
 de fuit: nam breui post tēpore Agathoclem filium suum:
 quem in successionem regni ordinauerat: per quem multa
 bella prospere gesserat non solū patriū uerū etiā humanum
 n̄ltra m̄orem posus ministra Arſyrice nouerca ueneno inret
 fetit. Hęc illi p̄ria mali labes: hoc initiū pendētis ruine fuit.
 Nam parriciū principum secutā cades sūt luētū sup̄pli

Lysimachia in

Agathocles

Arſyrice

Seleuci uictoria aduersus
Lysimachum

No multu post

Magnus ptolemes

Ptolemes nesi
noe sorore sua
duxit uxore

Arsmoe

Eumens

Antigon

Pyrrhus

cia:q; occisum iuuenem dolebant. Itaq; & hi: qui exercitiis
praerant: certatim ad Seleucum deficiebant: eumq; prouum
iam ex amulatione gloriae bellu Lysimacho iserre copellut.
Ultimu hoc certame comilitonum Alexandri fuit: & uelut
ad exemplum fortunae par reseruatum Lysimach9 quattuor &
lxx. annos natus erat. Seleucus septem & lxx. Sed in hac eta
te utriq; animi iuueniles erat: iperitq; cupiditatem isatiabile
gerebant. Quippe cum orbē terraz duo soli tenerent: angu
litus subimet inclusi uidebantur: uitaq; finem no annoz spa
cio sed imperii terminis metiebantur. In eo bello Lysimach9
amissis antea uariis casibus quidecim liberis: non strenue
moriens postremus domus iuae cumulus accessit. Let9 tanta
uictoria Seleucus & quod maius uictoria putaba: solum se
de cohorte Alexandri mansisse: uictoremq; uictoz extitisset:
non humanum opus esse sed diuinu munus gloriatur: igna
rus prorsus non multu post fragilitatis humanae se ipsum
exemplum futurum: quippe post menses admodum septem
a Ptolemao: cuius sorore Lysimachus i matrimonio habue
rat: per inlidias. circuuetus occiditur. Regnuq; Macedoniae:
qd Lysimacho eripuerat: cu uita piter amittit. Igitur Ptolema
us cum & in gratia memoriae magni Ptolemai patris & i fa
uore ultionis Lysimachi ambitiolus ad populares esset: pmo
Lysimachi filios conciliare sibi statuit: nuptiasque Arsinoes
sororis suae matris eorum petit: puerorum adoptioe pmissa
ut cum in locum eorum successisset: nihil illi moliri uel uere
cudia matris: uel appellatione patris audirent. Fratris quoq;
regis aegypti concordiam p epistolas deprecatur: professus
deponere se offensam erepti paterni regni: neq; amplius a
fratre quaesituru: quod honestius a paterno hoste pceperit:
omniq; arte adulatur Eumeni Antigono Demetrii filiis:
Antiocho filio Seleuci: cum quibus bellum habiturus erat:
ne tertio sibi hostis accederet. Sed nec Pyrrho rex Epiri omif
sus ingens momentum futurus utri parti socius accessisset:
q & ipe spoliare singulos cupies omnibus se partibus uedi
cabat. Itaq; Tarentinis aduersus romanos laturus auxilium:
ab Antigono naues ad exercitum deportadum mutuo petit

ab Antiocho pecunia: qui opibus q militib9 instructior erat.
A Ptolemao macedonu nultum auxilia. sed Ptolemaus: cui
nulla dilatiois ex infirmitate uiri uenia esset: quinque
milia peditum: equitu quattuor milia elephatos. L. no apli
us q i biennii usu dedit. Ob hac pyrrhus filia Ptolemai i
matrimoniu accepta uin dice eu regni reliquit. Sed quoni
am ad Epiri mentione uentu est: de origine regni eius pau
ca inarranda sunt. Molossoz primu in ea regione regnum
fuit. post Pyrrhus achillis filius amisso p absentia troianis
temporibus paterno regno i his locis contedit: q pyrrhide
primo: postea epirote dicti sunt. Sed pyrrhus cu i teplum
dodonai Iouis ad consulendu uenisset: sibi Anasam neptem
Herculis rapuit: ex cuius matrimonio octo liberos sustulit.
Ex his non nullas Xgias naptu finitimis regib9 tradit: opes
q; affinitatu auxilio magnas parauit. Atq; ita Heleno filio
priami regis ob industriam si ngularē uaticinadi regnu chao
nu & Andromaca Hectoris: qua & ipse matrimonio suo i
diuisione troiana praedae acceperat: uxor reddidit. Breuiq;
post tempore delphis infidiis Orestae filii Agamenonis iter
altaria dei interit. Successor huic Piales filius fuit. p ordine
deinde regnum ad Arisbam defendit: qui quoniam pupillus.
& unicus ex gente nobili supellet: intentione omnium cura
seruandi eius educandiq; publice tutores costituuntur: athēas
quoq; erudiendi gratia missus: quanto doctior maiorib9 suis:
tanto & gratior populo fuit. Primus itaq; & leges & senatu
anuozq; magistratus & rei publicae formam composuit: & ut
a Pyrrho sedes sic uita cultior populo ab Arisba statuta. hui9
filius Neoptolemus fuit: ex quo nata est Olympias mater
Alexandri magni: & Alexander qui post eum regnum Epiri te
nuit: & in Italia bello gesto in Brutis interit. Post eius mor
tem frater acides regno successit: qui assiduis aduersus Ma
cedonas belloz certaminibus populum fatigando offesam
ciuium contraxit: ac propterea in exilium actus: Pyrrhum
filium bimū admodu paruulū in regno reliquit: q & ipe
eum a populp propter odium patris ad necem quaeretur:
furtim subtractus in Illyrios defertur: traditusq; est Beroe

pyrrhus accepit filiam ptolemai

origo regni

Pyrrhus Molossi
Achillis Pyrrhide pmo
rex epirote

anasa neptem herculis

Anasa Helenus
Priamus Chaons
Andromache

Hector Pyrrh) Orestis infidij
Piales perijt pyrrh

Arisba

Neoptolem) pr
Olympiades

Aeacides

Pyrrhus

Beroe

Infantibus blandi.

Glauco Glauco regis uxori nutriendus: quæ & ipsa generis æacidarum erat. Ibi eum seu misericordia fortunæ eius: seu infantibus blandimentis inductus rex aduersum **Cassandrum** macedoniarum regem qui eum belli cõminatione depolcebat. diu pte xit: addito in auxilio etiam adoptionis officio: quibus rebus moti epirotæ odio in misericordiam uerso annoꝝ .xi. eum in regnum reuocauerunt: datis tutoribus qui regnũ usq; adultæ eius ætatem tuerentur. Adolefcens deinde multa bella gessit: tantuſq; rerũ successu haberi cõceptus est: ut Tarentinos solus aduersus romanos tueri posse uideretur.

Adultæ ætas

IVSTINI HISTORICI LIBER .XVIII.

Igitur Pyrrhus rex epiro cum iterata Tarentinorum legatione additis sanitiũ & lucioꝝ p̄cibꝰ & ipis auxilio aduersus romanos idigētibus fatigaretur: nõ tã supplicũ p̄cibꝰ q̄ spe iuadēdi Italiæ iperũ iductus uetuz se cum exercitu pollicetur. In quã rē inclinatũ se mel animũ p̄cipitẽ agere cõperat exēpla maiorũ: ne aut iferi or patruo suo Alexandro uideretur: quo defefore idē Tarentini aduersus brutios uſi fuerant: aut minores aios magno Alexandro habuisse: q̄ tã lōga a domo militia oriētẽ subegit. Igitur relicto custode regni filio **Ptolemæo** annos .xv. nato exercitũ in portu tarentino exponit: duobus paruulis filiis **Alexandro** & **Heleno** in solatia longinquæ secũ expeditiõis adductis: cuius audito aduentu cõsul romanus **Valerius Leuinus** festinas ut primus cum eo cõgrederetur: q̄ auxilia locioꝝ conuenirent: exercitum in aciem deducit. nec res tametsi numero militum inferior esset: certamini moram fecit. Sed romanos uincētes iã inusitata ante elephantorũ forma stupere priõ: mox cedere prælio cogit: uictoreſq; iam noua macedonum monstra repente uiderunt. nec hostibus incruenta uictoria fuit: nam & ipse Pyrrhus grauius uulnẽratus est: & magna pars militum eius caesa: maioremq; gloriã eius uictoriæ q̄ læticiam habuit. Huius pugnae euentum multæ ciuitates lecutæ Pyrrho se tradunt. Inter ceteros etiã locri p̄dito p̄sidio

Ptolemæo
Alexandro
Heleno
Valerius
Leuinus

Romano ad Pyrrhum deficiunt. ex ea præda Pyrrhus. cc. captiuos milites gratis romam remisit: ut cognita uirtute eius romani cognoscerent etiam liberalitatem. Interiectis deinde diebus cum sociorũ exercitus supuenisset: iterato prælium cum romanis facit: in quo par fortuna priori bello fuit. Interea **Mago** dux carthaginensium in auxilium Romanorũ cum .c. xx. nauibus missus senatũ adiit: ægre tulisse carthaginenses affirmans: q; bellum in italia a peregrino rege pateretur. ob quã causam missum se ut quoniã externo hoste oppugnaretur: externis auxiliis iuuarentur. gratiã a senatu carthaginensibꝰ actã: auxiliaq; remissa. Sed **Mago** punico ingenio post paucos dies tacitꝰ quasi **pacifactor** carthaginensium Pyrrhum adiit: speculaturus consilia eiꝰ de sicilia: quo eum accersi fama erat. Nam romanis eadem causa mittendi auxilia carthaginensibꝰ fuerat: ut romano bello ne in siciliã Pyrrhus transire posset: in italia detineretur. Dũ hæc egitur: legatus a senatu romano **Fabriciꝰ** **Lucinꝰ** missus pacem cum Pyrrho cõposuit: ad quam cõfirmandã **Cineas** Romã cum igētibꝰ a Pyrrho, dõis missus: neminẽ cuiꝰ domꝰ muneribꝰ pateretur: uenit. Huic cõtinētiã romanorũ simile exēplũ iisdem ferme temporibus fuit. Nã missa a senatu in ægyptũ legatione cum igētia sibi a **Ptolemæo** rege missa munera spreuissent: interiectis diebus ad cœnam inuitatis aureæ coronæ missæ sunt: quas illi honoris causa receptas postera die statuis regis imposuerunt. Igitur **Cineas** cum turbatam cum romanis pacem ab **Appio Claudio** renũciasset: interrogatꝰ a Pyrrho qualis roma esset: respondit regũ urbẽ sibi uisã. Post hæc legati siculorũ supueniunt: tradentes Pyrrho totiꝰ insulã ipium: quia assiduis carthaginensium bellis uexabatur. Itaq; relicto locris Alexandro filio: firmatisq; ciuitatibus valido p̄sidio in siciliã exercitũ traiecit. Et quoniã ad carthaginensium mentione uentũ est: de origie eorũ pauca dicenda sunt: repetitis tyriorũ paulo altiꝰ rebus: quorũ casus etiam dolendi fuerat. Tyriorũ gens cõdita a phœnicibꝰ fuit: q̄ terræ motu uexati relicto patriæ solo assyriũ stagnũ p̄mo: mox mari p̄ximũ littus incoluerunt: condita ibi urbe quã a pisciũ ubertate **sidona** appellauerunt. nã piscẽ phœnices sidon

Mago
~~leucent magus dux~~
~~carthaginensium~~

Punicũ ingenium
Pacifactor

Fabriciꝰ **Lucinꝰ**
Cineas

Appius Claudius
x emendandũ regi
no urbe

De Carthaginensium
origine
Tyriorũ gens
Assyriorũ stagnũ
Sido

Afcalonijs

Tyrus

uocant. Post multos deinde annos a rege afcalonijs expugnati nauibus appulli tyron urbē ante anūm troiāē cladis cōdiderunt. Ibi p̄lagz bellis diu uarieq; fatigati uictores qdē fuere: sed attritis uinib; a seruis suis multitudine abūdātib; idigna supplicii. perpeffi sunt: q; conspiratione facta omnem libez populū cum dominis interficiūt: atq; ita potiti urbe lares dominoz occupāt: rem. p. inuadunt: coniuges ducunt: & quod ipi non erant liberos p̄creant: unus ex tot milibus seruoz fuit: qui p̄mitti ingenio senis domini paruuliq; filii ei; fortuna moueretur: dominosq; nō truci feritate trucidauit: sed pia misericordia ac humanitate respexit. Itaq; cū uelut occisos alienasset: seruisq; de statu reipublice deliberantibus placuisset regē ex suo corpore creaturūq; potissimum quali acceptissimum diis: qui solē orientem prim; uidisset: rem ad Stratonem (hoc enī ei nomē erat) dominū occulte latentem detulit: ab eo formatus cum medio noctis omnes in unum campū processissent: ceteris in orientem ipectantibus solus occidentis regionem ituebatur. id primum aliis uideri furor in occidentē solis ortum quarete. Vbi uero dies aduentare cōpit: editissimisq; culminibus urbis oriens splēdere expectantibus aliis ut ipsum solē aspicerēt: hic primus omnibus fulgorē solis in summo fastigio ciuitatis ostēdit: non seruilis ingenii ratio uisa: requirētibusq; auctorem de domino confitetur. Tunc intellectum ē quantum ingenua seruilibus ingenia pr̄starent: maliciaq; seruos non sapiētia uincere. Igitur uenia seni filioq; data est: & uelut numine quodam reseruos arbitantes regē Stratonem creauerunt. post cuius mortem regnum ad filium ac deinde ad nepotes transit. Celebre hoc seruorum facinus metuēdumq; exēplum toto orbe terrarum fuit. Itaq; Alexander magnus cum interiecto tempore in oriēre bellum gereret uelut ultor publicae securitatis expugnata eorum urbe omnes: qui p̄elio super fuerant: ob memoriam ueteris caedis crucibus affixit. genus tantum Stratonis inuiolatū seruauit. regnūque stirpi ei; restituit ingenuis & innoxii icolis isulāe attributis: ut extirpato seruili germine genus urbis ex itegro condiretur. Hoc igitur

Strato

Formatus

modō tyrii Alexandri auspicijs cōditi parsimonia & labore quarendi cito cōualuere. Ante cladem dominoz cū & opib; & multitudine abundarent: missa ī Africam iuētute Vtica condidere cum interim rex tyro recedit filio Pigmaliōne & Elisa filia insignis formae Xgie heredib; cōstitutis. Sed populus Pigmaliōi admodū puero regnū tradidit. Elisa quoq; Sichæo auūculo suo sacerdoti Herculisq; honos secūda rege erat nupsit. huic magnae sed dissimulae opes erāt: aurūq; metu regis nō tectis sed terrae crediderat: quā rē & si hoies irabāt: fama tamē loquebatur. qua icensus Pigmaliō. oblit; iuris humani auūculū suū eundēq; genēz tuū sine respectu pietatis occidit. Elisa diu fratrem p̄pter icelus aduerlata ad postremum dissimulato odio mitigatoq; iterim uultu fugā tacite molitur: assumptisq; quibusdam principibus in societatem quibus par odium ī regem esse: eādēq; fugiendi cupiditatē arbitrabatur tunc fratre dolo aggreditur: figit se ad eū migrare uelle ne amplius ei mariti dom; cupidae obliuionis grauem luct; imaginem reuouaret: ne ue ultra amara admonitio oculis eius occurrat. Non inuitus Pigmaliō uerba sororis audiuit: existimans cum ea & aurum Sichæi ad se uenturum. Sed Elisa ministros migrationis a rege missos nanib; cum opibus suis prima uespa iponit p̄uectaq; ī altū cōpellit. eos onera harenā p̄ pecunia ī uolota ī mare deiicere. tunc deflens ipsa lugubriq; uoce Hiarbam exorat: ut libēs opes suas recipiat: quas reliquerat: habeatq; inferias: quas habuerat cā mortis. tūc ipsos ministros aggreditur. sibi quidem ait optatam olim mortem sed illis acerbos cruciatus & dira supplicia iminere: qui Sichæi opes: quarum spe parricidiū rex fecerit: auaticiae tyranni subtraxerit. hoc metu oibus iniecto comites fuge accepit. Iungūtur & senatorum in ea nocte p̄parata agmina: atq; ita sacris Herculis: cuius sacerdos Sichæus fuerat: repetitis exilio sedes quærunt. Prim; illis appullus terrae Cyprus insula fuit: ubi sacerdos Iouis cum coniuge & liberis dei monitu comitem se Elisae sociūq; fortunae offert: pactus sibi posterisq; perpetuū honorem sacerdotii: conditio p̄ manifesto homie accepta: mos erat cypriis uirginēs aē nuptias

Vtica Tyriorū Co

~~Pygmalio~~ lomia

Pygmalio

Elisa

~~Sichæo~~

~~Sichæo~~

Sichæo

Hiarba

~~Sichæus~~ Sichæus hercul
sacerdos

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

statutis diebus dotalem pecuniam quaesituras in quaestu ad
littus maris mittere: pro reliqua pudicitia: libameta Veneri
soluturas. Harum igitur ex numero. lxxx. admodu uirgines
rapi & nauibus imponi Elisa iubet: ut & iuuet⁹ matrimonia:
& urbs sobolem habere possit. Du hac aguntur: Pygmalion
cognita sororis fuga cum impio bello fugientem perseq⁹ pa
raret: aegre precibus matris & deoz⁹ minis uictus quieuit: cui
cum inspirati uates canerent non ipune latuz: si incrementa
urbis toto orbe auspiciacissimae iterpellasset. & hoc mo⁹ spatiu
respirandi fugietibus datu. Itaq⁹ Elisa delata i⁹ africæ finibus
incolas loci eius aduentu peregrinorum mutuarumq⁹ rerum
commercio gaudentes in amicitiam sollicitat. deinde epto
loco qui corio bouis tegi possit: in quo fessos loga nauigatio
ne socios: quoad pficisceretur: reficere posset: coriu i⁹ tenuissi
mas ptes secari iubet: atq⁹ ita maius loci spaciū q⁹ petierat: oc
cupat. unde postea ei loco byrsa⁹ nomen fuit. Cofluentibus
deinde uicinis locoz: qui spe lucri multa hospitib⁹ uenalia
inferebant: sedesq⁹ ibi stautentibus ex frequentia hominum
uelut instar ciuitatis effectum est. Uticium quoq⁹ legati do
na ut cofanguineis attulerunt: hortatiq⁹ sunt: ut urbem con
derent: ubi sedes fortiti essent. Sed & Afros detinendi adue
nas amor cepit. Itaq⁹ cofentientibus omnibus Carthago con
ditur: statuto annuo uectigali pro solo urbis. In primis fun
damētis caput bubalum iuetum est: quod auspiciū quide
fructuosa⁹ terrae: sed laboriosa⁹ ppetuoq⁹ seruz urbis fuit: pro
pter quod i⁹ alium locum urbs translata. Ibi quoq⁹ caput eq⁹
reperitum bellicosum potentēq⁹ populū futuz significans
urbi auspiciatam sedem dedit. Tūc ad opinionē nouae urbis
cōcurrētibus gentibus breui & populus & ciuitas magna fa
cta est. Cum successu rez⁹ florentes Carthaginis opes essent:
rex mauritanoz: Hiabas decē pœnoz⁹ pncipibus ad se accer
sitis Elisæ nuptias sub belli denūciacione petit: quod legati
reginae referre metuentes: punico cum ea ingenio egerunt:
nunciātes regem aliquem poscere q⁹ cultiores mores uictusq⁹
eum Afros pdoceat: sed quenq⁹ inueniri nō posse: qui ad bar
baros & ferarum more uiuētes transire a cofanguineis uelit.

Byrsa

conditio carthago

Bubulu caput

Auspiciata sede

Hiabas

Tunc a regina castigati: si p salute patriæ asperiores uitam
recusarent: cui etiā ipsa uita si res exigat: debeat. Regis mā
data apuere dicētes: que praecipiat alius ipsi faciēda esse: si ue
cōsultum est. Hoc dolo capta diu Sichæi uiri nomine cum
multis lacrymis & lamentatione flebili inuocato: ad postre
mum ituram se quo sua & urbis facta uocaret: respondit. In
hoc trium mensium sumpto spatio pyra in ultima parte ur
bis ex tructa uelut placatura uiri manes iferialq⁹ aē nuptias
missura multas hostias cedit: & sumpro gladio piram conscē
dit. Atq⁹ ita ad populum respiciens ituram se ad uirum: sicut
praecerat: dixit: uitamq⁹ gladio finiuit. q⁹ diu Carthago in
uicta fuit: pro dea culta est. Condita est urbs hac. lxxii. annis
ante q⁹ roma: cuius uirtus sicut bello clara fuit: ita domi stat⁹
uariis discordiarum casibus agitatus est: cum inter cetera
mala etiam. peste laborarent: cruenta sacrorum religione &
iere pro remedio usi sunt. Qui ppe homines ut uictimas im
molabant: & ipuberes: quæ atas etiam hostiū misericordiam
prouocatis admouebant: pacem deoz⁹ sanguine eorum ex
poscentes: p quorū uita diu rogari maxime solēt. Itaq⁹ aduer
sus tāto scelere nūminib⁹ cū i⁹ Sicilia diu ifeliciter dimicasset:
translato in sarliniā bello amissa maiore exercitus pte graui
paelio uicti sunt: ppter quod ducem suum Machæū: cuius
auspiciis & Siciliae partem domuerant: & aduersus afros ma
gnas res gesserant cū parte exercitus: quæ superfuerat: exula
re iusserunt: quam rem aegre ferentes milites legatos Cartha
ginem mittunt: qui reditum primo ueniamq⁹ infelicis mili
tia petant: tum denunciant: quod si precibus nequeāt armis
se consecuturos. Cum preces & minæ legatoz⁹ spretæ essent:
interiectis diebus conscensis nauib⁹ armati ad urbē ueniūt:
ibi deos hoiesq⁹ testati non se expugnatum sed recuperatum
patriam uenire: ostensurusq⁹ ciuib⁹ suis non uirtutem sibi
priori bello sed fortunam defuisse. Prohibitis com meatibus:
obfessaq⁹ urbe i⁹ sumam despationem Carthaginēses adduxe
runt. Interea Cartalo Machæi ducis exulis filius: cum praeter
castra patris a tyro: quo decimas Herculis ferre ex præda
siciliensis: quam pater eius ceperat: a carthaginēsis missus

~~Carthago condita ante romam~~

Carthago. hex y an
condita ante urbē r
mā

Carthaginēsiu sac
ficiu

Machæus

Cartalus

siciliēsis præda

h =

fuerat: reuertetur: accessitque a patre esset: publicæ se prius religionis officia executusque priuatæ pietatis respōdit: quam rem & si ægre ferret pater: non tamen uim afferre religioni ausus est. Interiectis deinde diebus Cartalo petito cōmeatu a populo cum reuersus ad patrem esset: ornatusque purpura & infulis sacerdoti omnium se oculis ingereret. Tum in secreto pater aducto ait: ausus ne es nefādisimū caput ista purpura & auro ornatus in cōspectū tot miserorum ciuū uēire: & mœsta ac lugentia castra circumfluentibus quietæ felicitatis insignibus uelut exultabundus intrare? Nusquam ne te aliis iactare potuisti? Nullus locus aptior quam sordes patris & exilii infelicis arūnæ fuerunt? Quid & paulo ante uocatus: non dico patrem ducem certe cui in tuorum superbe spreuisti? Et quid porro tu in purpuram istam coronisque aliud quam uictoriarum mearum titulos geris? Quoniam igitur tu in patrem nihil nisi exulis nomen agnoscis: ego quoque imperatorem me magis quam patrem iudicabo: statuamque in te exemplum: ne quis posthac infelicibus miseris patris illudat: atque ita eum ornatu suo in altissimam crucem in conspectu urbis affigi iussit. Post paucos deinde dies Carthaginem capit: uocatoque populo ad concionem exilii iniuriam queritur: belli necessitatem excusat: contentumque uictoriarum suarum punitis auctoribus miserorum ciuium iniuriosum exilium omnibus se ueniam dare dicit. Atque ita decem senatoribus interfectis urbem legibus suis reddidit. Nec multo post tempore affectati regni accusatus: duplicis & in filio & in patria patricidii poenas dedit. Huic Mago imperator successit: cuius industria & opes Carthaginensium & ipsius fines & bellicæ gloriæ laudes creuerunt.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XVIII.

MAGO Carthaginensium imperator cum primus omnium ordinata disciplina militari imperium pœnorum condidisset: uiresque ciuitatis non minus bellandi arte quam uirtute firmasset: defungitur: relictis duobus filiis Hasdrubale & Hamilchare: qui per uestigia paternæ uirtutis decurrerent sicuti generi ita & magnitudini

Cartali misera mors

iniuriosi exilij

Mago

Firmasset
Defungitur

Hasdrubal
Hamilcar

patris successerunt. Iis ducibus sardinia bellum illatum: aduersus afros quoque uictoriam pro solo urbis multorum annorum repetentes dimicatum sed afrorum sicuti causa iustior: ita & fortuna superior fuit: bellumque cum his solutione pecuniæ non armis finitum. In sardinia quoque Hasdrubal grauius uulneratus imperio Hamilchari fratri tradito interit: cuius mortem tum luctus ciuitatis tum & dictaturæ uidecim & triumphum quattuor insignem fecere. Hostibus quoque creuere animi ueluti cum duce pœnorum uires concidissent. Itaque Siciliae populis propter assiduas carthaginensium iniurias ad Leonidam fratrem regis spartanorum concurrerunt graue bellum natum: in quo & diu & uaria uictoria preliatum fuit. Dum hæc aguntur: legati a Dario persarum rege Carthaginem uenerunt: afferentes edictum: quo pœni humanas hostias imolare & canina carne ueluti prohibebantur: mortuorum corpora cremare potius quam terra obruere a rege iubebantur: petentes simul auxilia aduersus græcos: quibus illaturus bellum Darius erat. Sed Carthagineses auxilia negantes propter assidua finitimorum bella: cæteris ne per omnia contumaces uiderentur: cupide paruere. Interea Hamilchar bello siciliensi interficitur relictis tribus filiis Hamilchone. Hannonem. Gisgone. Hasdrubali quoque par numerus filiorum fuit Hannibal & Hasdrubal & Sappho. Per hos res Carthaginensium ea tempestate regebantur. Itaque & mauris bellum illatum: & aduersus numidas pugnatum: & afri compulsi stipendium urbis conditæ: carthaginensibus remittere. Deinde cum familia tanta imperatorum grauis liberæ ciuitati esset: omniaque agerent: simul & iudicaret: centum ex numero senatorum iudices deliguntur: qui reuersis a bello ducibus rationem rerum gestarum exigerent: ut hoc metu ita in bello imperia cogitent: ut domi iusticiam legesque respicerent. In Sicilia in locum Hamilcharis imperator Hamilcho succedit: qui cum nauali terrestrique bello secunda prelia fecisset: repente pestilentis syderis uel exercitum amisit: quæ res cum nunciata Carthagini esset: mœsta ciuitas fuit: omnia ululatibus non secus ac si ipsa urbs capta esset: personabant: clausæ priuatæ domus: clausa deorum templa: intermissa omnia sacra: omnia

Hasdrubalis mors

Leonidas

Canina carne uel
bantur carthagi
neses

Mortuorum corpora
cremare potius
quam terra obruere

Hamilco

Hanno

Gisgo

Hannibal

Hasdrubal

Sappho

Per omnia contumaces

nia priuata officia damnata .cuncti deinde ad portam con-
 gregantur.egredientesq; paucos e nauibus:qui cladi superfu-
 erant:de suis percunctatur.Vt uero dubia antea spe & suspē-
 so metu incerta orbitatis expectatione casus suorum miseris
 eluxit:tunc toto littore plangentium gemitus:tūc ifeliciū
 matrum ululatus & querelæ flebiles audiebatur.Inter hac
 pcedit inops e nauī sua īperator Hamilcho sordida seruilisq;
 tunica distinctus:ad cuius conspectum plangentium agmīa
 iūguntur.Ipse quoq; manus ad celum tendens:nunc sortem
 suam nunc publicam fortunam deflet:nunc deos accusat:q;
 tāta belli decora & totornamenta uictoriarum:quæ ipi dede-
 rant abstulerint:qui captis tot urbibus totiensq; hostib; ter-
 restri naualib; pælio uictis:exercitum uictorē non bello sed
 peste deleuerint:deferre se tamen ciuib; suis non modica
 solatia:quod malis eorū hostes gaudere:non gloriari posset.
 Quippe neq; eos:qui mortui sunt a se occisos:neq; eos:qui
 reuerſi sunt a se fugatos possint dicere:prædam:quam reli-
 ctis a se castris abstulerint:non esse talem:quam uelut spo-
 lium uicti hostis ostentet:sed quam possessione uacua fortu-
 itis damnorum mortib; sicuti caduca occupauerit quod ad
 hostes pertinet uictores se recessisse:quod ad pestem pertinet
 uictos:nihil tamen se grauius ferre:q̄ quod inter fortissimos
 uiros mori non potuerit:seruatusq; sit non ad uitæ iucun-
 ditatem:sed ad ludibrium calamitatis:quanq̄ ubi miseris
 copiarum reliquias Carthaginem reduxerit:se quoq; secutu-
 rum commilitones suos:ostensurumq; patriæ non iō se in
 eam diem uixisse quoniam uelit uiuere:sed ne hos quibus
 nefanda lues pepercerat iter hostium exercitus relictos mor-
 te sua proderet:tali uociferatione per urbem ingressus:ut ad
 limina domus suæ uenit:prosecutam multitudinem uelut
 postremo alloquio dimisit:obseratisq; foribus ac nemine ad
 se ne filiis quidem admissis mortem sibi consciiuit.

IVSTINI HISTORICI LIBER.XX.

DIONISIVS EX Sicilia pulsus carthaginensi-
 bus:occupatoq; totius insulæ imperio graue oci-
 um regno suo periculosamq; desidiā tanti
 exercitus ratus:copias in italiam traiecit: simul
 ut militum uires continuo labore acuerentur:& regni fines
 proferrentur.Prima illi militia aduersus Græcos qui p̄xima
 italici maris littora tenebant fuit.Quib; deuictis finitimos
 quosq; aggreditur.Omnesq; Græci nominis italiam possi-
 dentes hostes sibi destinati:quæ gentes non partem sed uni-
 uersam ferme italiam ea tempestate occupauerant. Deniq;
 multæ urbes adhuc post tantam uetustatem uestigia Græci
 moris ostentant.Namq; Tuscorum populi:qui oram inferi
 maris possident:ia lydia uenerunt:Et uenetos quos incolas
 superi maris uidemus:capta & expugnata Troia Antenor
 duce misit.Adria quoq; Illyrico mari proxima:quæ & adria-
 tico mari nomen ledit:Græca ūbs est:& arpos:quam Dio-
 medes exciso Ilio i.ustragio in ea loca delatus condidit.Sed
 & pisæ in liguribus Græcos auctores habent. Et in Tuscis
Tarquiniæ Thessalis & Tpinambris Perusini quoq; origi-
 nem ab achæis ducunt. Quid Cerem urbem dicam:Quid
latinos populos:qui ab Aenea conditi uidentur. Iam pha-
 lisci:lapygii:Nolani:Abelani.non ne Chalcidiensium colo-
 ni sunt:Quid tractus omnes Campaniæ:Quid Brutii:Sa-
 binique:Quid samnites:Quid tarentini:quos lacedæmonia
 profectos spuriosq; uocatos accepimus:Thurinorum urbes
 condidisse Philocteten ferunt: ibiq; adhuc monumentum
 ei; uisitur:Et Herculis sagitte in Apollinis templo:quæ fatū
 Troiæ fuere.Metapontini quoq; in templo Mineræ ferra-
 menta:quibus epheos a quo conditi sunt:equum troianū
 fabricauit:ostentant:propter quod omnis illa pars italix
 maior Græcia appellatur.sed principio originū Metapōtini
 cū sybaritanis & crotoniēlib; pellere cæteros græcos.italia
 statuerunt.Cum primum urbem syrim cepissent ī expugna-
 tionem ei; quinquaginta iuuenes amplexos mineræ simula-
 crum sacerdotemq; dæe uelatū ornamenti iter ipa altaria tru-
 ci.dauerunt.ob hoc cum peste & seditionib; uexaretur:pores

h iiii

Disiectus

Caduca

Thusi a lydia uene-
runt

Antenor

Veneti

Dionede

Adria unde adr-
aticu

Arpi

Pisæ

Tarqm

Aeneas.

Perusini

Ceres urbs

Latini

Phalisci

Philocte-
tes

lapygii

Nolani

Abelani

Epen

Campani

Brutii

Samini

Samnites

Tarentini

Thurinorum

Metapōtini

Græcia maior

Syris

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Iuste magnitudinis

Punificijs

Syrus urbs

Litatis hostijs

Pulvinaria

Deprecantes

Destinata morte

Locresibus castor & pollux in acie subuenerunt

Nuncij uelocitas mae dibilis

Crotonienses delphicū oraculū adierunt. Responsum his est finem mali fore: si uiolatum Mineruæ numē & interfectoz manes placassēt. Itaq; cum statuas iuuenibus iustæ magnitudinis & i primis Mineruæ fabricare cœpissent: Metapōtini cognito oraculo deoz occupādam manum & pacē deæ rati: iuuenib9 modica & lapidea simulacra ponūt: & deā pāificiis placant. Atq; ita pestis utrobiz sedata est: cum alteri magnificētia alteri uelocitate certassent: recuperata sanitate non diu Crotoniēses quieuerē. Itaq; indignantes i oppugnatione syris auxilium contra se a locrensibus latū bellum his itulerūt. Quo metu territi Locreses ad spartanos decurrunt: auxilium supplices deprecantur. illi lōginqua militia grauari auxiliū a Cattore & Polluce petere eos iubēt. Neq; legati sociæ urbis responsum spreuerunt: profectiq; in proximū templū facto sacrificio auxilium deorum implorāt: litatis hostiis obtētoz: ut rebātur: quod petebant: haud secus lati q̄ si deos ipsos secum aduecturi essēt: puluinaria iis i nauj cōponūt: faultisq; profectionibus solatia suis pro auxiliis deportāt. Iis cognitis Crotonienses & ipsi legatos ad oraculum Delphos mittunt: uictoriæ facultatem belliq; p̄speros euētus deprecantes. Responsum prius uotis hostes q̄ armis uincendos. Cum uouissent Apollini decimas prædæ locrenses & uoto hostium & responso dei cognito nonas uouerūt: tacitāq; eā rem habuere: ne uotis uincerēt. Itaq; cū i aciem p̄cellissēt: & crotoniēsiū centū uiginti milia armatorum constitissent: Locrenses paucitatē suam circūspicientes (nam solū quindecim milia militum habebāt) omnia spe uictoriæ in destinatam mortē cōspirāt: tantūq; ardor ex desperatione singulos cepit: ut uictores se putarent: si non multi morientur. Sed dum mori honeste quærunt: felicius uicerunt. Nec alia causa uictoriæ fuit: q̄ quod desperauerunt. Pugnantis locris aquila ab acie nūquam recessit: eosq; tam diu circūuolauit quoad uincerent: In omnibus quoq; duo iuuenes diuerso a cæteris armorum habitus: eximia magnitudine & albis equis & coccineis paludamētis pugnare uisi sunt: nec ultra apparuerunt: quam pugnatum est: Hanc admirationem auxit incredibilis famæ ue-

locitas. Nam eadem die q̄ in Italia pugnatū est: & cōyntho & Athenis & lacedæmone nunciata est uictoria. Post hæc Crotoniensibus nulla uirtutis exercitatio nulla armoz cura fuit. oderāt ei: quæ ifeliciter sūpserāt: mutassentq; uitam luxuriani Pythagoras Philosoph9 fuisset. Sic fami Demarato locuplete negociatore patre nat9: magnisq; sapiētia incrementis formatus Aegyptū primo mox Babyloniam ad pdiscendos sydez motus originēq; mūdi spectandam p̄fectus: summā scientiam consecutus erat. Inde regressus Cretā & lacedæmona ad cognoscendas Minois & Lycurgi idlytas ea tēpestate leges contēderat: quibus omnibus instructus Crotonam uenit: populūq; in luxuriam lapsū auctoritate sua ad usum frugalitatis reuocauit. Laudabat quotidie uirtutem: & uitia luxuriæ cōtemnebat: casusq; ciuitatum hac peste perditarum enume abat: tantūq; studium ad frugalitatē multitudis puocauit: ut aliquos ex his luxuriatos in optimā frugē cōuersos fuisse incredibile uideretur. Matronarum quoq; separatam a uiris doctrinam & puerorum a parentibus frequenter hauit. Docebat nunc has pudiciam & obsequia in uiros: nūc illos modestiam & litterarum studium. Inter hæc uelut genitricem uirtutum frugalitatem omnibus igerebat: cōsecutusq; assiduitate disputationū erat: ut matrōæ auratas uestes cæteraq; dignitatis suæ ornamenta uelut istrumēta luxuriæ deponeret: & que omnia delata in Iunonis ædem ipi deæ consecrarent: præferens uera ornāmēta matronaz pudiciā nō uestes esse. In iuentutem quoq; quātū p̄fligatū sit: uicti fœminaz cōtumaces animi manifestāt. Sed. ccc. ex iuuenib9 cū sodalitiū iure sacramento quodā nexi separatam a ciuib9 cæteris uitam exercebant: quasi cœtum clandestinæ coniurationis haberent: ciuitatem in se cōuerterūt: quæ eos cum in unam domū cōuenissent: cremare uoluerit. In quo tumultu .lx. ferme hoies periere: cæteri in exiliū profecti. Pythagoras autem cū annos. xx. Crotonæ egisset: metapontum migravit. Ibiq; decessit: cuius tāta admiratio fuit: ut ex domo eius templum facerent: eūq; pro deo colerēt. Igitur Dionysio tyrānus quem supra a Sicilia exercitū i Italiam traiecisse: bellūq; græ-

Pythagoras Demaratus

De pythagora nota

Minos Lycurgus

Luxuriatos

Ingerebat

Pythagorici t centi iuuenis nota pro Au mo Crime istud pythag reorū p̄st sc la doct a uiror

Dionysius

Sodalitū

Aufony Locus

VNIVERSIDAD D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Resumentes

cis intulisse memorauimus: expugnatis Locris Crōtoniēses uix uires longo ocio ex prioris belli clade resumētes aggredi tur: qui fortius cum paucis tāto exercitui eius quā antea cum tot milibus locrensiū paucitati, restiterunt: tātum uirtutis pauptas aduersus insolentes diuitias habet: tantoq; ī sperata interdum īperata uictoria certior est. Sed Dionysium gerētē bellum legati Gallog: qui ante menses romam incenderūt: societatem amicitiamq; petentes adeunt: gentemq; suā īter hostes eius politam esse: magnoq; usui ei futurum uel in acie bellanti uel de tergo intentus in praelium hostibus affirmāt. Grata legatio Dionysio fuit. Ita pacta societate & auxiliis gal lorū auctus: bellum uelut ex integro restaurat. Iis autē gallis causa in Italiam ueniendi sedesq; nouas quārendi ītestina discordia & assiduā domi dissentiones fuere: quarum tadio cum in Italiam uenissent sedibus Thuscis expulerūt. & me diolanum: Comū: Brixiam: Veronam: Bergomū: Tridētum: Vincentiam condiderunt. tusci quoq; duce Rheto auitis se dibus amissis alpes occupauerunt: & noīe ducis gentē rhetioz condiderunt. Sed Dionysium in Siciliam aduentus Cartha ginensium reuocauit: q; recuperato exercitu bellū: qd̄ lue de ieruerant: auctis uiribus repetebant. Dux belli Hanno Car thaginēsis erat: cui⁹ inimic⁹ Suniator potētissim⁹ ea tēpēsta te pēnoz cum odio eius grācis litteris Dionysio aduetum exercitus & legniam ducis familiariter prānuāciasset: cōpre hensis epistolis prodicionis damnatur. factō lenat⁹ cōsulto: ne quis postea carthaginensis aut litteris grācis: aut grāco sermōi studeret: ne aut loqui cum hoste: aut scribere sine interprete posset. Nāc multo post Dionysius: quē paulo āte nō Sicilia nō Italia capiebat: assiduis belli certaminib⁹ uict⁹ fractusq; ad postremū insidiis suorum interficitur.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXI.

EXinēto in sicilia Dionysio tyrānno: in locū ei⁹ milites maximū natu ex filiis ei⁹ noīe Dionysiiū suffecere: & maturā aetatem eius secuti: & quod

Restaurat

Gallorū transitus in ita liam causa

- Mediolanū
- Comū
- Brixia
- Verona
- Bergomū
- Tridētum
- Vincentia

Agallus co dit⁹

Rhetus dux tuscorū alpes occupauit unde dicit⁹ alpes rhetioz

Suniator

3 Prānuāciasset

firmius futurum esset regnum: si penes unum remansisset: q; si portionibus inter plures filios diuideretur: arbitrantur. Sed Dionysius inter initia regni auunculos fratrum suorū uelut aemulos imperii sui hortatoresq; puerorum ad diuisio nem regni tollere gestiebat. Quare paulisper dissimulatum animum prius ad fauorem popularium conciliandum in tendit: excusatus facturus: quod statuerat: si probatus ante omnibus foret. Igitur nexorum tria milia e carcere dimittit: tributa populo per triennium remittit: & quibuscūq; delini mentis potest animos omnium sollicitat. Tūc ad destinatū facinus cōuersus nō cognatos tātum fratrū: sed etiam ipsos fratres interficit: ut quibus consortiū regni debebat: ne sps quidem consortiū relinqueretur: tyrannidem in suos pri⁹ q; in externos auspiciatus. Sublatis deinde aemulis in seguitiē lapsus saginam corporis ex nimia luxuria oculorumq; ualitu dinem contraxit: adeo ut non solem: non puluerē: nō deniq; splendorem ferre lucis ipsius posset. Propter quā dum con temni se putat: sauitia crassatur: nec ut pater carcerem nexis sed cædibus ciuitatem replet: ob quā non contemptior oīb⁹ q; inuisior fuit. Itaq; cum bellum aduersus eum syracusani decreuissent: diu dubitauit an imperium deponeret: an bello resisteret: sed a militibus prædam urbisq; direptionem spe rātib⁹ descēdere ī praeliū cogitur. Vict⁹ cū iterato nō felici⁹ fortunam tent⁹ set: legatos ad syracusanos mittit: spondens se depositurum a tyrannidem: si mitterent ad eum: cum qbus de pace conueniret. In quam rem missos primores in carce re retinet: atq; ita incautis omnibus nec quicq; hostile metu entibus exercitum ad delendā ciuitatē mittit. Fit igitur ī ipa urbe anceps praelium: in quo oppidanis multitudine super antibus Dionysius pellitur: qui cum obsidionem arcis time ret: cum omni regio apparatu in italiā profugit tacit⁹. Exul a locresib⁹ sociis acceptus: uelut iure regnaret: arcē occupat: solitamq; sibi sauitiam exercet. Coniuges principum ad istu prum rapi iubebat: uirgines ante nuptias adducebat: stupra tasq; pcis reddebat. Locupletissimos quosq; aut ciuitate pelle bat: aut occidi impabat: bonaq; eorum iuadebat. Deinde cū

Paulisper

Nexorū

Delinimentis

Consortiū

Auspiciatus

Nexis

Circūuenit
Leophro

Leophro

Attaminet

rapinæ occasio deesset: uniuersam ciuitatem callido cometo
circūuenit. Cum ruginorū tyrāni Leophronis bello locreses
pmerentur: uouerunt: si uictores forent: ut die festo Veneris
uirgines suas prostituerent. Quo uoto intermisso cū aduersa
bella cū lucanis gererent: in concionem eos Dionysius uo
cat: hortatur: ut uxores filiasq; suas in templum Veneris q̄
possint ornatissimas mittant. Ex quibus sorte cētum ductæ:
uoto publico fungatur: religionisq; gratia uno stēt ī lupana
ri mente. omnibus autem iuratis uiris nequis ullā attaminet:
quæ res ne uirginibus uoto ciuitatem soluētib; fraudi esset:
decretum facerent: nequa uirgo nuberet: priusq; illæ maritis
tradarentur. Probato consilio & quo supstitutioni & pudiciæ
uirginum consulebatur: certatim omnes fœminæ impēsius
exornatæ in tēplum Veneris cōueniunt: quas oēs Dionysius
imissis militibus spoliato: ornamentaq; Matronarū ī prædam
suam uertit. Quarūdam uiros ditiores interficit: quasdā ad
prodendas uiroz pecunias torquet. Cum his artibus p̄ ānos
sex regnasset conspiratione locroz ciuitate pulsus in Sicilia
redit. Ibi Syracusas securis omnibus post lōgā intercapedinē
pacis per conditionem recepit. Dum hæc in Sicilia geruntur:
interim in africa princeps Carthaginēsiū Hanno opes suas:
quibus reipublicæ supabat uires: ad occupandā dominationē
intendit: regnumq; inuadere interfecto senatu conatus est.
Cui sceleri tollēnem nuptiarum diē filiz suæ legit: ut religio
ne uotorum nefanda cōmitteret: & nefanda commēta facili
tegeretur. Itaq; plebi epulas in publicis porticibus senatui in
domo sua parat: ut poculis ueneno infectis secretius senatū
& sine arbitris interficeret: orbamq; rem. p. facilius iuaderet.
Qua re magistratibus p̄ ministros prodita: scelus declinatū
nō uindicatum est: ne in uiro tam potenti plus negocii face
ret res cognita q̄ cogitata. Contenti itaq; cohibuisse decreto
modum nuptiarum sumptibus statuunt: idq; obseruari non
ab uno sed ab uniuersis iubēt: ne persona designata sed uicia
correpta esse uideretur. Hoc consilio præuentus itez festiuitatē
cōcitatur: statutaq; rursus cædium die: cū denuo se pditū uide
ret timens iudicium munitū quoddā castellum cū uiginti

milibus feruorum armatis occupat. Ibi dum Afros regemq;
mauritanorū cōcitatur: capitur. Virgisque casus effossis oculis &
manibus cruribusq; fractis uelut a singulis membris pœnæ
exigerentur: In conspectu populi occiditur: corp; uerberibus
lacez ī cruce figitur. Filii quoq; cognatiq; omnes etiā innoxii
supplicio traduntur: ne quisq; aut ad imitandū facinus: aut ad
mortem ulciscendam ex tā nefaria domo superesset. Interea
Dionysius syracusis receptus: cū grauior crudeliorq; in dies
ciuitati esset iterata cōspiratione obsidetur. Tūc deposito īpe
rio arcē syracusanis cum exercitu tradidit: receptoq; priuato
instrumento corynthū in exilium pficiscitur. Ibi humillima
quæq; tutissima existimans ī sordidissimum uitæ gen; descē
dit. Non contentus ī publico uagari sed potare: nec cōspici
ī popinis lupanaribusq; sed totis diebus residere. Cum perdi
tissimis quoq; de minimis rebus disceptare: pannosulq; &
squallibus incedere: risum libentius præbere q̄ captare: ma
cello perstare. quæ emere non poterat: oculis deuorare: apud
ædiles aduersus lenones iurgari: omniaq; ita facere: ut contē
nendus magis q̄ metuendus uideretur. Nouissime se ludi
magistrū pfessus pueros ī truiuo docebat: ut aut a timētibus
semper in publico uideretur: aut a non timentibus facilius
contemneretur. Nam licet tyrannicis uitis semp abundaret:
tamen simulatio hæc uitiorum nō naturæ erat: magisq; hæc
arte q̄ amisso regali pudore faciebat: exptus q̄ iuisa tyrānorū
forent etiam sine opibus noia. Laborabat itaq; inuidiā p̄terito
rum cōtēptu præfetiū demere: neq; honesta sed tuta consilia
circūspiciebat. Inter has tamē dissimulationū artes ter īsimu
latus ē affectate tyrannidis: nec aliter q̄ dū cōtēnitur: liberat;
est. Inter hæc Carthaginēses tanto successus rerum Alexātri
magni exterriti: Verētes ne pfico regno & africā uellet adiū
gere: mittūt ad speculādos ei; ānos Hamilcharē cognomēto
Rhodanum uiz sollertia facundiaq; præter ceteros insignē.
Augebāt enim metū & tyrus urbs auctor originis suæ capta:
& Alexātria æmula Carthaginis ī terminis africæ & ægypti
condita: & felicitas regis: apud quē nec cupiditas nec fortūa
ullo modo terminabatur. Igitur Hamilchar p̄ Parmenionē

Hammomus moris dign
tam scelerato uiro

Dionysius corinthi
migrat

Hamilcar cognomento rhod
nus

Parme
nio Terminabantur

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

aditu regis obtento p̄fugisse se ad regē expulsū patria fingit:
militemq; se expeditionis offert. Atq; ita consiliis ei⁹ explora-
tis ī tabellis ligneis desuper cæra uacua inducta ciuib⁹ suis
omnia p̄scribat. Sed Carthaginēses post mortem regis re-
uersum ī patriam quasi urbem regi uendicasset: non ingrato
tantum ueḡ etiam & crudeli animo necauerunt.

IUSTINI HISTORICI LIBER. XXII.

Agathocles

AGATHOCLES Siciliae tyrannus: qui magni
tudini prioris Dionysii successit ad regni maie-
statē ex humili & sordido genere puēit. Quippe
ī sicilia patre figulo natus: hō honestiorē pueri-
tiam q̄ p̄cipia originis habuit. Siquidem forma & corporis
pulchritudinē egregi⁹: diu uitā stupri patiētia exhibuit. Annos
deīde pubertatis egress⁹ libidinē a uiris ad fœmias trāstulit.
Post hæc apud utrūq; sexū famosus uitā latrociniis mutauit.
Interiecto tēpore: cū syraculas cōcessisset: accitusq; in ciuitatē
inter icolas esset: diu sine fide fuit: quoniam nec in fortunis
quod amitteret: nec in uerecundia: quod inquinaret: habere
uidebatur. In summa gregariam militiam sortitus nō min⁹
tūc seditiosa q̄ antea turpi uita ī omne facinus p̄optissimus
erat. Nam & manu strenuus & ī cōciōibus p̄fect⁹ cōndus ha-
bebatur. Breui itaq; cēturio ac deinceps tribunus militum
fact⁹ ē Primo bello aduersus ætneos magna exp̄imētā suis sy-
raculanis dedit. Sequēti cāpanoz̄ tātā de se spem omnilis
fecit: ut ī locum mortui ducis damalconis sufficeretur: Cuius
uxorem adulterio cognitam post mortē uiri ī matrimonium
recepit. Nec contētus q̄ ex inope repente diues factus esset:
Piraticam aduersus patriam exercuit. saluti ei fuit: quod socii
capti tortiq; de illo negauerunt. bis occupare īperium syracu-
larū uoluit: bis in exiliū. actus est. A murgantinis apud quos
exulabat odio syracusanoz̄ p̄io p̄tor mox dux creatur. in
eo bello & urbem leōtinorum capit: & urbem syraculas obli-
dere cepit: ad cuius auxilium Hamilchar dux p̄anorum
imploratus depositis hostilib⁹ odiis p̄sidia militū mittit.

Sine fide

In summa

Gregaria milita

Damasco

Murgantini

Leontini

Ita uno eodem tempore syraculæ & ab hoste civili amore de-
fensæ: & a ciue hostili odio īpugnatae sunt. Sed Agathocles
cum uideret fortius defendi urbem q̄ expugnari p̄cibus p̄ iter
nuncium Hāilcharem exorat: ut inter se & syraculanos pacis
arbitria suscipiat: peculiaria ī ipsum officia sui repromittens:
qua spe impletus Hamilchar societate cum eo metu potētiae
eius iūgit: ut quātum uiriū Agathocli aduersus syraculanos
dedisset: tātum ipse ad incrementa domesticae potētiae recupe-
raret. Igitur nō pax tantum Agathocli cōciliatur: ueḡ etiam
p̄tor syraculis cōstituitur. Tūc Hamilchari expositis igni-
bus careis tactisq; in obsequia p̄anoz̄ iurat. Deīde acceptis
ab eo quicq; milibus afroq; potētissimos quosq; ex p̄cipib⁹
īterficiatq; ita ueluti rei. p̄statū formaturus populū in thea-
trum ad concionē uocari iubet: cōtracto ī gymnasio senatus:
quali quaedam prius ordinaturus. Sic compositis rebus im-
missis militibus populū obsidet: senatum trucidat: cuius
peract⁹: eade ex plebe locupletissimos & pitissimos quosq; ī-
terficiat. His ita gestis militem legit: exercitumq; conscribit:
quo instructus finitimas ciuitates nihil hostile metuētes ex
īprouiso aggreditur. P̄anoz̄ quoq; socios p̄mittente Hamil-
chare fœde iniuriis uexat. Propter quod q̄relas carthaginem
loci non tam de Agathocle q̄ de Hamilchare detulerūt: hūc
ut dominum & tyrannum: illum ut p̄ditorem arguentes: a
quo infestissimo hosti fortunæ socioz̄ interposita pactiōe do-
natae sint: cui ab initio syraculæ ī pign⁹ societatis sit tradita
urbs semper p̄anis infesta & de imperio siciliae carthaginis
æmula: nunc insuper ciuitates socioz̄ eidem pacis titulo tra-
ditae sint. Denūciare igitur se hæc breui ad ip̄os redundatura
ac propediem sensuros: quātū mali non siciliae magis q̄ ip̄i
africæ attulerint. His querelis senatus in Hamilcharē accen-
ditur. Sed quoniam in imperio esset: tacita de eo suffragia
tulerunt. & sententias prius q̄ recitarentur in urnā coniectas
obsignari iusserunt: donec alter Hamilchar Gisgōis filius a
sicilia reuerteretur. Sed hæc callida cōmēta p̄anoz̄ & sētēti-
as iauditas mors Hamilcharis p̄auēit: liberatusq; ē fati mu-
nerē: quem sui p̄ iuriam ciues iauditā damnauerant. Quæ

Repromittens

Ignibus careis expo-
situs tactisq; iurat

Formaturus

Redundatura

Congressio prelii
Recupaturus bellum

Impugnare
Commentum

Adegit sacramento

Tutelam

Circumspicietibus

Arregath)
Heraclida

res Agatocli aduersus pœnos occasionem mouendi belli dedit. Præia igitur illi cum Hamilchare Gisgonis filio prælii congressio fuit: a quo uictus maiori mole recuperaturus bellum Syraculas concessit. Sed secundi certaminis eadem fortuna quæ & prioris fuit. Cum igitur uictores pœni Syraculas obsidione cinxissent. Agathoclesque se nec uiribus præem neque ad obsidionem ferendam instructum uideret: super hæc a sociis crudelitate eius offensus desertus esset: statuit bellum in Africam transferre: mira præus audacia: ut quibus in solo urbis suæ par non erat: eorum urbi bellum inferret: & quæ sua tueri non poterat: impugnaret aliena: uictusque uictoribus insultaret. Huius consilium non minus admirabile silentium quæ commotum fuit: populo hoc solum professus iuenisse se uictoriæ uiam. Animos illi tantum in breuē obsidionis patientiam firmarent: uel si cui status præsentis fortunæ displiceret dare se ei discedendi liberam potestatem. Cum mille sexcenti discessissent: cæteros ad obsidionis necessitatem frumento & stipendio instruit. Id est tantum secum talia ad præsentem usum affert: cætera ex hoste melius quam ex sociis paraturus. Omnes deinde seruos militaris ætatis libertate donatos sacramento adegit: eosque & maiorem partem ferme militum nauibus imponit: ratus ex æquata utriusque ordinis conditione mutua inter eos uirtutis æmulationem futuram: cæteros omnes ad tutelam patriæ relinquit. Septimo igitur imperii anno comitibus duobus adultis filiis Arregatho & Heraclida nullo militum sciente quo ueheretur cursum in Africam dirigit. Cum omnes aut in Italiam prædatum se: aut in Sardiniam ituros crederent: tum primo exposito in Africæ littore exercitu consilium suum omnibus aperit. Quo in loco Syraculæ positæ sint: ostendit: quibus aliud nullum auxilium superesset: quam ut hostibus faciant: quæ ipsi paterentur: quippe aliter domi: aliter foris bella tractari. Domi ea sola auxilia esse: quæ patriæ uires subministrant: foris hostem etiam suis uiribus uinci: deficientibus sociis & odio diuturni imperii externa auxilia circumspicietibus: huc accedere: quæ urbes castellaque Africæ non muris cinctæ: non in montibus positæ sint: sed in planis campis sine ullis munimentis iaceant: quas omnes metu

excidii facile ad belli societatem perducere posse. Maius igitur Carthaginensibus ex ipsa Africa quam ex Sicilia exarsit: bellum: coituraque auxilia omnium aduersus unam urbem nomine quam opibus ampliore: & quas non attulerit uires inde sumpturæ. Nec in repentino pœnorum metu modicum momentum uictoriæ fore: qui tanta audacia hostium percussi trepidaturi sunt: accessura & uillarum incendia: castellorum urbiumque contumacium direptione: tunc ipsi Carthaginis obsidione: quibus omnibus non sibi tantum in alios sed & aliis in se sentiet patere bella. His non solum pœnos uincit: sed & Siciliam liberari posse. Nec enim moraturos in eius obsidione hostes cum sua urgeantur: nusquam igitur alibi facilius bellum: sed nec prædā uberius iuari posse. Nam capta Carthagine omnem Africam Siciliamque premium uictorum fore. Gloriam certe tam honestam militiæ tantam in omne æuum futuram: ut determinari nullo tempore obliuionis possit. Ut dicatur: eos solos mortalium esse: qui bella quæ domi ferre non poterant: ad hostes transfulerint: ultroque uictores insecuti sint: & obsessores urbis suæ obsederint. Omnibus igitur forti ac læto animo bellum ineundum: quo nullum aliud possit aut premium uictoribus uberi: aut uictis monumētum illustri dare. His quidem adhortationibus animi militum erigebantur. Sed terrebat eos portenti uisio: quæ nauigantibus eis sol defecerat. Cuius rei rationem non minore cura rex quam belli reddebat: affirmans si prius quam proficiscerentur: factum esset: credi aduersum profecturos prodigium esse: nuncque egressis acciderit: illis ad quos eatur: portendere. Porro defectus naturalium siderum semper præsentem rebus statum mutare: certumque esse florentibus Carthaginensium opibus aduersisque rebus suis commutationem significari. Sic consolatis militibus uersas naues consentiente exercitu incendi iubet: ut omnes scirent auxilio fugæ ablato aut uincendum aut moriendum esse. Deinde cum omnia quæcumque ingrederentur: prosternerent: uillas castellaque incenderent: obuius his fuit cum xxx. milibus pœnorum Hanno dux: & prælio commisso duo de Siculis: tria milia de pœnis cum ipso duce cecidere. Hac uictoria & Siculorum animi eriguntur & pœnorum fraguntur. Agathocles uictis hostibus urbes castellaque expugnat: prædā ingentes agit: hostium multa milia trucidat: ca

Determinata

Consolatis militibus

Agathoclis uictoria

i 7

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

stra deide i gnto lapide a carthagine statuit: ut dana carilli
magz rex ualtitateq; agrorū & icēdia uillarū de muris ipsius
urbis specularētur. Interea ingēs tota africa deleti pœnorum
exercitus fama occupatarūq; urbiū diuulgatur. Stupor itaq;
oīs & admiratio icēssit: unde & tāto ipio tā subitū bellū prae
fertī ab hoste iā uictos: admiratio deide paulatī ī cōtēptū pœ
norū tritū. Nec multo post non africa tātum: ex etiā urbes
nobilissime nouitatē secutz ad Agathoclem defecere: frumē
toq; & stipēdio uictorē extruxere. his pœnorum malis etiam
deletus in sicilia cū imperatore exercitus uelut qdā arūnarū
cumulus accessit. Nam post pfectionem a sicilia Agathoclis
in obsidione syraculaz pœni segniores redditi ab Antandro
fratre regis Agathoclis occisiōe cæsi nūciabantur. Itaq; cum
domi forisq; eadem fortuna carthaginensium esset: iam non
tributaria tantū ab his urbes uerū etiā socii reges deficiebāt:
amiciciaz iura nō fide sed successu pōnderantes. Erat inter
cæteros rex cyrenaz Offelas: qui spe iproba regnum totius
africae amplexus societatem cū Agathocle p legatos iūxerat:
pactusq; cum eo fuerat: ut sicilia illi sibi africae impiū uictis
carthaginensibus cederet. Itaq; cum ad belli societatem cū ī
genti exercitu ipse uenisset: Agathocles blādo alloquio & hu
mili adulatione cum sēpius simul cœnassēt: ad optatus quia
filius eius ab Offella esset: incautum eū interfecit: occupato
q; exercitu eius iterato carthaginenses omnibus uirib; bellū
hoc certaminis discrimine tanta desperatio illata pœnis ē: ut
nisi in exercitu Agathoclis orta seditio esset: transiturus ad eū
Bomilchar dux pœnoz cum exercitu fuerit. Ob quā noxā in
medio foro a pœnis patibulo suffixus est: ut idem locus mo
numentum supplicioz eius esset: qui ornamentū āte fuerat
honorū. Sed Bomilchar magno aīo crudelitātē ciuium tulit:
adeo ut de summa cruce ueluti de tribunali ī pœnoz scelera
cōcionaretur: obiectās illis nūc Hānonē falsa affectati regni
iuidia circūuentum: nūc Gisgonis innocētis exilium: nunc ī
Hamilcharem patrum suum tacita suffragiaq; Agathocle
socium illis facere q; hostem maluerit. Hæc cum in maxima

Occisione cæsi

Ponderantes

Grave pœliū

Hoc certaminis discrimine

Agathoclis secunda uictoria
aduersus carthaginenses

Noxa

Antander

Offelas

Bomilchar

populi concione uociferatus esset: expirauit. Interea Agatho
cles pfligatis ī africa rebus tradito Archagatho filio exercitu
ī siciliā recurrit. Nihil actū ī africa existimans: si amplius ī
raculæ obsiderētur. Nam post occisū Hamilcharem Gisgonis
filium nouus eo a pœnis missus exercit; fuerat. Stati igitur
prio aduētū eius oes siciliae urbes auditis reb; quas ī africa
gesserat: certatim se ei tradūt: itaq; ita pullis e sicilia pœnis to
tus isulæ īperiū occupauit. In atricā deide reuersus: leditione
militum excipitur. Nam stipendiorū solutio ī aduētū patris
dilata a filio fuerat. Igitur ad concionē uocatos blādis hīs
permulsi: stipendia illis non a se flagitāda esse sed ab hoste
quærenda: communem uictoriam: cōmunem prædam futu
ram. Paululum modo āniterentur: dum belli reliquiaz pera
guntur: cum sciant carthaginem captam spes omniū expletu
ram. Sedato militari tumultu interiectis diebus ad castra ho
stium exercitum ducit. Ibi inconsultus prælium cōmittendo
maiorē partem exercitus perdidit. Cum itaq; in castra fu
gisset: uerlamq; in se inuidiam temere cōmissi belli uideret:
pistinamq; offensam non depensū stipendii metueret: cōcu
bia nocte iolus a castris cum Archagatho filio pflugit. quod
ubi milites cognouere: haud secus q; si ab hoste capti essent:
trepidauere. Bis se a rege suo in medijs hostibus relictos esse
proclamantes: salutemq; suam desertam ab eo esse: quoq; ne
sepultura quidem relinquenda fuerat: cum persequi regem
uellent a numidis excepti ī castra reuertuntur comprehenso
tamen Archagatho: qui a patre noctis errore discesserat. Aga
thocles autem nauibus quibus fuerat a sicilia regressus: cum
custodibus earundem syraculas defertur. Exemplum flagitii
singulare: rex exercitus sui desertor: filiorumq; pater pditor.
Interim ī Africa post fugam regis milites pactione cum ho
stibus facta interfectis Agathoclis filiis carthaginensibus se
traddidere. Archagath cum occideretur ab Arcefilao amico
Antipatris: rogauit eum: quidnam liberis eius facturum Aga
thodem putet: per quem ipse liberis careat. Tunc respondit:
latis habere se: q; superstitēs eos esse Agathoclis liberis sciat.
Post hæc pœni ad psequendas belli reliquias duces ī siciliā

Vociferatus esset

Archagathus

Agathoclis uictor

Concubia nocte

Archagathus occiditur

Arcefilas

Antipater

Antipatris
gentiuus

miserūcū qbus Agathocles pacē æquis cōditionibus fecit.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXIII.

Agathocles rex siciliæ pacificat⁹ cū carthaginēsis
ptē ciuitatū a se fiducia uiriū dissidētē armis sube
git. Deīde qī āgustis īsulæ terminis clauderetur: cu
ius īpīi ptē p̄mis īcremētis ne spauerat qdēi italiā trāscēdit:
exēpiū Dionysii secutus: q̄ multas ciuitates italiæ subegerat.
Primi igitur hostes illi brutii fuere: q̄ & fortissimi & opulētis
simi uidebātur: simul & ad iniurias uiciorū prōpti. Nā multas
ciuitates græci noīs italiæ expulerāt. Auctores quoq; suos lu
canos bello uicerāt: & pacē cum his æquis legibus fecerant.
Tāta feritas aīoz erat: ut nec origini suæ p̄cerēt. Nāq; lucanū
iudē legibus liberos suos: qbus & sprantūstituere soliti erāt.
Quippe ab initio pubertatis ī siluis irer pastores habebantur
sine ministerio ferulis: sine ueste quā iduerēt: uel cui icubarēt:
ut a primis ānis duriciæ p̄simoniæq; sine ullo usu urbis astu
eicerent. Cibus his præda uenatica: potus mellis & lactis &
fontium liquor erat. Sic ad labores bellicos indurabantur.
Horum igitur ex numero. l. p̄rio ex agris finitimoz prædari
soliti: conuente deinde multitudine sollicitati præda cum
plures facti essent: intestas regiones reddebant. Itaq; fatiga
tus querelis lociorum Dionysius siciliæ tyrannus sexcentos
afros ad compellēdos eos miserat: quorum castellum prodi
tum sibi per Brutiam mulierem expugnarunt: ibiq; ciuitatē
concurrentibus ad opinionem nouæ urbis pastoribus statu
erunt: brutiosq; se ex nomine mulieris uocauerunt. Primum
illis cum Lucanis originis suæ auctoribus bellum fuit. Qua
uictoria erecti cum pacem æquo iure fecissent: ceteros finiti
mos armis subegerunt: tantaq; opes in breui consecuti sunt:
ut perniciosi etiam regibus haberentur. deniq; Alexander
rex epiri cum in auxilium græcarum ciuitatum cum magno
exercitu in italiā uenisset: cum omnibus copiis ab his dele
tus est. Quare feritas eoz successu felicitatis incensa diu ter
ribilis finitimis fuit. Ad postremū īplorat⁹ Agathocles spe

Pacificatus

Lucani brutiorū auctores

Lucanorū leges

Incubarent

Brutia

Brutij unde dicti

In breui

Alexander
epiri rex

āpliādi regni a sicilia ī Italiā traiecit. Prīcipio aduēt⁹ opinio
nis eius cōcussi legatos ad eū societate amicitiaq; petētes mi
serūt. Quos Agathocles ad cenā iuitatos ne exercitū traici
uiderēt: ī postez statuta his die scēsis nauib⁹ frustat⁹ ē. Sed
fraudis haud lætus euētus fuit: Siquidē reuerti eū in siciliā ī
teriectis paucis diebus uis morbi coegit: quo toto corpore cō
prehēsus p̄ oēs neruos articulosq; humore pestifero crassante
uelut ītestino singulozq; membroz bello īpugnabatur. Ex q̄
despatione bellū inter filiū nepotēq; ortū eius regnū iā q̄si
mortui uindicātibus: occiso filio regnū nepos occupauit. Igi
tur Agathocles cū morbi cura & ægritudo grauiorē esset: &
inter se & alter: alterius malo cresceret: desperatis rebus uxo
rem suam Theogenam genitosq; ex ea duos paruulos cum
omni pecuniā & familia regaliq; instrumēto: quo præter illū
nemo regum ditior fuit: nauibus impositos ægyptum: unde
uxorem: accepit: remittit: timēs ne p̄donē regni sui hostem
paterētur. q̄q; uxor diu ne ab ægro diuelleretur: deprecata est:
ne discessus suus adiungi nepotis parricidio posset: & tā cru
ente hæc deseruisse uirum q̄ ille īpugnasse auum uideretur:
nubēdo se nō p̄spere tantū: sed oīs fortunæ inisse societate:
nec ī uitā piculo spiritus sui empturā: ut extremos uiri sp̄s ex
ciperet: & exequiazq; officiū: i quod p̄fecta se nemo sit successu
rus obsequio debitæ pietatis impleret. Discedētes paruuli flebi
li ululatu amplexi patrē tenebant. Ex altera parte uxor ma
ritū nō āplius uisura oculis fatigabat. Nec min⁹ senis lachry
mæ miserabiles erāt. Flebāt ii morientem patrem: ille exules
liberos. Hi discessu suo solitudinē patris senis ægritū: ī spē
regni susceptos relinq; ī egestate lugebat. Inter hæc regia oīs
assistentium fletibus q̄ crudelis disidii impleta. Tādē lachry
mis finem necessitas profectionis imposuit: & mors regis p̄
ficiscentes filios secuta est. Dum hæc aguntur: carthaginen
ses cognitis quæ in sicilia agebātur: occasionem totius īsulæ
occupandæ datam sibi existimantes magnis uiribus eo traui
ciunt: multasq; ciuitates subigunt. Eo tempore & Pyrrhus ad
uersus romanos bellum gerebat: qui imploratus a siculis ī
auxilium sicuti dictū ē: cū syracusas uēisset: multasq; ciuitates

Conscens nauib⁹

Articularis morbi
agathocle inuas

Crassari humor

Theogena
Instrumētū rego

Fatigabat oscula

Dissidii

Pyrrhus

Destinat

Helenus

subegisset rex siciliæ sicut Epiri appellabatur. Quæ rerû felicitate lætatur Heleno filio Siciliæ uelut auitû (nã susceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexandro autem italiæ regnû deffiat. Post hæc multa secunda prælia carthaginensibus facit. Interiecto deinde tempore legati ab Italicis sociis uenere nunciâtes romanis relisti non posse: deditioemq; futuram: nisi subueniat. Anxius tam ambiguo periculo incertusq; qd ageret: uel quibus primum subueniret: in utrûq; pronus cõsultabat. Quippe istantibus hinc Carthaginensibus inde Romanis periculo sum uidebatur exercitum in Italiã nõ traicere: piculo sius a sicilia deducere: ne aut illi non lata ope: aut ii deserti amitterentur. In hoc æstu piculoq; tutissimus portus consiliorum uisus est. omnibus uiribus decernere in sicilia: & profligatis Carthaginensibus uictorem exercitum transponere in italiã. Itaq; conferto prælio cum superior fuisset: quoniam tamen a sicilia abiret: & p uicto fugere uisus est: ac ppter ea socii ab eo defecerunt: & imperium siciliæ tam cito amisit: q̃ facile quæsierat. Sed nec in italiã meliore felicitate ulus in Epirû reuertitur. Admirabilis utriusq; rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secunda fortuna rebus supra uota fluxerant: ita nunc aduersa uelut in ostentationem fragilitatis humanae destruens q̃ cumulauerat Siciliensium ruinae naufragiû maris & fœdam aduersus Romanos pugnam turpẽq; ab italiã discessû adiecit. Post pfectionem a sicilia Pyrrhi magistratus Hiero creatur: cui tãta moderatio fuit: ut cõfertiẽte oium ciuitatû fauore dux aduersus Carthaginenses primû: mox rex crearetur. Huius futuræ maiestatis ipsa infantilis educatio q̃si pncipia fuit. Quippe genitû erat patre Hieroclyto nobili uiro: cuius origo a Gelo antiquo siciliæ tyrãno manabat: sed maternû illi genitû sordidû atq; admodû pudibundû fuit. Nã ex ancilla natû ac ppter ea a patre uelut dehonestamẽtû generis expositus fuerat. Sed paruulû & humanæ opis indigentẽ apes cõgesto circa iacentem melle multis diebus aluere. Ob quam rem responso aruspicum admonitus pater: qui regnum infantis portendi canebant: paruulum recolegit: oĩq; studio ad

Hiero rex

Infantilis

Pudibundû

Dehonestamentû

Apes heronẽ aluere

Hiero

Hieroclyt

Gelus

spem maiestati: quæ pmittebatur: instituit. Idẽ in ludo iter coæquales discenti lupus tabulam in turbam puerorû repete conspectus eripuit: adolefcẽti quoq; prima bella ineũti aq̃la i clipeo: noctua i hasta confedit. Quod ostentum & i cõsilio cautum & manu promptum regemq; futurum significabat. Deniq; aduersus prouocatores læpe pugnauit: sempq; uictoriam reportauit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus est. pulchritudo ei corporis insignis: uires quoq; in homine admirabiles fuere. In alloquio blandus: in negotio iustus: in imperio moderatus erat: prorsus ut nihil ei regiũ deesse uideretur præter regnum.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXIII.

DVM Hæc in sicilia geruntur: interim i græcia dissidentibus iter se bello Ptolemæo Ceraũico & Antiocho & Antigono regibus: omnes ferme græciæ ciuitates duobus spartanis uelut occasio ne data ad spem libertatis erectæ missis inuicem legatis per quos i societatis fœdãra alligarẽtur: in bellum prupunt: & ne cum Antigono sub cuius bello erant: bellum cepisse uiderẽtur: socios eius ætolos aggrediũtur: cãs belli p̃tẽdentes: qd cõfessu græciæ sacratû Apollini cirrhæũ cãpũ p uĩ occupassẽt. Huic bello ducẽ eligũt Aran: q̃ aduato exercitu urbes lataq; i his cãpis posita depopulatur: q̃ auferri nõ poterãt: incendit. Quod cũ e mōtib; cõspicati ætolorû pastores essẽt: cõgregati admodû quĩgẽti spartanos hostes ignorãtes quãta man; essẽt: quoniã cõspectũ illis metus & icẽdiõq; fumus abstulerat: cõlectãtur: trucidatisq; admodû nouẽ milibus: prædões i fugã uerterũt. Reparãtib; deĩde spartanis bellũ auxiliũ multæ ciuitates negauerũt: existimãtes dominationẽ eos græciæ nõ libertatẽ quærere. iterea iter reges bellũ finitur. Nã Ptolemæus pulso Antigono cum regnum toti; macedoniæ occupassẽt: pacem cum Antiocho facit: affinitatẽq; cũ Pyrrho: data ei in matrimonium filia sua iungit. Exide externo metu deposito impium & facinorosum animum ad domestica scelera cõuer

Noctua in hasta

Aduersus prouocatores

Reportauit

Ptolemæus ceramnicus
 Antiochus
 Antigonus

Atas

Cirrhæus campu

Admodû

Arfinoe
Cassandra urbs

titius insidiasq; Arfinoe sororis suae instruit: quibus & filio eius uita & ipsam Cassandrae urbis possessione priuaret. Primus ei dolus fuit simulato amore sororem in matrimonium petere. Aliter enim ad sororis filios: quorum regnum occupauerat quae concordiae fraude peruenire non poterat. Sed nota acelerata Ptolemaei uoluntas sorori erat. Itaque non credenti mandat uelle se cum filiis eius regni consortium iungere: cum quibus non ideo se armis contendisse: quoniam eripere his regnum: sed quod id facere sui muneris uellet: in hoc mitteret arbitrum iurisiurandi: quo praesente apud deos patrios quibus uellet obsecrationibus: se obligaret. Interea Arfinoe quid ageret: si mitteret decipi periurio: si non mitteret puocare rabie fraternae crudelitatis timebat. Itaque plus libens quam si bi timens: quos matrimonio suo protectura se arbitratur: mittit ex amicis suis Dionem: quo pducto in sanctissimum Iouis templum ueterime macedonum religionis Ptolemaei sumptis in manus altaribus contingens ipsa simulacra & puluina deorum iudicis ultimisq; execrationibus adiurat se sine cera fide matrimonium sororis petere. nuncupaturq; se eam reginam: neque in contumeliam eius se aliam uxorem alios uel quae filios eius liberos habiturum. Arfinoe postea quae spe impleta est: & metu soluta ipsa cum fratre colloquitur: cuius uultus & blandientes oculi cum fidem non minorem quam iusiurandum promitterent: reclamante Ptolemaeo filio fraudem subesse in matrimonium fratris consensit. Nuptiae magno apparatu laetitiaq; omnium celebrantur. Ad concionem quoque uocato exercitu capiti sororis diadema imponit: reginamque eam appellat. Quo nocte in laetitia effusa Arfinoe quia quod morte Lysimachi prioris mariti amiserat: recepisset: ultro uirum in urbem suam Cassandrae iuitat: cuius urbis cupiditate fraus struebatur. Progressa igitur uiginti die festum urbi in aduentum eius indicit: domos templaque caeteraque omnia exornari iubet: aras ubique hostiasque disponi: filios quoque suos Lysimachum sedecim annos natum Philippum triennio minorem utrumque forma insignem coronatos occurrere iubet. Quos Ptolemaeus ad caelandam fraudem cupide & ultra modum uerae affectionis amplexus osculis

Dio

Adiurat se inauditis ultimisq; execrationibus

Judicet

Lysimachus
Philippus

diu fatigat. Vbi ad portam uentum est: occipari arcem iubet: pueros interfici. Qui cum ad matrem confugissent: in gremio eius iter ipsa oscula trucidantur. Proclamante Arfinoe: quod tantum nefas aut nubedo aut post nuptias contraxisset: pro filiis se saepe percussoribus obtulit. Frequenter corpore suo pueroque corpora amplexata premit: uulneraque excipere: quae liberis intendebantur: uoluit. Ad postremum spoliata etiam funeribus filiorum: scissa ueste & crinibus sparsis cum duobus seruulis ex urbe pertracta: famosam thraciam in exilium abiit eo miserior: quae morti cum filiis ei non licuit. Sed nec Ptolemaeo multa scelera fuerunt. Quippe diis immortalibus tot piuria & tanta cruenta parricidia uindicantibus: breui post a gallis spoliatus regno captusque uita ferro: ut meruerat: amissit. Namque galli abundanti multitudinem cum eos non capent terrae: quae genuerant: trecenta milia hominum ad sedes nouas quaerendas uelut peregrinatum miserunt. Ex iis portio in italia confedit: quae & urbem romam captam incendit: & portio illyricos sinus ducibus auibus (nam augurandi studio galli praeter caeteros callent) per strages barbarorum penetrauit: & in pannonia confedit: gens aspera: audax: bellicosa: quae prima post Herculem cui ea res uirtutis admiratione & immortalitatis fide dedit: alpiu iuncta iuga & frigore intractabilia loca transcedit. Ibi domitis panoniis per multos annos cum finitibus uaria bella gesserunt: Hortante deinde successu diuisis agminibus alii graeciam alii macedoniam omnia ferro prosternentes petiuerunt: tantusque terror gallici nominis erat: ut etiam reges non laceffiti ultro pacem igitur pecunia mercarentur. Solus rex macedoniae Ptolemaeus aduentum galloz in trepidus audiuit: uisusque cum paucis & in compositis quasi bella non difficilius quam scelera patarentur parricidiorum furis ageratus occurrit: dardanoz quoque legationem uiginti milia armatorum in auxilium offerente spreuit: addita insuper contumelia actum de macedonia dicens: si cum totum orientem soli domuerint: nunc in uindictam finium dardanis egeant. milites se habere filios eorum: qui sub Alexandro rege stipendia toto orbe terrarum uictores fecerint: quae ubi Dardano regi nunciata sunt: in clutum illud macedoniae regnum breui imaturi iuuenis temeritate casurum dixit. Igitur Galli duce Belgio ad tetandos ma

Fatigat osculis

Ptolemaei ceruicis mors

Vindicantibus

De gallis

Augurandi studio galli praeter caeteros callent

Mercantur paci

Actu de macedonia

Vindictam finium

Belgius

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

cedonū animos legatos ad Ptolemæū mittūt: offerētes pacē
si emere uelit. Sed Ptolemæ⁹ iter suos belli metu pacē Gal
los petere gloriat⁹ ē nec minus ferociter se legatis q̄ iter ami
cos iactauit. Aliter se pacē datuz negando nili p̄cipes suos
obsides dederint: & arma tradiderint. nō enim fidem se nisi
inermibus habituz. Renunciata legatione risere galli ūdiq;
acclamātes breui lenfuz sibi an illi cōsulētes pacē obtulerūt.
Interiectis diebus p̄liū cōseritur. Victi macedones cādūtur.
Ptolemæus multis uulneribus saucius capitur caput eius am
putatur: & lancea fixum tota acie ad terrorem hostium circū
fertur. Paucos ex macedonibus fuga seruauit: ceteri aut capti:
aut occisi. Hæc cum nuuciata per omnem macedoniā effēt:
portæ urbium clauduntur: luctu omnia replentur: nunc or
bitatem amissorum filioꝝ dolebant: nūc excidia urbium metu
ebant: nūc Alexātri Philippiq; regū suoꝝ noīa sicuti numīa
in auxilium uocabant. sub illis se non solum tutos: ueꝝ etiā
uictores orbis terrarum extitisse. Ut tuerētur patriam tuam:
quam gloria rerum gestaz cælo proximam reddidissent: ut
opē afflicti ferrent: quos furor & temeritas Ptolemæi regis
perdiderat: orabāt. Despantib⁹ oīb⁹ nō uotis agēdū Sosthe
nes unus de Macedonū p̄cib⁹ rat⁹ contracta iuuetute &
gallos exultātes uictoria cōpescuit: & macedoniā ab hostili d̄
populatiōe defēdit: ob quæ uirtutis beneficia multis nobili
bus regnū macedoniæ affectātib⁹ ignobilis ip̄e p̄pōitur: & cū
rex ab exercitu appellat⁹ eēt: ip̄e nō ī regis sed ī ducis nomen
iurare milites coegit. Interea Bren⁹: quo duce portio galloꝝ ī
graciā se effuderat: audita uictoria suoꝝ: q; Belgio duce mace
dones uicerāt: indignat⁹ p̄ta uictoria tā opimā pdā & orientis
spoliis onustā tā facile relictā eē: ip̄e adūatis. CL. milib⁹ pedi
tū & .xv. milibus equitū in macedoniā irrūpit: Cū agros uil
lasq; popularētur: occurrit ei cum instructo exercitu macedo
nū Sosthenes: sed pauci a pluribus: trepidi a ualētibus facile
uincuntur. Itaq; cum uicti se macedones ītra muros urbium
condidissent: uictor Brenus nemine p̄hibēte totius macedo
niæ agros deprædatur. Inde quasi spolia sorderēt: animū ad
deoz immortalium templa conuertit: scurriliter iocatus: lo

Gallorū uictoria de pto
lemeo

Sosthenes

Brenus

Deprædatur

Scurriliter

cūpletēs deos largiri hōminibus oportere. Stati igitur del
phos iter uertit p̄dā religiōis aurum offensæ deoz imōrta
liū p̄ferēs: quos nullis opibus egere: ut q̄ eas largiri hoīb⁹
soleāt: affirmabat. Templū autem Apollinis delphis positū
est in monte parnaso in rupe undiq; ipendente: ibi ciuitatē
frequentia hominū facit: Qui ad affirmationem maiestatis
undiq; concurrentes in eo saxo confedere. Atq; ita templum
ciuitatemq; non muri sed p̄cipitia: nec manu facta sed na
turalia p̄sidia defēdunt. prorsus ut incertum sit utrū muni
mentam loci: an maiestas dei plus hic admirationis habeat:
media saxi rupes ī formā theatri recessit. Quā ob rem & hō
minū clamor & si qū accidit tubaz son⁹ q̄ sonantib⁹ & reso
nātib⁹ iter se rupibus & multiplex audiri āpliorq; q̄ editur: re
sonare solet. Quæ res maiorē maiestatis terrore ignaris rei
admirationē stupentibus plerūq; affert. In hoc rupis anfra
ctu media ferme montis altitudine planicies exigua est: atq;
in ea profundum terræ foramen: quod in oracula patet. Ex
quo frigidus spiritus in quōdam uelut uento in sublime ex
pulsus mentes uatum in uacordiā uertit: impletasq; deo res
ponsa consulentibus coegit. Multa igitur ibi & opulenta re
gum populorumq; uisuntur munera: quæq; magnificentia
sui reddentium uota gratam uoluntatem & deorū responsa
manifestant. Igitur Brenus cum in conspectu haberet tēplū
diu deliberauit: an cōfestim rem aggredere: an uero festis
uia militibus noctis spatium ad resumendas uires daret. Eu
rydā⁹ & Thessalonus duces q; se ad p̄de societate iūxerāt:
amputari moras iubent: dum ip̄parati hostes & recens aduēt⁹
sui terrore esset. Interiecta nocte & animos hostibus forsitan
& auxilia accessura: & uias quæ tunc pateant obstructum iri.
Sed galloꝝ uulgus ex longa iopia ubi primū uino ceterisq;
cōmeatibus referta rura inuenit: non minus abundantia q̄
uictoria lætum p̄ agros se sparserat: desertisq; signis ad occu
panda oīa p̄ uictorib⁹ uagabatur: quæ res dilationē delphis
dedit. Prima nanq; opinione aduēt⁹ galloꝝ prohibiti agre
stes a græcis oraculis ferūtur messes uinaq; uillis efferre: cui⁹
rei salutare p̄ceptum non prius intellectum est: q̄ uini cæ

Apollinis delphici
templi descriptio

Anfractu

Eurydānus
Thessalonus

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

terarūq; copiarū abundātia uellut mōra gallis abiecta auxilia
finitimorū conuenere. Prius itaq; urbem suam Delphi aucti
uirib; sociorū pmuniuere: q; galli uino uelut prādaē icubātes
ad signa reuocarētur. Habebat Brennus lecta ex omni exerci
tu peditum. lxx. milia: delphorū sociorūq; non nisi quattuor
milia militum erant: quorū contemptu Brennus ad acuēdos
suorū animos prādaē ubertatem omnibus ostendebat: sta
tuasq; cum quadrigis: quarum ingens copia pcul uisebatur:
solido auro fusas esse. Plusq; ī pondere q̄ ī specie in se habere
prādaē affirmabat. Hac asseueratione icitati galli simul & he
sterno mero saucii sine respectu piculorū in bellum ruebant.
Contra delphi plus in deo q̄ ī uiribus spē ponentes cum cō
temptu hostium resistebāt: candētesq; gallos e sūmo mōtis
uertice partim saxi partim armis obruebant. In hoc partiū
certamine repente uniuersorū temploꝝ antistites simul & ipi
uares sparsis crinibus cū insignibus atq; īfulis puidi uacor
de sue ī primā pugnātium aciem pcurrūt: aduenisse deū cla
mant: eūq; se uidisse desilientē in tēplum p culminis apta fa
stigia. Dū oēs opem dei suppliciter īplorant: iuuenem supra
hūanū modū īsignis pulchritudis comitesq; ei duas armatas
Agēs ex ppinquis duab; Dianæ Mieruæq; ædib; occurrif
se: nec oculis tantū hęc se pspexisse: sed audisse etiā stridorē
arcus ac strepitū armorū. Proinde ne cūctarētur diis atēsigna
nis hostē cedere: & uictoriæ deorū socios se adiūgere sūmis
obsecrationibus monebant: quibus uocibus icēnsi omnes cer
tūtim in prælium profiliunt. Præsentiam dei & ipsi statū fen
sere. Nam & tæremotu portio montis abrupta gallorū stra
uit exercitum: & cōfertissimi cunei nō sine uulneribus hosti
um dissipati ruebant. Insecuta deīde tempestas est: quæ grā
dine & fulgore saucios & uulneribus absumpsit. Dux ipse
Brennus cum dolorem uulnerum ferre non posset: pugione
uitam finiuit. Alter ex ducibus punitis belli auctoribus cum
decem milibus sauciorū citato agmine a græcia excedit. Sed
nec fortuna fugientibus commodior fuit. Siquidem puidis
nulla sub tectis acta nox: nullus sine labore & periculo dies:
assidui imbres & gelu nix concreta & fames & lassitudo: &

Cunei cōfertissimi

Brenni mors

super hęc maximum per uigiliæ malū miseris ifelicis belli
reliquias obterebant. Gentes quoq; nationesq; p quas iter
habebant: gaudentes uelut prādam uagos fugientes sectabā
tur. Quo pacto euenit: ut nemo ex tanto exercitu: q; paulo an
te fiducia uinum etiā deos contēbant: uelut ad memoriā
tantæ cladis superesset.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXV.

INter duos reges Antigonum & Antiochum
statuta pace: cum in macedoniam Antigonus re
uerteretur: nouus eidem repente hostis exortus
ē. Quippe galli qui a Brenno duce cum ī græciā
proficiscerētur: ad terminos gētis tuēdos relicti fuerāt: ne soli
desides uiderentur: peditum. xy. milia: equitum tria milia ar
mauerant: fugatisq; getarū tribalorūq; copiis macedoniæ imi
nētes legatos ad regē miserūt: q; pacē ei uanālē offerrēt: simul
& regis castra specularētur: quos Antigon; p regali mūificē
tia igēti apparatu epularū ad cœnā iuitauit. Sed galli apposi
tū grāde auri argētūq; pōdus admirātes: atq; prādaē ubertate
solicitati īfestiores q̄ uenerāt: reuertūtur. q; & elephātes ad
terrorē uelut iuuitatas barbaris formas rex ostēdi iusserat: na
ues onustas copiis demonstrari: ignar; q; q; bus ostētatōe uiriū
metū se iucere existimabat: eorum aīos ut ad opimā prādam
solicitabat. Itaq; legati ad suos reuersi: oīa ī mai; extollētes
opes pariter & negligentiam regis ostendunt: referta auro &
argento castra esse: & neq; uallo fossaue munita: & quasi satis
munimēti ī diuitiis haberēt: itaq; eos oīa officia militaria iter
misse. prorsus quasi ferri auxilio nō idigerēt: quoniā abun
darēt auro. Hac relatione auidæ gentis animi satis ad prādaē
icitābātur. Accedebat tū exēplū Belgiū: q; nō magno āte tēpo
re macedonū exercitū cū rege trucidauerat. Itaq; cōsētētibus
oīb; nocte castra regis aggrediūtur: q; psetiētes tātā tēpestatē
signū pridie dederāt: ut oīb; reb; ablati ī pxiam siluā taciti
se occultarēt. Neq; aliter seruata castra q; deserta sūt: siqdē gal
li ubi oīa uacātia nec sine defēsorib; modo: ueq; ēt sine custo

Opima praeda

dibus uidetur: non fugam hostium sed dolū arbitrātes diu intrare portas timuerunt. Ad postremum integris & intactis munimētis scrutantes poti⁹ q̄ diripientes castra occupauerunt. Tunc ablatis q̄ inuenerant ad littus cōuertuntur. Ibi dū naues incautus diripiūt a remigib⁹ & ab exercit⁹ parte quæ eo cū cōiugib⁹ & liberis cōfugerat: nihil tale metuētes trucidantur: tātaq; cædes galloꝝ fuit: ut Antigono pacem hui⁹ uictoriae opinio non a gallis tātum ueꝝ etiam a finitimoz̄ feritate præstiterit: q̄ galloꝝ ea tēpestate tāte felicitatis inuētus fuit: ut aliam omnem uelut examinae aliquo implerent. Deniq; neq; reges orientis sine mercenario galloꝝ exercitu ulla bella gesserint: neq; pulsi regno ad alios q̄ ad gallos confugerint. Tātus terror gallici nominis siue armoz̄ inuicta felicitas erat: ut aliter neq; maiestatem suam tutā: neq; amissam recuperare se possent sine gallica uirtute arbitrarentur. Itaq; in auxilium a Bithynie rege uocati: regnum cum eo parta uictoria diuiserunt: eamq; regionem gallogræciam cognominauerunt. Dum hæc alia geruntur: interim in sicilia Pyrrhus a pœnis nauali prælio uictus ab Antigono macedoniae rege supplementum militum per legatos petit: denunciās ni mittat redire se in regnū necesse habere: incrementa rerum quæ de romanis uoluerit de ipso quaeriturum. Quod ubi negatum legati rettulerūt: dissimulatis causis repentinam fingit pfectionē. Socios iterim parare bellum iubet: & arcis tarentinae custodiā Heleno filio & amico Miloni tradit. Reuersus in Epirum statim fines macedoniae inuadit: cui Antigonus cum exercitu occurrit: uictusq; p̄lio in fugā uertitur. Atq; ita Pyrrhus macedoniā in ditionē accepit: & ueluti dāna amissæ siciliae Italiae q; acquisito macedoniae regno pensasset: relictum Tarenti filium: & amicum accersit. Antigonus autem cum paucis equitibus fugæ comitibus repente fortunæ ornamentis destitutus: amissi regni speculatus: uentus thessalonicam se recepit: ut inde cum conducta galloꝝ mercenaria manu bellū repararet. Rursus a Ptolemæo Pyrrhi filio funditus uictus: cū septem comitibus fugiēs non recuperandi regni spes sed salutis latebras ac fugæ solitudines captat. Igitur Pyrrhus in tanto fastigio regni collocatus: iam

Gallogræcia dicta unde?

Pyrrh)

Helen)

Milo

Thessalonica

Captat latebras

nec eo ad quod uotis pueniendum fuerat contentus gratia. Aliæq; regna meditatur. neq; illi maior ex impio q̄ ex bello uoluptas erat: nec quisq; Pyrrhum q̄ tulisset impetum: sustinere ualuit. sed ut ad deuincēda regna inuictus habebatur: ita deuictis acquisitisq; celeriter carebat. tanto melius studebat acquirere ipia q̄ retinere. Itaq; cū copias Cherronelo transposuisset: legationibus Atheniensem & achiuoz̄ melleniorumq; excipitur. Sed & græcia oīs admirationem nonis eius simul & rerum aduersus romanos pœnosq; gestaz̄ attoniti aduentū eius spectabāt. Primum illi bellum aduersus spartanos fuit: ubi maiore muliez̄ q̄ uiroz̄ uirtute excipitur. Tūc Ptolemæū filium & exercitus partem robustissimā misit: quippe oppugnanti urbem ad tutelam patriæ tanta multitudo foemiarū concurrat: ut non fortius uictus q̄ uerecūdus recederet. Porro Ptolemæum filium eius adeo strenuū & manu fortē fuisse tradunt: & urbem Corcyram cum sexagesimo cepit: idem prælio nauali trirēmē ex scapha cū septio insiluerit: captaq; tenuerit. In opugnatione quoq; spartanorum usq; in mediā urbē cum equo procurrerit: ibiq; concursu multitudinis interfectus sit: cuius corpus ut relatum patri est dixisse Pyrrhū ferunt: aliquanto tardius eum q̄ timuerit ipse uel temeritate eius meruerit occisum esse. Repulsus a spartanis Pyrrhus argos petit: ibi dum Antigonom in urbe clausum expugnare conatur inter confertissimos uolentissime dimicans saxo de muris iactato occiditur: caput ei⁹ Antigono refertur: q̄ uictoria mitius usus filium eius Helenum cū epirotis sibi deditū in regnum dimisit: eiq; in sepulchri patris ossa in patriam referenda tradidit. Satis constans inter omnes auctores fama est: nullum nec eius nec superioris ætatis regem cōparādū Pyrrho fuisse: raroq; inter reges tantum: uerum etiam inter illustres uiros aut uitæ sanctioris: aut iustitiæ p̄bationis uisum fuisse. Scientiam certe rei militaris in illo uiro tantā fuisse: ut cum Lysimacho Demetrio Antigono tātis regibus bella gesserit: inuict⁹ sēp extiterit. Illyrioz̄ quoq; siculoz̄ romanorū & Carthaginensium bellis nunq; inferior: plerūq; etiam uictor extiterit: qui patriam certe suam angustam ignobilēq; fama rerum

Transposuisset

Corcyra urbs

Sexagesimo

Septimo

Aliquanto tardius

Dimicans uolentissime

stine

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

gestas & claritate nois sui toto orbe illustrem reddiderit.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXVI.

POST Mortem Pyrrhi non in macedonia tantum uerum etiam in asia graeciaq; magni bellorum motus fieri. Nam & Peloponensium per proditionem Antigono sunt traditi: & uariete hominum partim dolore partim gaudio: prout singulae ciuitates aut auxilium de Pyrrho sperauerant: aut metus sustinuerant: ita aut cum Antigono societatem iungebant: aut mutuis inter se odiis in bellum ruebant. Inter hunc turbatarum prouinciarum motum Epirorum quoque urbs ab Aristotimo principe per tyrannidem occupata: quo cum multi ex prioribus moribus occisi: plures in exilium acti essent: aetolis per legatos postulantes ut coniuges liberosque exulum redderet: prius negauit: postea quasi poeniteret: proficiscendi ad suos omnibus matronis potestatem dedit: diemque profectionis statuit. Illae quasi in perpetuum cum uiris exulatae pretiosissima quaeque auferentes: cum ad portam quasi uno agmine profecturae conuenissent omnibus rebus expoliatae in carcere recluduntur: occisis prius in gremiis matrum paruulis liberis uirginibusque ad stuprum direptis. Hac tam saeuam dominationem stupentibus omnibus princeps eorum Helematus senex & liberis orbus: ut qui nec aetatis nec pignorum respectum timeret: conuocatos domi fidissimos amicorum in uindictam patriae hortatur cunctantibus priuato periculo publicum finire: & deliberandi spatium postulantes accersitis seruis iubet obserari fores: tyrannoque nunciari mitteret: qui coniuratos apud se comprehenderet: obiectans singulis se quia libertandae patriae auctor esse non possit desertae ultorem futurum. Tunc illi anticipati periculo circumuenti honestiorem uitam eligentes coniurant in tyranni necem: atque ita Aristotimus qui toto posteaquam tyrannidem occupauerat: mense opprimitur. Interea Antigonus cum multiplici bello & Ptolemaei regis & spartanorum premeretur nouusque illi hostis gallo graeciae

Variante

Epirorum urbs

Aristotimus

Helematus

Ancipiti periculo

exercitus affluxisset in speciem castrorum parua manu aduersus caeteros relicta aduersus gallos totis uiribus proficiscitur. Quibus cognitis galli cum & ipsi se praelio pararent in auspiciis pugnae hostias cadunt: quarum extis cum magna caedes interitusque omnium praediceretur: non in timorem sed in furorē uerli: sperantelque deorum minas expiari caede suorum posse: coniuges & liberos suos trucidat: auspiciis belli a parricidio incipientes. Tanta rabies feros animos inuaserat: ut non parcerent aetati: cui etiam hostes pepercissent: bellumque interne ciuium & natalitium cum liberis liberorumque matribus gererent: pro quibus bella suscipi solent. Ita quasi scelere uitam uictoriamque redemissent: sicut erant cruenti ex recenti suorum caede in praelium non meliore euentu quam omine proficiscuntur. Siquidem pugnantes prius parricidiorum furiae quam hostes circumuenire: obseruantibusque ante oculos manibus interemptorum omnes occasione caeli. Tanta strages fuit: ut dii pariter cum hominibus consensisse in excidium parricidarum uiderentur. Post huius pugnae euentum Ptolemaeus & spartani uictorem hostium exercitum declinantes in tutiora se recipiunt. Antigonus quoque ubi eorum discessum uidet: receti adhuc ex prioris uictoria militum ardore bellum Atheniensibus infert: in quo cum occupatus esset: interim Alexander rex epiri ulcisci mortem patris Pyrrhi cupiens fines macedoniae depopulatur: aduersus quem cum reuersus a graecia Antigonus esset: transiitione militum destitutus regnum macedoniae cum exercitu amittit. Huius filius Demetrius puer admodum absente patre reparato exercitu non solum amissam macedoniam recepit: uerum etiam Epiri regno Alexandrum spoliatur: tanta uel mobilitas militum uel fortunae uarietas erat: ut uicissim reges nunc exules nunc reges uiderentur. Igitur Alexander cum exul ad arcadas confugisset: non minore Epirotarum desiderio quam sociorum auxilio in regnum restituitur. Per idem tempus rex cyrenarum Agas decedit: qui ante infirmitatem Beronicen unicam filiam ad finienda cum Ptolemaeo fratre certamina filio eius desponderat. Sed post mortem Antigoni regis mater uirginis Arsinoe ut iuita

In specie castrorum

Occisione caeli

Alexander rex epiri pyrrhi .f.

Transiitio militum .

Demetrius

Agas

Beronice

Arsinoe

Infirmitate

12

se contractum matrimonium solueret: misit: qui ad nuptias uirginis regnumque cyrenarum Demetrium fratrem regis Antigoni a macedonia accerferent: qui & ipse ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque cum secundate uento celeriter cyrenas aduolasset: fiducia pulchritudinis: quæ nimis placere focui cœperat: statim a principio superbis regis familiaribusque impotens erat: studiumque placendi a uirgine in matrem contulerat: quæ res spectata prior uirgini deinde popularibus militibusque inuisa fuit. Itaque uersis omnium animis in Ptolemæi filium insidia Demetrius comparantur: qui cum in lectum focus concessisset: per fores immittuntur. Sed Arinoe audita uoce filie ad fores stantis & præcipientis: ut matri parcerent: adulterum paulisper corpore suo protexit. Quo interfecto Beronice & stuprum matris salua pietate ulta est: & in matrimonio fortiendo iudicium patris secuta.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXVII.

Antiochus
Seleucus
Laodice
Beronice

MORTVO Syriae rege Antiocho cum in locum eius filius Seleucus successisset: horrante matre Laodice: quæ inhibere debuerat: auspicia regni a parricidio cœpit. Quippe Beronice nouercam suam sororem Ptolemæi regis ægypti cum paruulo fratre ex ea suscepto interficit: quo facinore perpetrato & infamiae maculam subiit: & Ptolemæi bello se implicuit. Porro Beronice cum ad se interficiendam missos didicisset: paternæ daterne se clausit. Vbi cum obsideri eam cum paruulo filio nunciatum ciuitatibus asiæ esset: recordatione paternæ maiorumque dignitatis eius & casum tam indignæ fortunæ miserantes auxilia ei omnes misere. frater quoque Ptolemæus periculo sororis excitus relicto regno cum omnibus uiribus aduolat. Sed Beronice ante aduentum auxiliorum cum ui expugnari non posset: dolo circumuenta trucidatur.

imo sublato è medio a laodice uxor uerum quod beronice ptolemæi filium duxisset uxor e secundam libro syro

In digna res omnibus uisa. Itaque cum uniuersæ ciuitates: quæ defecerant: ingentem classem comparassent: repente exemplo crudelitatis externæ simul & in ultionem eius: quam defensuri erant: Ptolemæo se tradunt: qui nisi in ægyptum domestica seditione reuocatus esset: totum regnum Seleuci occupasset. Tantum uel illi odium parricidiale scelus: uel huic fauorem indigne interemptæ mors sororis attulerat. Post discessum Ptolemæi Seleucus cum aduersus ciuitates: quæ defecerant: ingentem classem comparasset: repente ueluti diis ipsis parricidium uindictantibus orta tempestate classem naufragio amittit: nec quicquam illi ex tanto apparatu præter nudum corpus & spiritum & paucos naufragii comites relictos fortuna fecit. Misera quidem res: sed optanda Seleuco fuit: siquidem ciuitates: quæ odio eius ad Ptolemæum transferant: uelut diis arbitris satisfactum sibi esset: repentina animorum mutatione in naufragii misericordiam uersæ imperio se eius restitunt. Lætus igitur malis suis & damnis ditior redditus uelut par uiribus bellum Ptolemæo infert: Sed quali ad ludibrium tantum fortunæ natus esset: nec propter aliud opes regni recepisset: quæ ut amitteret uictus prælio non multo quam post naufragium comitior trepidus in Antiochiam confugit. Inde ad Antiochum fratrem litteras fecit: quibus auxilium eius implorari: oblata ei asia inter fines tauri montis in premium latæ opis. Antiochus autem cum esset annos. xiiii. natus supra ætatem regni audis occisionem non tam pio animo quam offerebatur arripuit: Sed latronis more totum fratri eripere cupiens puer sceleratam uirilemque sumit audaciam: Vnde hierax est cognominatus: quia non hominis sed accipitris situ in alienis eripiendis uitam sectaretur. Interea Ptolemæus cum audisset regem Antiochum in auxilium Seleuco uenire: ne cum duobus uno tempore dimicaret: in annos. x. cum Seleuco pacem facit: sed pax ab hoste data interpellatur a fratre: qui conducto gallorum mercenario exercitu pro auxilio bellum pro fratre hostem se imploratus exhibuit. In eo prælio uirtute gallorum uictor quidem Antiochus fuit: sed galli arbitantes Seleucum in

Parricidiale
scelus

Litteras fecit

Antiochus frater
Seleuci

Antiochus hierax cuius
cognominatus

Interpellatur

prelio cecidisse in ipsum Antiochum arma uertunt: liberius depopulaturi aliam si omnem stirpem regiam extinxissent. Quod ubi sentit Antiochus uelut a prædonibus auro se redemit: societatemque cum mercenariis suis iungit. Interea rex Bithyniæ Eumenes sparsis consumptisque fratribus bello interinæ discordiæ quasi uagantem asiæ possessionem in uasuius uictorem Antiochum gallosque aggreditur: nec difficile faucios adhuc ex superiore congressione integer ipse uiribus superat. ea namque tempestate omnia bella in exitum asiæ gerebantur: uti quisque fortior fuisset: asiæ uelut prædā occupabat. Seleucus & Antiochus fratres bellum propter Asiā gerebant. Ptolemæus rex ægypti sub specie toroniarum ultionis asiæ inhiabat. Hinc Bithynius Eumenes: inde galli humilior. semper mercenarii manus Asiā depopulabantur. Cum interea nemo defensor asiæ inter tot prædones inueniebatur: uicto Antiocho cum Eumenes maiorem partem asiæ occupasset: ne tunc quidem fratres perdit premio: propter quod bellum gerebant: concordare potuerunt. Sed omisso externo hoste in mutuam exitium bellum reparant. In eo Antiochus denuo uictus multorum dierum fuga fatigatus tandem a locetum suum Artamenem regem cappadociæ prouehitur: quo cum primum benigne susceptus esset: interiectis diebus cognito quod si indiæ pararentur: salutem fugam qua siuit. Igitur cum profugo nullus locus tutus esset: ad Ptolemæum hostem cuius fidem tutiorem quam fratris existimabat: decurrit: memor uel quæ facturus fratri esset: uel quæ meruisse a fratre. Sed Ptolemæus non tam amicus ei deditus quam hostis factus seruari eum arctissima custodia iubet. Hinc quoque Antiochus opera cuiusdam meretricis adiutus: quam familiariter agnouerat: deceptis custodibus labitur: fugiensque a latronibus interficitur. Seleucus quoque iisdem ferme diebus amisso regno equo præcipitatus finitur. sic fratres quasi & germanis casibus exules ambo post regna scelorum luorum poenas luerunt.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXVIII.

Eumenes
Seleucus & Antiochus fratres bellum propter asiā gerebant. Inhiabat asiæ

Antiochus uictus a Seleuco fratre Artamens

Antiochus a latronibus occisus.
Finitur Seleuci fratris Antiochi mors.

Olympas Pyrrhi epirotæ regis filia amisso marito eodemque germano fratre Alexandro cum tuellam filiorum ex eo susceptorum Pyrrhi & Ptolemæi regnique administrationem ipsa recepit: ab ætolis partem acharnaniæ: quam in portionem belli pater pupillorum acceperat: eripere uolentibus ad regem macedoniæ Demetrium decurrit: eique habentem uxorem Antiochi regis syriæ sororem filiam suam Phytiam in matrimonium tradidit: ut auxilium quod misericiordia non poterat iure cognationis obtineret. Fuit igitur nuptiæ: quibus & noui matrimonii gratia acquiritur: & ueteris offensa contrahitur. Nam prior uxor uelut matrimonio pulsa sponte sua ad fratrem Antiochum discedit: eumque in mariti bellum impellit. Acharnanes quoque diffusi epirotis aduersus ætolos auxilium romanorum implorantes obtinuerunt a Romano senatu: ut legati mitterentur: qui denunciant ætolis præsidia ab urbibus acharnaniæ deducerent: parerenturque esse liberos: qui soli quondam aduersus Troiam nos auctores originis suæ auxilia græcis non miserunt. Sed ætoli legationem romanorum superbe adiuerunt: poenos illis & gallos: a quibus tot bellis uexati totiens occisione sint cæsi exprobrantes: dicentesque prius illis portas aduersus Carthaginenses aperiendas: quas clausit metus punici belli: quam in græciam arma transferenda. Meminisse deinde iubent: quibus minentur aduersus gallos urbem suam eos tueri non potuisse: captamque non ferro defendisse sed auro redemisse. Quam gentem se aliquanto maiori manu græciam ingressam non solum externis uiribus sed ne domesticis quidem relictis adiutos uniuersam deesse: sedemque sepulchris eorum præbuisse. quam illi uiribus imperioque suo præposuerant: contra italiā trepidis ex recenti urbis suæ incendio Romanis uniuersam ferme a gallis occupatam. Primum igitur illos gallos Italia pellendos quam minentur ætolis: priusque sua defendenda: quam aliena defendi appetenda. Quos autem homines Romanos esse nempe pastores: qui latrocinio iustis dominis ademptum solum teneant: qui uxoris cum propter originis

Olympias
Pyrrhus
Alexander
Germanus
frater

Phytia

Acharnanes soli græcis auxilia non miserunt

Dehonestameta

dehonestamenta nec inuenirent sui publica rapuerint: qui
 deniq; urbem suam parricidio condiderint: murorumq; fun-
 damenta fraterno sanguine aspererint. Aetolos autem prin-
 cipes græciæ semper fuisse: & sicut dignitate ita & uirtute ce-
 teris prestitisse solos. Deniq; esse qui macedonas imperio ter-
 rarum florentes semper contempserint: qui Philippum regē
 non timuerint qui Alexandri magni post perlas indoicq;
 deuictos cum omnes nomine eius horrerent: edicta spreue-
 rint. Monere igitur se romanos contenti sint fortuna præse-
 ti: nec prouocent arma: quibus & gallos caecos & macedo-
 nas contemptos uideant. Sic dimissa legatione Romanorū
 ne fortius locuti q̄ fecisse uiderentur: fines Epiri regni Achar-
 naniæ depopulantur. Iam Olympias filius regna tradiderat:
 & in locum Pyrrhi fratris detuncti Ptolemæus successerat:
 qui cum hostibus instructo exercitu obuius processisset: in-
 firmitate correptus in itinere decedit. Olympias quoq; non
 magno post tempore gemino funerū uulnere afflicta agrū
 spiritum trahens non diu filiis superuixit. Cum ex gente re-
 gia sola Nereis uirgo cum Laudomia sorore superesset: Ne-
 reis nubit Geloni iuliciæ regis filio: Laudomia autem cum
Laudomia in aram dianæ confugisset: concursu populi interficitur: quod
Gelo facinus dii immortales assidue cladibus gentis & prope in-
 teritu totius populi uindicauerunt. Nam iterelitatem famēq;
 passi: & intestina discordia uexati: externis ad postremum
Milo bellis pene consumpti sunt. Miloq; Laudomiæ percussor in-
 tutorem uersus nunc ferro nunc saxo in summa dentibus la-
 ceratis uiscerib; .xii. die itererit. Iis i Epiro gestis interī i ma-
Demetrius cedōia Demetrius rex relicto filio Philippo puulo: admodū
Philippo decedit Cui Antigon tutor dat⁹ accepta i matrimoniū ma-
Antigon tre pupilli regē se constituere laborat. Interiecto deinde tēpo-
 re cū seditione minaci macedonū clausus i regia teneretur: i
 publicū sine satellitib; pcedit: plectoq; i uulgus diademate
 ac purpura dare hæc eos alteri iubet: qui aut ipare illis sciat:
 aut cui parere ipi sciāt. Se adhuc iuidiosum illud regnū nō
 uoluptatibus sed laborib; ac piculis sētire cōmemorat. deide
 beneficia sua: ut defectionē sociorum uindicauerit: ut darda-

Infirmiitate correptus

Decedit

Superuixit

Nereis

Laudomia

Gelo

Milo

Demetrius

Philippo

Antigon

nos thessalosq; exultātes morte Demetrii regis cōpēsauerit:
 ut deniq; dignitatem macedonum nō solum defēderit: ueq;
 etiam auxerit. Quorū si illos pœniteat deponere imperiū &
 reddere illis munus suum: q̄a regē quærant: cui imperēt. cum
 populus pudore motus recipe eū regnum iuberet: tam diu
 reculauit: donec seditiōis auctores supplicio traderētur. Post
 hæc bellū spartanis infert: q̄ soli Philippi Alexandriq; bellis
 & iperium macedonum & oibus metuēda arma cōteplerūt.
 Inter duas nobilissimas gentes bellum lūmis utriq; uiribus
 fuit. Cū hi p uetere macedonū gloria illi non solū p illibata
 libertate: sed etiam p salute certarent: uicti lacedæmonii: nō
 ipsi tantum sed etiam coniuges liberiq; magno aīo fortunā
 tulere. Nemo quippe in acie salutē pepercit: nulla amissum
 cōiugē fleuit. Filiorū mortem senes laudabant: patribus i acie
 cæsis uiliæ gratulabātur. Suam uicem oēs dolebant: q̄ nō ipi
 p patriæ libertate decidissent. Parentes oēs domibus laucios
 excipiebant: uulneratos curabant: lapsos reficiebant. Inter
 hæc nullus i urbe strepitus nulla trepidatio magis oēs publi-
 cā q̄ priuatā fortunā lugebant. Inter hæc Deomenes rex post
 multas hostiū cædes toto corde suo pariter & hostiū cruore
 madens supuenit: ingressusq; urbem nō humi confedit: non
 cibum aut potum poposcit: non deniq; armorum onus de-
 posuit: sed accliuus parieti cum quattuor milia sola ex pugna
 superuissse cōspexisset: hortatur ut se ad meliora reipublicæ
 tempora reseruarent: tamen cum coniuge & liberis ægyptū
 ad Ptolemæum proficiscitur: a quo honorifice suscept⁹ diu
 & in summa dignitate regis uixit. Postremo post Ptolemæi
 mortem a filio eius cum omni familia interficitur. Antigon
 autem cæsis occasione spartanis fortunam tantæ urbis mise-
 ratus a direptione milites prohibuit: ueniāq; his q̄ supfuerāt
 dedit. Præfatus bellum se cum Cleomene nō cū spartanis ha-
 buisse. cuius fuga oīs ira eius finita sit: nec mīori sibi gloriæ
 fore si ab eo seruata lacedæmonia: quo solo capta sit: pdere-
 tur. Parcere igitur se solo urbis ac tectis: quoniā hoīes: q̄ bus
 parceret: non superuissent. Nec multo post ipse decedit: re-
 gnumq; Philippo annos. xiiii. nato tradidit.

Spartani soli philippi alexandri q; arma cōtempserunt

Deomenes

Cleomenes

Lacedæmonia ab anti-gono capta

lz iiii

Philippus

Antigonus

Seleucus

Antiochus

Antiarathes

Lycurgus

Philopater
ptolemaeus
unde dicitur

Demetrius

Paulus

ISDEM Ferme temporibus prope uniuersi orbis imperia noua regum successione mutata sunt. Nam in macedonia Philippus mortuo Antigono tutore eodemque uirico. xiiii. annorum regnum suscepit: & in asia interfecto Seleuco ipse adhuc rex Antiochus constitutus est. Cappadociae regnum quoque Hariarathi puero admodum pater ipse tradiderat: aegyptum patre ac matre interfectis occupauerat Ptolemæus: cui ex facinoris crimine cognomento Philopater ex contrario fuit. Sed spartani in locum Cleomenis successerunt Lycurgum. Et ne quae temporibus mutatio deesset apud carthaginensem aetate adhuc imatura dux Annibal constituitur: non penuria seniorum sed odio romanorum: quo ibitum eum a pueritia sciebant: fatale non tam romanis quam ipsi aetate malum. his regibus pueris licet nulli senioris aetatis rectores erant tamen in suorum quibusque maiorum uestigiis tamen magna idoles uirtutis emicuit. Solus Ptolemæus scelestus sicut in occupando regno ita & legnis in administrando fuit. Philippum dardani ceterique finitimi populi: quibus uelut imortale odium cum Macedonum regibus erat: contemptu aetatis assidue lacebant: contra ille sumotis hostibus non contentus sua defendisse: etiam aetolis bellum inferre gestiebat: quae agitantem illum Demetrius rex illyriorum nupera Paulo romano consule uictus supplicibus precibus aggreditur: iniuriam romanorum quaerens: qui non contenti Italiae terminis imperium spe improba totius orbis amplexi bellum cum omnibus regibus ferant: Sic illos Siciliae: sic sardiniae hispaniaeque: sic deinde totius aetiae impium affectantes bellum cum penis & Annibale suscepisse. Sibi quoque non aliam ob causam quam quod Italiae finitimis uidebatur bellum illatum: quasi nefas esset aliquem regem iuxta imperii eorum terminos esse: sed & ipsi cauendum esse exemplum cuius quanto proprius nobiliusque sit regnum: tanto sit romanos acriores hostes habiturus. Super hoc cadere se illi regno: quod romani occupauerit: profiteretur: gratius habiturus si in possessionem imperii sui socium potius quam hostem uideret. Huiusmodi oratione impulsit Philippum: ut omni

sis aetolis bellum Romanis inferret: minus negotii existimantemque iam uictos eos ab Annibale apud Transimenum lacum audierat. Itaque ne ultis bellis eodem tempore grauaretur: pacem cum aetolis fecit: non quasi alio bellum translaturus: sed ut Graeciae quieti consulturus: quam nunquam in maiori periculo fuisse affirmabat. Siquidem consurgentibus ab occidente nouis penorum & romanorum imperiis: quibus una haec a Graecia & Asia sit mora: dum inter se bello discrimen imperii faciunt: ceterum statim uictoribus transitum in orientem fore. Videre se itaque ait consurgentem in Italia nubem illam trucis & cruenti belli uidere tonantem ac fulminantem ab occasu procellam: quam in quascumque terrarum partes uictoriae tempestas detulerit: magno cruoris imbre omnia foedaturam. Frequenter Graeciam igitur motus passam nunc Persarum nunc Gallorum nunc Macedonum bellis sed omnia illa ludum fuisse existimatos: si ea quae nunc in Italia concurrat: manus extra terram illam se effuderit. Cernere se quae cruenta & sanguinaria inter se bella utriusque populi & uiribus copiarum & ducum artibus gerant: quae rabies solo finiri partis alteri iterum sine ruina finitimorum non possit. Feros igitur aetolis uictorum minus quod Macedoniam quam Graeciam timedos: quae remotior & in uindictam sui robustior sit. Scire tamen se eos: quae tantis uiribus concurrant: non contentos hoc sine uictoriae fore: metuendumque sibi quoque certamen eorum: quae superiores extiterunt. Hoc praetextu finito cum aetolis bello nihil aliud quam penorum romanorumque bella respiciens singulorum uires praedebat. Sed nec Romani: quibus peni & Annibal in ceruicibus erant: soluti metu Macedonico uidebatur. Nam terrebat eos & ueteris macedonum virtus & deuicti orientis gloria: & Philippus studio Alexandri aemulationis incensus: quem praetextu ad bella industrius cognouerunt. Igitur Philippus cum iterato praetextu uictos a penis romanos didicisset: aperte hostem se his professus naues: quibus in Italiam exercitum traiceret: fabricare coepit. Legatum deinde ad Annibalem iugedae societatis gratia cum epistolis mittit: qui comprehensus & ad senatum perductus incolumis dimissus est. Non in honorem regis sed ne dubius adhuc indubitatus hostis redderetur. Postea uero cum romanis nuntiatum esset in Italiam Philippum copias traiectu

Leuinius rū: Leuiniū prætorem cū instructis nauibus ad prohibendum
trāsītū mittūt: q̄ cum ī grāciā uenisset: p̄missis multis īpulit
ætolos bellū aduersus Philippū suscipere. Philippus quoq̄
ætolos ī romanorū bella sollicitat. Interea & Dardāi Macedo
Attalus niæ fines uastare cœperūt adductis. xx. milib⁹ captiuorū Phi
lippū a romano bello ad tuēdū regnū reuocauerūt. Dū hæc
agūtur: Leuinius prætore in ita cū Athalo rege societate Græ
ciā populatur: q̄bus cladibus p̄cullæ ciuitates auxiliū petētes
Philippū legationibus fatigāt: nec nō & illyriorū reges lateri
eius hæretes assiduis p̄cibus p̄missa exigebāt. Sup̄ hæc uasta
ti macedones ultionē flagitabant. q̄bus tot tātisq̄ obsessus re
bus: cui rei primo occurreret: ambigebat: omnibus tamē pro
pediē auxilia se missurū pollicetur: nō quia facere posset: quæ
p̄mittebat: sed ut spe īpletos ī societatis iure retineret. Prima
tamē illi expeditio aduersus Dardanos fuit: qui absētiā eius
aucupātes maiore belli mole macedoniæ iminebāt. Cum Ro
Philopoemenē manis quoq̄ pacē facit cōtenti⁹ interim bellū Macedonicū
distulisse: Philopœmeni acheorū duci quē romanos sociorū
animos sollicitare didicerat: insidias prædedit: q̄bus ille cogni
tis uitatisq̄ discedere ab eo Achæos auctoritate sua coegit.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXX.

Philippo in macedonia magnis rebus intento
Ptolemæi in ægypto diuersi mores erant: Nam
regno parricidio obtento: & ad necem utriusq̄
parentis cæde etiam fratris adiuncta ueluti re
bus feliciter gestis luxuriæ sese tradiderat: regisq̄ mores oīs
secuta regio erat. Itaq̄ nō amici tātum p̄fectiq̄: uerū etiam oīs
exercitus depositis militiæ studiis ocio ac desidia corrupti
marcebāt. q̄bus rebus cognitis Antiochus rex Syriæ ueteri in
Antiochus ter se regnorū odio stimulante repentino bello multas urbes
ei⁹ oppressit: ipsaq̄ ægyptū aggreditur. trepidat igitur Ptole
mæus & p̄ legatiōes quousq̄ uires parat: rogat morari Antio
chū: magno deinde ī grāciā exercitū cōducto secūdū p̄lium

facit: spoliassetq̄ regnū Antiochū: si fortunā uirtute iuuisset
cōtētus recuperatione urbū: q̄s amiserat: factaq̄ pace auide ma
teriā q̄tis arripuit: reuolutusq̄ in luxuriam occisa Eurydice
uxore eadēq̄ sorore sua Agathocleæ meretricis illecebris capi
tur: atq̄ ita omni magnitudinē nois ac maiestatis oblitus no
ctēs ī stupris dies ī cōuiuuiis cōsumit. Addūtur instrumenta lu
xuriæ tympana & tripudia: nec iā spectatur rex: sed magister
negtiæ neruorū oblectamēta modulatur. Hæc priō labētis re
giæ tacita peltis & occulta mala fuere. Deinde crescēte licētia iā
nec parietib⁹ regiæ dom⁹ cōtineri meretricis audacia pōt: quā
p̄teruorē sociata cū Agathocle fratre ābitiosæ pulchritudis
scorto quotidiana regis itupra faciebāt. Accedebat & mater
Euāthe quæ gemie sobolis illecebris deuictū regem tenebat.
Itaq̄ nō cōtētæ rege iā et regnū possidēt: iā ī publico uisūtur:
iā salutatur: iā cōitatur. Agathocles regis lateri iūct⁹ ciuitatē
regebāt: tribunat⁹ p̄fecturas & ducat⁹ mulieres ordiābāt: nec
ql̄q̄ ī regno suo minus q̄ ip̄e rex poterat. Cū iterū relicto quī
quēni ex Eurydice sorore filio moritur: sed mors eius dū pe
cuniā regiā mulieres rapiūt: & ip̄iū in ita cū p̄ditissimis socie
tate occupare conātur: diu occultata fuit: re tamē cognita cō
cursu multitudis Agathocles occiditur: & mulieres ī ultionē
Eurydices patibulis suffigūtur. Morte regis supplicio mete
tricū uelut expiata regni infamia legatos Alexandrini ad Ro
manos miserūt orātes: ut tutelā pupilli susciperēt: tuerēturq̄
regnū ægypti: quod iā Philippam & Antiochū facta inter se
pactiōe diuisisse dicebāt. Grata legatio romanis fuit causā
belli grētibus aduersus Philippum q̄ insidiatus eis tēporibus
punici belli fuerat. huc accedebatq̄ p̄cenis & Annibale sup̄
ato nullius magis arma metuebant: reputantibus quantum
motum Pyrrhus parua manu Macedonum ī italia fecisset:
quātasq̄ res macedones ī oriente gessissent. Mittūtur igitur
legatisq̄ Antiocho & Philippo ut a regno ægypti abstineāt:
nuncient. Mittitur & M. Lepidus ī ægyptum qui tutorio no
mine regnū pupilli administrat. Dum hæc agūtur: iterū legā
ti Atali regis p̄gami & Rhodiōrū iurias Philippi regis que
rentes Romam uenerunt: quæ res omnem cōtationem Ma

Eurydice
Agathoclea

Agathocles

Euamthe

Comitantur
Antiochus

M. Lepidus

Atalus

edonici belli senatus exemit. Statim prætestu ferendi auxilii
 focus bellum aduersus Philippum decernitur: legionesq; cū
 consule i macedoniam mittuntur. Nec multo post tempore tota
 Græcia fiducia Romanorum aduersus Philippum spe pristina
 libertatis erepta bellum ei intulit. Atq; ita cum rex iudicij urge
 retur: pacem petere compellitur. Deinde cū expositæ conditiones pa
 cis a Romanis essent: repetere sua & Atalus & Rhodii & A
 chæi & ætoli cœpere: contra Philippus adduci se posse: ut
 romanis pareat: concedebat. Ceterum indignum esse Græcos a
 Philippo & Alexandro maioribus suis uictos & sub iugum
 Macedonici ipsi subactos uelut uictores leges pacis sibi dice
 re quibus prius sit ratio seruitutis redenda: quæ libertas uedicanda. Ad
 postremum tamē eo potestate iudicia duorum mensuram sunt data: ut
 pax quæ i Macedonia non conueniebat: a senatu peteretur. Eodē
 anno iter insulas Theramenē & Therasia medio utriusque ripæ
 & maris spatio terræmotus fuit: i quo cū admiratio nauigantium
 repete ex profundo cū calidis aquis insula emerit. In Asia quo eodē
 die motus terræ Rhodum multasq; alias ciuitates graui ruina
 labe concussit: quasdam solidas oborbuit. Quo prodigio territis
 omnibus uates cecinere oriens romanorum ipsi uetus Græcorum
 ac Macedonum uoratur. Interim a senatu repudiata pace Phi
 lippus i societate belli Nabini tyrannum sollicitat. Atq; ita cū
 in acie exercitum instructis e diuerso hostibus perduxisset: hortari
 suos cœpit. Referendo plures bactrosq; Indosq; & omnem asiam
 orientis sine a Macedonibus perdomitatis: tantoq; fortius hoc bellum
 quæ illa sustinendum: quanto sit libertas ipso carior. Sed & flami
 nius romanorum consul relatione rerum recentissime gestarum suos
 stimulabat i plura ostendendo hinc Carthaginem cū sicilia: inde
 italia & hispaniam Romana virtute perdomitas: nec Annibalē A
 lexandro quæ magno postponendum quo Italia pulso africam
 ipsam tertiam partem mundi superauerit. Sed nec Macedonas ueteri
 fama sed presentibus uiribus existimandos: quia non cū Alexandro
 magno: quem uictum audiuerant: nec cū exercitu eius: quod totum
 orientem deuicerat: bellum gerant: sed cum Philippo puero
 imaturæ ætatis: qui regni terminos aduersus finitimos ægre
 defendat. Et cum iis Macedonibus: quæ non ita ut præde pridē

Nota pro plinij natura
 li historia in secundo

Theramensis
 Therasia insula

Rhodus terremotu
 concussa. nota pro
 Aristide rhetore

Repudiata pace

Recentissime

Flaminij

Dardanis fuerunt illorum maiorum decora: romanos se suorum militum
 commemorare. Non enim alio exercitu Annibalem & pœnos & to
 rum ferme occiderunt: sed iis ipsis quos i acie habebat militibus
 subactos. His adhortationibus utriusque concitati milites plerique con
 currunt: alteri orientis alteri occidentis imperio gloriantes: feretes
 quæ i bellum alii maiorum suorum antiquam & obsoletam gloriam: alii ui
 rentem recentibus exprimentis virtutis florē. Sed Macedonas romana
 fortuna uicit. Fractus ira quoque bello Philippus pace a flaminio consu
 le petita nomine quæ regium retinuit: sed omnibus Thraciæ urbibus
 uelut regni membris extra terminos antiquæ possessionis a missis
 sola macedonia retinuit: offensi tamē æcolia non ex arbitrio
 eorum macedonia quoque adempta regi & data sibi i primū belli es
 set: legatos ad Antiochum mittit: qui eum adulatione magnitudi
 nis i romana bella spe societatis uniuersæ Græciæ impelleret.

Obsoleta gloria

Philippus uictus
 a flaminio consule

IUSTINI HISTORICI LIBER. XXXI.

MORTUO Ptolemæo Philopatre rege ægypti
 contemptaque paruuli filii eius ætate: qui i spem
 etiam regni relictus præda domesticis erat: An
 tiochus rex Syriæ occupare ægyptum statuit.
 Itaque phœnicem ceterasque Syriæ quidem sed iuris ægypti
 ciuitates cum inuasisset: legatos ad eum senatus mittit: qui
 denunciarent ei abstinere a regno pupilli postremis patris
 precibus fidei suæ traditi: quibus spretis interiecto tempo
 re alia legatio superuenit: quæ omnia pupilli persona ciuita
 tes iure belli factas populi romani in integrum restitui iube
 bat. Abnuenti bellum denunciatur: quod ille facile suscep
 tum infeliciter gessit. Eodem tempore & Nabini tyrannus mul
 tas græciæ ciuitates occupauerat. Igitur senatus ne eodem tem
 pore duplici bello romane uires detinerentur: scripsit Flami
 nio: si ei uideatur: sicuti Macedonia a Philippo ita græciam
 a Nabide liberaret. Ob quæ causam ipsum ei prorogatum est.
 Terribile quippe Antiochi bellum Annibalis nomine faciebat:
 quæ æmuli eius occultis mandatis cū Antiocho inisse societatem
 apud romanos crinabatur: negantes eum æquo animo sub legi

Antiochus Syriæ rex

Nabini

Prorogatum imperium

bus uiuere affuetū impio & imoderata licentia militare: sēp̄q;
tædio quietis urbanæ nouas belli causas circūspicere. quæ
& si fallā nūciata fuissent: apud timentes tamen p̄ ueris habe
bātur. Deniq; senatus metu perculsus ad speculandos actus
Annibalis legatū ī africanā Seruilium mittit. eiq; tacitis mā
datis præcepit: ut si posset eum p̄ æmulos eius interficeret;
metuq; iūsi noīs tandē populum romanū liberaret. Sed res
Annibalem non diu latuit uisq; ad p̄spiciēda cauēdaq; picula
peritū: nec min⁹ ī secūdis aduersa q̄ ī aduersis secūda cogitā
tē. Igitur cū tota die ī oculis p̄cipum legatiq; romani ī toro
Carthaginensiu obseruaret⁹ ī supremū fuisset: appropiante
uespe equū cōscendit: & rus urbanū quod p̄pe littus maris
hēbat ignaris seruis iussisq; ad portā diuertētem opperiri cō
tendit. hēbat ibi nauēs cū remigibus occulto sinu littoris ab
scōditas: erat etiā grādis pecunia ī eo agro præparata: ut cum
res exegisset nec facultas fugā nec iōpian⁹ moraretur. Lecta
igitur seruoꝝ iuuetute: quoꝝ copiā italicōꝝ captiuoꝝ nume
rus augebat: nauē conscendit: cursūq; ad Antiochum dirigit:
postera autē die ciuitas p̄cipem suū ac tum temporis cōsule
in foro expectabat: quē ut p̄fectum nūciatum est: non aliter
q̄ si urbs capta esset: oēs trepidauere: exitiosamq; sibi fugam
ei⁹ ominati sūt. Legatus uero romanus quasi bellū iā illatū
italiæ ab Annibale esset: tacitus Romam reuertitur: trepidūq;
nūciū refert. Interī flamini⁹ ī græcia iūcta cū quibusdā ciuitati
bus societate Nabidē tyrānū duob⁹ cōtinuis p̄liis subegit: &
grauiter fractū uelut exanguē ī regno reliquit: sed libertate græ
ciæ restituta reductis ab urbibus p̄sidiis cū Romanus ex
ercitus ī Italiā reportatus esset uelut uacua rursus possessi
one sollicitatus multas ciuitates repentino bello iuasit: quibus
rebus exterriti Achæi: ne uicinum malum etiā ad se serpet
bellum aduersus Nabidem decernunt: ducemq; prætorem
suū Philopomenē ī signis idustriæ uig; constituūt. cuius ī eo
belio tanta virtus enituit: ut opinione omniū compararetur
Flamini Romano ipetatori. Eodem tempore Annibal cum
ad Antiochum puenisset: uelut deoꝝ munus excipitur: tan
tusq; eius aduētū ardor aīs regis accessit: ut non tam de bello

Seruilium

Pulchre de Annibale

Exegisset res

Philopomenē

q̄ de premiis uictoriæ cogitaret. sed Annibal cui nota rōana
uirtus erat: negabat opprimi romanos nisi ī Italia posse. Ad
hoc sibi cētum naues & decem milia peditum & mille eqtes
poscebat. Promittēs hac mānō min⁹ bellū q̄ gesserit Italiæ
restauratur⁹: & in asiā regi sedenti aut uicto: iā de Romanis:
aut æquas pacis conditiones relaturum. Quippe & hispanis
bello flagrantibus ducem tantum deesse: & Italiā notiorē
sibi nunc q̄ pridem fuisse: sed nec Carthaginem quieturam
sociamq; ei se sine mora præbituram: cum regi consilia placu
issent: mittitur Carthaginem unus ex comitibus Annibalis: q;
in bellum cupidos hortetur: Annibalemq; cum copiis affu
tuz nūciat: nihil dicat partibus nisi animos Carthaginensiu
deesse: Asiā & uires belli & sumptum præbituram. Hæc
cum relata carthaginensibus essent: nuncius ipse ab inimicis
Annibalis comprehenditur. & perductus in senatum: cum
interrogaretur: ad quem missus esset: punico ingenio respon
dit se ad uniuersū senatū missū. Nec enī hoc op⁹ singuloꝝ:
sed uniuersoꝝ esse: dū multis diebus deliberāt an eū Romā
ad purgādā publicā cōscētiā mittāt: tacit⁹ cōscensa naue
ad Annibalem reuertitur. quo cognito Carthaginēses statim
romā legatū deferūt. Romā quoq; ad Antiochū legatos mi
sere: qui sub spē legationis & regis apparatū specularentur:
& Annibalē aut Romanis mitigarent: aut assiduo colloquio
suspectum iūisūq; regi facerent. Itaq; legati cum ephesi cōue
nissent: ad Antiochū mandata ei senatus tradūt. Dū responsū
expectāt oībus dieb⁹ assidui cū Annibale fuerunt: dicentes
timide eum a patria recessisse: cum pacem romani non tam
cum republica q̄ cum eo factā sūma fide custodiāt: nec bella
eum Romanoꝝ magis odio q̄ patriæ amore gessisse: cui ab
optimo quoq; etiā spiritus ipse debebatur. Has enī publicas
inter populos nō priuatas inter duces bellādi causas esse. idē
res gestas eius laudare: quoꝝ sermōe lætus sapi⁹ cupidiusq;
cum legatis colloquitur: Ignarus quid p̄ familiaritate rōana
odium sibi apud regem crearet. Quippe Antiochus tam assī
duo colloquio recōciliatam cum romanis gratiam exissimās
nihil ad eum sicut solebat referre: expertemq; totius consiliū

Restauraturū

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

& ueluti hostem proditoremque suum odisse cepit: quæ res
tatum apparatus belli cessante imperatoria arte corruptit. Sena-
tus mandata fuerant: ut contentus terminis asiæ esset: nec ipis
ingrediendi asiæ necessitatem imponeret: quibus spretis non
accipiendum bellum statuisse sed inferendum dicitur: cum fre-
quenter de bello consiliū habuisset remoto Annibale: tandē
eū uocari iussisse: non ut ex sententiā eius aliquid ageret: sed ne p-
oia eū spreuisse uideretur: oibusque rogatis postremū interro-
gasse: quo ille aduerso intelligere se pressus ē: non quia egeat cō-
silio sed ad supplendum numerum sententiæ se uocatum: tamē & odio
Romanorum & amore regis: apud quē solū tutū sibi exiliū re-
lictum sit: se uia gerendi belli edisseruisset. Veniā deinde libera-
tis deprecatus ē: nihil se aut consilio prout ceptorum presentium pro-
bare ait: nec sedē belli graciā sibi placere cum Italia uberior
materia sit. Quippe Romanos uici non nisi armis suis posse:
Nec Italiam aliter quā italicis uiribus subigi. Si quidem diuersū
cæteris mortalibus esse illud & belli genus & hominum aliis
bellis plurimū momenti habere priorem aliquā cepisse occa-
sionē loci temporisque agros rapuisse: urbes aliquas expugnasse:
cum romano seu occupaueris prior aliqua ratione seu uiceris
in etiā cū uicto & iacente luctandum est. Quāobrem si quis eos
in Italia laceffat suis eos opibus suis uiribus suis armis posse ui-
cere: sicut ipse fecerit. sin uero quis illis Italia uelut forte cesserit
uirium proinde falli ac si quis amnes non ab ipsis fontium prioribus
deriuare: sed concretis iam aquarum molibus auertere uel exic-
care uelit. Hoc & secreto se censuisse: utroque ministerium consilii
sui obtulisse. & nunc presentibus amicis ideo repetisse: ut sci-
rent oēs rationē cum romanis gerendi belli: eosque foris uictos
domi fragiles esse. Prius namque eos urbe quā imperio: prius Italia quā pro-
uiciis exui posse. Quippe & a gallis captos & a se prope dele-
tos esse: neque se unquam uictū priusquam terris eorum cesserit. Reuerso
Carthaginem statim cum loco fortunā belli mutatā. Huic sen-
tentia obrectatores amici regis erant non utilitatē rei cogitā-
tes sed uerētes: ne probato consilio eius primum apud regē locū
gratiæ occuparet. At Antiocho non tam consiliū quā auctor displi-
cebat: ne gloria uictoriae Annibalis non sua eēt. Omnia igitur

Perrogatis

Deprecatus

uariis a tentationū adulationibus corrūpebatur: nihil consilio
uel ratione agebatur. Rex ipse per hyemē in luxuriam lapsus non
quotidie nuptiis deditus erat. Contra Attilius romanus
fulius ad hoc bellū missus erat: copias arma cæteraque bello ne-
cessaria summa industria parabat: ciuitates socias confirmabat:
dubias illiciebat. nec alius exitus belli quam apparatus utriusque
partis fuit. Itaque prima belli congressione cum cedentes suos
rex cerneret: non laborantibus auxilium tulit: sed fugientibus
se ducem præbuit: castraque ditia uictoribus reliquit. Deinde
cum in Asiam præda romanis occupatis fugiendo peruenis-
set: penitere neglecti consilii cepit: reuocatoque in amicitiam
Annibale oia ex sententiā eius agere uelle dicit. Interim nūcia-
tur ei Liuium Neneuium romanum ducem cum octoginta
rostratis nauibus in bellum nauale a senatu missū aduētare:
quæ res illi restituendæ fortunæ spem dedit. Itaque priusquam sociæ
ciuitates ad hostes deficerēt: decernere nauali prælio statuit:
sperans cladem in graciā acceptā noua posse uictoria aboleri.
Annibali igitur tradita classe prius committitur: sed nec Asia mi-
lites Romanis: neque naues eorum pares rostratis nauibus fuerit:
minor tamē clades ducis solertia fuit. Romam nodū opio uicto-
riae uenerat: & idcirco in consulis creatis suspensa ciuitas erat.
Sed aduersus Annibalē ducē quis melior quam africanus frater cre-
atur: cum uicere pœnos opus Scipionum sit? Creatur igitur
consul Lucius Scipio: eique datur legatus frater Africanus: ut
intelligeret Antiochus non maiorem fiduciam se in Annibale
uicto quam romanos in uictore Scipione habere. Traiicientibus in
Asiam Scipionibus exercitum iam utrobique profugatum bellū
nunciatum ē: uictumque Antiochū terrestri Annibalē nauali
bello iuenerunt. Prius igitur aduētū eorum legatos pacem petentes
ad eos Antiochus mittit: peculiare donū Africano ferentes
ipsius filium: quem rex paruo nauigio traicientem ceperat.
Sed Africanus priuata beneficia a rebus publicis segregata
dixit: aliaque esse patriæ officia: alia patriæ iura. quæ non liberis
tantum neque etiam uitæ ipsi præponantur. Proinde gratū se mi-
nus accipere: priuatoque impedio munificentiæ regis responsurum:
quod ad bellum pacemque pertinet: nihil neque gratiæ dari: neque

Attilius

Liuius Neneuius romanus

Antiochus rex

Liuius Neneuius

Lucius Scipio

Profugatum bellum

Impendio

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Decidi

de iure patriæ decidi posse respondit. Nam neq; de redimen-
do filio unq; tractauit: nec senatum de eo agere pmisit: sed ut
dignum maiestate eius erat: armis se receptur; filiu dixerat.
Post hæc leges pacis dicuntur: ut Asia Romanis cederet: cõtē-
tus Syriæ regno esset: naues uniuersas captiuos & trãsfugas
traderet: sumptuq; oëm belli Romanis restitueret: quæ cum
nũciata Antiocho essent nõdũ ita uictum se esse respõdit: ut
spoliari se regno pateretur: belliq; ea irritamenta nõ pacis blã
dimẽta esse. Igitur dũ ab utroq; bellum pararetur: & ingressi
Asiã romani Ilion uenissent mutua gratulatio ilienũ ac ro-
manor; fuit. Ilienibus Aeneã caterosq; duces a se profectos:
Romanis se ab his pcreatos referẽtib; tantaq; lætitia oïum
fuit: quãta esse post lögum tẽpus iter parẽtes & liberos solet.
Iuuabat Ilienes nepotes suos occidente & Africa domita &
aliam ut auitum regnũ uendicare optabilem Troiæ ruinã fu-
isse dicentes: ut tam feliciter renasceretur. Contra Romanos
auitos lares & icunabula maior; templaq; ac deor; simulacra
iẽxplebile desyderiũ uidendi tenebat. Profectis ab Ilion Roma-
nis Eumenes rex cum auxiliis romanis occurrit. nec multo
post prælium & cũ Antiocho cõmissum: cũ in dexteriore cor-
nu pulsa legio romana maiore dedecore q; piculo ad castra
fugeret. M. amylii tribunus triginta milia ad tutelã castro-
rum relictis armare se militas suos & extra uallum progredi
iubet: strictisq; gladiis fugiẽtib; minari morituros dicẽs nisi
in prælium reuertantur: infestioraq; sua q; hostiũ castra iũctu-
ros. Attonita tanto piculo legio cõtantibus cõmilitonibus q;
fugere eos phibuerant: i prælium reuertitur: magnaq; cæde
edita initium uictoriæ fuit. Cæsa hostium. l. milia capta. xi.
milia. Antiocho pacem petenti nihil ad superiores conditiões
additum: Africano pdicante neq; romanos si uicãtur animis
minui: neq; si uincant secundis rebus insolescere: captas ciui-
tates inter locios diuisere: muneris romani aptiorem Asiã
q; possessiones uoluntarias iudicantes. Quippe uictoriæ glo-
riã Romão nomini uedicãdã: opũ luxuriã lociis relinquẽdã.

IUSTINI HISTORICI LIBER. XXXII.

Renasceretur

Eumenes

M. Amylii

A

Etoli Qui Antiochũ in bella romana ipulerant
uicto eodẽ soli aduersus romãos & uirib; ipares
& oĩ auxilio destituti remãserãt: nec multo post
uicti libertatem: quam illibatam aduersus do-
minationem Atheniensium & spartanorum inter tot græ-
ciæ ciuitates soli retiuerant: amiserunt. Quæ conditio tanto
illis amarior quanto serior fuit: reputantibus tempora illa.
quibus tantis Persarum opibus domesticis uiribus restite-
rant: quibus gallog; uiolentiam Asiæ Italiæq; terribilẽ Del-
phico bello fregerant: quæ sola gloriosa recordatio maius
desyderiũ libertatis augebat. Dum hæc agũtur medio tẽpore
inter Messenios & Achæos de p̄cipatu p̄rio cõtentio: mox
bellum ortum est. i eo nobilis Achæor; Philopomenes ipe
rator capitur: nõ qa pugnãdo uitæ p̄ceret: sed dũ suos i p̄liũ
reuocat: i trãsitu fosse equo præcipitatus a multitudie hostiũ
oppressus est. Quẽ iacentẽ Messenii seu metu uirtutis uel ue-
recundia dignitatis iterficere ausi nõ fuerũt. Itaq; uelut i illo
omne bellũ cõfecissẽt: captiuũ p̄ uniuersam ciuitatẽ i modũ
triumphi circũduxerunt: effuso obuiã populo ac si suus non
hostium impator aduẽtaret: nec uictorem Achæi auidius ui-
dissent: q; uictum hostẽ uiderunt. Igitur eũdem in theatrum
duci iusserunt: ut oës contuerẽtur: quem potuisse capi icredi-
bile singulis uidebatur. Deinde i carcerẽ deducto uerecũdia
magnitudinis eius uenenum ei dederunt: quod ille læt; ac
si uicisset accepit: quæsito prius an Ligorias præfect; Achæo-
rum: quem secundum a se esse scientia rei militaris sciebat:
incolumis effugisset. Quem ut accepit euasisse: non i totum
dicens consultum male Achæis expirauit: nec multo post re-
parato bello Messenii uicũtur: p̄cenasq; iterfecti Philopome-
nis pepẽderunt. Interea i Syria rex Antiochus cum graui tri-
buto pacis a Romanis premeretur: & uictus oneratusq; esset
seu iopia pecuniæ compulsus seu auaritia sollicitat; qa spa-
bat se sub specie tributariæ necessitatis excusatus sacrilegia
cõmissurũ adhibito exercitu nocte tẽplum Dodonæi Iouis
aggreditur. qua re prodita concursu incolarum cum omni
militia interficitur. Romæ cum multæ græciæ ciuitates q̄stũ

Reputantibus

Gloriosa recorda-
tio

Philopomenes ca-
pitur

Ligorias

Philopomenis

Dodonæus impo-
ter

Antigoni mors

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

de iniuriis Philippi regis Macedonū uenissent: & disceptatio
 in senatu inter Demetrium Philippi filium: quem pater ad
 latifaciendum senatui miserat: & legatos ciuitatum esset: tur
 ba querelarum confusus adolensens repente obticuit. Tunc
 senatus uerecundia eius motus: quia priuatim etiā antea cū
 obles romae esset: carus omnibus fuerat: causam illi donauit:
 atq; ita modestia sua Demetrius ueniam patri non iure dese
 sionis: sed patrocinio pudoris obtinuit: qd̄ ipi decreto sena
 tus significatū est: ut appareret nō tam absolutū regē q̄ dona
 tū filio patrē: quae res Demetrio nō gratiā legatiois sed odiū
 obtrectationis cōparauit. Nam apud fratrem Perseū aemulatio
 illi inuidiā cōtraxit: & apud patrē nota. absolutionis cā offēsa
 fuit: indignante Philippo plus momēti apud senatū psonā fi
 lii q̄ auctoritatē patris ac dignitatē regiae maiestatis habuisse:
 Igitur Perseus p̄specta patris aegritudine quotidie absētē De
 metriū apud eu criminari: & primo inuisum: post etiā suspectū
 reddere: nūc amicitia Romanorū: nunc p̄ditionē ei patris ob
 iectare. Ad postremū insidias sibi ab eo paratas cōfingit: ad cu
 ius rei p̄bationē imittit iudices: testes subornat: & facinorū qd̄
 obiicit: admittit: qbus reb⁹ patrē cōpulso ad parricidiū fune
 stā oēm regiā facit. Occiso Demetrio sublatoq; aemulo nō ne
 gligētior rātū Perseus in patrē ueq; etiā & contumacior erat:
 nec hāredē regni: sed regē se gerebat. His rebus offēsus Phi
 lippus ipatiētius ī dies mortē Demetrii dolebat: tūc & insidiis
 se circūuētū suspicari: testes iudicesq; torquere. Atq; ita cogni
 ta fraude nō min⁹ scelere Persei q̄ innoxia Demetrii morte cru
 ciabatur: p̄gissetq; ultionē: nisi prauectus esset. Nā breui post
 tēpore morbo ex aegritudine cōtracto decessit: relicto magno
 belli apparatu aduersus romāos: quo postea Perse⁹ usus est.
 Nā & gallos Scordiscos ad belli societatē ppulerat: fecissetq;
 romanis graue bellū: nisi decessisset. Nāq; galli bello aduers⁹
 Delphos ifeliciter gesto ī quo maiore uī numinis q̄ hostium
 senserāt amisso Breno duce pars ī asiā pars ī Thraciam extor
 res fugerāt. Inde per eadē uestigia qbus uenerant: antiquā pa
 triā repetiuere. Ex his pars quaedā in confluente Danubii &
 sabii cōsedit: scordiscosq; se appellari uoluit. Tetosagi autē cū

Regem se gerebat

Circumuentus insidijs

scordisci galli

Confluens danubij &
 sabij

Sabius .fl.

scordisci galli unde dicti

Tetosagi galli

ī antiquā patriā tolosā uenisset: cōprehēsiq; pestifera lue esset:
 nō prius sanitatem recupaere q̄ aruspicum respōsis moniti
 aurum argentūq; bello sacrilegiūq; quæsitū ī Tolosensē lacū
 mergerēt. Quod omne magno post tempore Cepio roman⁹
 cōsul abstulit. fuere auri pōdo centū decē milia: argēti pōdo
 quin quies decies cētum milia. Quod sacrilegiū causa excidii
 Cepioni exercituiq; eius postea fuit. Romanos quoq; Cym
 brici belli tumultus uelut ultor sacrae pecuniae insecutus est:
 ex gente Tetosagorū nō mediocrius populus praedae dulcedie
 illyricū repatiuit: spoliatisq; Istriis ī p̄ania cōsedit. Istriorū
 gentē fama est originē a colchis ducere: missis ab Aeeta rege
 ad argonautas raptoreq; filiae p̄sequendos: q̄ ut a pōto itra
 uerūt, Istrum, alueo Sabii fluminis penitus inuecti uestigia
 argonautarū isequētes naues suas humeris p̄ iuga mōtiū ul
 q; ad littus Adriatici maris trāstulerūt: cognito q̄ argonau
 tae iudē p̄ lōgitudinē nauis priores fecisset: quos ut auectos
 colchi nō reperiūt siue metu regis siue rēdio longae nauiga
 tiois iuxta aq̄legiā cōsedere: Istriq; ex uocabulo amnis: quo
 a mari concesserat appellati. Daci quoq; soboles getarū sunt:
 q̄ cum Olore rege aduersus Bastarnas male pugnant: ob
 ultionem segniciae capturi somnū capita loco pedū ponere
 iussu regis cogebantur: ministeriaq; uxorib⁹: quae ipsis antea
 fieri solebant facere. neq; hāc ante mutata sunt: q̄ ignominia
 bello acceptā uirtute delerent. Igitur Perseus cum imperio
 Philippi patris successisset: oēs has gētes aduersus Romanos
 in societatem belli sollicitabat. Interim inter Prusias regē
 ad quē Annibal post pacem Antiocho a Romanis datam p̄
 fugerat: & Eumenē bellum ortum est: quod Prusias Anniba
 lis fiducia rupto fœdere prior intulit. Nanq; Annibal cum
 ab Antiocho romani inter ceteras condiciones pacis dediti
 onē eius deposcerent: admonitus a rege in fugam uersus cre
 tam defertur: ubi cum diu quietam uitam egisset: inuidiosūq;
 se p̄pter nimias opes uideret: amphoras plūbo repletas ī tem
 plo Dianae q̄si fortunae suae praedidia deposuit: atq; ita nihil
 de illo sollicita ciuitate: quoniā uelut pignus opes eius tene
 bant: ad Prusias contendit: auro suo in statuis: quas secum

Tolosani auri nota
 Cepio ta pro gellio

Tolosensis lacus

Tetosagi

Istriorū gens

Sabius .fl.

De Argonautis
 nota

Aquilegia

Istri unde dicti

Daci

De bastarnis nota
 pro ualerio flauo

Prusias

Eumenis

portabat infusione cōspectæ opes uitæ suæ nocerēt. Deinde cum Prusias terrestri bello ab Eumene uictus esset: pliumq; i mare trāstulisset: Annibal nouo cōmento auctor uictoriæ fuit. Nā omne serpētīnū genus i fictiles lagēas conici iussit: medioq; plio i naues hostiū mittit. Id primū pōticis ridiculū uisū fictilibus dimicare: q; ferro ne queant. Sed ubi serpētibus repleti naues cōepere ancipiti piculo circūuēti: hosti uictoriā celerē: quæ ubi romæ nūciata sunt: missi a senatu sūt legati: q; utrunq; regem in pacē cogerēt: Annibalēq; deposcerēt. Sed Annibal re cognita sumpto ueneno legationē morte pūit. Insignis hic ānus triū toto orbe maxiorū ipatog; fuit mortibus Annibalis: Philopomēis: & Scipioi africani. Ex q;bus constat ānibalē nec cū italia eum Romano tonātē ipio cōtremu it: Nec cum reuersus Carthaginē summum iperū tenuit: aut cubantē cenasse: aut plus sextario uini idulisse: pudiciamq; eum tātam iter tot captiuas habuisse: ut in Africa natū quis negaret. Moderationis certe eius fuit: ut cum diuersarū gētū exercitus texerit: neq; insidiis suoz militū sit peti? unq; neq; fraude pditus: cum utriq; hostes sæpe tentassent.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXIII.

MINORE Quidem reg; motu romani Macedonicum q; punicum bellum gesserunt: sed tanto clarius quanto nobilitate Macedones pce nos antecesserunt. Nam cum gloria orientis domiti & auxiliis omnium regum iuuabantur. Itaq; romani & legiones plures numero conscripserunt: & auxilia a Masinissa rege numidarum ceterisq; sociis omnibus acciuerunt. Et Eumeni regi Bithyniæ denūciatū: ut bellū sūmis uirib; iuaret. Perseo præter Macedonicū exercitū iuictæ opionis decēni belli sumpt; a patre patris i thesauris & i horreis erat: q;bus reb; istatus & fortunæ paternæ ueterē Alexandri gloriā cōsiderare oblitus suos iubebat. Prima congressio equitū fuit: q; uictor Perseus suspensam omnium expectationē i fauorem sui traxit: misit tamen legatos ad cōsulem: qui pacē peterent:

Annibalis
Philopomēis
Scipionis africani
Mors eodē anno
Moderatio & pudicia Hannibalis

quam patri suo Romani etiā uicto dedissent: impensas belli lege uicti suscepturus. Sed consul Sulpius non minus graues q; uicto leges dixit. Dum hæc aguntur: metu tam periculosi belli romani æmylium Paulum cōsulem creant: eiq; extra ordinem Macedonicum bellum decernunt: qui cum ad exercitū uenisset: nō magnam moram pugnæ fecit. Pridie q; cōfeteretur bellū luna nocte defecit: triste id ostentū Perseo omnibus prælagientibus: finemq; Macedonici regni portendi uaticinantibus. In ea pugna. M. Cato Catonis oratoris filius dū inter cōfertissimos hostes insigniter dimicat: equo delapsus pedestre præliū aggreditur. Nam cadentē manipulus hostium eum horrido clamore uelut iacentē obtruncatur circumsteterat. At ille citius corpore collecto magnas strages edidit: cum ad unum opprimendum undecunq; hostes conuolarent: dum porcerum quēdā peti: gladius ei e manu elapsus i mediam cohortem hostium decidit: ad quem recuperādum umbone se ptegens inspectante utroq; exercitu iter mucrones se hostium immerisit: collectoq; gladio multis uulneribus exceptis ad socios cū clamore omniū reuertitur. huius audaciam ceteri imitati uictoriam pepere. Perseus rex fuga cum decem milibus talentum famothraciam defertur: quem Cneus Octavius a persequendum missus a consule cum duobus filiis Alexandro & Philippo cepit: captumq; ad cōsulem duxit. Macedonia a Carano: qui primus in eo regnauit usq; ad Perseum triginta reges habuit. Quorū sub regno fuit quidem annis nō ingentis & uiginti tribus: sed rerū nō nisi centum nonagita duobus annis potita. Ita cū i diuisionē Romanorum cessisset magistratibus per singulas ciuitates constitutis libera facta est: legesq; quibus adhuc utitur: a Paulo accepit: Aetolorum uniuersarum urbium senatus cū coniugibus & liberis: qui dubia fide fuerant romam missus: ibiq; ne in patria aliquid nouare diu detentus: ægreq; per multos annos legationibus ciuitatum senatu fatigato in patriam quisq; suam remissus est.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXIII.

I iii

Sulpitius

Æmylius extra Ordine
paulus

M. Cato

Cato orator

Cn. Octavius

Alexander

Philippus

Caranus

Caranus p
rex maced
niq. nota
joro Aufon

POENIS Ac Macedonibus subactis atolorūq;
uirib⁹ p̄cipū captiuitate debilitatis soli adhuc
ex grācia uniuersa Achæi nimis potentes tunc
temporis Romanis uidebātur. non p̄pter singu
larum ciuitatū nimias opes: sed p̄ cōspirationē uniuersarū.
Nāq; Achæi licet p̄ ciuitates ueluti p̄ mēbra diuisi sint: unū
tamen corpus & unū ipiū habēt. singularūq; urbiū pericula
mutuis uinibus ppullāt. Quæretib⁹ igitur romanis cās belli
tēpestiui fortuna querelas Spartanorū obtulit: quorū agros
achæi p̄pter mutuū odiū populabātur. Spartanis a senatu res
p̄solum e: legatos se ad inspiciēdas res sociorū & ad iuriā demē
dam i grāciam missuros: sed legatis occulta mādata data sūt:
ut corpus Achæorū dissoluerent: singularq; urbes p̄p̄rii iuris
tacerent: quo facili⁹ ad obsequia cogerentur: & si quæ urbes cō
tumaces essent: frāgerētur. Igitur legati omniū ciuitatum p̄
cipibus Corinthū euocatis decretū senat⁹ recitāt: quod cōsiliū
habeāt: aperiūt. expedire oībus dicunt. ut singulæ ciuitates
leges suas & iura sua habeant. Quod ubi omnibus inotuit:
uelut in furorē uersū: uniuersum p̄grinū populū trucidāt:
legatos quoq; ipsos romanorū uiolassent: nisi audito tu
multu trepidi fugissent. Hæc ubi romæ nōnciata sunt: statim
senatus Mumio consuli bellum Achaicum decernunt: qui
extemplo exercitu deportato & omnibus strenue prouisis pu
gnandi copiam hostibus fecit. sed achæi uelut nihil negocii
romano bello suscepissent: Ita apud eos neglecta oīa & solu
ta fuere. Itaq; prædam non prælium cogitantes: & uehicular
ad spolia hostiū reportanda duxerunt: & coniuges liberosq;
suos ad spectanda certamina i montibus posuerūt. Sed p̄lio
commisso ante oculos suorū cæsi: lugubre his spectaculum
sui & grauem luctus memoriā reliquerūt. Cōiuges quoq;
& liberi eorum de spectatoribus captiui facti præda hostium
fuere. Vrbs ipsa corinthus diruitur: populus oīs sub corona
uenditur: ut hoc exemplo cæteris ciuitatibus metus nouarū
rerum imponeretur. Dum hæc aguntur: rex Syriæ Antio
chus Ptolemæo maiori sororis eius filio regi ægypti bellum
infert: regni admodum & quotidiana luxuria ita marcido: ut

Achæi

Violassent

Mumius

Lugubre spectaculi & gra
ue luctus memoriā

Corinthus diruta

Imponeretur metus

Antioch⁹
Ptolemæ⁹

non solum regis maiestatis officia intermitteret: uerum etiā
sensu hominis nimia sagina careret. Pulsus igitur regno ad
fratrem minorem Ptolemæum Alexandriam confugit: par
ticipatoq; cum eo regno romam legatos ad senatum mittit.
auxilia petunt: fidem societatis implorant. mouere senatum
preces fra rum. Mittitur igitur legatos. P. Popilius ad Antio
chum: qui abstinere eum ægypto aut si iam incessisset: exce
dere iuberet. Cum in ægypto eum inuenisset: osculumq; ei
rex obtulisset. (Nam coluerat inter cæteros. P. Popiliū. An
tiochus cum romæ obses esset) Tunc Popilius faceffere in
terim. priuatam amicitiam iubet: cum mandata patriæ inter
cedant: prolatoq; senatus decreto & tradito cum conctari re
gem uideret: consultationemq; ad amicos referre. Ibi Popili
us uirga: quam in manu gerebat amplo circulo inclusum.
ut amicos caperet consulere iubet: nec prius inde exire q̄ res
ponsum senatui daret: aut pacem aut bellum cum Romanis
habiturum. Adeoq; hæc asperitas animum regis fregit: ut pa
riturum se senatui respōderet. Reuersus i regnū Antioch⁹ de
cedit: relicto puulo admodū filio: cui cū tutores dati a popu
lo esset: patru⁹ ei⁹ Demetri⁹ q; obses romæ erat: cognita mor
te Antiochi fratris senatū adiū: obsidēq; se uiuo fratre uēisse:
quo mortuo cuius obses sit se ignorare. Dimitti igitur se ad
regnū petēdū æquū esse: qd̄ sicuti iure gētū maiori fratri ces
serit: ita nūc sibi q; pupillū ætate atcedat deberi: cū se nō di
mitti aiaduertet a senatu tacito iudicio tuti⁹ apud pupillū
q̄ apud eū regnū futurū arbitrate specie uenādi ab urbe p̄fe
ctus: hostis tacit⁹: cū fuge comitib⁹ nauē cōscēdit. Delat⁹ i Sy
riā secūdo fauore omniū excipitur: regnūq; ei occiso pupillo
a tutorib⁹ traditur. Eodē tēpore ferme Prusias rex bithyniæ
consilium cepit interficiendi Nicomedis filii: dum cōsule
studet minoribus filiis: quos ex nouerca eius susceperat: &
romæ habebat. Sed res adolecētī ab his: q; facin⁹ suscepant:
p̄ditur: hortatiq; sunt: ut crudelitate patris puocat⁹ occupet
iudicium: & in auctore retorqueat scelus: nec difficilis p̄uasio
fuit. Igitur cum accitus i patris regnum uenisset: statim rex
appellatur: Prusias regno spoliatus a filio priuat⁹ redditur.

Participato regni

P. Popili⁹

Faceffere

Popili⁹ facin⁹

Prusias

Nicomedes

etiam a seruis deseritur: cum in latebris ageret: non minori scelere q̄ filiu occidi iusserat a filio interficitur.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXV.

Demetrius occupato Syriae regno nouitatis suae oclū piculosum ratus āpliare fines regni statuit: etiam opes augere finitimorum bellis. Itaq; Ariarathi regi Cappadociae ppter fastiditas foronis nuptias in festus fratre eius Holofernē p iuriā regno pulsū supplicē recepit: Datūq; sibi honestū belli titulū gratulatus eū restituere i regnum statuit. Sed Holofernes ingrato aīo inita cū Antiochēibus pactioe offensis tunc a Demetrio pelere ipsū regno a quo restituebatur: cōsiliū accepit. Quo cognito Demetrius qdē uitae eius ne Ariarathes metu fraterni belli liberaretur: pepcit. Ipsū autem cōprehēsu uictū seleucia custodiri iubet. Nec Antiochēes indicio territi a defectione desisterūt. Itaq; adiuantibus & Ptolemæo rege ægypti & Athalo rege Asiae & Ariarathe rege Cappadociae bello a Demetrio lacessitis subornāt Prompalū quendā sortis extremæ iuuenem: q̄ Syriae uelut paternum regnum armis repeteret: & ne qd cōtumeliæ deesse: nomen ei Alexandri indicitur: genitūq; ab Antiocho rege dicitur. Tātū odium Demetrii apud omnes erat: ut æmulo eius nō uires regiae tantum: uerū etiam generis nobilitas cōsēsu omnium tribueretur. Igitur Alexander admirabili uarietate rege pristinae sordiu oblitus toti⁹ ferme oriētis uiribus succinctus bellū Demetrio isert: uictūq; uita piter ac regno spoliat: quāq; Demetrio nec anim⁹ i ppul sando bello defuit. Nā & priō pralio hostē fugauit: & regib⁹ bellum restituētibus multa milia cecidit i acie. Ad postremū tamē iniecto aīo iter cōfert: slios hostes fortissime dimicans cecidit. In initio belli Demetrius duos filios apud hospitē suū Gnidium cū magno auri pōdere demandauerat: ut & a belli piculis eximerētur: & si ita fors tulisset: ultioni paternae serua rentur. Ex his maior Demetrius annos pubertatis egressus audita Alexandri luxuria: quem isperate opes & alienae feli

Amphiar

Ariarathes

Holopher nes

Titulus honestus belli

Seleucia

Attalus

Sortis extreme
Prompalus

Prompalus pro filio
antiochi susceptus

Cecidit in acie multa
milia

Demetri

citatis ornamenta uelut captiuū iter scortoz greges desidē i regia tenebant: auxiliantibus Cretēibus secuz ac nihil hostile metuētē aggreditur. Antiochenes quoq; ueterem patris offensam nouis meritis correcturi se ei tradunt. sed & milites paterni fauore iuenis accensi prioris sacramenti religionem noui regis supbiae praeferētes signa ad Demetriū trāsferunt: atq; ita Alexander nō minori ipetu fortunae desertus q̄ elat⁹ primo pralio uictus interficitur: deditq; pœnas & Demetrio: quem occiderat: & Antiocho cuius mētus originē s̄querat.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXVI.

Recuperato paterno regno Demetrius & ipse rerū successu corruptus uitis adolescentiae i legnitiē labitur: tantumq; cōtemptum apud oēs inertiae quātū odiū ex supbia pater habuerat: contraxit. Itaq; cum ab iperio eius passim ciuitates deficerent: ad abolēdam segnitiae maculam bellum parthis iserre statuit: cui⁹ ad uentū nō iūiti oriētis populi uidere: & ppter Arsacidae regis Parthoz crudelitātē: & q̄ ueteri macedonū ipio noui populi assueti supbiā idigne ferebant. Itaq; cū & persaz & Elimæoz Bactrianozq; auxiliis iuuaretur: multis plis Parthos fudit. Ad postremū tamē pacis simulatione decept⁹ capitur: tradu ctūq; per ora ciuitatū populis q̄ descierāt: ludibriū fauoris ostēditur. Missus deide i hyrcaniam benigne & iuxta cultū pristinae fortunae habetur. Dū hæc agūtur: interim in Syria Trifo q̄ se tutorē Antiocho Demetrii priuigni substitui a populo laborauerat: occiso pupillo regnū Syriae inuadit. Quo diu potitus tandem exolefcēte fauore recētis iperii ab Antiocho puero admodū Demetrii fratre q̄ i asia educabatur: bello uincitur: rursusq; regnū syriae ad sobolē Demetrii reuertitur. Igitur Antiochus memor q̄ etiā pater ppter superbiam iuisus & frater ppter signitiē contemptus fuisset: ne in eadem uitia icideret: accepta i matrimonium Cleopatra uxore fratris ciuitates: quae initio fraterni iperii defecerant: summa idustria p seqtur: domitasq; rurs⁹ regni terminis adiecit. Iudæos quoq;

Arsacides parthoru rex

chini

Trifo

Trifo

Exolefcete

Cleopatra
Amphiarus accepit in uxorem
Cleopatra

De Origine iudeorum

Damascus

Semiramis

Damascus

Habraham

Moses

Israel

Judas

Joseph

Joseph sapientia

Providentia

Moses filius Joseph

Synagoga mons

Sabbatum

q̄ i macedonico iperio sub Demetrio patre armis se i liberta
 te uedicauerat: subigit. Quoz uires tanta fuerunt: ut post hunc
 nullu Macedonu regē tulerint: domesticisq̄ ipiis usi syriam
 magnis bellis ifestauerunt. Fuit nāq̄ iudæis origo damascena
 quæ syriæ nobilissima ciuitas est: uide & a syriis regib⁹ genus
 ex regina Semyramide fuit: nomen urbi a Damasco rege idi
 tam: in cuius honore syrii sepulchrū Ariathis uxoris eius p
 templo coluere: deamq̄ exinde sanctissimæ religionis habēt.
 Post Damascum Habraham: Moses: Israhel reges fuere. Sed
 Israhelē felix decem filioz̄ prouentus maioribus suis cla
 riorem fecit. Itaq̄ populum in decem regna diuisū filiis tra
 didit: oēs q̄ ex noīe iudæ: q̄ post diuisionē decesserat: iudæos
 appellauit: coliq̄ eius memoriam ab oibus iussit. Eius portio
 oib⁹ accesserat: minimusq̄ iter fratres ætate Ioseph fuit: cui⁹
 excellens īgeniū ueriti fratres clam interceptū pegrinis mercato
 ribus uendiderunt: a quibus deportatus i ægyptū cū magicas
 ibi artes sollerti ingenio pcepisset: breui ipsi regi pcarus fuit.
 Nam & pdigioz̄ sagacissimus erat: & somniorum primus i
 telligentia condidit: nihilq̄ diuini iuris humaniq̄ ei icogni
 tū uidebatur: Adeo ut etiam sterilitatē agrorum ante multos
 annos puidere: pissetq̄ omnis ægyptus fame nisi monitu
 eius rex edicto seruari per multos annos fruges iussisset. Tā
 taq̄ experimenta eius fuerunt: ut nō ab hoīe sed a deo respō
 sa dari uideretur. Filius eius moyses fuit: quē etiā pter paternæ
 scientiæ hæreditatem formæ pulchritudo cōmendabat. Sed
 cū scabiem ægyptii & pruriginem paterentur: responso mo
 niti eū cum ægris: ne pestis ad plures serpet: terminis ægypti
 pellūt. Dux igitur exulū fact⁹ sacra ægyptioz̄ furto abstulit:
 quæ repetentes armis ægyptii domū redire tēpestatibus con
 pulsi sūt. Itaq̄ Moses damascena patria atiqua repetita mōtē
 synaum occupat: in quo septem diez̄ ieiunio p̄ desertā ara
 biæ cū populo suo fatigat⁹: cū tadē uenisset septimū diez̄ mo
 re gentis sabbatū appellatum in omne æuū ieiunio sacrauit:
 Quoniā ille dies famē illis errorēq̄ finierat. Et quoniā metu
 contagionis pullos se ab ægypto meminerāt ne eadē causa
 iuisi apud incolas forent: cauerunt: ne cum pegrinis cōmūi

arent: quod ex causa factum paulatī i disciplinā religionēq̄
 cōuertit. Post Mosē etiam eius filius Aruas sacerdos sacris
 ægyptiis mox rex creatur. Sēperq̄ exide hic mos apud iudæ
 os fuit: ut eosdem & reges & sacerdotes haberēt: quorum iu
 stitia religione permixta incredibile quantum coaluere opes
 genti ex uectigalibus opobalsami creuere: quod in his tantū
 regionibus gignitur. Est nāq̄ uallis quæ continuis mōtibus
 uelut muro quodam cincta ad instar castroz̄ clauditur: spa
 ciū loci ducēta milia iugera noīe hiericodicitur: i ea ualle sil
 ua ē & ubertate & amœnitate īsignis. Siquidem palmeto &
 opobalsamo distūguitur: & arbores opobalsami formā similē
 pyceis arboribus habēt: nisi q̄ sunt humiles magis: & in ui
 nearum more excolūtur. Hæc certo tempore ani balsamum
 sudant: sed non minor loci eius opacitatis q̄ ubertatis admi
 ratio ē. Quippe cum toto orbe regionis eius ardētissim⁹ sol
 sit: tibi tepida aeris naturalis quædā ac perpetua opacitas iest.
 In ea regione latus lacus est: q̄ ppter magnitudinē & aquæ
 imobilitatem mortuū mare dicitur. Nā neq̄ uentis mouetur
 resistēte turbiniibus bitumine: quo aqua oīs stagnatur: Neq̄
 nauigationis patiens est: quoniam oīa uita carētia i pfundū
 mergūtur: nec materiam ullam sustinet: nisi quæ a lumine
 illustratur. Primus Xerxes rex p̄lagz̄ iudæos domuit. Postea
 cum ipsis p̄lis in ditionem Alexandri magni uenere: diuq̄
 i potestatē macedonici iperii fuere. A Demetrio cū descuiis
 sent: amicitia romanoz̄ petita primi omniū ex oriētalib⁹ li
 bertatē receperūt: facile tūc Romanis de alieno largiētib⁹. Per
 eadem tēpora: quibus i Syria regni mutatio inter nouos reges
 alternabatur: i Asia rex Athalus florentissimū & ab Eumene
 patruo acceptū regnū cædib⁹ amicoz̄ & cognatoz̄ suppliciiis
 fœdabat: nūc matrem anū: nūc Byronicē sponfam maleficiis
 eoz̄ necatas confingens. Post hanc scelestam uiolētix̄ rabiē
 squallidā uestē sumit: barbā capillūq̄ i modū reoz̄ sūmittit.
 nō in publicum pdire: nō populo se ostendere: nō domi lati
 ora cōiuiua inire: aut aliquod signū sani hoīs habere: p̄sus
 ut pœnas p̄dere manib⁹ iterfectoz̄ uideretur. Omīssa deīde
 regni administratione hortos fodiebat: gramina semīabat: &

Aruas

Opobalsamū

Hierico

Palmeto

Opobalsamo

Opobalsami ar
res

Mortuū mare

Xerxes

Alexander magnus

Alternabatur

Attalus regni mutatio

Eumens

Byronice

In modū reoz̄

Attalus agricult
re deditus

*Attalus imp̄e b̄ndicidit p̄p̄oz̄
 f̄to B̄ronice p̄p̄e f̄st.*

VNIVERSIDAD
 D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

noxia innoxis pmiscebat: eaq; oia ueneni succo ifecta uelut pe-
culiare munus amicis mittebat. ab hoc studio a rariz artis fa-
brica se tradidit: caterisq; fingedis & are fundendo pcedē
doq; oblectatur. matri deide sepulchrū facere instituit: cui opi-
itētus morbū ex solis ardore contraxit: & septia die decessit.
huius testamēto hāeres populus romanus tūc instituitur. Sed
erat ex Eumene Aristonicus nō iusto matrimonio sed ex pel-
lice Ephesia Citharista cuiusdam filia genitus: q post mortē
Athali uelut paternū regnū iuasit asiā. Cū multa secunda
prælia aduersus ciuitates quæ metu romanorū se tradere ei
nolebāt: fecisset: iustusq; rex iā uideretur: Asia Licinio Crasso
consulī decernitur: q intentior Athalicæ prædæ q bello cum
extremo anni tempore inordinata acie prælium conseruisset:
uictus pœnas i consultæ auariciæ sanguine dedit. In hui? lo-
cū missus Perpenna consul prima congressione Aristonicū
supatum in potestatem suam redegit: athalicasq; gazas hære-
ditarias populi romani nauibus ipositas Romā deportauit.
Quod ægre ferens successor eius Marcus Aquilius consul
ad eripiendum Aristonicum Perpennæ ueluti sui potius tri-
umphū munus esse deberet: festinata uelocitate cōtendit. Sed
contentionem cōsulū mors Perpennæ diremit: Sic Asia facta
romanorū cū opibus suis uitia quoq; Romam transmisit.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXVII.

CAPTO Aristonico massiliēses p Phocenibus
conditoribus suis (quosq; urbem senat? & omne
nomen: quod & tūc & aēte Antiochi bello ifesta
contra populū romanum arma tulerant: deleri
iussit. Legatos romā misere deprecātes: ueniamq; iis a senatu
obtinuere. Post hæc regib? q aduersus Aristonicum auxilia
tulerāt: premia p soluta Mithridati pōtico: Syria minor: filiis
Ariarathis regis cappadociæ q eodē bello ceciderat lycaonia
& cicilia data: fideliorq; populus roman? i socii filios q ma-
ter i libros fuit. Quippe hūc puulo auctum regnū: inde uita
adēpta. Nāq; Laodice ex numero sex filiorū: quos uirilis sex?

ex Ariarathe rege susceperat: timēs ne diutina regni admini-
stratione adultis qbusdā potiretur: qnq; parricidiali ueneno
necauit: unū paruulū sceleri matris cognatorū custodia eripu-
it: q post necē Laodices (nā ppter crudelitātē eā populus ex-
tinxerat) solus regno potitus est. Mithridates quoq; repētina
morte interceptus filium q & ipse Mithridates dict? ē reliquit:
cui? ea postea magnitudo fuit: ut nō sui tantum tēporis: ueq;
etiā superioris ætatis oēs reges maiestate supauerit: bellaq; cum
romani p. xlvj. ānos uaria uictoria gesserit. Cum eum summi
ipatores Sylla Lucullus cateriq; i summa Cneus Pompeius
ita uicerunt: ut maior clariorq; resurgeret iustaurando prælio:
dānisq; suis terribilior redderetur. Deniq; ad postremum nō
ui hostili uictus: sed uoluntaria morte in auito regno senex
hærede filio decessit: huius futurā magnitudinē etiā celestia
ostenta prædixerant. Nam & quo genitus ē anno & eo quod
regnare primū cepit: stella cometes p utrunq; tempus septu-
aginta diebus ita luxit: ut cælum omne cōflagare uideretur.
Nam & magnitudinē sui quartā partem cæli occupauerat: &
fulgore suo iolis nitorem uicerat: & cū oriretur: occumberetq;
quattuor spatium horarū cōsumebat. Puer tutoz ifidias pas-
sus ē: q eum fero equo ipositum eqtare iaculariq; cogebant: q
conatus cum eos fetellissent: supra ætatē regente equum Mi-
thridate ueneno eum appetiuere. Quod metuens antidota
sæpi? bibit: & ita se aduersus ifidias exq; sitiorib? remediis sta-
gnauit: ut ne uolēs qdē senex ueneno mori potuerit. Timēs
deide ne inimici quod ueneno nō potuerāt: ferro pagerent:
uenādū studiū finxit: quod ppter quattuor ānos neq; urbis
neq; ruris tecto usus est: sed per siluas uagatus est: & diuersis
mōiū regionibus pnoctabat: ignaris oibus quib? esset locis:
assuetus teras cursu aut fugere aut perseq; cū qbusdam etiam
uiribus congredi: qbus rebus & ifidias uitauit: & corpus ad
oēm virtutis patientiā durauit. Ad regni deide administratio-
nē cū accessisset: statim nō de regendo sed de augendo regno
cogitauit. Itaq; Scythas iuictos a tea q Sopyriona Alexandri
magni ducē cū triginta milibus armatorū deleuerant: q Cyru
psaz regem cū ducentis milibus armatorū trucidauerāt: qui

Ex solis ardore morbo
contracto decessit
attalus quod genere
mortis etiā uirgili)
pjt

Eumens
Aristonic

Licim? Crass
metus ab aris
tonico

Perpenna

Athalia gazza
M Agli)

Vitia asiatica
romā translata

Massiliēsiū conditor
phocēses

Deprecantes

Mithrida-
tes pōtic)

Ariarathis

Laodice

Extinxerat
Interceptus
penina mor

Sylla
Lucullus
Gn. Pompei)

Cometes stella

Stagnauit

Sopyrio
Cyrus

Philippū macedonū regem fugauerāt: iugēti felicitate perdo-
muit. Auct⁹ igitur uiribus pontū quoq; ac deiceps Cappado-
ciam occupauit: cū de asia tractataret: cū quibsdā amicis tacit⁹
a regno p̄ctus nemine sciēte puagatus ē: omniūq; urbium
situs ac regiones cognouit. Inde Bithyniā transcēdit: & quasi
iā dominus Asiae opportūa q̄q; uictoriae suae metatus ē. Post
hæc i regnum cum iā p̄isse crederetur: reuersus est: inuento
puulo filio quē per absentia eius Laodice soror uxorq; enixa
fuerat: sed iter gratulationē post longā pegrinationē aduentus
sui & filii geniti ueneno piclitat⁹ est. Siq̄dē Laodice soror cū
p̄isse eū crederet i cōcubitus amicosq; piecta quasi admissum
facinus maiore scelere tegere possēt: uenenū adueniēti p̄auit.
Quod cū ex acilla Mithridates cognouisset: facinus i aucto-
res uindicauit. Hyeme deide iminēte nō i cōiuiuo sed i cāpo:
nō i uacationibus sed i exercitatiōibus: nec iter sodales sed i
ter æquales aut equo aut cursu aut uiribus cōtēdebat. Exerci-
tū quoq; suū ad patrē laboris patientiā quotidiana exercita-
tiōe durabat: atq; ita inuictus ipse inexpugnabilē exercitum
fecerat. Inita deinde cum Nicomede societate Passlagoniam
iuadit: uictaq; cū socio diuidit: quā cū teneri a regib⁹ senatui
nūciatū esset: legatos ad utrūq; misit: q̄ gētē restitui i pristinū
statū iuberēt. Mithridates cū se parem iā magnitudini roma-
norū crederet: superbo respōso hæreditariū patri suo regnum
obuenisse respōdit: mirariq; se quæ ei cōtrouersia relata non
fuerit: sibi referant. Nec territus minis Galatiam quoque
occupat. Nicomedes quoniā se tueri iure non poterat: iusto
regi reddituz respondit. Atq; ita filiū suum mutato nomine
Philomenē Passlagonū regē noīe appellat. & q̄si stirpi regiae
reddidisset: regnum falso nomine tenet. Sic ludibrio habiti
legati rōmam reuertuntur.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XXXVIII.

Mithridates Parricida nēce uxōris auspicatus forō
ris alterius Laodices filios cuius uirum Ariara-
them regem cappadociae per Gordium insidiis

Laodice
Ariarathes
Gordius

occiderat: tollēdos statuit: nihil actū morte patris existimās:
si adolefcētes paternum regnum: cuius ille cupiditate flagra-
bat occupassēt. Igitur dū i his occupatiōibus uersatur: iterim
Nicomedes rex Bithyniae uacuā morte regis cappadocia iua-
dit. Quod cū nūciatū Mithridati fuisset: p̄ simulationē pie-
tatis auxilia sorori ad pellēdū cappadocia Nicomedē mittit.
Sed iā Laodice p̄ pactionē se Nicomedi i matrimoniū tradi-
derat. Quod a gre ferens Mithridates p̄sidia Nicomedis cap-
padocia expellit: regnūq; sororis filio restituit. egregiū p̄sus-
factum nisi sublecuta fraus esset. Siq̄dem interiectis diebus
simulat se Gordiū: quo ministro uisus i Ariarathe i terficiēdo
fuerat: restituere i patriā uelle: sperās si obliuēteret adolefcens:
causas belli futuras: aut si p̄mitteret p̄ eūdem filiū tolli posse
p̄ quē interfecerat patrē. Quod ubi Ariarathes iunior moliri
cognouit: idigne ferēs i terfectore patris p̄ auūculum potissie
ab exilio reuocari: iugētē exercitū cōtrahit. Igitur cū i aciē edu-
xisset Mithridates peditū octogita milia eq̄tum decē milia
currus falcatos. d. c. nec Ariarathi auxiliāribus finitimis regi-
bus miōres copiae essent: incertum belli timens cōsilia ad insi-
dias transfert. sollicitatoq; iuuenē ad colloquū cum ferrum
occultatum inter fascēs gereret scriptatoriab Ariarathe re-
gio more misso curiolius unum uētrē p̄rectāti ait: cauēret
ne aliud tælum iueniret: q̄ quæreret: atq; ita ritu p̄tectis insi-
diis euocatum ab amicis uelut in secretum sermonē spectāte
utroq; exercitu interficit: regnum cappadociae octo ānorum
filio i p̄posito Ariarathis noīe additoq; ei rectore Gordio tra-
dit. Sed Cappadoces crudelitate ac libidine p̄fatorū uexati a
Mithridate deficiūt: fratresq; regis & ipsum Ariarathē nomie
ab Asia ubi educabatur: reuocant: cum quo Mithridates p̄æ-
lium renouat: uictumq; cappadociae regno expellit. Nec mul-
to post ex ægritudine adolefcens collecta infirmitate decedit.
Post huius mortem Nicomedes timens: ne Mithridates ac-
cessione cappadociae etiam bithyniam finitimam inuaderet:
subornat puerum eximia pulchritudinis q̄si Ariarathes tres
non duos filios genuisset: quia senatu romano paternum re-
gnum peteret. Vxorem quoq; Laodicen romam mittit ad te-
m

stimonium trium ex Ariarathē susceptorum filiorum: quod ubi Mithridates cognouit: & ipse pari impudentia Gordiū romam mittit: qui senatui assereret puerum cui cappadociæ regnum tradiderat: ex eo Ariarathē genitum: qui bello aristo nico auxilia Romanis ferens cecidisset: sed senatus studia regum intelligens aliena regna falsis nominibus dare noluit: & Mithridati cappadociam & Nicomedi ad solatium eius Passagoniam ademit. ac ne contumelia regum foret ademptum illis: quod aliis daretur: uterq; populus libertati donatus est. Sed cappadoces munus libertatis abnuentes negant uiuere gentem sine rege posse. Atq; ita rex illis a senatu Ariobarzanes constituitur. Erat eo tempore Tigranes rex armeniarum a parthis ante non multum tempus datus: nec olim ab iisdem in regnum paternum remissus. Hunc Mithridates ad societatem Romani belli quod olim meditabatur: pellicere cupiebat. Nihil igitur de offensa romanorum sentiente per Gordium impellit: ut Ariobarzani regni admodum bellum inferat: & neque dolus subesse uideretur: filiam suam Cleopatram ei in matrimonium tradidit. Prius ergo aduentu Tigranis Ariobarzanes sublati rebus suis Romam contendit. Atq; ita per Tigranem rursus cappadocia iuris esse Mithridatis cepit. Eodem tempore mortuo Nicomede etiam filius eius & ipse Nicomedes regno a Mithridate pellitur: qui cum supplex Romam uenisset: decernitur in senatu: ut uterq; in regnum suum restitueretur: in quod tamen missi Aquilius Malius & Malchus legati. His consensit Mithridates societatem cum Tigriano bellum aduersus Romanos gesturus iungit. pactique inter se sunt: ut uterq; agrorum Mithridati: homines vero & quicunque auferre possent: Tigriano cederent. Post haec Mithridates intelligens quantum bellum suscitaret: legatos ad Cymbros alios ad Gallograecos: & Sarmatas: Bastarnasque auxiliium petiui mittit. Nam omnes has gentes cum romanum meditaretur bellum uariis beneficiorum muneribus iam ante illexerat. A scythia quoque exercitum uenire iubet: omnemque orientem aduersus Romanos armat. Non igitur magno labore Aquilium & Malthinum asiano exercitu instructos uicit: quibus simul cum Nicomede pulsus ingenti fauore ciuitatum excipitur: multum ibi auri argentiq; studio ueterum regum magnamque

belli apparatus inuenit: quibus instructus debita ciuitatibus publica & priuata remittit: & uacationem quinquennio concedit: Tunc ad concionem milites uocat: eosque uariis exhortationibus ad Romana bella siue asiana incitat. Quam orationem dignum duxi eius exemplum breuitati huius operis inferere: quam obliquam Pompeius Trogus exposuit: quoniam in Liuii & Sallustii reprehendit: quod conciones direptas pro sua oratione operi suo inferendo historiae modum excesserint. Optandum sibi fuisse ait: ut de eo liceret consulere: bellum ne sit cum Romanis an pax habenda: quin uero sit resistendum impugnantibus: nec eos quidem dubitare qui spe uictoriae careant. Quippe aduersus latrones si nequeat pro salute: pro ultione tamen sua omnes ferrum strigere. Ceterum non id agitur: an liceat quiescere: non tantum animo hostiliter sed etiam proliogressis consule re: quae ratione ac spe cepta bella sustineant: esse tamen sibi uictoriae fiducia: si sit illis animus. Romanosque uicti posse cognitum non sibi magis quam ipsis militibusque & in bythinia Aquilius: & Malthinum in cappadocia fuderit. ac si quidem aliena magis exempla quam sua experimenta moueant: audire se a Pyrrho rege epiro non amplius quam quicquam milibus macedonum instructo fusos tribus proliis Romanos: Audire Annibalem sedecim annos Italiae uictorem imoratum: & qui ipsam caperet urbem: non Romanorum illi uires obtulisse: sed domesticae aemulationis atque inuidiae studiū: Audire re populos transalpinæ galliæ italiā ingrossos maxime eam plurimisque urbibus possidere: & latius aliquanto solum finium quam in asiana: quae dicatur in bellis eosdem gallos occupasse: nec uictam solum dici Romam a gallis sed etiam captam: ita ut uni illis moris tantum cacumem reliqueretur: nec bello hostem sed proelio remotum: Gallorum autem nomen: quod semper Romanos terruit: in parte uirium suarum ipse habeat. Nam hos qui Asia incolunt: gallos ab illis: qui Italiam occupauerunt: sedibus tantum distare: originem quidem ac uirtutem generisque pugnae: idem habere: tantoque his sagaciora esse ingenia quam illis quanto longiori ac difficiliore spatium pro illyricum. thraciamque perierunt pene operiosius transitis illorum finibus quam ubi consedere possessis. Iam ipsam Italiam audire se nunquam ut Roma condita sit satis illi pacatam sed assidue per omnes annos pro

Exempli orationem

Pompeius Trogus

Orationes direptas

Italiam imoratum

m z

Marsici bellu

libertate alios contra quosdam etiam pro iure imperii bellis
 continuis perseuerasse: quot a multis ciuitatibus Italiæ dele-
 tos romanorum exercitus ferri a quibusdam nouo contume-
 liæ more sub iugum missos, ac ne ueteribus immoremur exē-
 plis: hoc ipso tempore uniuersam italiā bello marsico con-
 surrexisse non iam libertatem sed consortium imperii ciui-
 tatisq; poscētē. Nec graui⁹ uicino italiæ bello q̄ domesticis
 p̄cipū factiōibus urbē premi: multoq; piculosius accessisse
 italico ciuile bellū: simul & a germania cymbros imēsam illā
 ferorum atq; imitium populoz more p̄cellæ iundasse Italiā:
 quoz tactū iugula bella sustinere Romani possēt: uniuersis
 tamē obruātur: ut ne uacaturos quidē bello suo putent. Utē
 dum igitur occasiōe & rapiēda icremēta uiriū: ne si illis occu-
 patis generit: mox adue: ius uacuos & q̄etos maius negotiū
 habeāt. Non enim q̄ritur an capiēda sint arma: sed utri sua
 poti⁹ occasione an illoz. nā bellū equidē iā tunc secū ab illis
 geri cōceptū: cum sibi pupillo maiore Phrygiā ademerit: quā
 patri suo p̄miū dati aduersum Aristonicū auxiliū cōcesserāt:
 gentēq; quā & p̄auo suo Mithridati seleucus Callimachus
 i dotē dedisset. Quid cum Paphlagonia se decedere iusserūt:
 nō altez illud genus belli fuisse: quæ non ui non armis: sed
 adoptionē testamētī & regū domesticoz iteritū hæreditariæ
 patri suo obuēisset: cum iter hanc decretoz amaritudinem
 parēdo nō tamen eos mitigaret: quin acerbius se i dies gerāt
 non obtinuisse: quod enim a se nō p̄bitum illis obsequiū
 nō phrygiā Paphlagōiāq; dimissas: nō cappadocia filiū edu-
 ctū quā iure gētū uictor occupauerat. Raptā tamē sibi eē ui-
 ctoriā ei⁹ ab illis quoz nihil ē nisi bello q̄sitū. nō regē bithy-
 niæ Crestō: i quē tenat⁹ arma decreuerat: a se i gratiā illoz oc-
 cū: tamē nihilomin⁹ iputari sibi: siq; Gordi⁹ aut Tigranes
 faciat: libertatē etiā i rumeliā sui a senatu ultro delatā cappa-
 dociæ q̄ reliqs gētib⁹ abstulerūt: deide populo Cappadocū p̄
 libertate oblata Gordiū regē oratē iō tāq; amic⁹ su⁹ eēt nō ob-
 tūisse Nicomedē p̄cepto illoz bellū sibi italisse: q̄ iultus
 ierit Mithridates: ab ipsis uētū obuā: & nunc eā secū bellādi
 causam illis fore: q̄ nō impūe se Nicomedi lacerandū Salta

seleucus cal-
limachus)

Crestos

imputari

triciis filio p̄buerit. Quippe nō delicta regū illos sed uires
 ac maiestatem insequi: neq; in se uno sed in aliis quoq; oib⁹
 hac semp arte grassatos: sic & auum suum Pharnacē p̄ cogniti-
 onū arbitria succidaneum regi Pergameno Eumeni datum:
 sic rursus Eumenem: cuius classibus primum in Asia fuere
 trāsuecti: cuius exercitu magis q̄ suo & magnum Antiochū
 & gallos i Asia & mox i macedonia regē Perse domuerant:
 & ipsū p̄ hoste habitum: ei⁹ iterdictū Italia: & quod cū ip̄o
 deforme sibi putauerant: cum filio eius Aristonico bellum
 gessisse. nullius apud eos maiora q̄ Massinissæ regis Numi-
 dagz haberi merita. Hinc iputari uictū Annibalem: hic captū
Syphacē: hinc Carthaginem deletā: hinc iter duos illos afri-
 canos tertium seruatorem urbis referrit: tamen cum huius ne-
 pote bellum modo in africa gestum adeo iexpiabile ut ne ui-
 ctum quidem memoriæ patris donarent: quin carcerē ac triū-
 phi spectaculū expiretur. Hanc illos omnibus regibus regē
 odioz dixisse: scilicet q̄ ipsi tales reges habuerint: quoz etiā
 noibus erubescant: aut p̄atoris aboriginum aut aruspices sa-
 binorum: aut exules corynthioz: aut seruos uernasq; Thusco
 rū: aut & quod honoratissimum nomen fuit iter hoc sup̄bosi:
 atq; ut ipsi ferunt conditores suos lupæ uberibus alitos: sic
 omnem illū populum lupoz animos habere iexplebiles san-
 guinis atq; imperii diuitiarūq; auidos ac ieiunos. Se autē seu
 nobilitate illis cōparetur: clariorem illa colluue cōuenaz eē:
 q̄ paternos maiores suos a Cyro Darioq; cōditoribus perfici
 regni maternos a magno Alexādro ac Nicanore Seleuco cō-
 ditorib⁹ ip̄i Macedōici referat. seu populis eoz cōferat suos:
 eaz se gētū esse: quæ non modo romano ip̄o sint pares: sed
 macedonico quoq; obstiterint. Nullam subiectarū sibi gētū
 exptam pegrina imperia: nullis unq; nisi domesticis regibus
 paruisse: Cappadociā uelit an Paphlagoniā recēlere: rursus
 p̄otū an bithyniā: itēq; Armeniā maiore miorēq; q̄z gētium
 nullā neq; Alexāder ille q̄ totā pacauit asiā: nec q̄sq; successo-
 rum eius: aut posterorum attigisset. Scythiam duos unquam
 ante se reges non pacare: sed tantum intrare ausos, Darium
 & Philippum: agre ide fugā sibi expedisse: unde ip̄e magnā

Pharnax

Succidaneus

Perfes

Aristonicus

Massinissa

Syphax

Origo romanor
pudenda

Colluues cōue

Cyrus naxū

Darius

Nicomor seleucus

expedisse

partem aduersus romanos uiriū haberet. multoq; se timidi⁹
ac diffidētius bella pontica ingressū: cū ipse rudis ac tyro eēt
Scythiæ p̄ter arma virtutēq; animi locorū quoq; solitudinib⁹
uel frigidibus instructe: p̄ quæ denūciaretur ingens militiæ
labor ac piculū: iter quas difficultates ne spes quēdē premii fo
ret ex dōlte uago: nec tantū pecuniæ sed etiam sedis inopiæ:
nūc se diuersam belli cōditionē īgredi. Nam neq; cælo Asiæ
esse tēpantius aliud: nec solo fertilius: nec urbiū multitudine
a inceniis: magnāq; temporis p̄tem non ut militiam sed ut
festum diē acturos. bello dubiū facili magis an uberi si mō:
aut p̄ximas regni attalici opes: aut ueteres lydiæ ioniæq; au
dient: quas nō expugnatum. eāt sed possessum: tantūq; auida
Asia ut etiam uocibus uocet: adeo illis odium romanorū īcus
sit rapacitas p̄cōsulū: exactio publicanorū: calūniæ litium.
Sequantur se modo fortiter & colligāt: qd se duce possit effi
cere tātus exercitus: quē sine cuiusq; militū auxilio sua & uni
us opera uiderint Cappadociā cælo rege cepisse: q̄ solus mor
talium p̄otum oēm scythiāq; pacauit: quā nemo ante transi
re tuto atq; adire potuerit. Nāq; iustitiæ atq; liberalitatis suæ
ne ipsos milites quī experiantur testes effugere & illa iudi
cia habere q̄ solus regum omnium nō paterna solum uerū
etiā externa regna hæreditatibus p̄pter munificentiam acq
sita possideat colchos: Paphlagoniā: Bosphorū. Sic excitatis
militibus post annos. xxiii. sumpti regni in romana bella de
scendit. Atq; in ægypto mortuo rege Ptolemæo ei q̄ Cyrenis
regnat Ptolemæo: per legatos regnum & uxor Cleopatra
regina soror ipsius defertur. Latus igitur hoc solo Ptolemæo:
q̄ sine certamine fratrum regnum recepisset: q̄ subornari
& a matre Cleopatra & fauore principum fratris filiū cogno
uerat: ceterum infestus omnibus statim ubi Alexandriam in
gressus est: fautores pueri trucidari iussit. ipsum quoq; diē
nuptiarum: quibus matrem eius in matrimonium recipie
bat: inter apparatus epularum & solemnia religionum in cō
plexu matris interficit. atq; ita torum sororis cæde filii ei⁹ cru
entus ascēdit. Post quod nō mitior ī populares: q̄ eū ī regnū
uocauerant fuit. Si quidē peregrinis militibus licentiā cædis

Cleopatra

data: omnia sanguine quottidie manabant: ipsamq; sororem
filia eius uirgine per uim stuprata & in matrimonium adscita
repudiat: q̄b⁹ rebus territ⁹ populus ī diuersa labitur: patriāq;
metu mortis exul relinquit. Solus igitur ī tāta urbe cum suis
relictus Ptolemæus: cū regē se nō hominū sed uacuæ ædiū
uideret: edicto p̄egrinos sollicitat. q̄bus cōfluētibus obuius le
gatis romanorū Scipioni africano & Spurio Mūmio: & L. Metello: q̄ ad īspicienda sociorū regna ueniebant: p̄cedit: sed
q̄ cruentus ciuitus oībus tam ridiculus Romanis fuit. Erat
enim & uultu deformis & statura breuis & sagia uentris nō
homini sed belluæ similis: quā fœditatem nimia subtilitas
& plucida uestis augebat. p̄sus q̄si astu īspiciēda p̄beren
tur: q̄ omni studio occultāda pudibūdo uirō erāt. Post disces
sum deīde legatorū: quorū africanus dū aspicit urbem specta
culo Alexandrinis fuit: Ptolemæus iā etiā populo p̄egrino iui
sus cū filio: quē ex sorore suscepit & cū uxore matris pellice
metu īfidiarū tacit⁹ ī exiliū p̄fiscitur: cōtractoq; mercenario
exercitu bellū sorori pariter ac patriæ infert. Accersitū maxi
mum deīde a cyrenis filiū ne eū Alexandrinis cōtra se regem
crearēt: interficit. Tunc populus statuas & imagies eius detra
hit. Quid factū studio sororis existimās: filiū quē ex sua su
scepit: interficit: corpusq; ī mēbra diuisū & in cista īposita ma
tri die natali eius iter epulas afferri curā: Quæ res nō reginæ
tantum uerum etiā uniuersæ ciuitati acerba & luctuosa fuit:
tantumq; mœrorem festiuissimo conuiuio intulit: ut regia
omnis repentino luctu incēderetur. Verso igitur studio p̄ri
cipum ab epulis in exequias mēbra lacerata populo ostēdūt:
& qd sperate de rege suo debeant: filii cæde demōstrāt. Fini
to luctu orbitatis Cleopatra cū urgeri se fraterno bello uide
ret: auxilium a Demetrio petit Syriæ rege per legatos eius:
cuius ipsi uarii & memorabiles casus fuere: nāq; Demetrius: Demetri⁹
ut supra dictum est: cum bellum parthis intulisset: & multis
congressionibus uictor fuisset: repente circumuentus infidiis
amisso exercitu capitur. Cui Arsacides parthorū rex magno
& regio aīo misso ī bithynia non cultū tantū regnū p̄stitit:
sed & filiā in matrimonium dedit. Regnūq; Syriæ: quod p̄

Scipio african⁹
Spurius Mūmi⁹
L. Metellus

Demetri⁹

Arsacides

Trypho absentiam eius Trypho occupauerat: restitutum promittit.
Post huius mortem desperato reditu non ferens captiuitatem
Calimander Demetrius priuatam & si opulentam uitam ptesus tacitus in
regnum fugam meditatur. hortator illi ac comes Calimander
amicus erat: qui post captiuitatem eius a Syria per Arabia
deserta ducibus pecunia comparatis parthico habitu babyloniam
peruenerat. Sed fugientem Phrahates qui Arsacidæ successerit
equitum celeritate per compendiosos tramites occupatum
retrahit. Ut est deductus ad regem Calimandro quidem non
tantum uenia uerum etiam premium fidei datum: Demetrium
autem & grauius castigatum ad coniugem in Hyrcaniam re
mittit: & arctioribus custodibus obseruari iubet. Interiecto
deinde tempore cum fidem illi etiam suscepti liberi faceret:
eodem amico comite repetita fuga est: sed pari infelicitate per
pe fines regni sui reprehenditur: ac denuo perductus ad regem
ut inuisus a conspectu summouetur. Tunc quoque uxori & li
beris donatus in hyrcaniam poenalem sibi ciuitatem donatam
remittitur: talisque aureis ad exprobrationem puerilis leuitatis
donatur. sed hanc tam Parthorum mitem in Demetrium clame
ntiam non misericordia gentis nec respectu cognationis fa
ciebat: sed quia Syria regnum affectabant: usuri Demetrio aduer
sus Antiochum fratrem: prout res uel tempus uel fortuna
belli exegisset. His auditis Antiochus occupandum bellum
ratus exercitum: quem multis finitimorum bellis indurauerat:
aduersus Parthos ducit: sed luxurie non minor apparatus quam
militie fuit. Quippe. viii. milia armatorum secuta sunt trecenta
milia lixarum: ex quibus coquorum pistorum scanicorumque maior
numerus fuit: argenti certe aurique tantum: ut etiam gregari mi
lites caligas auro fingerent: proculcarentque materiam: cuius a
more populi ferro dimicant: culinarum quoque argentea instru
menta fuere prorsus: quasi ad epulas non ad bella properent.
Adueniens Antiocho multi orientales reges occurrere tradentes
se regnaque sua cum execratione superbiae parthice: nec mora con
gressioni fuit. Antiochus tribus praeliis uictor babyloniam cum
occupasset: magnus haberi coepit. Itaque omnibus ad eum deficien
tibus populis nihil parthis relictum praeter patrios fines fuit.

*Reprehenditur. i. iterum
prehenditur.*

Poenalis urbs

Lixae

Caligas

Fingeret

Proculcaret

Tunc Phrahates Demetrium in Syriam ad occupandum regnum cum
parthico praesidio mittit: ut eo pacto Antiochus ad sua tuenda
a parthia reuocaretur. Interim quoniam uiribus non poterat insidiis
Antiochum ubique tentabat: propter multitudinem hominum omnem
exercitum suum Antiochus per ciuitates in hyberna diuiserat: quare
res exitii causa fuit. Nam cum grauari se copiarum praebitione & iniuriis
militum ciuitates uiderent: ad parthos deficiunt: & die statuta
omnes apud se diuisum exercitum per insidias ne inuicem ferre auxilia
possent: aggrediuntur. quae cum nunciata Antiocho essent:
auxilium praestiturus cum ea manu quae secum hyemabat:
pergreditur. In itinere obuium regem parthorum habuit: aduersus
quem fortius quam exercitus eius dimicauit. Ad postremum tamen cum
uirtute hostes uincerent: metu suorum desertus occiditur. cui
Phrahates exegit regio more fecit: filiamque Demetrii quam
secum Antiochus aduxerat captus amore uirginis uxorem du
xit. Poenitere deinde dimissi Demetrii coepit: ad quem retrahendum
cum turmas equitum festinanter misisset: Demetrium hoc
ipsum metuentem iam in regno missi inuenerunt: frustra que
omnia conati ad regem suum reuersi sunt.

Phraates

Antiochi mors

IUSTINI HISTORICI LIBER. XXXVIII.

Antiocho in parthia cum exercitu deleto frater eius
Demetrius obsidione parthorum liberatus ac restitutus
in regnum: cum omnis Syria in luctu propter amissum exer
citum esset quali parthica ipsius ac fratris bellis:
quibus alter captus alter occisus erat: prospere gessisset: ita aegy
pto bellum inferre statuit: regnum aegypti Cleopatra socru
pratiu auxiliu aduersus fratrem suum pollicente. Sed dum aliena
affectat: ut assolet: fieri propria per defectionem Syriae amisit. Si
quidem Antiochenses primi duce Triphone execrantes superbiae
regis: quae conuersatione parthice crudelitatis intolerabilis facta erat:
mox Apameii caeteraque ciuitates exemplum secuta per absentiam
regis a Demetrio defecere. Ptolemaeus vero rex aegypti bello
ab eodem petitus cum cognisset Cleopatram sororem suam opibus aegy
pti nauibus impositis ad filiam & Demetrium genitricem in Syriam per
tenu

Demetrius

*Dum aliena affectat
propria amittit*

Apameum

Protarch)

gisse: imittit iuuenem quēdam egyptiū Protarchi negotiato-
ris filiū: q̄ regnum syriæ armis peteret. Et cōposita fabula q̄si
p̄ adoptionē Antiochi regis recept⁹ i familiā regiā esset: nec sy-
rus quēlibet regē asp̄nātib⁹ ne Demetrii pateretur sup̄biam:
nomē iuueni Alexander ip̄onitur: auxiliāq; ab ægyptoigētia
mittitur. Interea corpus Antiochi iterfecti a rege parthorū i
loculo argēteo in sepulturā i Syriā remissum peruenit: quod
cū ingēti studio ciuitatū & regis Alexātri ad firmandā fabu-
læ fidem excipitur: quæ res illi magnū fauorē populariū cō-
ciliauit: oib⁹ nō factas i eo sed ueras lachrymas existimātib⁹.
Demetrius aut̄ uictus ab Alexandro cū undiq; circūstātibus
malis p̄meretur: ad postremū etiā ab uxore filiiq; deseritur.
Relictus igitur cū paucis seruulis cū Tyrū religionē tēpli se
Defensurus petisset: maui egrediens p̄fecti iussu iterfectitur.
Alter ex filiis Seleucus quoniā sine matris auctoritate diade-
ma sumplisset: ab eadem iterfectitur. Alter ex filiis cui p̄pter
nāsi magnitudinē cognomē grypho fuit: rex a matre hacte-
nus cōstituitur: ut nomē regis penes filiū: uis autē oīs impij
penes matrem esset. Sed Alexander occupato syriæ regno tu-
mens ex successu rerum spernere iam etiā ipsū Ptolemæum:
a quo fuerat in regno ornatus: superba insolētia cœpit. Itaq;
Ptolemæus reconciliata sororis gratia destruere Alexandri
regnum: quod odio Demetrii uiribus suis acq̄sierat: summis
operibus int̄tuit. Mittit ergo i graciā Grypho auxilia & filiā
Gryphinā Grypho nupturā: ut populos i auxilium nepotis
societate tantū belli: neq; etiā affinitate sua sollicitaret: nec res
frustra fuit. Nā cū oēs Gryphum istructū ægyptiis uirib⁹ ui-
derent: paulatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit deinde
inter eos p̄ælium: quo uictus Alexāder Antiochiā profugit.
Ibi iops pecuniæ cū stipēdia militibus deessent: i tēplo Iouis
solidū ex auro uictoriæ signū tolli iubet: facietis iocis sacrile-
giū circūscribens. Nam uictoriam cōmodatam sibi a Ioue eē
dicebat. Interiectis deinde diebus cū ipsius Iouis aureū simu-
lacrum infiniti ponderis tacite euelli iussisset: deprehensusq;
i sacrilegio cōcursu multitudis i fugā esset. uersus: magna ui-
tempestatis oppressus ac desertus a suis: a latrōibus capitur:

Grypho

Gryphina

Sacrilegiū facietis iocis
circūscribens

p̄ductusq; ad Gryphū iterfectitur. Gryphus porro recuperato
patrio regno externisq; periculis liberatus insidiis matris appe-
titur: quæ cum cupiditate dominatōis p̄dito marito Deme-
trio & altero filio iterfecto hui⁹ quoq; uictoria inferiorē digni-
tatem suā factā doleret ueniēti ab exercitatione ueneni pocu-
lum obtulit. Sed Gryphus p̄dictis ate iam insidiis ueluti
pietate cum matre certaret: bibere ipsā iubet: abnienti instat.
Postremum p̄lato indice eā arguit: solā defensionē sceleris
supesle affirmās si bibat: quod filio obtulit. Sic uicta regina
scelere i se uerso ueneno: quod alii parauerat: extinguitur. Partē
igitur regni securitate Gryphus octo ānis getē & ip̄e habuit:
& regno suo p̄stitit. Natus uēide illi est æmulus regni fra-
ter ip̄i⁹ cyricen⁹ eadē matre genit⁹: sed ex Antiocho patruo
susceptus: quē cum ueneno tollere uoluisset: ut maturius cū
eodem armis de regno cōtenderet: excitauit. Inter has regni
syriæ parricidiales discordias moritur rex ægypti Ptolemæus
regno ægypti uxori & alteri filio: quē illa legisset relicto uide-
licet quasi getior ægypti status q̄ syriæ regnū esset: cū mater
altero ex filiis electo alteq; hostē esset habitura. Igitur cū pri-
or i minorē filiū esset: a populo cōpellitur maiorē eligere: cui
prius q̄ regnū daret: uxorē ademit: cōpulsūq; repudiate carissi-
mā sibi sororē Cleopatram miorē sororē Selgucē ducere iubet:
nō materno iter filias iudicio cū alteri maritum eripet: alteri
daret. Cleopatra uo nōtā a uiro repudiata q̄ a matre diuor-
tio uiri dimissa Cyriceno i syria nubit: eiq; ne nudū nomen
uxoris afferret: exercitū Cypri sollicitatū uelut dotalē ad ma-
ritū deducit. Par igitur uirib⁹ iā factus Cyricenus p̄ælium
cōmittit: ac uictus i fugā cōuertitur: Antiochiāq; uenit. Tunc
Antiochiā Gryphus in qua erat Cyriceni uxor Cleopatra
obsidere cœpit: qua capta Gryphina uxor Gryphi nihil atiq;
us q̄ sororem Cleopatram requiri iussit: nō ut captiue opē
ferret: sed ne effugere captiuitatis mala posset: quæ suæ æmu-
latione in hoc potissimum regnum iuaferit: hostiq; sororis
nubendo: hostē se eius effecerit: tum peregrinos exercitus in
certamina fratrum adductos: cum repudiatam a fratre cōtra
matris uoluntatem extra ægyptum nuptam accusat. contra

Alij daturus

Cyricæmus

seleuce

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

In foeminas sequere
nefas

Gryphus orare ne tam foedum facin⁹ facere cogatur a nullo
unq⁹ maior⁹ suoz iter tot domestica bella tot externa post
uictoriam. i⁹ faminis sauitu: quas sexus ipse & piculis bello
rum & sauitia uictoz eximat. in hac uero prater comune
bellantium nefas accedere necessitudinē sanguinis. Quippe
iplius quæ tam cruenta sauiat sororem equidem germanā
eise suam uero consobrinam: liberorum deinde comunium
materteram. His tot necessitatibus sanguinis adiciit supstitio
nem templi: quo abdita pfugerit: tant⁹ religiofi⁹ colēdos
deos tibi quo magis his propitiis ac fauentibus uicisset: tum
neq⁹ occisa illa se uirium quicquā Cyriceno dempturū: nec
seruaturum reddita. Sed quāto Gryphus abnuuit tāto soror
mulebri p⁹tinacia accēditur rata nō misericordiz hæc uerba
sed amoris esse. Itaq⁹ uocatis ipsa militibus mittit: q⁹ sororem
confoderent: q⁹ ut i⁹ templum intrauerūt cum euellere eam nō
possent: manus amplexates deæ simulacrum præciderunt.
Tunc Cleopatra execratione parricidaz mūdada uiolatis nu
minibus i⁹ ultionē sui decidit. Nec multo post repetita prælii
congressionē uictor Cyricenus uxorem Gryphi Gryphinā
quæ paulo ante sororem interfecerat: capit: eiusq⁹ supplicio
uxoris manibus parentauit. At in ægypto Cleopatra cum
graueretur locio regni filio Ptolemæo populū i⁹ eū incitat:
abductaq⁹ ei Seleuce uxore eo indignius: q⁹ d⁹ ex Seleuce iam
duos filios habebat: exulare cogit: Accersito minori filio Ale
xandro & rege i⁹ locum fratris cōstituto: nec filium regno ex
pulsisse contenta bello cypri exulantē psequitur. Vnde pulso
iterficit ducē exercitus iur: q⁹ uiuū eum e manibus emiisset:
q⁹ Ptolemæus uerecundia materni belli non uiribus mior
ab insula recessisset. Igitur Alexander territus hac matris cru
delitate: & ipse eam reliquit periculoso regno securam: ac tu
tam uitam anteponens. Cleopatra uero timens ne maior fi
lius Ptolemæus ab Cyriceno ad recuperandum ægyptum
auxiliū iuuaretur: ingentia Grypho auxilia & Seleucē uxo
rem fupturam hosti prioris mariti mittit: Alexandrumq⁹
filium per legatos in regnum reuocat: cui cū occultis ifidiis
exitū machinaretur occupata ab eodem iterficitur: spiritūq⁹

nō fato sed parricidio dedit. digna p⁹fus hac mortis ifamia:
quæ etiam matrem toro expulit: & duas filias uiduas alterno
fratrum matrimonio fecit: & filio alteri i⁹ exilium acto bellū
intulit: alteri erepto regno exitium per insidias machiata est.
Sed nec Alexandro cædes tam nefanda inulta fuit. Nā ubi
primum cōptum est per scelus filii matrem interfectam: con
cursu populi in exilium agitur. Reuocatoq⁹ Ptolemæo in re
gnum redditur: qui neq⁹ cum matre bellum gerere uoluisset:
nec a fratre armis repetere: quod prior possedisset. Dum hæc
aguntur: frater eius ex pellice susceptus: cui pater Cyrenarum
regnum testamento reliquerat hærede populo romano insti
tuto decessit. Iam enim fortuna romana porrigere se ad oriē
talia regna nō cōtenta italia terminis cœperat. Itaq⁹ & ea ps
lybiæ prouincia facta est. postea creta ciliciaq⁹ piratico bello
pdomitæ i⁹ formam puincia redigūtur. Quo pacto & Syriæ
& ægypti regna uicinitate romana arcata: icremēta de finiti
mis bellis quærere solebāt: adēpto uacandi arbitrio uires su
as in perniciē suā conuerterunt: adeo ut assiduis præliis con
sumpti in cōtemptum finitimoz uenerint: prædæq⁹ arabum
gēti imbelli antea fuerint: quorum rex Herotimus fiducia
sexcentorum quos filiorum ex pellicibus susceperat diuisis
exercitibus nunc ægyptum: nunc Syriā infestabat: magnūq⁹
nomen arabum uiribus finitimoz exanguibus fecerat.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XL.

MVTVIS Fratrum odiis: & mox filioz inimici
ciis parentum succedētibus: cū inexplabili bello
& reges & regnum syriæ consumptum esset: ad
externa populus auxilia cōcurrat: pegrinosq⁹ sibi
reges circūspicere cœpit. Itaq⁹ cum pars Mithridatē ponticū:
pars Ptolemæum ab ægypto arcessendum cenceret: occurre
retq⁹ & Mithridates iplicit⁹ bello Romano esset: Ptolemæus
quoq⁹ gestis syriæ supfuisset: oēs in Tigranē regem armeniaz
cōsenserūt: instructum præter domesticas uires parthica so
cietate & Mithridatis affinitate. Igitur accit⁹ i⁹ regnū syriæ p

Prouincie facte

Africa pars

Creta

Cilicia

Herotimus

Inimicis

Inexplabile
bellu

Terræmotu Syria uastata

Tigrans

Lucullus

Nedus

Popeus

.xviii: annos tranquillissimo regno potitus est: neque bello alium
laccessere: neque laccessit: inferre alii bellum necesse habuit. Sed
sicut ab hostibus tuta Syria fuit: ita terræmotu uastata est: quo
.c. lxx: hominum milia & multæ urbes perierunt. Quod prodigium
mutationem regum portendere aruspices responderunt. Igitur Tigræ
a Lucullo uicto rex Syriae Antiochus Cyrenæi filius ab eodem
Lucullo appellatur. Sed quod Lucullus dederat: postea ademit
Popeus: qui postquam regnum responderit ne uolenti quod Syriae nedus
reculanti daturus se regem: quibus Tigranes Syriae te
nuit: in angulo Cilicie latuerit. Victo autem eodem Tigrae a Ro
manis alieni operis premia postulet. Igitur ut habenti regnum
non ademerit: ita quo cesserit Tigrae non daturus: quod tueri ne
sciat: ne rursus Syriae iudeorum & arabum latrocinii infes
tam reddat. Atque ita Syriae in puincia formam redigit: paula
tamen oriens romanorum discordia consanguineorum regum factus est.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XLII

Parthi scythorum exules
& unde dicantur parthi

Parthi penes quos uelut diuisione orbis cum Ro
manis facta nunc orientis imperium est: scytharum exules
fuerunt. Hoc etiam ipsorum uocabulo manifestatur.
Nam scythico sermone parthi exules dicuntur. Hi &
assyriorum & medorum temporibus iter orientales populos obscurissi
mi fuerunt. Postea quoque cum imperium orientis a medis ad persas
translatum est: uelut uulgus sine nomine preda uictorum. Postre
mo macedonibus triumphato oriente seruiuerunt: ut cuiusmodi uidea
tur: ad tantam eos felicitatem per uirtutem preuictos: ut imperent gentibus sub
quorum imperio uelut seruile uulgus fuerunt. A romanis quoque trinis
bellis per maximos duces florantissimis temporibus laccessit: soli ex
omnibus gentibus non solum pares: uerum etiam uictores fuerunt. quoniam plus
gloriae sit iter assyria & medica persicaque memorata omnia regna &
opulentissimum illud mille urbium bactrianum imperium emergere potu
it: quae longaque bella uicisse. Praeterea cum grauius scythis & uici
bus bellis assidue uexati uariisque periculorum certaminibus urgerentur:
hi domesticis seditioibus scythia pulsi solitudines iter hyrcaniae
& dacas: & areos: & spartanos: & magianos furtim occupaue

Trinis bellis

Bactrianum imperium flo
rentissimum mille urbi
um

Vicinalibus bellis

Dacae
Arei
Spartani
Magiani

re fines. Deinde intercedentibus prioribus finitimis: postea etiam prohibe
tibus in tantum protulere: ut non imensa tantum iam ac profunda capere:
ueque etiam praerupta collium motuumque ardua occupauerit. Ex quo
fit: ut parthiae praeruptaque finium aut aestus aut frigoris magnitu
do possideat: quippe cum montes nix & campos aestus infes
tet. Administratio gentis post defectionem Macedonici im
perii sub regibus fuit. Proximus maiestati regum populorum
ordo est: ex hoc duces in bello: ex hoc rectores in pace habentur.
Sermo inter scythicum medium medium & utriusque mix
tus: uestis olim sui moris: posteaquam accessere opes ut me
dis: perlucida ac fluida: armorum patrius ac scythius mos.
Exercitum non ut aliae gentes liberorum sed maiorem partem
seruorum habent. Quorum uulgus nulli manumittendi po
testate permissa: ac per hoc omnibus seruis nascentibus in di
es crescit. hos pari cura ac liberos suos habet: & equitare & sa
gittare magna industria docent. Locupletissimus ut quisque est:
ita plures in bello equites regi suo praebet. Denique Antonio
bellum parthis inferenti cum. L. milia equum occurrerent soli. dccc.
liberi fuere. Cominus in acie praerari nesciunt: obsessasque ex
pugnare urbes. pugnant aut praerantibus equis aut terga dantibus.
Itaque etiam fugam simulant: ut incautiores aduersus uulnera
insequentes habeant. signum his in praerario non tuba sed tympano
datur: nec pugnare diu possunt. Caeterum intolerandi foret
si quantum his impetus est: uis tanta & perseverantia esset. Praer
rumque in ipso ardore certaminis praeraria deserunt: ac paulo post
pugnam ex fuga repetunt. & cum maxime uicisse te putes:
tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentum ipsis equisque
loricae plumatae sunt: quae utrumque toto corpore tegunt. Auri
argentique nullus nisi in armis usus. Uxoribus dulcedine uariae
libidinis singuli plures habent: nec ulla delicta adulteriis gra
uius uideant. Quae ob rem foeminis non conuiuia tantum zelo uiro
rum: ueque etiam conspectum interdunt. Carne non nisi uenatibus
quaesita uescuntur. Equis omni tempore uectantur: illis bella:
illis conuiuia: illis publica ac priuata officia obeunt. super illos
ire: consistere: mercari: colloqui: hoc denique discrimen iter ser
uos liberosque esse: quod serui pedibus liberi non nisi equis cedunt.

Antonius

Parthorum mores

Zelo uirorum

Interdunt

n z

Parthorum sepultura nota

Sepultura uulgo aut auium aut canū laniatus est. Nuda de mū ossa terra obruuntur. In superstitionibus ad curam deorū prācipua oibus ueneratio est. Ingenia gēti tumida: seditiosa: fraudulenta: pccacia: qppe uolentiā uiris mansuetudinē mulieribus assignant. Semper aut in externos aut ī domesticos motus inquieti: natura taciti: ad faciendum q̄ ad dicendum prōptiores. Proinde secūda aduersaq; silētiō tegūt. Prācipib⁹ metu nō pudore parēt. ī libidinē p̄iecti: in cibum parci: fides dictis pmissisq; nulla: nisi q̄tenus expedit. Post mortē Alexā dri magni cū iter successorē eius oriētis regna diuiderēt: nullo macedonū dignāte p̄thorū ipiū Stagēori externo socio traditur. Hi postea seductis macedōibus ī bellū ciuile cū ceteris superioris asię populis Eūenē secuti sūt: quo uictō ad Antigonū trāsire. Post hęc a Nicāore Seleuco ac mox ab antiocho & successorib⁹ eius possessa cuius p̄nepote Seleuco primū defecere. Priō punico bello Lucio Māilio Pisonē: Attilio Regulo cōsulibus huius defectiōis īpunitatē illis duorū fratru regū Seleuci & Antiochi discordia dedit: q̄ dum sibi ī uicē eripere regnū uolūt: p̄sequi defectores omiserūt. Eodem tēpore etiā Theodotus malle urbiū Bactrianorū p̄fectus defecit: regēq; se appellari iussit: quod exēplū secuti totius oriētis populi a macedōib⁹ defecere. Erat eo tēpore Arfaces uir sicut icertę origis: ita Arutis exptę. Hic solitus latrociniiis & rapto uiuere accepta opinione Seleucū a gallis ī asiā uictū solutus regis metu cū p̄donum manu parthos īgressus p̄fectum eorū Mandragorā oppressit: sublatōq; eo imperium gentis iuauit. Nō magno deide post tēpore Hyrcanorū quoq; regnū occupauit: atq; ita duarū ciuitatum imperio p̄æditus grandem exercitum parat metu Seleuci & Theodoti Bactrianorū regis. Sed cito morte Theodoti metu liberatur: cū filio eius & ipso Theodoro fœdus ac pacem fecit. nec multo post cū Seleuco rege ad defectores persequendos ueniente congressus uictor fuit: quem diem p̄thi exinde solēnem uelut initiū libertatis obseruant. Reuocato deinde Seleuco nouis motibus ī Asiā dato laxamento regnum p̄thicū format: milite legit: castella munit: ciuitates firmat: urbē quoq; nomine claram in mōte

Stagenor

L. Mamilus

piso

Attilius re

gulus

Theodotus

Arfaces

Mandragoras

Bactrianorum impium mille urbium

Arfaces rex unde parthi arfacide dicti

Laxamento dato

Clara urbs

thabortenō condit: cuius loci ea conditio ē: ut neq; munitius q̄q̄ esse: neq; amoenius possit. Ita enim & præruptis rupibus undiq; cingitur: ut tutela loci nullis defensoribus egeat: & soli circūiacentis tanta abertas est: ut p̄p̄riis opibus expleatur. iā fontium ac siluarum ea copia est: ut & ac uarum abundantia irrigetur: & uenationum uoluptatibus exornetur. sic Arfaces quæsito simul constitutoq; regno non minus memorabilis parthis: q̄ perficis Cyrus: macedonibus Alexander: Romanis Romulus matura senectute decedit: cuius memorię hunc honorem parthi tribuerunt: ut omnes exinde reges suos Arfacis nomine nuncupēt. Huius filius & successor regni Arfaces & ipse noīe aduers⁹ Antiochū Seleuci filiū. C. milib⁹ peditū & xx. milibus eqtū instructus mira Arute pugnauit: ad postremū ī societate ei⁹ assūptus ē. Terti⁹ p̄this rex Pāpaciū fuit: sed & ipse Arfaces dictus. nam sicut supra dictum est oēs reges suos hoc nomine sicuti romani Cæsares Augustosq; cognominauerūt. His actis ī regno. xii. annis decessit relictis duobus filiis Mithridate & Pharnace: quorū maior Pharnaces morę gētis hæres regni pardos ualidā gentem bello domuit: nec multo post decessit: multis filiis relictis: quibus præteritis fratri potissimum Mithridati insignis Arutis uiro reliquit ipiū: plus regio q̄ patrio debere se domini rat⁹ potiusq; patrię q̄ liberis consulendum. Eodem ferme tempore sicut in parthis Mithridates ita ī Bactris Eucratides magni uterq; uiri regna ineunt. Sed parthorū fortuna felicior ad summū hoc duce imperii fastigium eos perduxit. Bactriani autem p̄ uaria bella iactari nō regnū tātū: ueq; etiā libertatē amiserūt. Siq̄dem sogdianorū & Drāganitanorū indorūq; bellis fatigati ad postremū ab inuolidiorib⁹ parthis uelut exāgues opp̄si sūt. Multa tamē Eucratides bella magna Arute gessit: quibus attrit⁹ cū obsidionē Demetrii regis idorū pateretur cū. ccc. milib⁹. lx. milia hostiū assiduīs eruptiōibus uicit. Quō itaq; mēse liberat⁹ idiā ī potestatē redegit. Vnde cū se recipet a filio: quē sociū regni fecerat: ītere iterficitur: q̄ nō dissimulato p̄cidio uelut hostē nō patrē iterfecisset: & p̄ sāguinē eius currū egit: & corp⁹ abiici īsepultū iussit. Dū hęc ap̄d bactros

Thabortenus

Parthorum reges o. arfaces dicti

Pampaciū

Mithridates

Pharnaces Mardis

Eucratides

sogdian

Drāganitan

Demetrius

Indi

Eucratides a filio occisu

geruntur: iteri iter pthos & medos bellū oritur: cū uari⁹ utriusq; populi cāus fuisset: ad postremū uictoria penes pthos fuit. his uiribus auctus Mithridates mediæ Bachasū i regno pponit: ipse i hyrcaniā p̄ficiscitur. Vnde reuersus bellū cū Elimeoz rege gessit: quo uicto hāc quoq; gētē regno adiecit: per uimq; parthoz a mōte caucaso multis populis i ditionē redact. s. ulq; ad flumē Euphratē ptulit. Atq; ita aduersa ualitudine arreptus nō mior Arface pauo gloriosa senectute decessit.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XLII.

Post necē Mithridatis pthorum regis Phrahates filius eius rex constituitur: qui cum inferre bellum in ultionem tentati ab Antiocho pthili regni syriæ statuisset: scytharum motibus ad sua defēdēda reuocatur. Nāq; scythæ in auxiliū pthoz aduersus Antiochum syriæ regē mercede sollicitati cū cōfecto iā bello supuēssēt: i calūnia tardius lati auxiliū mercede fraudarētur dolentes tātum eis itineris frustra mēsum: cum uel stipediū p uexatione uel alium hostē dari sibi poscerēt supbo respōso offensi fines Parthoz uastare cōperūt. Igitur Phrahates cum aduersus scythas pliceretur: ad tutelā regni reliq; Hymez quēdam pueritiæ sibi flore conciliatū: q; tyrānica crudelitate oblitus & uitæ p̄teritæ & uicariū officii Babylonios multasq; alias ciuitates iportune uexauit. Ipse autē Phrahates exercitū græcoz quē bello Antiochi captū crudeliter supbeq; tractauerat: i bellū secum ducit: i memor p̄sus: q; hostiles eoz aios nec captiuitas minuerat: & isup iuriæ indignitas exacerbauerat. Itaq; cū iclinatā parthoz acie uidissēt: arma ad hostes trāstulerūt: & diu cupitā captiuitatis ultionē exercitus parthici & ipsius Phrahatis regis cruēta cæde executi sūt. In hui⁹ locū Artabanus patruus eius rex substituitur: scythæ autē contēti uictoria depopulata pthia i patriam reuertūtur. Sed Artabanus bello colchataris illato i brachio uulnerat⁹ statū decessit. Huic mithridates fili⁹ succedit: cui res gestæ magnū cognomen dedere. Quippe claritatē parentū amulatione ututis ac

Bachasus

Chimeoz rex

Phrahates filius Mithridatis

Himerus

Vicariū officii

Importune uexauit

Artabanus

Colchataris forte colchis & aris

census animi magnitudie supgreditur. Multa igitur bella cū finitimis magna uirtute gessit: multosq; populos parthico regno addidit. Sed & cum scythis prospere aliquoties dimicauit: ultorq; iniuriæ parentum fuit: ad postremū Artoadisti armeniorum regi bellum intulit. Sed quoniam ad armeniam trāsitum facimus: origo eius paulo altius repetenda est. Neq; enim silentio prateriri tantum regnum fas est: cum fines ei⁹ post parthiam omnium regnorum magnitudinem superēt. Siquidem armenia a cappadocia usq; undecies cētena milia ad mare caspium patet: sed in latitudine milia passuum septingenta porrigitur. Conditā est autem ab Armenio Iasonis Thessali comite: quem cum perdere ppter insignem periculumq; regno suo ututem Pelias rex cuperet: denūcita militiā i colchos eum abire iubet: pellēq; arietis memorabilē gētibus reportare: sperās iteritum uiri aut ex periculo tā longæ nauigatiōis: aut ex bello tam pfundæ barbariæ. Igitur Iason diuulgata opinione tam gloriosæ expeditōis cum ad eū certati principes iuuentutis totius ferme orbis cōcurrerēt: exercitum fortissimoz uiroꝝ: q; argonautæ cognominati sunt: cōpauit: quē cū magnis rebus gestis incolumem reduxisset: rursus a Pelia filiiis thessalia pulsus magna uicū ingēti multitudie: quæ ad famam uirtutis eius ex omnibus gentibus quotidie confluebat comite Medea uxore: quā repudiatam miseratiōe exilii rursus recepat: & Medo priuigno ab ægæo rege atheniensium genito colchos repetiuit: locerūq; etiā regno pulsū restituit. Magna deinde bella cū finitimis gessit: captasq; ciuitates p̄tim regno foci ad abolendā superioris militiæ iuriā: qua filiā ei⁹ Medea abduxerat: & filium ægæi ægialum iter fecerat: adiūxit: p̄tim populis: quos secum adduxerat: assignauit. Primus humanoz post Herculem & Liberum: qui reges oriētis fuisse traduntur: eam cæli plagam domuisse dicitur: populis qbusdā phrygium & Asistratum aurigas Castoris & Pollucis duces assignauit: cū albanis tædus p̄cussit: qui Herculem ex Italia ab Albano mōte cū Geryone exticto armētā eius per italiam duceret: secuti dicuntur: quiq; memores italice originis exercitum. Cn. Pompeii bello Mithridatico

Artoadistes armeniorum rex

Armenie origo

Armenie magni

do Armeni)

Iason

Pelias

De Iasone & eius expeditione in colchos

Medea

Medus

Aegæus

Ægialus

Hercules

Liber

Phrygius

Asistratus

Castor

Pollux

Albanum und dicitur

n. iiii

Cn. Pompeii

Iasoni ut conditori totus
 ferme oriens diuinos ho
 nores templa q: constituit

Media urbs
 Medi
 Albani
 Amazones
 Armenia
 Tigris fl.
 Sophene

fratres salutauerunt. Itaq; Iasoni totus ferme oriens ut conditori diuinos honores templaq; constituit: quæ Parmenion dux Alexandri magni post multos annos dirui iussit: ne cuiusq; nomē in oriente uenerabilius q̄ Alexandri esset. Post mortē Iasonis Medus æmulus virtutis eius in honorē matris mediā urbem condidit: regnumq; & nomine suorum medorum cōstituit: sub cuius maiestate orientis postea imperium fuit. Albanis uicinæ amazones sunt: quarum reginam Thalestrem concubitum Alexandri petisse multi auctores p̄didere. Armenius quoq; & ipse Theffalus unus de numero ducū Iasonis recollecta multitudine: q̄ amisso Iasone rege passū uagabatur: Armeniā cōdidit: a cui⁹ mōtibus tigris fluuius modicis p̄rio incrementis nascitur. Interiecto deinde aliquanto spacio sub terras mergitur: atq; ita post. xxv. milia passuum grande iam flumen i regione Sophōne emergit: ac sic i paludes Euphratis recipitur. Igitur Mithridates rex parthoz post bellum armenie p̄pter crudelitātē a senatu parthico bello pellitur. Frater eius Horodes cum regno uacans occupasset Babyloniā: quo Mithridates cōfugerat: diu obsedit: & fame coactos i ditionē oppidanos cōpellit. Mithridates autē fiducia cognationis ultro se i potestātē Horodis tradit. Sed Horodes plus hostem q̄ fratrem cogitans i cōspectu suo trucidari eū iussit: & post hæc bella cū romanis gessit: Crassumq; imperatorem cū filio & omni exercitu Romano deleuit. Huius filius Pacorus missus ad persequendas Romani belli reliquias magnis rebus in syria gestis i p̄thiam patri susceptus reuocatur: quo ablente exercitus p̄thoz relictus i syria a Cassio q̄store Crassi cū oibus ducibus trucidatur. His itaq; gestis nō magno post tempore romanis iter Cæsarem Pōpeiūq; ciuile bellū oritur: i quo parthi Pōpeianaz p̄tium fuere. & p̄pter amicitia cum Pompeio bello Mithridatico iūctā & p̄pter Crassi necē: cui⁹ filiū i p̄tibus Cæsaris esse audierant: quem ultorem patris uictore Cæsare futurū nō dubitabāt. Itaq; uictis p̄tib⁹ pōpeiāis & Cassio & Bruto auxilia aduersus Augustum & Antonium miserē. Et post belli finē rursum Pacoro duce cum Labieno inira societate syriā & asiā uastauerunt. Castraq; Ventidii: qui

Horodes

Plus hoste qm fratrem cogitans

Crassus

Pacorus

Cassius

questor

Cassius

Brutus

Augustus

Brutus

Antonius

Labrenus

Ventidius

post Cassiū absente Pacoro exercitū p̄thicum fuderat: magna mole aggrediūtur. sed ille simulato timore diu se cōtinuit: & insultare p̄thos aliquātū p̄ passus ē. Ad postremum i securos lætosq; parte legionū emisit: quaz ipetu fusi parthi i diuersa abiere. Pacorus cū fugientes suos abduxisse secum legiones Romanas putaret: castra Ventidii ueluti sine defensoribus aggreditur. Tūc Ventidius reliq; p̄te legionū emissa uniuersā parthorū manū cū rege ip̄o Pacoro interfecit: nec ullo bello p̄thi unq; maius uulnus acceperūt. Hæc cū nūciata i parthia essent Horodes pater Pacori: q̄ paulo ante uastatam syriam occupatam Asiam a p̄this audierat: uictorēq; Pacorū Romanoz gloriabatur: rep̄te filij morte & exercit⁹ clade audita ex dolore ad furorē virtur. Multis diebus nō alloq; quenq;: nō cibū sumere: nō uocem mittere: ita ut mutus fact⁹ uideretur. Post multos deide dies ubi dolor uocē laxauerat: nihil aliud q̄ Pacorū uocabat. Pacor⁹ illi uideri: Pacor⁹ audiri uidebatur: cū illo loq; cum illo cōsistere: iterdum quasi amissum flebiliter dolebat. Post longū deide luctū alia sollicitudo miserādū senē inuadit: quem ex numero. xxx. filiorū in locum Pacoro regem cōstituat. Multæ pellices: ex qbus generata tāta iuuentus erat: p̄ suis quoq; quazq; sollicitæ animū senis obfidebāt. Sed factum parthiaz fecit: q̄ iam quasi solēne est reges parridas haberi: ut sceleratissimus omniū & ipse Phraates noīe stitueretur. Itaq; statim quasi nollet mori: patrē iterfecit: fratres quoq; xxx. trucidat: sed nec i filiis cessāt parricidia. Nam cum infestos sibi optimates propter assidua scelera uideret. ne esset: qui nominari rex posset: adultum filium interfici iubet. Huic Antonius propter auxilium aduersus se & Cæsarem latum bellum cum sedecim ualidissimis legiōib⁹ itulit: sed grauiter multis præliis uexatus: a p̄thi refugit. q̄ uictoria insolentior Phraates redditus cum multa crudeliter cōsulere: i exiliū a populo suo pellitur. Itaq; cum magno tempore finitimas ciuitates & ad postremū scythias p̄cibus fatigasset: scythaz maximo auxilio i regnum restituitur. Hoc absēte regē p̄thi Tyridatē quēdam cōstituerāt: q̄ audito scytharum aduentu magna amicorū manu ad Cæsare hispāia bellū tūc

Pacorus interfectus a uentidio cū multis parthorū mill

Horodis infamia

Phraates

Tyridates

temporis gerere profugit: obsidem Caesari minimū filiū Phra-
 ris ferēs: quē negligētē custoditū rapuerat. Quo cognito Phra-
 hates legatos statim ad Caesarem mittit: seruū suū Tyridatē & fili-
 um remitti sibi postulat. Caesar & legatōe Phrahatē audita: &
 Tyridatis postulatis cognitis (Nam & ipse restitui in regnū
 desiderabat iuris Romanorū futuram Parthiam affirmans si
 eius regnum muneris eorū fuisset) neq; Tyridatē dediturū se
 Parthis dixit: neq; aduersus parthos Tyridati auxilia daturū:
 ne tamen a Caesare nihil per omnia obtētū uideretur: & Phra-
 hati filium sine pretio remisit: Tyridati quoad manere apud
 Romanos uellet: opulentū sumptū praeberi iussit. Post hanc
 in hispano bello: cum in syriam ad componēdum orientis
 statum uenisset: metum Phrahati iniūxit: ne bellū Parthi-
 cū uellet inferre. Itaq; tota parthia captiui ex cassiano siue Antonii
 exercitu collecti signaq; cū his militaria Augusto remissa.
 Sed & filii nepotēq; Phrahatē obsides Augusto dati: plusq;
 Caesar magnitudine noīis sui fecit: q̄ armis alijs imp̄ator fa-
 cere potuisset.

IVSTINI HISTORICI LIBER. XLIII.

Parthicis orientalibusq; ac totius propemodum
 orbis rebus expeditis ad initia romanæ urbis
 Trogus uelut post longā peregrinationem domū
 reuertitū ingratū ciuis officium existimās si cum
 omnium gentium res gestas lustrauerit: de sola tantū patria ta-
 ceat. Breuiter igitur initia romani imperii p̄stringi: ut nec mo-
 dum p̄positi operis excedat: nec utiq; originem urbis: quæ ē
 caput totius orbis silentio p̄termittat. Italiae cultores primi abo-
 rigines fuere: quorū rex Saturnus tātā iustitiæ fuisse dicitur:
 ut neq; seruerit sub illo quisq; neq; quicquid priuatæ rei habuerit:
 sed oīa cōmunia & indiuisa oīb; fuerit: ueluti unū cūctis patri-
 moniū esset. Ob cuius exempli memoriā cautū ē: ut saturnalibus
 ex quo quato omnium iure passim in cōiuijs serui cū domis recubāt.
 Itaq; italia regis noīe saturnia appellata ē: & mōs quē ihāta
 bat Saturnus: in quo nunc ueluti a Ioue pulso sedib; suis Sa-

Aborigines

Aborigines
 Saturnus

Saturnia italia dicta
 est a saturno

turno capitolium ē. Post hunc tertio loco regnasse Faunum se-
 runt: sub quo Euander ab Arcadiæ urbe pallateo in Italiā cū me-
 diocri turba popularium uenit: cui Faunus & agros & motē:
 quē ille postea palatinum appellauit: benigne assignauit. In
 huius radicibus templū Lyceo: quē græci Pana. romani Lupcū
 appellāt: cōstituit. ipsum dei simulacrū nudum capriā pelle
 amictum est: quo habitu nūc Romæ lupcalibus decurritur.
 Faunus fuit uxor noīe Fatua: quæ assidue diuino spiritu impleta
 uelut per aurem futura praeuonebat: unde adhuc quæ inspirari
 solent: fatuari dicuntur. ex filia Fauni & Hercule quæ eodē tempore
 extincto Geryone armenta uictoriæ premia per Italiā ducebatur
 stupro cōceptus Latinus p̄creatur: quo tenete regnū Aeneas
 ab Illo Troia a græcis expugnata in Italiā uenit: statimq; p̄lio
 excep̄tus cū in aciem exercitum eduxisset: & ad colloquii uoca-
 tus tāta admirationem sub latino praeuonebat: ut in societate re-
 gni recipetur: & Lauinia in matrimonium data ei generi asci-
 sceretur. Post hanc cōmune utriusq; bellū aduersus Turnū ru-
 tilorū regē p̄ fraudatas Lauiniæ nuptias fuit: in quo & Tur-
 nus & Latinus interierunt. Igitur cū aeneas iure uictoriæ utroq;
 populo potiretur: urbē ex noīe uxoris Lauiniæ cōdidit: Bellū
 deinde aduersus Mezentium regem ethruscorū gessit: quo
 cum ipse occidisset: locum eius Ascanius filius successit: qui
 Lauinio relicto longam albam condidit: quæ trecētis annis ca-
 put regni fuit. Post multos deinde urbis huius reges ad postre-
 mū Numitor & Amulius regno potiti sūt. Sed Amulius cū in
 ætatem potiorē Numitorē oppressisset: filiā eius Rheā in p̄pe-
 tuā uirginitatē ne quæ uidex regni sexus uirilis ex genere Nu-
 mitoris oriretur: demersit: addita iniuriæ specie honoris: ut nō
 dānata sed sacerdos electa uideretur. Igitur clausa in lucō Mar-
 tis facta duos pueros incertū stupro an ex Marte cōceptos eni-
 xa ē: quo cognito Amulius multiplicato metu p̄ euentu duorū
 pueros exponi iubet: & puellā uiculis onerat: ex quorū iniuria
 decessit. Sed fortuna origini Romæ p̄spiciēs pueros lupæ alē-
 dos obtulit: quæ amissis catulis distēta ubera exinanire cupiens
 nutrice se infatibus p̄buit: cū sapiens ad paruulos ueluti ad catu-
 los reuerteretur: Faustus pastor aduertit: subtractosq;

Faunus
 Euander Pallantei

Lyceus Palatinus m

Lupcus

Fatua Fatuaxi

Geryones

Latinus

Aeneas

Lauinia

Turnus

Lauinia uel

Mezentius

Lauinia f Longa al

Numitor &

Amulius

Rhea

Demerfit

Exinanire

Faustus

Lucus martis

Enixi sunt nota

Remus

Romulus

Roma cōdita

Senatus

Seniores. c. q. dicti sunt patres

Hastæ grece
sceptra

Cux deorū simulachris
hastæ addantur

Phocēses

Tarquinus rex

Massilia cōdita

Ignauitas

Macies terre

Latrociniū maris illis
temporibus pro glo
ria habebatur

Rhodanus. fl.

Furius

Peranus

feræ iter greges pecorū agreſti uita nutriuit. martios pueros
fuisse siue q̄ i luco Martis enixi sūt: siue q̄ a lupa: quæ i tute
la Martis ē nutriti ueluti manifestis argumentis creditū est.
Nomina pueris: alteri Remo: alteri Romulo fuere. adultis in
ter pastores de virtute quotidiana certamina & uires & p̄ni
citatem auxere: Igitur cum latrones a rapina pecorū idustriæ
frequēterq; sūmouerent: Remus ab iisdē latrōibus captus: &
ueluti ipse esset: quod i aliis phibebat: regi offertur: crimini
datur: quasi greges Nōitoris infestare solitus esset. Tunc a re
ge in ultionem Numitori traditur. Sed Numitor adolescen
tia iuuenis p̄motus & i suspicionem expositi nepotis addu
ctus: cum eū nunc liniamentorū filiæ similitudo: nūc ætas ex
positionis tēporibus congruens anxīū teneret: repēte Faustu
lus cū Romulo supuenit: a quo origīe cognita puerorū facta
conspiratione & adolescentes i ultionē maternæ necis & Nu
mitor in uictā capti regni armatur. Occiso Amulio regnū
Numitori restituitur: & ibi urbs romana ab adoleſcētibus cō
ditur. Tunc & senatus centum Seniorūq; patres dicti sunt: cō
stituitur: tunc & uicinis cōnubia pastorū dedignātibz Agēs
fabinae rapiuntur: finitimisq; populi armis subiectis primū
Italiae mox orbis imperium quæsitū. Per ea adhuc tempora
reges hastas p̄ diademate habebant: quas græci sceptra dixe
re. Nam & ab origine rerū p̄ diis imortalibus ueteres hastas
coluere: ob cuius religiōis memoriā adhuc deorū simulacris
hastæ addūtur. Tēporibz Tarquinii regis ex Asia Phocensium
iuuēt? ostio tyberis iuecta amiciciā cū Romanis iunxit. inde
i ultios galliæ sinus nauibz p̄fecta Massiliā iter ligures & fe
ras gētes gallorū cōdidit: magnasq; rēs siue dum armis se ad
uersus gallicam feritatē tuentur: siue dū ultro laceſſūt: a qbus
fuerāt ante laceſſiti: gesserūt. Nāq; Phocēses ex ignauitate ac
macie terræ coacti studiosius mare q̄ terras exercuerūt: p̄ican
do mercādo plerunq; etiā latrocinio maris qd̄ illis tēporibz
gloria habebatur: uitā tolerabāt. Itaq; i ultimā oceani orā p̄ce
dere ausi i signū gallicū ostio Rhodani amnis deuenere: cui?
loci amēitate capti reuerſi domū referētes: quæ uiderāt: plures
sollicitauere. duces classi Furi? & Peranus fuere. Itaq; ad regē

infra senam

Segoregioz Senatū nōmine in cuius finibus urbem cōdere
gestiebant: amiciciam petentes conueniunt. Forte eo die rex
occupatus i apparatu nuptiarū Gyptis filiæ erat: quam more
gentis electo iter epulas genero nuptum tradere illi parabat.
Itaq; cum ad nuptias iuitati oēs p̄cessissent: rogātur & græci
hospites ad cōuiuium. Introducta deīde uirgo cū iuberetur
a patre aquā porrigere ei: quē uigz eligeret: tūc omiſſis oibus
ad græcos conuersa aquā Perāo porrigit: q̄ factus ex hospite
gener locum condendæ urbis a socero accepit. Cōdita igitur
Massilia est p̄pe ostia rhodani amnis i remoto sinu ueluti i
angulo maris. Sed ligures incremētis urbis iuidētes græcos
assiduis bellis fatigabāt. Qui picula ppulsādo i tātū enitue
rūt: ut uictis hostibus i captinis agris multas colonias consti
tuerēt. Ab his igitur galli & usum uitæ cultioris deposita &
māſuefacta barbaria: & agroz cultus & urbes mœnibz cinge
re didicerunt. Tunc & legibus nō armis uiuere: tunc & uitē
putare: tūc oliuam secere consueuerūt. Adeoq; & magnus &
hoibus & rebus iposit? ē nitor: ut nō græcia i galliā emigras
ſe: sed galliā i græciā trāſlata uideretur. Mortuo rege Senano
Segoregioz: a quo locus acceptus cōdendæ urbis fuerat: cum
regno filius eius successisset Comanus affirmāte regulo quo
dā quādoq; massiliā exitio finitimis populis futurā oppmē
dāq; & ip̄o ortu ne mox ualidior ip̄m obrueret: subnectit & il
lam fabulā: Canē aliquādo partu grauidam locum a pastore
p̄cario petisset: in quo pareret: quo obtento iteratō petisse: ut
tibi educare i eodem loco catōlos liceret: ad postremum adu
tis catulis sultam domestico p̄ſidio p̄prietatē loci sibi uēdi
casſe. Non aliter Massilienses q̄ nunc iquilini uideātur: quā
doq; dominos regionū futuros. his icſitatus rex isidias Massi
liensibus extruit. Ita solēni floraliorum die multos fortes ac
strēnuos uiros hospitiū iure misit in urbem: plures ſirpis latē
tes frondibusq; sup̄ tectos iduci uehiculis iubet: & ipse cū ex
ercitu i p̄xis mōtibz delitescit: ut cū nocte p̄dictis aptæ portæ
forēt: tēpestiue ad isidias adessēt: urbēq; somno ac uino sepul
tā armati inaderēt. Sed has isidias mulier qd̄a regis cognata
p̄p̄dit: quæ adulterari cū græco adolescente solita i āplexu

Senatus

Segoregiy

Gyptis

Massiliæ situs

Comanus

Segoregiy

Fabella lepidā

Inglini

Floraliorū di

Tempestiue

Adulterari

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Recognoscere

inuenis miseratā formā eius insidias apit: piculūq; declinare iubet. Ille rem statim ad magistratus defert: atq; ita patet: ceteris insidiis ligures comprehendantur: latentesq; de sirpis ptrahantur: quibus omnibus interfectis insidiati regi insidiae tenduntur. Caesa sunt cum ipso rege hostium. vii. milia. Exinde Massilienses festis diebus portas claudere: uigilias agere: stationē in muris obseruare: peregrinos. recognoscere: curas habere: ac ueluti bellum habeant: sic urbem pacis temporibus custodire: adeo illic bene instituta non temporis necessitate sed recte faciendi consuetudine seruantur. Post haec illis magna cum liguribus magna cum gallis fuisse bella: quae res & urbis gloriam auxit: & uirtutem graecorum multiplicata uictoria celebrē iter finitimos reddidit. Carthaginiensium quoque exercitus cum bellum captis piscatorum nauibus ortum esset: saepe fuderunt: pacemque uictis dederunt: cum hispanis amicitiam iuxerunt: cum Romanis prope ab initio condite urbis foedus summa fide custodierunt: auxiliūq; in omnibus bellis industrię socios iuuerunt: quae res illis & uirium fiduciam auxit: & pacem ab hostibus praestitit. Dum igitur massilia fama rerum gestarum & abundantia opum & uirium gloria uirēte floreret: repente finitimi populi ad nomen Massiliensium delendum ueluti ad commune extinguendum icediū concurrunt. Dux consensu omnium Caramadus regulus eligitur: qui cum magno exercitu lectissimorum uirorum urbem hostium obsideret: prope getem specie Toruæ mulieris: quae se deam dicebat: exterritus ultro pacem cum Massiliensibus fecit: petitoque ut intrare urbem & deos eorum adorare liceret: cum in arcem Mineruæ uenisset: conspecto in portibus simulacro deae quam prope getem uiderat: repente exclamat: illam esse: quae se nocte exterruisset: illamque recedere ab obsidione iussisse: gratulatusque Massiliensibus: qui aduenteret eos ad curam deorum immortalium pertinere torque aurea donata dea in perpetuum amicitiam cum Massiliensibus iunxit. Parta pace & securitate fundata reuerentes a delphis Massiliensium legati: quo missi munera Apollini tulerant: audiuerant urbem romanam a gallis captam incensamque: quam rem nuntiata domi publico funere Massilienses persecuti sunt: aurumque & argentum publicum: & priuatum cotulerunt ad explendum podus gallis: a quibus redemptam pacem cognoue-

Caramadus

rat. Ob quod meritum & immunitas illis decreta: & locus spectaculorum in senatu datus: & foedus aequo iure percussum. In postremo libro Trogus maiores suos a uolsis originem ducere: aut suum Trogum Pöpeium sertoriano bello ciuitatem. Cn. Pöpeio precepisse dicit: patrum mithridatico bello turmas equum sub eodem Pöpeio duxisse: patrem quoque sub Caio Caesare militasse: epularumque & legationum simul & annuli curam habuisse.

Annuli cura

IUSTINI HISTORICI LIBER. XLIII.

HISPANIA Siculorum Europae terminos claudit: ita & huius operis finis futura est. hanc ueteres ab hybero amne primum hyberiam: postea ab hispano hispaniam cognominauerunt. Haec iter africam & galliam posita oceani freto & pyrenaeis montibus clauditur: sicut minor utraque terra ita utraque fertilior. Nam neque ut africa uiolento sole torretur: neque ut gallia assiduus uentis fatigatur. Sed media inter utramque hinc temperato calore inde felicibus & tempestiuis imbribus in omnia frugum genera fecunda est: adeo ut non ipsis tantum incolis uerum etiam Italiae urbibusque romanae cunctarum regum abundantia sufficiat. Hic enim non frumenti tantum copia magna est: uerum etiam uini mellis oleique. Nec ferri solum materia praecipua est: sed & equorum praecipue greges. Nec summa tantum terra laudanda bona: uerum & abstrusorum metallorum felices diuitiae. In lini spartique uis ingens minii certe nulla feracior terra. In hac cursus aquarum non torretes rapidique ut noceant: sed lenes & uineis capisque irrigui aestuariisque oceani affatim piscosique plerique etiam diuites aut quod in paludibus uehunt: uno tantum pyrenaei montis dorso adheret galliae: reliquis partibus undique in orbem mari cingitur. Forma terre prope quadrata: nisi quae arctatibus freti littoribus in Pyrenaeum conuenit. Porro pyrenaei montis spacium sexcenta milia passuum efficit. Salubritas caeli pro omnem hispaniam equalisque aeris spiritus nulla paludum graui nebula inficitur. Huc accedunt & marinae aerae undique aduersus assidui flatus: quibus omnem praecipue penitiam penetrantibus euentilato terrestri spiritu praecipua omnibus sanitas redditur:

Hiber

Hispania

Pyrenaei montis
spacium

Euentilato

Corpora hominum ad inedia[m] laboremq[ue] animi ad mortē
 pati. dura omnibus & stricta p[ro]sumōia: bellum q[ue] ociū malūt.
 si extraneus deest: domi hostem quærunt. sæpe tormentis p[ro]
 silentio reg[is] creditarū ī mortui: adeo illis fortior taciturnita
 tis cura q[ue] uita. celebratur eadē etiā bello punico serui illius
 patientia: q[ue] ultro dominū īter tormenta risu exultauit: serena
 q[ue] lætitia crudelitatem torquentiū uicit. Velocitas gēti p[ro]xi
 inques animus plurimis. militares equi: & arma sanguine
 ipsor[um] cariora. Nullus nisi festis diebus epulaz apparatus: aq[ue]
 calida lauati post secundum bellum punicum a romanis di
 dicere. In tāta sæculor[um] serie nullus illis dux magnus p[ro]ter
 Viriatū fuit: q[ui] annos decē romanos uaria uictoria fatigauit:
 adeo feris p[ro]p[ri]a q[ue] hominibus īgenia sūt: quē ipsū nō iudi
 cio populi electum: sed ut cauedi scientē declinādorūq[ue] picu
 lorum peritū secuti sunt. Cuius ea uirtus continentiaq[ue] fuit:
 ut cū cōsulares exercitus frequēter uicerit: tātis reb[us] gestis nō
 armor[um]: nō uestis cultum: nō deniq[ue] uictū mutauerit: sed ī eo
 habitu quo primū bellare cōpit: p[ro]seuerauerit: ut quis grega
 rius miles ī p[ro] ipatore etiā opulētior uideretur. In lusitāis iux
 ta fluuiū tagū equas uēto cōcipere multi auctores p[ro]diderūt
 quæ fabulæ ex eq[ui]z siccūditate & gregū multitudie nate sūt:
 q[ue] tāti ī gallitia ac lusitania tā p[ro]nices uisuntur: ut nō īmerito
 ipso uento concepti uideātur. Gallici autem græcā sibi origi
 nem asserunt: Si quidē post finem troiani belli Teucrū mor
 te Aiācis fratris inuisum patri Telamoni cum nō recipetur:
 in regnum Cyprum concessisse: atq[ue] ibi urbem noīe antiquæ
 patriæ Salaminā cōdidisse. Inde accepta opinione paternæ
 mortis patriā repetisse. Sed cū ab Euricē Aiācis filio accessu
 phiberetur: hispaniæ littoribus appulsum loca: ubi nunc est
 Carthago noua occupasse: inde gallitiam transisse: positiq[ue]
 sedibus genti nomen dedisse. Gallitiæ autem portio Amphi
 loci dicuntur. Regio cum æris & plumbi uberrima: tum mi
 nio q[ue] etiam uicino flumini nomen dedit. auro quoq[ue] ditis
 sima adeo ut etiam aratro frequenter glebas aureas excidār.
 In huius gentis finibus sacer mōs est: quem ferro uiolari ne
 fas habetur. Sed si quando fulgure terra proscissa est: quæ in

Viriatū

Gregarius miles

Eqs uento cōcipe

Galleci

Teucer

Aiāx

Salaminis cypri

Telamo

Opimone. i.
nuncio

Eurysanctus

Carthago noua

Amphiloci

Minus. fl. unde dicitur

Sacer mons.

Fulgur p[ro] fulmine

his locis assidua res est: detectum aurum uelut dei munus
 colligere permittitur. s[ed] ex mine res domesticas agrorumque
 culturas administrant: ipsi armis & rapinis seruiunt: p[ro]ci
 pua his quidem ferri materia: sed aqua ipso ferro uiolentior.
 Quippe temperamento eius ferrum acri[us] redditur: nec ullū
 apud eos telum probatur: quod nō aut Bibili fluuio aut cha
 lybe tingatur. Vnde etiam chalybes fluuii huius finitimi ap
 pellati: ferroq[ue] cæteris p[ro]stare dicuntur. Saltus uero tarcesio
 rum: in quibus Titanas bellum aduersus deos gessisse prodi
 tur: incolere curetes: quorum rex uetustissimus Gargoris
 mellis colligendi ulum primus inuenit. Huic cum ex filia
 stupro nepos puenisset: pudore flagitii uariis generibus exti
 gui paruulū uoluit. sed p[ro] oēs casus fortuna q[ue]dā seruatus: ad
 postremū ad regnū tot piculorum miseratione peruenit. Pri
 mū omnium cum eū exponi iussisset: & post dies ad corpus
 expositi requirendū mississet: inuētus est uario feraz lacte nutri
 tus. Deinde relatū domū tramite angusto: p[ro] quē armenta cō
 meare consueuerāt: piici iubet crudelis p[ro]sus: qui proculcari
 nepotē q[ue] simplici morte iterfici maluit. Ibi quoq[ue] cū iuiola
 tus esset: nec alimētis egeret: canibus p[ro]mo ieiunis & multoz
 diez abstinentia cruciatis: mox etiā suis obici iubet. Itaq[ue] cū
 nō solū nō nocerēt: uez etiā quarundā uberibus aleretur: ad
 ultimū in oceanū abiici iussit. Tū plane māifesto quodā nu
 mine iter furētes a[st] ac recipocates ūdas uelut naue nō flu
 ctu ueheretur: leni salo ī littore expōitur: nec multo p[ro] cerua
 affuit: q[ue] ubera puulo offerret. Inde deniq[ue] cōuersatōe nutritis
 eximia puero p[ro]nitas fuit: interq[ue] ceruoz greges diu montes
 saltus quæ haud īferior uelocitate peragrauit. Ad postremū
 laqueo captus regi datus dono est. Tūc & liniametoz simili
 tudinē & noris corporis: quæ ī iustæ puulo fuerant: nepos
 agnitus. Admiratione deīde tot casuum periculorūq[ue] ab eodē
 successor regni destinatur. Nomē illi ipositū Habidis: q[ue] ut re
 gnū accepit: tāta magnitudinis fuit: ut nō frustra deoz maie
 state piculis recept[us] uideretur. Quippe barbaz populū legib[us]
 iūxit: & boues p[ro] aratri domari: frumenta q[ue] sulco serere do
 cuit: & ex agresti cibo melioribus uelci odio eorum: quæ ipse

Aqua ferro uiolētio

Bibilis. fl. aq[ue] ferri
acrius reddit

Chalybs. fl.

Chalybes populi

Tarcesiorū saltus

Titanes

Mellis colligendi
ulum primus gargoris
repperit

Reciprocantes in
das

Peragrauit saltus
montes q[ue]:

Muste

Agnitus

Destinatur

Receptus piculi
.i. exemptus

Boues aratro do
mari frumētaz
sulco serere Abi
dis inuētio

Cyrus

penes geryonē Geryo

reditur

Hamilcar

Hadrubal

Annibal

Cæsar Augustus

passus fuerat: hoies coegit. Huius casus fabulosi uideretur: nisi
 & Romanorum conditores lupa nutriti: & Cyrus rex Persarum
 cane aliter perderetur. Ab hoc & ministeria seruilia populo iter
 dicta: & plebs in septem urbes diuisa. Mortuo Abide regnum per
 multa saecula a successoribus eius retentum est. In alia parte hispa
 niæ & quæ ex insulis constat: regnum penes Geryonem fuit. In hac
 pabuli tanta lætitia est: ut nisi abstinētia interpellata sagia fuerit:
 pecora rumpantur. Inde denique Armeta Geryonis: quæ illis tem
 poribus solæ opes habebantur: tanta famæ fuere: ut Herculē ex
 asia prædæ magnitudine illexerit. Porro Geryonem ipsum non tri
 plicis naturæ ut fabulis perditur: fuisse ferunt: sed tres fratres tan
 tæ cõcordiæ extitisse: ut uno anno omnes regi uiderentur: nec bellum
Herculi sua sponte intulisset: sed cum armenta sua rapi uiderent:
 amissa bello repetisse: post regna deinde hispaniæ primi Car
thaginenses imperium puicæ occupauere. Nam cum Gaditani a tyro
 unde & Carthaginensium origo est: facta Herculis per gentem iulii
 in Hispaniam transtulissent: urbemque ibi condidissent: inuentibus
 icremētis nouæ urbis finitimis hispaniæ populis ac propterea
Gaditanos bello laceissentibus auxilium consanguineis Car
thaginenses miserunt: ibi felici expeditione & Gaditanos ab
 iniuria uindicauerunt: & maiorem partem prouinciæ imperio
 suo adiecerunt. Postea quoque hortantibus primæ expeditionis
 auspiciis Hamilcarē imperatorem cum magna manu ad occupandam
 puiciam miserunt: qui magnis rebus gestis dum fortunam inconsultus se
 quitur: insidias deductus occiditur. In huius locum gener ipsius
Hadrubal mittitur: qui & ipse a seruo hispani cuiusdam ulciscē
 tis domini iustā necē interfectus est. Maior utroque Annibal im
 perator Hamilcharis filius succedit. Siquidem res gestas utriusque sup
 gressus uniuersam hispaniam domuit. Inde Romanis illato bel
 lo Italiā per annos sedecim uariis cladibus fatigauit. Cum iterea
 Romani missis in hispaniam Scipionibus priorum penos puicia ex
 pulerunt. Postea cum ipsis hispanis grauius bella gesserunt: nec pri
 us perdomitæ prouinciæ iugum hispaniæ accipere potuerunt: quam Cæ
sar Augustus perdomito orbe uictoria ad eos arma transtulit:
 populūque barbarum ac ferarum legibus ad cultiorem uitæ usum tradu
 ctum in formam prouinciæ redegit. FINIS

Infini opere finis cum magna diligentia. Impressum per
 Philippum condam petri in uenecijs ducante Iohanne mo
 zenico inclito duce .M.cccc.lxxviii. die xii decembris.

103

	Rēgistrum	
A Prima uacat	F pulatu	L uariis
Iustini	huius	a etoli
de dit	gium Alesander	in antiquā
tis filium	maius	quam
uua effœminata	G mitto	m occiderat
B est enim	suorum	belli
fuere	illustri	trici
rilem	Adunatis	N non fato
demoniorum	H modo	re fines
C policetur	Tunc a	thaborteno
Atenas	patris	census
mulieres	dionisius	post Cassium
communis	I excidit	
D deinde	populi	
apud	ampliandi	
mitteret	spem	
E esse	lz exercitus	
maternarum	Indigna	
tam parua	olympias	
cedit	nos	

~~Alca~~	13 2
~~Alca~~	200
~~Alca~~	200
~~Alca~~	676
~~Alca~~	80
~~Alca~~	13
~~Alca~~	10
~~Alca~~	52
~~Alca~~	45
~~Alca~~	26 1/2
~~Alca~~	~~1156~~
	6

~~Alca~~	<u>1161</u>
	25

~~Alca~~	<u>1186</u>
~~Alca~~	4
~~Alca~~	~~3 1/2~~
~~Alca~~	15
	<u>1208</u>

~~Alca~~	45
~~Alca~~	18
~~Alca~~	21
~~Alca~~	16
~~Alca~~	16
~~Alca~~	+
~~Alca~~	8
~~Alca~~	2
~~Alca~~	
~~Alca~~	4
~~Alca~~	4

~~1156~~
1208

